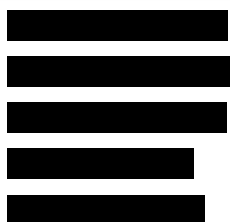

ANALIZA KLINICZNA

Wersja 2.00

IGŁY DO WSTRZYKIWACZY INSULINOWYCH I/LUB AGONISTÓW RECEPTORA GLP-1 BD MICRO-FINE PLUS

HTA Consulting Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością Spółka Komandytowa

ul. Starowiślna 17/3
31-038 Kraków
Tel.: +48 (0) 12 421-88-32
www.hta.pl

Projekt zakończono: 21 września 2020 roku

Dokument w dniu 9 listopada 2020 r. podlegał aktualizacji w zakresie wyników wyszukiwania w głównych bazach informacji medycznej. W dniu 13 maja 2021 roku analiza została uzupełniona zgodnie z pismem nr WS.4230.1.2021.KSE_ES dotyczącym minimalnych wymagań, jakie muszą spełniać analizy dołączone do wniosku refundacyjnego.

[Redacted text block]

Zgodnie z procedurami firmy HTA Consulting analizę poddano wewnętrznej kontroli jakości w następujących obszarach:

[Redacted text block]

Powielanie tego dokumentu w całości, w częściach, jak również wykorzystywanie całości tekstu lub jego fragmentów wymaga zgody właściciela praw majątkowych oraz podania źródła.

Analiza została sfinansowana i przeprowadzona na zlecenie:

Becton Dickinson Polska sp. z o. o.

ul. Osmańska 14
02-823 Warszawa

[Redacted text block]

Spis treści

INDEKS SKRÓTÓW	6
STRESZCZENIE	9
1. WSTĘP.....	11
1.1. Cel analizy klinicznej	11
1.2. Definicja problemu decyzyjnego	11
2. PROBLEM ZDROWOTNY	12
3. METODYKA ANALIZY KLINICZNEJ	13
3.1. Schemat przeprowadzania analizy klinicznej	13
3.2. Kryteria włączenia i wykluczenia.....	13
3.3. Wyszukiwanie badań klinicznych.....	15
3.3.1. Przeszukane elektroniczne bazy informacji medycznej	15
3.3.2. Selekcja odnalezionych publikacji.....	16
3.4. Charakterystyka i ocena wiarygodności badań	16
3.5. Ekstrakcja danych	17
3.6. Analiza statystyczna.....	18
3.6.1. Informacje ogólne.....	18
3.6.2. Analiza wrażliwości	18
4. WYNIKI WYSZUKIWANIA BADAŃ KLINICZNYCH	20
5. CHARAKTERYSTYKA BADAŃ PIERWOTNYCH WŁĄCZONYCH DO ANALIZY KLINICZNEJ	23
6. WYNIKI ANALIZY KLINICZNEJ	29
6.1. Lipohipertrofia	29
6.1.1. Lipohipertrofia oceniana palpacyjnie i wzrokowo	29
6.1.2. Lipohipertrofia oceniana ultrasonograficznie.....	30
6.2. Inne powikłania skórne.....	30
6.3. Ból	31
6.4. Hipoglikemie.....	33
6.5. Dobowa dawka insuliny.....	33
6.6. Wahania poziomu glikemii	34
6.7. Poziom HbA1c	34
6.8. Podsumowanie.....	34
7. WYNIKI OPRACOWAŃ WTÓRNYCH	36

8. POSZERZONA ANALIZA BEZPIECZEŃSTWA	37
9. OGRANICZENIA.....	38
10. WNIOSKI KOŃCOWE	39
11. Dyskusja	40
12. Bibliografia	45
13. SPIS TABEL, RYSUNKÓW, WYKRESÓW.....	48
ANEKS A. WPLÝW LIPOHIPERTROFII NA POWIKŁANIA METABOLICZNE.....	50
A.1. Metodyka.....	50
A.2. Podsumowanie wyników.....	50
A.3. Szczegółowe wyniki	54
A.3.1. Lipohipertrofia oceniana palpacyjnie i wzrokowo	54
A.3.2. Lipohipertrofia oceniana ultrasonograficznie	58
ANEKS B. STRATEGIE WYSZUKIWANIA BADAŃ	59
ANEKS C. CHARAKTERYSTYKA BADAŃ WŁĄCZONYCH DO ANALIZY.....	61
C.1. Badania włączone do porównania jednokrotnego stosowanie igły vs wielokrotne stosowanie igły	61
C.2. Badania włączone do porównania obecności lipohipertrofii vs brak lipohipertrofii	72
C.3. Badania włączone do obu porównań	83
ANEKS D. OCENA WIARYGODNOŚCI BADAŃ	106
D.1. Ocena ryzyka błędu systematycznego w badaniach randomizowanych.....	106
D.2. Ocena wiarygodności badań przekrojowych (JBI).....	109
D.3. Ocena wiarygodności badań jednoramiennych (NICE)	112
D.4. Ocena wiarygodności opracowań wtórnych (AMSTAR II).....	112
ANEKS E. WYKRESY DLA METAANALIZ	114
13.1. Wpływ wielokrotnego stosowania igieł do penów a ryzyko powikłań	114
13.2. Wpływ powikłań (lipohipertrofii) na wyrównanie metaboliczne cukrzycy	117
ANEKS F. DEFINICJE PUNKTÓW KOŃCOWYCH.....	121
ANEKS G. BADANIA WYKLUCZONE Z ANALIZY	123
ANEKS H. FORMULARZE WYKORZYSTANE W ANALIZIE	159
H.1. Formularze do oceny wiarygodności badań	159
H.1.1. Ocena ryzyka błędu systematycznego wg Cochrane.....	159
H.1.2. Skala JBI.....	163

H.1.3. Skala NICE	163
H.1.4. Skala AMSTAR II	164
H.2. Formularze do ekstrakcji danych z badań	167

Indeks skrótów

aOR	Iloraz szans z dostosowaniem (<i>Adjusted Odds Ratio</i>)
AOTMiT	Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji
bd	Brak danych
BD	Becton Dickinson
CI	Przedział ufności (<i>Confidence Interval</i>)
CSII	Ciągły podskórny wlew insuliny (<i>Continuous Subcutaneous Insulin Infusion</i>)
FITTER	Wytyczne dotyczące technik podawania insuliny (<i>Forum for Injection Technique and Therapy: Expert Recommendations</i>)
G	Grubość igły w skali Gauge
GLP-1	Glukagonopodobny peptyd 1 (<i>Glucagon-Like Peptide 1</i>)
HbA1c	Hemoglobina glikowana (<i>Glycated hemoglobin</i>)
HTA	Ocena technologii medycznych (<i>Health Technology Assessment</i>)
IDF	Międzynarodowa Federacja Diabetologiczna (<i>International Diabetes Federation</i>)
IS	Istotny statystycznie (<i>Statistically Significant</i>)
ITQ	Ogólnoświatowe badanie dotyczące technik podawania insuliny (<i>Insulin Technique Questionnaire</i>)
IQR	Rozstęp ćwiartkowy (<i>Interquartile range</i>)
IU	Jednostka insuliny (<i>Insulin Unit</i>)
JBI	Skala do oceny badań przekrojowych wg JBI (<i>The Joanna Briggs Institute</i>)
LA	Lipoatrofia

LH	Lipohipertrofia
MD	Średnia różnica (<i>Mean Difference</i>)
MDI	Wielokrotne wstrzyknięcia insuliny (<i>Multiple Daily Injections</i>)
n	Liczba pacjentów, u których wystąpił dany punkt końcowy
N	Liczebność grupy
Skala NICE	Skala do oceny badań jednoramiennych wg NICE (<i>National Institute for Health and Care Excellence</i>)
NNH	Liczba pacjentów, u których dana interwencja doprowadza do wystąpienia jednego dodatkowego niekorzystnego punktu końcowego w określonym czasie (<i>Number Needed to Harm</i>)
NNT	Liczba osób, które w określonym czasie należy poddać interwencji, aby uzyskać pożądany efekt zdrowotny lub uniknąć jednego negatywnego punktu końcowego u jednej z nich. (<i>Number Needed To Treat</i>)
NS	Nieistotny statystycznie
OB	Okres obserwacji
p	Poziom istotności statystycznej
PFED	Polska Federacja Edukacji w Diabetologii
PICO	Akronim: populacja, interwencja, komparator, punkty końcowe (<i>Population, Intervention, Comparatoe, Outcomes</i>)
PTD	Polskie Towarzystwo Diabetologiczne
RD	Różnica ryzyka (<i>Risk difference</i>)
RoB2	Skala do oceny ryzyka błędu systematycznego ver. 2 (<i>Risk of Bias 2</i>)
RR	Ryzyko względne (<i>Relative Risk</i>)
SD	Odchylenie standardowe (<i>Standard Deviation</i>)
Skala NICE	Skala do oceny badań jednoramiennych zaproponowana przez agencję HTA - NICE (<i>National Institute for Health and Care Excellence</i>)
T1DM	Cukrzyca typu 1 (<i>Type 1 Diabetes Mellitus</i>)

- T2DM** Cukrzyca typu 2
(*Type 2 Diabetes Mellitus*)
- uOR** Iloraz szans bez dostosowania
(*Unadjusted Odds Ratio*)
- WMD** Ważona średnia różnica
(*Weighted Mean Difference*)

Streszczenie

■ Cel

Celem analizy klinicznej była ocena wpływu jednokrotnego stosowania igieł do penów na ryzyko rozwoju powikłań oraz kontrolę glikemii w porównaniu do ich wielokrotnego zastosowania w populacji chorych z cukrzycą, stosujących insulinę lub agonistów receptora GLP-1.

■ Metodyka

Analiza kliniczna przeprowadzona została w oparciu o badania pierwotne (randomizowane, nierandomizowane) i wtórne, odnalezione w ramach przeglądu systematycznego przeprowadzonego zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie minimalnych wymagań dotyczących raportów HTA. W celu odnalezienia odpowiednich doniesień naukowych przeszukano elektroniczne bazy informacji medycznej (m.in. MEDLINE, EMBASE, The Cochrane Library). Selekcja odnalezionych badań dokonywana była niezależnie przez dwóch analityków.

■ Charakterystyka badań

Kryteria włączenia do analizy klinicznej spełniło 26 badań pierwotnych (w tym 2 badania eksperymentalne i 24 badania przekrojowe dotyczące rzeczywistej praktyki klinicznej) oraz 1 opracowanie wtórne (łącznie 40 pozycji bibliograficznych).

Zakwalifikowane do analizy badania przeprowadzono w populacji pacjentów z cukrzycą poddanych insulinoterapii lub terapii z wykorzystaniem agonistów receptora GLP-1 z wykorzystaniem wstrzykiwaczy (penów) lub strzykawek. W większości prac pacjenci stosowali igły o różnych długościach, najczęściej jednak nie podawano informacji o ich producencie. Badania cechowały się dużym zróżnicowaniem pod względem liczebności próby, wieku pacjentów, typu cukrzycy i czasu jej trwania, a także schematu insulinoterapii (rodzaj insuliny, czas trwania insulinoterapii, dawkowanie, rodzaj stosowanego urządzenia, technika iniekcji).

■ Wyniki analizy klinicznej

W ramach przeprowadzonej analizy wykazano, iż jednokrotne użycie igieł do penów związane było z istotnym statystycznie zmniejszeniem ryzyka wystąpienia:

- lipohipertrofii ocenianej badaniem fizykalnym (RR = 0,74 [0,65; 0,83], NNT = 7 [5; 11]);
- lipohipertrofii ocenianej ultrasonograficznie (RR = 0,04 [0,03; 0,07], NNT = 2 [2; 2]);
- lipohipertrofii i/lub siniaczenia i/lub krwawienia (RR = 0,82 [0,72; 0,93], NNT = 7 [4; 16], p = 0,001),
- bólu podczas iniekcji (RR = 0,21 [0,06; 0,79], NNT_{7 dni} = 2 [2; 4]);
- niewyjaśnionej hipoglikemii (RR = 0,58 [0,42; 0,82], NNT = 8 [5; 18]).

Ponadto, w dodatkowej metaanalizie wykazano, że u pacjentów z cukrzycą leczonych insuliną lub analogami receptora GLP-1 obecność lipohipertrofii była skorelowana z gorszą kontrolą glikemii manifestującą się wyższym poziomem HbA1c, większym ryzykiem niewyjaśnionej hipoglikemii oraz większymi wahaniami poziomu glikemii, a także większym dobowym zapotrzebowaniem na insulinę

■ Wnioski końcowe

Jednokrotne stosowanie igieł do wstrzykiwaczy związane było ze zmniejszeniem ryzyka wystąpienia powikłań w miejscu iniekcji, takich jak lipohipertrofia i ból, a także z poprawą kontroli metabolicznej cukrzycy wyrażonej redukcją ryzyka wystąpienia epizodów niewyjaśnionej hipoglikemii.

1. Wstęp

1.1. Cel analizy klinicznej

Celem analizy klinicznej była ocena wpływu jedнокrotnego stosowania igieł do wstrzykiwaczy automatycznych (penów) na zmniejszenie ryzyka rozwoju powikłań oraz kontrolę glikemii w porównaniu do wielokrotnego zastosowania igieł do penów w populacji z cukrzycą, stosujących insulinę lub agonistów receptora GLP-1.

Analiza kliniczna została oparta o przegląd systematyczny literatury przeprowadzony zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie minimalnych wymagań dla analiz oceny technologii medycznych [1].

1.2. Definicja problemu decyzyjnego

Zakres analizy określono zgodnie ze schematem PICO (populacja, interwencja, komparator, punkty końcowe). Szczegółowe informacje dotyczące schematu przeprowadzania analizy klinicznej przedstawia Tabela 1.

Tabela 1.
Szczegółowy zakres analizy klinicznej – schemat PICO

Obszar	Szczegóły
Populacja	• Pacjenci z cukrzycą stosujący insulinę lub agonistów receptora GLP-1.
Interwencja	• Igły BD Micro-Fine Plus o rozmiarze 5 mm x 0,25 mm (31G) oraz 8 mm x 0,30 mm (30G) używane prawidłowo (jednokrotne wykorzystanie igieł do penów insulinowych/GLP-1).
Komparator	• Wielokrotne wykorzystanie igieł do penów insulinowych/GLP-1
Punkty końcowe	• ból / dyskomfort przy iniekcji, • powikłania skórne (krwawienie, siniaczenie, zakażenia), • lipohipertrofia (lipodystrofia), • kontrola glikemii (wahania poziomu glikemii, poziom HbA1c), • dobowy dawka insuliny, • hipoglikemia (objawowa, bezobjawowa, ciężka, niewyjaśniona)
Metodyka	• badania randomizowane, • badania nierandomizowane, • przeglądy systematyczne.

2. Problem zdrowotny

Opis problemu zdrowotnego wraz z przeglądem wskaźników epidemiologicznych dostępnych w literaturze dla populacji docelowej przedstawiono w Analizie Problemu Decyzyjnego, będącej częścią wniosku o finansowanie ze środków publicznych produktu leczniczego [2].

3. Metodyka analizy klinicznej

3.1. Schemat przeprowadzania analizy klinicznej

Analiza kliniczna została przeprowadzona w oparciu o wyniki badań klinicznych, odnalezionych w ramach przeglądu systematycznego wykonanego wg poniższego schematu:

- określenie kryteriów włączenia i wykluczenia badań klinicznych do analizy,
- opracowanie strategii wyszukiwania doniesień naukowych,
- przeszukanie źródeł informacji medycznej,
- odnalezienie pełnych tekstów doniesień naukowych, potencjalnie przydatnych w analizie,
- selekcja badań klinicznych w oparciu o kryteria włączenia i wykluczenia do analizy,
- opracowanie wyników badań klinicznych,
- ocena istotności statystycznej wyników,
- porównanie siły interwencji poszczególnych opcji.

3.2. Kryteria włączenia i wykluczenia

W ramach przeglądu systematycznego poszukiwano prac umożliwiających ocenę ryzyka powikłań związanych z wielokrotnym zastosowaniem igieł do penów w populacji docelowej (Tabela 2).

Do analizy klinicznej włączone zostały badania kliniczne spełniające kryteria dotyczące populacji, interwencji, komparatora, metodyki oraz uwzględniające przynajmniej jeden z wymienionych poniżej punktów końcowych i niespełniające żadnego z kryteriów wykluczenia.

Tabela 2.
Kryteria włączenia i wykluczenia badań do/z analizy klinicznej

Obszar	Szczegóły	Uwagi
Kryteria włączenia		
Populacja	• Pacjenci z cukrzycą, stosujący insulinę lub agonistów receptora GLP-1, podawane za pomocą penów (wstrzykiwaczy automatycznych).	<i>W pierwszej kolejności poszukiwano prac odpowiadających populacji docelowej, a w przypadku ich braku do analizy klinicznej kwalifikowano prace przeprowadzone w populacji zbliżonej do populacji docelowej.</i>
Interwencja	• Igły BD Micro-Fine Plus o rozmiarze 5 mm x 0,25 mm (31G) oraz 8 mm x 0,30 mm (30G) wykorzystywane jednokrotnie	<i>Z uwagi na ograniczoną dostępność badań dedykowanych ocenianej interwencji w analizie klinicznej uwzględniano badania, w których stosowano igły przeznaczone do jednorazowego użycia różnych producentów o dowolnych parametrach fizycznych (długość, grubość).</i> <i>Dodatkowo w przypadku badań RWD do analizy klinicznej kwalifikowano prace, w których za jednokrotne wykorzystanie igieł uznawano zastosowanie tej samej igły do ≤5 razy.</i>
Komparator	• Wielokrotne wykorzystanie igieł do penów insulinowych/GLP-1	-
Punkty końcowe	• ból / dyskomfort przy iniekcji, • powikłania skórne (krwawienie, siniaczenie, zakażenia), • lipohipertrofia (lipodystrofia), • kontrola glikemii (wahania poziomu glikemii, poziom HbA1c), • dobowy dawka insuliny, • hipoglikemia (objawowa, bezobjawowa, ciężka, niewyjaśniona)	-
Metodyka	Opublikowane w języku polskim lub angielskim: • badania randomizowane, • badania nierandomizowane, • przeglądy systematyczne	<i>Za spełniające kryteria włączenia uznawano prace przeprowadzone i opublikowane po 1990 roku ze względu na wprowadzenie po tym okresie do praktyki klinicznej penów (wstrzykiwaczy).</i>
Kryteria wykluczenia		
Kryteria wykluczenia	• Badania opublikowane wyłącznie w postaci materiałów konferencyjnych (abstrakty, postery) • Badania przeprowadzone w populacji stosującej inne niż peny urządzenia do podawania insuliny/GLP-1 (tj. pompy insulinowe, strzykawki) lub badania przeprowadzone w populacji mieszanej pod tym względem, o ile nie zostały zaprezentowane wyniki analizy warstwowej, a odsetek pacjentów stosujących inne urządzenia przekraczał 50%.	

3.3. Wyszukiwanie badań klinicznych

Wyszukiwanie doniesień naukowych przeprowadzono w oparciu o szczegółowy protokół, opracowany przed rozpoczęciem prac nad przeglądem systematycznym. Uwzględniono w nim kryteria włączenia i wykluczenia badań do przeglądu, strategię wyszukiwania, sposób selekcji badań oraz metodykę przeprowadzania analizy i syntezy danych.

Przeszukanie w elektronicznych bazach informacji medycznej zostało przeprowadzone z zastosowaniem słów kluczowych odpowiadających analizowanej populacji oraz interwencji. Odpowiednie słowa kluczowe połączono operatorami logicznymi Boole'a, uzyskując strategię wyszukiwania, którą wykorzystano do przeszukania najważniejszych baz informacji medycznej. Nie stosowano ograniczeń dotyczących daty publikacji.

Przeszukanie baz danych w oparciu o ustaloną strategię zostało przeprowadzone przez jednego analityka [REDAKTOWANE]. Poprawność przeprowadzonego wyszukiwania (poprawność zapisu słów kluczowych, zasadność użycia operatorów logicznych itd. została zweryfikowana przez drugiego analityka [REDAKTOWANE]. Wyniki wyszukiwania w poszczególnych bazach przedstawiono w Aneksie (Aneks A).

3.3.1. Przeszukane elektroniczne bazy informacji medycznej

W celu odnalezienia doniesień naukowych, które mogły spełniać kryteria włączenia do przeglądu systematycznego, korzystano z:

- elektronicznych baz informacji medycznej, do których zaimplementowano strategię wyszukiwania,
- referencji odnalezionych doniesień naukowych,
- materiałów dostarczonych przez Zamawiającego.

Przeszukano następujące źródła informacji medycznej w celu odnalezienia badań pierwotnych oraz wtórnych (przeglądy systematyczne, metaanalizy, raporty HTA):

- MEDLINE (przez PubMed),
- EMBASE,
- The Cochrane Library:
 - CENTRAL (*The Cochrane Central Register of Controlled Trials*),
 - CDSR (*The Cochrane Database of Systematic Reviews*),
 - DARE (*Database of Abstracts of Reviews of Effects*) i in.,

Ostatniego przeszukania głównych źródeł informacji medycznej dokonano 28 sierpnia 2020 r. Następnie w dniu 9 listopada 2020 r. przeprowadzono aktualizacyjne wyszukiwanie w głównych źródłach informacji medycznej, w ramach którego nie zidentyfikowano żadnych nowych doniesień naukowych spełniających kryteria włączenia do niniejszej analizy klinicznej.

3.3.2. Selekcja odnalezionych publikacji

Na wszystkich etapach selekcja dokonywana była niezależnie przez dwóch spośród czterech analityków [redacted]. Weryfikacja na poziomie abstraktów i tytułów (etap I) odbywała się w ten sposób, że do dalszego etapu włączano wszystkie doniesienia uznane za przydatne przynajmniej przez jednego z nich. W przypadku niezgodności opinii w trakcie weryfikacji badań, w oparciu o pełne teksty doniesień (etap II), ostateczne stanowisko uzgadniano w drodze konsensusu lub korzystano z pomocy trzeciego analityka [redacted]. Stopień zgodności pomiędzy analitykami na etapie II wynosił 100%.

3.4. Charakterystyka i ocena wiarygodności badań

Ocenę wiarygodności badań randomizowanych przeprowadzono zgodnie z procedurą oceny ryzyka błędu systematycznego (RoB2, *Risk of Bias*) zaproponowaną w najnowszej wersji *The Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions* (ver. 6.0) [3]. Ocena ta pozwala określić wpływ rozwiązań metodologicznych, wykorzystanych w danym badaniu, na jego wiarygodność i obejmuje kilka kluczowych parametrów, które zgrupowano w 5 domenach:

- domena 1: generacja kodu przydziału losowego i ukrycie kodu alokacji,
- domena 2: odstępstwa od przypisanych interwencji (zaślepienie uczestników i personelu, zaślepienie osób oceniających wyniki, rodzaj analizy danych),
- domena 3: analiza danych niekompletnych,
- domena 4: metoda pomiaru wyników,
- domena 5: selektywne raportowanie wyników.

Ryzyko błędu systematycznego w każdym z obszarów oceniane jest za pomocą zdefiniowanych pytań kontrolnych w oparciu o informacje przedstawione w publikacji i pozostałej dokumentacji zgromadzonej w ramach przeglądu systematycznego, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki ocenianego problemu zdrowotnego. Ryzyko błędu systematycznego przyjmuje jedną z trzech wartości: niskie, wysokie lub niejasne (pewne zastrzeżenia). Ostateczna ocena wiarygodności metodycznej badania uzależniona jest od poszczególnych ocen uzyskanych w każdej z domen, przy czym najslabiej oceniona domena determinuje ocenę całościową [3]. Formularz do oceny wiarygodności z wykorzystaniem narzędzia RoB2 przedstawiono w Aneksie (Rozdz. H.1.1).

Ocenę wiarygodności badań przekrojowych (*cross-sectional studies*) przeprowadzono za pomocą narzędzia zaproponowanego przez *Joanna Briggs Institute* (JBI) [4], które składa się z ośmiu zdefiniowanych pytań kontrolnych, na które należy udzielić jednej z czterech odpowiedzi (TAK, NIE, NIEJASNE, NIE DOTYCZY) w oparciu o informacje przedstawione w ocenianej publikacji. Ocenie podlegają następujące obszary jak: opis kryteriów włączenia, charakterystyka wyjściowa pacjentów, ekspozycja, diagnoza i definicja stanu zdrowia, czynniki zakłócające i ich wpływ na uzyskane wyniki, a także poprawność i wiarygodność uzyskanych wyników. Ogólna ocena wiarygodności sprowadza się do decyzji odnośnie włączenia lub wykluczenia danego badania z analizy klinicznej. Formularz do oceny wiarygodności z wykorzystaniem skali JBI przedstawiono w Aneksie (Rozdz. H.1.2)

W przypadku badań jednoramiennych, ocenę wiarygodności przeprowadzono za pomocą skali zaproponowanej przez brytyjską agencję HTA (NICE). Współczynnik wiarygodności we wspomnianej skali przyjmuje wartości od 0 do 8 pkt. Najwyższą ocenę w zakresie wiarygodności przyznaje się: prospektywnym, wielośrodkowym badaniom z konsekwentnym doбором badanej próby, w których jasno określano cel badania, kryteria włączenia i wykluczenia, podano definicje punktów końcowych, sposób prezentacji wyników umożliwia jasne wnioskowanie, a ponadto, autorzy badania przeprowadzili odpowiednie analizy w warstwach. Formularz do oceny wiarygodności z wykorzystaniem skali NICE przedstawiono w Aneksie (Rozdz.H.1.3).

Niezależnie od oceny wiarygodności, każde badanie scharakteryzowano pod także względem:

- kryteriów włączenia i wykluczenia do/z badania,
- charakterystyki wyjściowej populacji (liczebność grup, płeć, wiek, czas od rozpoczęcia insulinoterapii, typ cukrzycy, odsetek pacjentów stosujących peny i strzykawki, itd.),
- rodzaju stosowanych igieł i analizowanych podgrup,
- okresu obserwacji,
- ocenianych punktów końcowych,
- metodyki badania (rodzaj badania, utrata z badania, rodzaj analizy wyników, typ i podtyp badania zgodnie z wytycznymi AOTMiT, lokalizacja badania, sponsor).

W przypadku prac, dla których kryteria kwalifikacji pacjentów były szersze, charakterystykę wyjściową populacji w miarę dostępności danych prezentowano dla populacji zbliżonej do populacji docelowej.

Wiarygodność zakwalifikowanych do analizy opracowań wtórnych oceniono wg skali AMSTAR II, dla której formularz przedstawiono w Aneksie (Rozdz. H.1.4) [5].

Oceny wiarygodności poszczególnych prac dokonało niezależnie dwóch analityków [REDACTED] a w przypadku niezgodności ostateczną ocenę uzgadniano, dążąc do konsensusu.

3.5. Ekstrakcja danych

Ekstrakcję danych z badań włączonych przeprowadził jeden analityk [REDACTED] według opracowanego formularza, którego wzór zamieszczono w Aneksie (Rozdz. H.2). Poprawność ekstrakcji została sprawdzona przez drugiego analityka [REDACTED]. W razie niezgodności wyników uzyskanych przez poszczególnych analityków rozbieżności wyjaśniano w drodze konsensusu lub korzystano z pomocy innego analityka [REDACTED].

W pierwszej kolejności ekstrahowano dane pochodzące z publikacji pełnotekstowych. W przypadku dostępności kilku źródeł (np. publikacji pełnotekstowych) dotyczących tego samego badania i/lub okresu obserwacji, dane ekstrahowano z publikacji najbardziej aktualnej i/lub najbardziej kompletnej pod względem raportowanych punktów końcowych.

3.6. Analiza statystyczna

3.6.1. Informacje ogólne

Wyniki dla zmiennych dychotomicznych zaprezentowano w postaci parametrów względnych (RR) oraz bezwzględnych (RD, NNT lub NNH). Parametry NNT (*number needed to treat*) lub NNH (*number needed to harm*) prezentowano, gdy różnica pomiędzy grupą badaną a kontrolną była istotna statystycznie, w przeciwnym wypadku podawano wartość parametru RD (bezwzględna różnica ryzyka, *risk difference*). Dla zmiennych ciągłych wyniki porównania przedstawiono w postaci średniej różnicy (MD, *mean difference*), a pochodzące z metaanaliz w postaci średniej ważonej różnicy (WMD, *weighted mean difference*). W przypadku raportowania samych średnich bez miar rozrzutu wartości parametrów MD obliczano na podstawie podanych przez autorów wartości p, o ile do jej oszacowania wykorzystano test parametryczny oparty na teście t-Studenta (np. ANOVA). Przedstawiano również wyniki analizy statystycznej przeprowadzonej przez autorów badania, wyrażone w postaci wartości p. Wyniki analiz statystycznych pochodzące z publikacji źródłowych, opatrzone odpowiednim opisem. We wszystkich przypadkach wyniki przedstawiono z 95-procentowymi przedziałami ufności (chyba, że podano inaczej). Za akceptowalną granicę poziomu istotności statystycznej przyjęto wartość $p < 0,05$. Wyniki metaanaliz prezentowano z wykorzystaniem wykresów *forest plot*.

Przy opracowywaniu wyników korzystano z następujących narzędzi analitycznych:

- MS Excel,
- Sophie v. 1.5.0 (program do metaanaliz opracowany przez zespół HTA Consulting – poddany weryfikacji z programem STATA v. 10.0),
- Curve Snap v.1.1 (program do odczytywania danych z wykresów).

3.6.2. Analiza wrażliwości

Z uwagi na różnorodność badań zakwalifikowanych do analizy klinicznej zarówno w zakresie definicji jednorazowego zastosowania igły, jak również sposobu podawania insuliny / agonistów receptora GLP-1 (peny vs strzykawki) oprócz analizy głównej obejmującej wszystkie badania przeprowadzono analizę wrażliwości w następujących wariantach, w których uwzględniano:

1. wszystkie badania, w których jednorazowe zastosowanie igły oznaczało użycie tej samej igły tylko jeden raz, w tym wszystkie badania bez względu na rodzaj urządzenia którym podawano insulinę.
2. wszystkie badania, w których jednorazowe zastosowanie igły oznaczało użycie tej samej igły tylko jeden raz, z wykluczeniem badań dla których nie podano informacji na temat odsetka stosujących peny.
3. wszystkie badania, w których jednorazowe zastosowanie igły oznaczało użycie tej samej igły tylko jeden raz, a odsetek pacjentów stosujących peny wynosił $\geq 70\%$.
4. wszystkie badania, w których jednorazowe zastosowanie igły oznaczało użycie tej samej igły tylko jeden raz, a odsetek pacjentów stosujących peny wynosił $\geq 80\%$.

5. wszystkie badania, w których jednorazowe zastosowanie igły oznaczało użycie tej samej igły tylko jeden raz, a odsetek pacjentów stosujących peny wynosił $\geq 90\%$.
6. wszystkie badania, a w których jednorazowe zastosowanie igły oznaczało użycie tej samej igły tylko jeden raz, a odsetek pacjentów stosujących peny wynosił 100%.

4. Wyniki wyszukiwania badań klinicznych

Kryteria

włączenia spełniło:

- **26 badań pierwotnych**, opisanych w 39 publikacjach, w tym:
 - 2 badania eksperymentalne (3 publikacje),
 - 24 badania z zakresu rzeczywistej praktyki klinicznej (RWD) (36 publikacji),
- **1 opracowanie wtórne**, opisane w 1 publikacji.

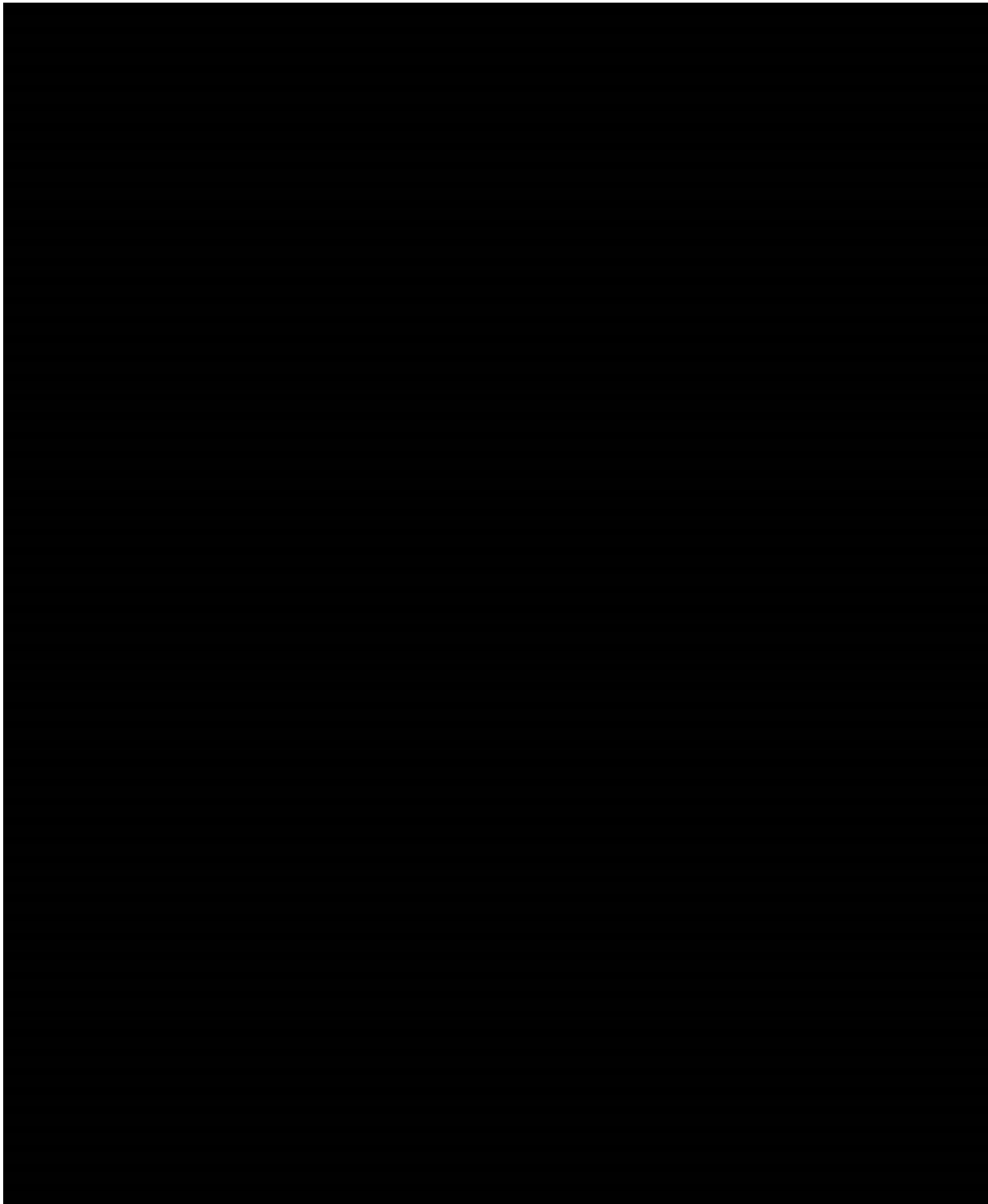
Poniżej zamieszczono zestawienie badań uwzględnionych w niniejszej analizie klinicznej (Tabela 3) oraz diagram PRISMA obrazujący proces selekcji badań (Rysunek 1). Badania wykluczone z niniejszej analizy klinicznej wraz ze szczegółowymi przyczynami wykluczenia zaprezentowano w Aneksie (Rozdz. Aneks G).

Tabela 3.
Zestawienie badań włączonych do analizy klinicznej

Nazwa badania	Publikacja	Szczegóły	Ref.
Badania eksperymentalne			
Misnikova 2011	Misnikova 2011	Publ kacja główna	[6]
	Misnikova 2009	Abstrakt do badania Misnikova 2011	[7]
Puder 2005	Puder 2005	Publ kacja główna	[8]
Badania RWD			
Al Hayek 2016	Al Hayek 2016	Publ kacja główna	[9]
Al Jaber 2020	Al Jaber 2020	Publ kacja główna	[10]
Barola 2018	Barola 2018	Publ kacja główna	[11]
Baruah 2017	Baruah 2017	Publ kacja główna	[12]
Blanco 2013	Blanco 2013	Publ kacja główna	[13]
	Strauss 2013	Abstrakt do badania Blanco 2013	[14]
Cunningham 2013	Cunningham 2013	Publ kacja główna	[15]
De Coninck 2010	De Coninck 2010	Publ kacja główna	[16]
Długaszek 2015	Długaszek 2015	Publ kacja główna	[17]
Frid 2016	Frid 2016a	Publ kacja główna	[18]
	Frid 2016b	Publ kacja główna	[19]
	-	Strona internetowa do badania Frid 2016	[20]
Gentile 2019	Gentile 2019	Publ kacja główna	[21]
Gentile 2020	Gentile 2020	Publ kacja główna	[22]
Gupta 2018	Gupta 2018	Publ kacja główna	[23]
Ji 2014	Ji 2014	Publ kacja główna	[24]
Ji 2017	Chandran 2015a	Poster do badania Ji 2017	[25]
	Chandran 2015a	Abstrakt do badania Ji 2017	[26]
	Hirsch 2015	Artykuł do badania Ji 2017	[27]

Nazwa badania	Publikacja	Szczegóły	Ref.
	Ji 2017	Publ kacja główna	[28]
	Ji 2018	Publikacja dodatkowa do badania Ji 2017	[29]
	Li 2015	Abstrakt do badania Ji 2017	[30]
	Li 2015b	Abstrakt do badania Ji 2017	[31]
	Sun 2015a	Abstrakt do badania Ji 2017	[32]
	Sun 2015b	Abstrakt do badania Ji 2017	[33]
	Tao 2014	Abstrakt do badania Ji 2017	[34]
Nasser 2017	Nasser 2017	Publ kacja główna	[35]
Pozzuoli 2018	Pozzuoli 2018	Publ kacja główna	[36]
Schmeisl 2009	Schmeisl 2009	Publ kacja główna	[37]
Shetty 2018	Shetty 2018	Publ kacja główna	[38]
Strauss 2002	Strauss 2002	Publ kacja główna	[39]
Stollo 2019	Stollo 2019	Publ kacja główna	[40]
Surucu 2018	Surucu 2018	Publ kacja główna	[41]
Tosun 2019	Tosun 2019	Publ kacja główna	[42]
van Munster 2014	van Munster 2014	Publ kacja główna	[43]
Vardar 2007	Vardar 2007	Publ kacja główna	[44]
Opracowania wtórne			
Zabaleta-del-Olmo 2016	Zabaleta-del-Olmo 2016	Przegląd systematyczny z metaanalizą	[45]

Rysunek 1.
Schemat selekcji badań zgodnie z PRISMA

5. Charakterystyka badań pierwotnych włączonych do analizy klinicznej

W wyniku systematycznego przeszukania baz informacji medycznej zidentyfikowano 26 badań pierwotnych, spełniających kryteria włączenia do niniejszej analizy klinicznej, w tym:

- 2 badania eksperymentalne dotyczące igieł BD (Misnikova 2011, Puder 2005),
- 24 badania przekrojowe odzwierciedlające rzeczywistą praktykę kliniczną.

Badania eksperymentalne

Badanie Misnikova 2011 zaprojektowano jako zaślepienie, randomizowane, 7-dniowe badanie (podtyp IIA wg AOTMIT), mające na celu ocenę ryzyka powikłań klinicznych związanych z wielokrotnym użyciem igieł do wstrzykiwaczy, natomiast badanie Puder 2005 jako badanie jednoramienne (podtyp IID wg AOTMIT), mające na celu ocenę wpływu wielokrotnego użycia igieł do wstrzykiwaczy na ich kształt oraz odczucie bólu i dyskomfortu pacjenta. W obydwu badaniach stosowano igły do wstrzykiwaczy BD Microfine Plus, przy czym w badaniu Misnikova 2011 nie podano informacji o ich długości, natomiast w badaniu Puder 2005 stosowano igły 8 mm. U części pacjentów z badania Puder 2005 stosowano również igły do wstrzykiwaczy Novofine 8 mm. Obydwa badania przeprowadzono jednośrodkowo na terenie Europy (Rosja i Szwajcaria), w żadnym nie podano źródeł ich finansowania. W ocenie wiarygodności badania Misnikova 2011 stwierdzono ograniczenie związane z ryzykiem błędu systematycznego związanego z procesem randomizacji, w pozostałych domenach ryzyko błędu systematycznego było niskie (Tabela 4). Badanie Puder 2005 oceniono na 5/8 punktów w skali NICE.

W badaniu Misnikova 2011 uczestniczyło 45 dorosłych pacjentów z cukrzycą, z czego 15 pacjentom podawano insulinę zmieniając igłę po każdej iniekcji, natomiast u 15 pacjentów tę samą igłę stosowano przez 4 dni, a u kolejnych 15 pacjentów – przez 7 dni. Insulina podawana była 3 razy na dobę przez personel medyczny przez okres 7 dni, a pacjenci nie byli świadomi przydziału do grup. Z kolei w badaniu Puder 2005 uczestniczyło 15 dorosłych pacjentów z cukrzycą, a każdy z nich miał do dyspozycji 4 igły, z zaleceniem użycia pierwszej igły wyłącznie raz, drugiej 2 razy, trzeciej – 3 razy, a czwartej – 4 razy. W żadnym z badań nie podano szczegółowej charakterystyki wyjściowej pacjentów. W badaniu Misnikova 2011 58% pacjentów stanowiły osoby z T1DM, natomiast 42% pacjenci z T2DM. W badaniu Puder 2005 nie podano informacji o odsetku pacjentów z danym typem cukrzycy, natomiast mediana czasu trwania choroby wynosiła 19 lat.

Podsumowanie metodyki badań oraz charakterystyk wyjściowych pacjentów przedstawiono w tabelach poniżej (Tabela 5, Tabela 6).

Tabela 4.

Skrócona ocena ryzyka błędu systematycznego w badaniu Misnikova 2011 na podstawie narzędzia RoB 2 opracowanego przez Cochrane Collaboration

Domena	Obszar	Misnikova 2011
1	Ryzyko błędu wynikające z procesu randomizacji	Pewne zastrzeżenia
2	Ryzyko błędu wynikające z odstępstw od przypisanych interwencji	Niskie
3	Ryzyko błędu wynikające z brakujących danych	Niskie
4	Ryzyko błędu przy pomiarze punktu końcowego	Niskie
5	Ryzyko błędu przy selekcji raportowanego wyniku	Niskie
Ogólne ryzyko błędu		Pewne zastrzeżenia

Badania RWD

Wszystkie zakwalifikowane do analizy klinicznej prace z zakresu RWD to badania przekrojowe (podtyp IVC wg AOTMiT), obejmujące pacjentów z cukrzycą, ukierunkowane na ocenę techniki iniekcji lub ocenę rozpowszechnienia i/lub czynników ryzyka występowania lipodystrofii.

Zakwalifikowane prace różniły się liczbą i lokalizacją ośrodków – 13 badań miało charakter wieloośrodkowy, pozostałe to badania jednoośrodkowe. Spośród wszystkich zakwalifikowanych badań, 12 prac przeprowadzono na terenie Europy. W badaniach stosowano igły o różnych długościach i nie podawano szczegółowych informacji nt. nazwy i producenta stosowanych igieł. Sponsorem 5 badań była firma Becton Dickinson (De Coninck 2010, Frid 2016, Ji 2014, Ji 2017, Strauss 2002), 2 badania sfinansowano z grantu naukowego (Gentile 2019, Gentile 2020), natomiast w pozostałych przypadkach nie zamieszczono informacji o źródłach finansowania (10 badań) lub przeprowadzono je niezależnie od zewnętrznych sponsorów (7 badań). Wiarygodność badań przekrojowych w skali JBI była wystarczająca do uwzględnienia w analizie klinicznej. Szczegółową ocenę każdego z badań zaprezentowano w Aneksie (Rozdz. D.2).

Populacje w zakwalifikowanych badaniach różniły między sobą zarówno w odniesieniu do liczebności jak i charakterystyki wyjściowej. Do najmniejszego pod względem liczebności badania włączono 50 pacjentów (Shetty 2018), natomiast do największego – 13 289 chorych (Frid 2016). W publikacji Frid 2016 opisano wyniki ogólnosiątkowego badania, przeprowadzonego w 2015 r. w ramach cyklicznej inicjatywy ITQ (*Injection Technique Questionnaire*), mającej na celu zebranie danych dotyczących techniki iniekcji u pacjentów z cukrzycą. Wcześniejsze wersje badania ITQ przeprowadzono w 1995 r., 2000 r. (Strauss 2002) i 2009 r. (De Coninck 2010).

Zakwalifikowane do analizy klinicznej badania różniły się pod względem charakterystyki wyjściowej badanej próby, a różnice dotyczyły przede wszystkim wieku, typu cukrzycy i czasu jej trwania oraz aspektów związanych z insulinoterapią. Spośród zakwalifikowanych prac, 2 badania przeprowadzono w populacji pediatrycznej (Al Hayek 2016, van Munster 2014), 10 badań dotyczyło wyłącznie dorosłych (Al Jaber 2020, Gentile 2019, Gentile 2020, Ji 2014, Ji 2017, Schmiesl 2009, Strollo 2019, Surucu 2018, Tosun 2019, Vardar 2007), natomiast w 6 pracach populacja obejmowała zarówno dzieci jak i dorosłych (Barola 2018, Baruah 2017, Blanco 2013, De Coninck 2010, Frid 2016, Gupta 2018). W 4 badaniach

uczestniczyli pacjenci z T1DM (Al Hayek 2016, Barola 2018, Gupta 2018, van Munster 2014), w kolejnych 5 pracach – chorzy z T2DM (Al Jaber 2020, Baruah 2017, Gentile 2020, Ji 2014, Surucu 2018), natomiast w pozostałych populacja była mieszana pod względem typu cukrzycy. Średni czas trwania cukrzycy wahał się od 5,6 lat (Barola 2018) do 20,4 lat (Pozzouli 2018).

We wszystkich zakwalifikowanych badaniach uczestniczyli pacjenci leczeni insuliną, natomiast w badaniach Frid 2016 oraz De Coninck 2010 u niewielkiego odsetka stosowano agonistów receptora GLP-1 (odpowiednio 2% i 3% pacjentów), przy czym wyniki przedstawiono łącznie, niezależnie od rodzaju terapii (insulina vs agoniści GLP-1). Średni czas trwania terapii wynosił od 3 lat (Gentile 2019) do 15 lat (Cunningham 2013).

W większości badań jednorazowe zastosowanie igły oznaczało jej zmianę po każdej iniekcji. Wyjątek pod tym względem stanowiło 5 badań, w których definicja jednokrotnego stosowania igieł była nieco szersza i obejmowała: użycie tej samej igły 1–2 razy (Ji 2017), 1–3 razy (Barola 2018, Baruah 2017, Gentile 2019) lub 1–5 razy (Gupta 2018). Ponadto w 1 badaniu jednorazowe zastosowanie igły definiowano jako stosowanie tej samej igły nie dłużej niż przez 1 dzień (Długaszek 2015). Z kolei wielokrotne wykorzystywanie igieł definiowano jako użycie tej samej igły więcej niż 1 raz. Wyjątek pod tym względem stanowiło 7 prac, w których wielokrotne użycie igły określono jako wykorzystanie tej samej igły: co najmniej 3 razy (Barola 2018, Baruah 2017, Gentile 2019, Ji 2017, Surucu 2018), więcej niż 5 razy (Gupta 2018), dłużej niż 1 dzień (Długaszek 2015). W 10 badaniach stosowano wyłącznie peny insulinowe (Cunningham 2013, Długaszek 2015, Gentile 2020, Ji 2014, Ji 2017, Schmiessl 2009, Strollo 2019, Surucu 2018, Tosun 2019, Vardar 2007), w 11 pracach u większości chorych stosowano peny, natomiast u części chorych również strzykawki do podawania insuliny. Z kolei w 3 badaniach (Al Hayek 2016, Nasser 2017, van Munster 2014) nie podano informacji nt. urządzeń do podawania insuliny. W 4 pracach, w których pacjenci stosowali zarówno peny jak i strzykawki, przedstawiono wyniki w podgrupie dla pacjentów stosujących peny (De Coninck 2010, Frid 2016, Gupta 2018, Strauss 2002). W zdecydowanej większości badań lipodystrofia była oceniana przez personel medyczny wzrokowo i palpacyjnie, w jednym badaniu u części pacjentów dodatkowo przeprowadzono ocenę ultrasonograficzną (Blanco 2013), natomiast tylko w jednej pracy obecność zaburzeń tkanki tłuszczowej u wszystkich pacjentów potwierdzano metodą ultrasonograficzną (Gentile 2020). Ponadto w badaniach oceniano inne powikłania zarówno miejscowe (ból, krwawienie, siniaczenie), jak również metaboliczne, w tym w szczególności hipoglikemie, dawkę dobową insuliny, wahania dobowe glikemii oraz poziom HbA1c. Szczegółowe definicje punktów końcowych zamieszczono w Aneksie (Rozdz. Aneks F)

Szczegóły dotyczące metodyki zakwalifikowanych badań oraz charakterystyk wyjściowych pacjentów przedstawiono w tabelach poniżej (Tabela 5, Tabela 6)

Tabela 5.
Metodyka badań włączonych do analizy klinicznej

Badanie	Typ badania (wg AOTMIT)	OB	Ośrodki	Lokalizacja	Rodzaj używanych igieł	Sponsor	Definicja jednorazowego użycia igły
Badania eksperymentalne							
Misnikova 2011	RCT, P (IIA)	7 dni	J	Rosja	BD Microfine Plus, brak informacji o długości	bd	Użycie igły 1 raz
Puder 2005	nRCT, P (IID)	bd	J	Szwajcaria	BD Microfine Plus 8 mm, Novofine 8 mm	bd	Użycie igły 1 raz
Badania RWD							
Al Hayek 2016	CS (IVC)	-	J	Arabia Saudyjska	4 mm, 6 mm, 8 mm	brak	Użycie igły 1 raz
Al Jaber 2020	CS (IVC)	-	W	Arabia Saudyjska	4 mm, 5 mm, 6 mm, 8 mm	brak	Użycie igły 1 raz
Barola 2018	CS (IVC)	-	J	Indie	4 mm, 5 mm, 6 mm, 8 mm	brak	Użycie igły 1–3 razy
Baruah 2017	CS (IVC)	-	J	Indie	bd	brak	Użycie igły 1–3 razy
Blanco 2013	CS (IVC)	-	W	Hiszpania	5 mm, 6 mm, 8 mm, 12,7 mm	brak	Użycie igły 1 raz
Cunningham 2013	CS (IVC)	-	W	Irlandia	bd	bd	Użycie igły 1 raz
De Coninck 2010	CS (IVC)	-	W	USA, Europa, Chiny	5 mm, 6 mm, 8 mm, 10 mm, 12 mm, 12,7 mm	Becton Dickinson	Użycie igły 1 raz
Długaszek 2015	CS (IVC)	-	J	Polska	bd	bd	Używanie igły przez ≤1 dzień
Frid 2016	CS (IVC)	-	W	Ameryka Pn./Pd., Europa, Azja, Australia, RPA	4 mm, 5 mm, 6 mm, 8 mm	Becton Dickinson	Użycie igły 1 raz
Gentile 2019	CS (IVC)	-	W	Włochy	4 mm, 5 mm, 6 mm, 8 mm	Nefrocenter Research Network	Użycie igły 1–3 razy
Gentile 2020	CS (IVC)	-	W	Włochy	4 mm, 5 mm, 6 mm, 8 mm	Nefrocenter Research Network, NYX Startup	Użycie igły 1 raz
Gupta 2018	CS (IVC)	-	J	Indie	bd	bd	Użycie igły ≤5 razy
Ji 2014	CS (IVC)	-	W	Chiny	5 mm, 6 mm, 8 mm, inne	Becton Dickinson	Użycie igły 1 raz
Ji 2017	CS (IVC)	-	W	Chiny	4 mm, 5 mm, 6 mm, 8 mm	Becton Dickinson	Użycie igły 1–2 razy
Nasser 2017	CS (IVC)	-	W	Bahrajn	4 mm, 5 mm, 6 mm, 8 mm; inne	brak	bd
Pozzouli 2018	CS (IVC)	-	J	Włochy	4 mm, 5 mm, 6 mm, 8 mm	bd	Użycie igły 1 raz
Schmiesl 2009	CS (IVC)	-	J	Niemcy	bd	bd	Użycie igły 1 raz
Shetty 2018	CS (IVC)	-	J	Indie	4 mm, 6 mm, 8 mm	bd	Użycie igły 1 raz
Strauss 2002	CS (IVC)	-	W	Europa	5 mm, 6 mm, 8 mm, 12,7 mm	Becton Dickinson	Użycie igły 1 raz
Strollo 2019	CS (IVC)	-	W	Włochy	4 mm, 5 mm, 6 mm, 8 mm, 12 mm	bd	Użycie igły 1 raz

Badanie	Typ badania (wg AOTMIT)	OB	Ośrodki	Lokalizacja	Rodzaj używanych igieł	Sponsor	Definicja jednokrotnego użycia igły
Surucu 2018	CS (IVC)	-	J	Turcja	4 mm, 5 mm, 6 mm, 8 mm	brak	Użycie igły 1 raz
Tosun 2019	CS (IVC)	-	J	Turcja	bd	bd	Użycie igły 1 raz
van Munster 2014	CS (IVC)	-	J	Holandia	bd	bd	Użycie igły 1 raz
Vardar 2007	CS (IVC)	-	W	Turcja	5 mm, 8 mm	bd	Użycie igły 1 raz

CS – badanie przekrojowe (*cross-sectional*); J – badanie jednośrodkowe; nRCT – badanie nierandomizowane (*non-randomized controlled trial*); OB – okres obserwacji; RCT – badanie randomizowane (*randomized controlled trial*); W – badanie wielośrodkowe.

Tabela 6.
Charakterystyka populacji w badaniach włączonych do analizy klinicznej

Badanie	N	Wiek			Cukrzyca		Insulinoterapia			Lipodystrofia					
		Średnia [lata]	Dzieci	Dorośli	T1DM	T2DM	Średnia czasu trwania [lata]	Średnia czasu trwania [lata]	Średnia liczba iniekcji na dzień	Peny	Strzykawki	Wielokrotne użycie igieł	Ogółem	LH	LA
Badania eksperymentalne															
Misnikova 2011	45	bd	0%	100%	58%	42%	bd	bd	3	100%	0%	67%	0%	0%	0%
Puder 2005	15	bd	0%	100%	bd	bd	19*	bd	bd	100%	0%	100%	bd	bd	bd
Badania RWD															
Al Hayek 2016	174	15,4	100%	0%	100%	0%	6,1	bd	bd	bd	bd	46%	48%	39%	9%
Al Jaber 2020	202	58,5	0%	100%	0%	100%	16,9	8,5	2,5	73%	27%	39%	40%	36%	4%
Barola 2018	372	17,1	64%	36%	100%	0%	5,6	bd	bd	80%	26%	72%	63%	62%	1%
Baruah 2017	748	54,6	2%	98%	0%	100%	12,2	3,4	2,1	68%	34%	72%	bd	13%	bd
Blanco 2013	430	49	11%	89%	41%	59%	bd	bd	3,0	96%	4%	56%	64%	63%	2%
Cunningham 2013	55	55,2	bd	bd	75%	25%	bd	15,0	bd	100%	0%	15%	bd	51%	bd
De Coninck 2010	4352	48,4	11%	68%	bd	bd	13,9	11	bd	92% ^a	12%	52%	bd	48%	bd
Długaszek 2015	130	58	bd	bd	40%	60%	20	14	4	100%	0%	bd	bd	60%	bd
Frid 2016	13289	51,9	9%	91%	34%	65%	13,2	8,7	3,0	90% ^a	20%	bd	bd	29%	bd
Gentile 2019	296	64	0%	100%	6%	94%	7	3	3,7	80%	20%	68%	57%	57%	0%
Gentile 2020	1227	61,8	0%	100%	0%	100%	10,6	7,6	3–4	100%	0%	65%	bd	59%	bd

Badanie	N	Wiek		Cukrzyca			Insulinoterapia				Lipodystrofia				
		Średnia [lata]	Dzieci	Dorośli	T1DM	T2DM	Średnia czasu trwania [lata]	Średnia czasu trwania [lata]	Średnia liczba iniekcji na dzień	Peny	Strzykawki	Wielokrotne użycie igieł	Ogółem	LH	LA
Gupta 2018	139	21,7	44%	56%	100%	0%	8,7	bd	3,6	34% ^a	66%	58%	70%	70%	0%
Ji 2014	380	54,6	0%	100%	0%	100%	bd	3,6	2,2	100%	0%	91%	37%	35%	2%
Ji 2017	401	59,6	0%	100%	7%	93%	11,8	5,8	2,1	100%	0%	95%	bd	53%	bd
Nasser 2017	95	bd	bd	bd	3%	97%	bd	bd	2,8	bd	bd	11%	bd	37%	bd
Pozzouli 2018	352	67,7	bd	bd	10%	90%	20,4	9,1	3,1	95%	6%	9%	bd	43%	bd
Schmiesl 2009	500	47,7	0%	100%	49%	48%	16,6	14,2	4,8	100%	0%	78%	bd	41%	bd
Shetty 2018	50	51,1	bd	bd	14%	86%	10,9	bd	bd	80%	20%	94%	bd	26%	bd
Strauss 2002	1002	46,9	bd	bd	58%	40%	14,7	bd	3,3	79% ^a	34%	59%	bd	30%	bd
Strollo 2019	387	61	0%	100%	21%	79%	13	10	3,8	100%	0%	84%	bd	77%	bd
Surucu 2018	436	bd	0%	100%	0%	100%	bd	bd	2,3	100%	0%	56%	44%	44%	0%
Tosun 2019	200	59,9	0%	100%	11%	89%	12,8	7,6	bd	100%	0%	51%	bd	bd	bd
van Munster 2014	231	14,0*	100%	0%	100%	0%	6,0*	bd	bd	bd	bd	11%	39%	34%	8%
Vardar 2007	215	59,6	0%	100%	14%	86%	bd	bd	bd	100%	0%	66%	bd	48%	bd

* – mediana; LA – lipoatrofia; LH – lipohipertrofia.

W przypadku wartości procentowych, odse ki mogą nie sumować się do 100% z uwagi na: brak danych dla części pacjentów badania, jednoczesne stosowanie penów i strzykawek oraz jednoczesną obecność lipohipertrofii i lipoatrofii.

a) W analizie klinicznej uwzględniono wyłącznie pacjentów stosujących peny (dostępna analiza warstwowa).

6. Wyniki analizy klinicznej

6.1. Lipohipertrofia

6.1.1. Lipohipertrofia oceniana palpacyjnie i wzrokowo

Metaanaliza 16 badań, w których lipohipertrofię oceniano wzrokowo i palpacyjnie wskazuje, iż jednokrotne użycie igieł było związane z istotnie statystycznie mniejszym ryzykiem rozwoju lipohipertrofii w porównaniu z wielokrotnym stosowaniem tej samej igły. We wszystkich zdefiniowanych wariantach analizy wrażliwości uzyskano przewagę grupy badanej nad grupą kontrolną, co sugeruje że obserwowana korelacja była niezależna od definicji wielokrotnego użycia, a także od rodzaju stosowanych urządzeń do podawania insuliny. Jednocześnie największą redukcję ryzyka względnego, wynoszącą 31%, stwierdzono w wariacie odpowiadającym populacji docelowej, czyli obejmującym badania, w których stosowano wyłącznie automatyczne wstrzykiwacze, a wielokrotne użycie igieł definiowano jako zastosowanie tej samej igły > 1 raz.

W ramach niniejszej analizy klinicznej przeprowadzono także dodatkową analizę ukierunkowaną na ocenę wpływu obecności lipohipertrofii na wyrównanie metaboliczne (Aneks A) a jej wyniki wykazały, że obecność lipohipertrofii była skorelowana z wyższym poziomem HbA1c, większym dobowym zapotrzebowaniem na insulinę, a także większym ryzykiem niewyjaśnionej hipoglikemii oraz wahań poziomu glikemii (Aneks A).

Tabela 7.
Wyniki porównania jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł w odniesieniu do ryzyka rozwoju lipohipertrofii

Badanie	Jednokrotne użycie igieł	Wielokrotne użycie igieł	RR [95% CI]	RD/NNT [95%CI]	p ^a /TH
	n/N (%)	n/N (%)			
Al Hayek 2016	26/94 (28)	57/80 (71)	0,39 [0,27; 0,55]	NNT = 3 [2; 4]	<0,05 ^b
Al Jaber 2020	45/120 (38)	34/79 (43)	0,87 [0,62; 1,23]	-0,06 [-0,19; 0,08]	0,580
Barola 2018	62/106 (58)	169/266 (64)	0,92 [0,77; 1,11]	-0,05 [-0,16; 0,06]	0,840
Baruah 2017	12/208 (6)	82/540 (15)	0,38 [0,21; 0,68]	NNT = 11 [8; 20]	<0,001
Blanco 2013	109/190 (57)	168/240 (70)	0,82 [0,71; 0,95]	NNT = 8 [5; 29]	0,0083 ^c
Cunningham 2013	25/47 (53)	3/8 (38)	1,42 [0,56; 3,61]	0,16 [-0,21; 0,52]	0,442
De Coninck 2010	744/1716 (43)	1140/2250 (51)	0,86 [0,80; 0,92]	NNT = 14 [10; 24]	<0,0001
Długaszek 2015	bd	bd	bd	bd	<0,05
Frid 2016	bd	bd	bd	bd	<0,05
Gentile 2019	18/94 (19)	115/202 (57)	0,34 [0,22; 0,52]	NNT = 3 [3; 4]	bd ^d
Gupta 2018	15/17 (88)	24/30 (80)	1,10 [0,86; 1,42]	0,08 [-0,13; 0,29]	0,750
Ji 2014	bd	bd	bd	bd	0,004 ^e

Badanie	Jednokrotne użycie igieł	Wielokrotne użycie igieł	RR [95% CI]	RD/NNT [95%CI]	p ^a /TH	
	n/N (%)	n/N (%)				
Ji 2017	7/20 (35)	206/381 (54)	0,65 [0,35; 1,18]	-0,19 [-0,41; 0,02]	0,0958	
Nasser 2017	bd	bd	bd	bd	0,198 ^f	
Pouzzoli 2017	135/321 (42)	16/31 (52)	0,81 [0,57; 1,17]	-0,10 [-0,28; 0,09]	bd	
Schmeisl 2009^a	37/112 (33)	169/388 (44)	0,76 [0,57; 1,01]	NNT = 10 [5; 197]	bd	
Shetty 2018	1/3 (33)	12/47 (26)	1,31 [0,24; 6,96]	0,08 [-0,47; 0,63]	0,007	
Strauss 2002	bd	bd	bd	bd	0,058	
Strollo 2016	33/61 (54)	265/326 (81)	0,67 [0,53; 0,84]	NNT = 4 [3; 8]	<0,001 ^h	
Surucu 2018	57/158 (36)	134/278 (48)	0,75 [0,59; 0,95]	NNT = 9 [5; 39]	0,014	
van Munster 2014	20/44 (45)	11/21 (52)	0,87 [0,52; 1,46]	-0,07 [-0,33; 0,19]	NS	
Vardar 2007	15/74 (20)	89/141 (63)	0,32 [0,20; 0,51]	NNT = 3 [2; 4]	<0,001 ⁱ	
Metaanaliza	AG	1342/3291 (41)	2579/5106 (51)	0,74 [0,65; 0,85]	NNT = 8 [6; 13]	p < 0,0001, I ² = 73%
	AW I	1190/2782 (43)	1964/3611 (54)	0,71 [0,60; 0,84]	NNT = 7 [4; 14]	p < 0,0001, I ² = 74%
	AW II i III	1144/2644 (43)	1896/3510 (54)	0,76 [0,66; 0,88]	NNT = 7 [5; 19]	p = 0,0049, I ² = 64%
	AW IV	1099/2524 (44)	1862/3431 (54)	0,75 [0,63; 0,88]	NNT = 7 [4; 19]	p = 0,0026, I ² = 68%
	AW V	1098/2521 (44)	1850/3384 (55)	0,74 [0,63; 0,88]	NNT = 7 [4; 17]	p = 0,0014, I ² = 72%
	AW VI	854/2010 (42)	1666/3113 (54)	0,69 [0,52; 0,92]	NNT = 6 [4; 37]	p = 0,0002, I ² = 82%

AG – analiza główna; AW – analiza wrażliwości

a) Wartość raportowana przez autorów badania lub wynik testu heterogeniczności.

b) Analiza regresji: aOR = 7,47; p = 0,001.

c) Wartość p dla korelacji.

d) Analiza regresji 1 vs 3 iniekcje tą samą igłą: uOR = 3,7 [1,55; 6,71], p = 0,002; aOR = 6,4 [3,13; 10,78], p = 0,022; 1 vs >3 iniekcje tą samą igłą: uOR = 5,4 [1,18; 17,36], p = 0,024; aOR = 7,6 [1,88; 33,48], p = 0,032. Badania Gentile 2016 nie uwzględniano w metaanalizach z uwagi na niepewność obliczeń.

e) Wartość p dla korelacji <0,001.

f) Wartość p dla analizy regresji.

g) Dane pochodzą z przeglądu systematycznego Zabaleta-del-Olmo 2016.

h) Wartość OR raportowana przez autorów badania: analiza jednoczynnikowa OR = 4,27 [3,89; 4,81], <0,001; analiza wieloczynnikowa: OR = 3,78 [3,06; 4,12].

i) Analiza regresji: OR = 2,82 [1,40; 5,66].

6.1.2. Lipohipertrofia oceniana ultrasonograficznie

W badaniu Gentile 2020, w którym obecność lipohipertrofii potwierdzana była ultrasonograficznie, redukcja ryzyka wystąpienia lipohipertrofii u pacjentów z T2DM, stosujących igły do wstrzykiwaczy jednokrotnie wynosiła 96% względem pacjentów stosujących igły wielokrotnie (Tabela 7).

Tabela 8.

Wyniki porównania jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł w odniesieniu do ryzyka rozwoju lipohipertrofii

Badanie	Jednokrotne użycie igieł	Wielokrotne użycie igieł	RR [95% CI]	RD/NNT [95%CI]	p ^a /TH
	n/N (%)	n/N (%)			
Gentile 2020	16/430 (4)	702/797 (88)	0,04 [0,03; 0,07]	NNT = 2 [2; 2]	0,0001

a) Wartość raportowana przez autorów badania.

6.2. Inne powikłania skórne

W badaniu Tosun 2019 u pacjentów jednokrotnie wykorzystujących igły ryzyko powikłań (lipodystrofia i/lub krwawienie i/lub siniaczenie) było o 18% mniejsze niż w grupie stosującej igły wielokrotnie

(RR = 0,82 [0,72; 0,93]; NNT = 7 [4; 16], p = 0,001). W dwóch badaniach nie obserwowano istotnych statystycznie różnic w odniesieniu do krwawienia (Ji 2014) i siniaczenia (De Coninck 2010) (Tabela 9).

Tabela 9.
Wyniki porównania jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł w odniesieniu do ryzyka wystąpienia innych powikłań skórnych

Badanie	Punkt końcowy	Jednokrotne użycie igieł	Wielokrotne użycie igieł	RR [95% CI]	RD/NNT [95%CI]	p ^a
		n/N (%)	n/N (%)			
Ji 2014	krwawienie	bd	bd	bd	bd	NS
Tosun 2019	powikłania ^b	74/98 (76)	94/102 (92)	0,82 [0,72; 0,93]	NNT = 7 [4; 16]	0,001
De Coninck 2010	siniaczenie	bd	bd	bd	bd	0,777

a) Wartość raportowana przez autorów badania.

b) Powikłania definiowane jako lipodystrofia i/lub krwawienie i/lub siniaczenie.

6.3. Ból

W randomizowanym badaniu Misnikova 2011, ból przy iniekcji raportowano istotnie statystycznie rzadziej u pacjentów jednokrotnie używających igieł w porównaniu do stosowania tej samej igły przez 4 dni (RR = 0,24 [0,06; 0,89], NNT = 3 [2,6]), jak również przez 7 dni (RR = 0,21 [0,06; 0,79], NNT = 2 [2; 4]) (Tabela 10). Jednocześnie, istotnie statystycznie słabszy ból wyrażony w milimetrach w oparciu o skalę wzrokowo-analogową odnotowano u pacjentów jednokrotnie stosujących igły w porównaniu z pacjentami stosującymi tę samą igłę przez 4 dni w 4. dniu obserwacji (WMD = -10,00 [-19,78, -0,22], p = 0,045) oraz stosującymi tę samą igłę przez 7 dni w 7. dniu obserwacji (WMD = -16,40 [-31,21; -1,59, p = 0,03] (Tabela 11, Wykres 1). W eksperymentalnym badaniu Puder 2005 nie odnotowano istotnych statystycznie różnic pomiędzy pacjentami wykorzystującymi igły jednokrotnie oraz wielokrotnie (użycie tej samej igły do 5 razy) w odniesieniu do odczuwanego bólu i dyskomfortu (Tabela 11, Wykres 2).

W badaniu RWD De Coninck 2010 również nie odnotowano istotnych statystycznie różnic w bólu w zależności od częstości zmiany igieł (Tabela 10).

Tabela 10.
Wyniki porównania jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł w odniesieniu do ryzyka wystąpienia bólu – dane dychotomiczne

Badanie	OB	Jednokrotne użycie igieł	Wielokrotne użycie igieł	RR [95% CI]	RD/NNT [95%CI]	p ^a
		n/N (%)	n/N (%)			
Misnikova 2011	1 dzień	1/15 (7)	4/30 (13) ^b	0,50 [0,06; 4,09]	-0,07 [-0,24; 0,11]	bd
Misnikova 2011	4 dni	2/15 (13)	17/30 (57) ^b	0,24 [0,06; 0,89]	NNT = 3 [2; 6]	bd
Misnikova 2011	7 dni	2/15 (13)	19/30 (63) ^b	0,21 [0,06; 0,79]	NNT = 2 [2; 4]	bd
De Coninck 2010	bd	bd	bd	bd	bd	0,152

a) Wartość raportowana przez autorów badania.

b) Dane łączne dla grup stosujących te same igły przez 4 i 7 dni.

Tabela 11.
Wyniki porównania jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł w odniesieniu do nasilenia bólu – dane ciągłe

Badanie	Punkt końcowy	Podgrupa ^a	OB. [dni]	Jednokrotne użycie igieł		Wielokrotne użycie igieł		MD [95% CI]	p ^b
				N	Średnia (SD)*	N	Średnia (SD)*		
Misnikova 2011	ból [mm]	4 dni	1	15	0,70 (bd)	15	4,70 (bd)	-4,00 [bd]	NS
	ból [mm]	7 dni	1	15	0,70 (bd)	15	6,00 (bd)	-5,30 [bd]	NS
	ból [mm]	4 dni	4	15	5,90 (bd)	15	15,90 (bd)	-10,00 [-19,78; -0,22]^c	0,045
	ból [mm]	7 dni	4	15	5,90 (bd)	15	18,10 (bd)	-12,20 [-25,86; 1,46]	0,08
	ból [mm]	4 dni	7	15	4,70 (bd)	15	17,10 (bd)	-12,40 [bd]	NS
	ból [mm]	7 dni	7	15	4,70 (bd)	15	21,10 (bd)	-16,40 [-31,21; -1,59]^c	0,03
Puder 2005	ból	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	0,1
	dyskomfort	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd	0,96

*Dane odczytane z wykresu.

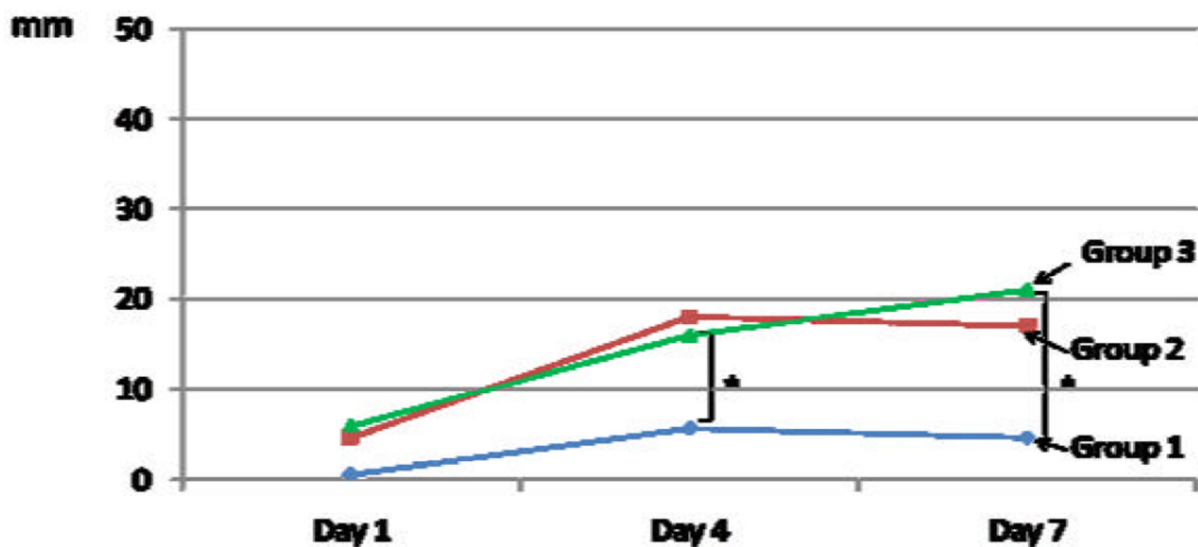
W badaniu Misnikova 2011 i Puder 2005 ból oceniano za pomocą skali wzrokowo-analogowej.

a) W badaniu Misnikova 2011 dokonano porównania jednokrotnego użycia igieł względem podgrup stosujących tę samą igłę przez 4 oraz 7 dni.

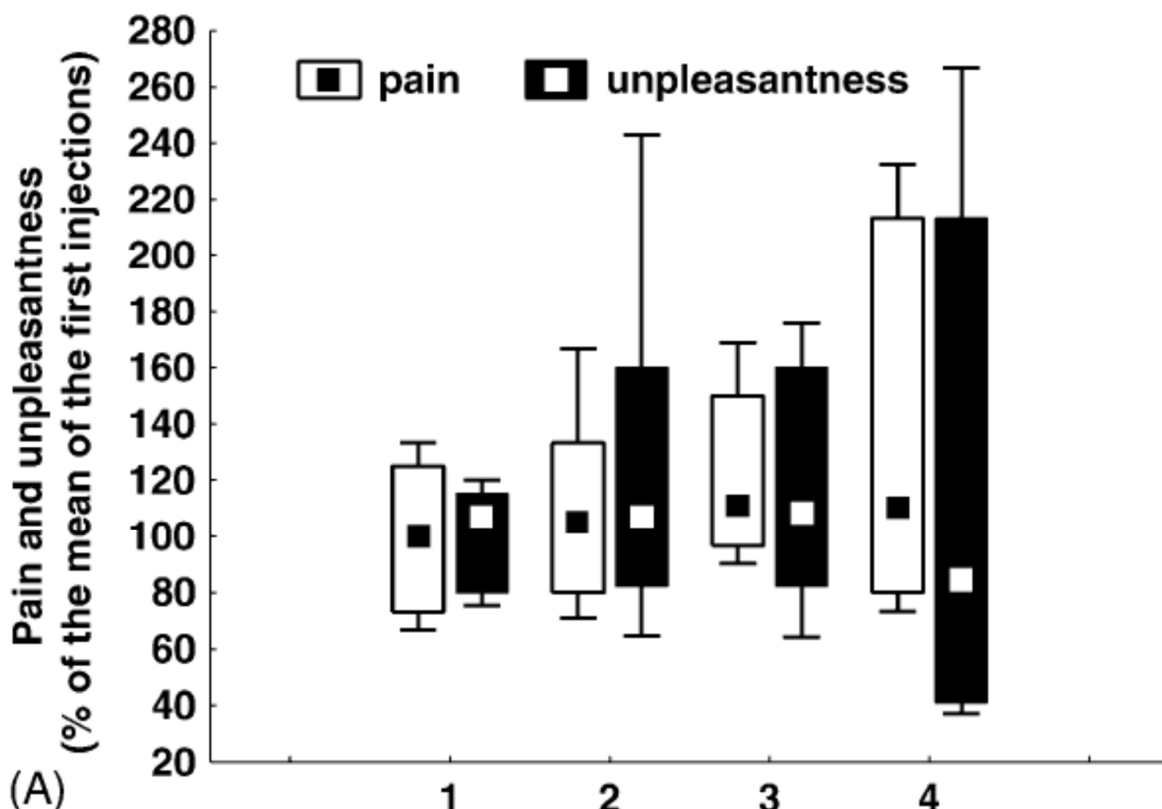
b) Wartość raportowana przez autorów badania.

c) Przedział ufności obliczony na podstawie raportowanej przez autorów badania wartości p.

Wykres 1.
Ból w mm na skali wzrokowo-analogowej w badaniu Misnikova 2011

Wykres 2.
Ból i dyskomfort raportowany przez pacjentów w badaniu Puder 2005

6.4. Hipoglikemie

W badaniu Blanco 2013 odnotowano 42-procentową redukcję ryzyka niewyjaśnionej hipoglikemii, zdefiniowanej jako wystąpienie ≥ 1 epizodu hipoglikemii w tygodniu, dla którego brak jest zdefiniowanego zdarzenia wywołującego, takiego jak zmiana leków, diety lub aktywności (RR = 0,58 [0,42; 0,82]; NNT = 8 [5; 18]) (Tabela 12).

Tabela 12.
Wyniki dla porównania jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł w odniesieniu do ryzyka niewyjaśnionej hipoglikemii

Badanie	Jednokrotne użycie igieł	Wielokrotne użycie igieł	RR [95% CI]	RD/NNT [95%CI]	p ^a
	n/N (%)	n/N (%)			
Blanco 2013	37/190 (19)	80/240 (33)	0,58 [0,42; 0,82]	NNT = 8 [5; 18]	bd

a) Wartość raportowana przez autorów badania.

6.5. Dobowa dawka insuliny

Wyniki przeprowadzonej metaanalizy wskazują na brak istotnych statystycznie różnic pomiędzy grupami w odniesieniu do całkowitej dobowej dawki insuliny (WMD = 1,08 [-6,04; 8,21]) (Tabela 13).

Tabela 13.
Wyniki dla porównania jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł w odniesieniu do dobowej dawki insuliny

Badanie	Jednokrotne użycie igieł		Wielokrotne użycie igieł		MD [95% CI]	p ^a
	N	Średnia (SD)	N	Średnia (SD)		
Blanco 2013	190	49,00 (27,90)	240	52,00 (26,00)	-3,00 [-8,15; 2,15]	NS

a) Wartość raportowana przez autorów badania.

6.6. Wahania poziomu glikemii

W badaniu Blanco 2013 dostrzegalna była tendencja w kierunku zmniejszenia ryzyka występowania wahań poziomu glikemii u pacjentów jednokrotnie używających igieł w porównaniu z grupą kontrolną (Tabela 14).

Tabela 14.
Wyniki dla porównania jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł w odniesieniu do wahań poziomu glikemii

Badanie	Jednokrotne użycie igieł	Wielokrotne użycie igieł	RR [95% CI]	RD/NNT [95%CI]	p ^a
	n/N (%)	n/N (%)			
Blanco 2013	55/190 (29)	91/240 (38)	0,76 [0,58; 1,01]	NNT = 12 [6; 1508]	bd

a) Wartość raportowana przez autorów badania.

6.7. Poziom HbA1c

W dwóch badaniach (De Coninck 2010, Ji 2014) nie stwierdzono istotnych statystycznie różnic pomiędzy grupami odniesieniu do poziomu HbA1c (Tabela 15).

Tabela 15.
Wyniki dla porównania jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł w odniesieniu do poziomu HbA1c

Badanie	Jednokrotne użycie igieł		Wielokrotne użycie igieł		MD [95% CI]	p ^a
	N	Średnia (SD)	N	Średnia (SD)		
De Coninck 2010	bd	bd	bd	bd	bd	0,813
Ji 2014	bd	bd	bd	bd	bd	0,48

a) Wartość raportowana przez autorów badania.

6.8. Podsumowanie

W metaanalizie dostępnych badań obserwacyjnych stwierdzono, że u pacjentów z cukrzycą poddanych insulinoterapii (lub terapii analogami receptora GLP-1) jednokrotne stosowanie igieł do penów w porównaniu do ich wielokrotnego użycia było związane z mniejszym o około 30% ryzykiem rozwoju lipohipertrofii stwierdzanej w badaniu fizykalnym oraz mniejszym o 96% ryzykiem lipohipertrofii ocenianej ultrasonograficznie. Ponadto, pojedyncze doniesienia naukowe wskazują również, iż pacjenci jednokrotnie używający igieł rzadziej doświadczali bólu, a także epizodów niewyjaśnionej hipoglikemii (Tabela 16).

W dodatkowej analizie wykazano ponadto, że obecność lipohipertrofii była skorelowana z wyższym poziomem HbA1c, większym dobowym zapotrzebowaniem na insulinę, a także większym ryzykiem niewyjaśnionej hipoglikemii oraz wahań poziomu glikemii (Aneks A).

Tabela 16.
Podsumowanie wyników analizy klinicznej

Punkt końcowy	Korzystny wpływ jednokrotnego użycia igieł	Wynik	Wniosek
Lipohipertrofia	TAK	RR = 0,74 [0,65; 0,85]	Jednokrotne użycie igieł związane było z mniejszym o 26% ryzykiem rozwoju lipohipertrofii.
Ból	TAK	RR = 0,21 [0,06; 0,79]	Jednokrotne użycie igieł związane było z mniejszym o 79% ryzykiem wystąpienia bólu przy iniekcji.
Inne powikłania skórne	NIE	NS	Brak różnic odniesieniu do innych niż lipodystrofia powikłań skórnych (krwawienie, siniaczenie) pomiędzy jednokrotnym i wielokrotnym użyciem igieł.
Niewyjaśniona hipoglikemia	TAK	RR = 0,58 [0,42; 0,82]	Jednokrotne użycie igieł związane było z mniejszym o 42% ryzykiem wystąpienia niewyjaśnionej hipoglikemii
Wahania poziomu glikemii	NIE	RR = 0,76 [0,58; 1,01]	Brak różnic odniesieniu wahań poziomu glikemii pomiędzy jednokrotnym i wielokrotnym użyciem igieł.
Dobowa dawka insuliny	NIE	MD = -3,00 [-8,15; 2,15]	Brak różnic odniesieniu do dobowej dawki insuliny pomiędzy jednokrotnym i wielokrotnym użyciem igieł.
Poziom HbA1c	NIE	NS	Brak różnic odniesieniu do poziomu HbA1c pomiędzy jednokrotnym i wielokrotnym użyciem igieł.

Kolor zielony oznacza istotną statystycznie korzyść z jednokrotnego zastosowania igły. **Kolor szary** oznacza brak istotnych statystycznie różnic między analizowanymi grupami.

7. Wyniki opracowań wtórnych

W wyniku przeprowadzonego przeszukania baz informacji medycznej oraz innych źródeł odnaleziono 1 przegląd systematyczny spełniający kryteria włączenia do niniejszej analizy klinicznej, w ramach którego dokonano oceny związku pomiędzy wielokrotnym zastosowaniem igieł do penów i strzykawkę a ryzykiem wystąpienia powikłań u pacjentów z cukrzycą.

Charakterystykę ww. opracowania wraz z wnioskami autorów pracy przedstawiono poniżej (Tabela 17), natomiast szczegółową ocenę wiarygodności wg AMSTAR II zaprezentowano w Aneksie (Rozdz. D.4).

Tabela 17.
Charakterystyka zidentyfikowanych opracowań wtórnych

Charakterystyka przeglądu		Zabaleta-del-Olmo 2016
	Cel	Ocena bezpieczeństwa wielokrotnego wykorzystywania igieł do penów i strzykawkę
	Populacja	Pacjenci z cukrzycą lub osoby bez cukrzycy, niezależnie od płci i wieku, rodzaju ośrodka oraz sposobu iniekcji (samodzielna / przez personel medyczny)
Metodyka	Metodyka	Badania eksperymentalne, badania obserwacyjne (kohortowe, kliniczno-kontrolne, przekrojowe), niezależnie od języka publikacji
	Przeszukane źródła danych	MEDLINE (przez PubMed), CINAHL (przez EBSCO), SCOPUS, WoS (<i>Web of Science</i>), CCRCT (<i>Cochrane Central Register of Controlled Trials</i>), Open Grey, referencje włączonych badań Data ostatniego przeszukania: XII 2015
	Analiza danych	Ilościowa i jakościowa
	Oceniane interwencje	Jednokrotne wykorzystanie igieł vs wielokrotne wykorzystanie igieł do penów lub strzykawkę
	Wyniki przeglądu	Dostępne dowody naukowe nie przemawiają jednoznacznie za lub przeciw wielokrotnemu wykorzystywaniu igieł do podskórnej iniekcji insuliny. Z uwagi na duże rozpowszechnienie wielokrotnego wykorzystywania igieł u pacjentów z cukrzycą, konieczne jest prowadzenie dalszych badania w celu ustalenia bezpieczeństwa tej praktyki.
	Ograniczenia przeglądu	• połowa badań uwzględnionych w przeglądzie opublikowana w latach 80. i 90. XX wieku • nie zidentyfikowano wszystkich badań spełniających kryteria włączenia do przeglądu (np. badanie Cunningham 2013) • odległa data ostatniego przeszukania baz (brak uwzględnienia prac opublikowanych po 2015 r.)
	Ocena wiarygodności wg AMSTAR II	Umiarkowana

8. Poszerzona analiza bezpieczeństwa

W ramach niniejszej analizy klinicznej dokonano również poszerzonej oceny profilu bezpieczeństwa igieł do wstrzykiwaczy BD Microfine®. W tym celu przeszukano strony internetowe urzędów i agencji ds. leków:

- Europejskiej Agencji ds. Leków (EMA),
- Amerykańskiej Agencji ds. Żywności i Leków (FDA),
- Polskiego Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych (URPL).

Na stronach internetowych ww. agencji nie odnaleziono żadnych alertów bezpieczeństwa związanych z bezpieczeństwem stosowania wnioskowanej interwencji, tj. igieł do wstrzykiwaczy BD Microfine®.

Na stronie FDA odnaleziono natomiast 1 ogólny komunikat dotyczący bezpieczeństwa stosowania igieł do wstrzykiwaczy, skierowany zarówno do pacjentów i ich opiekunów, jak i do personelu medycznego. W komunikacie tym podkreślono, że w przypadku stosowania wielodawkowych wstrzykiwaczy, za każdym razem należy użyć nowej igły do podania insuliny. Agencja zauważyła, że z uwagi na dostępność dużej liczby różnorodnych wstrzykiwaczy oraz rodzajów igieł, pacjenci mogą mieć problemy z prawidłową techniką iniekcji, zwłaszcza przy zmianie jednego rodzaju igieł na inny. Opisywano przypadki pacjentów, którzy przed wstrzyknięciem insuliny nie zdejmowali wewnętrznej osłonki igły, co uniemożliwiało podskórne podanie insuliny i w konsekwencji związane było z występowaniem epizodów hiperglikemii, w tym również śmiertelnych. Wobec powyższego FDA zaleca pacjentom, aby przy każdym rozpoczynaniu nowego opakowania igieł sprawdzili czy nowy typ igły jest taki sam jak stosowany dotychczas, a w przypadku wątpliwości co do prawidłowego użycia igły skontaktowali się z lekarzem lub farmaceutą. W przypadku personelu medycznego, agencja przypominała o konieczności odpowiedniej edukacji pacjentów w zakresie użycia igieł i prawidłowej techniki iniekcji, a także potencjalnego ryzyka związanego z niedokładnym dawkowaniem insuliny [46].

9. Ograniczenia

Uzyskane wyniki oraz przedstawione wnioski należy interpretować, mając na uwadze ograniczenia, które zidentyfikowano w czasie opracowywania analizy klinicznej. Niemniej wyniki te stanowią najlepsze dostępne dane odnośnie wpływu ocenianej interwencji na ryzyko wystąpienia powikłań oraz kontroli glikemii w populacji docelowej.

1. W większości badań zakwalifikowanych do analizy klinicznej nie podano informacji nt. producenta igieł stosowanych w populacji badanej. Nie stanowi to jednak istotnego ograniczenia, gdyż badania odzwierciedlają rzeczywistą praktykę kliniczną, a firma Becton Dickinson jest wiodącym producentem igieł do wstrzykiwaczy, dlatego zapewne znaczny odsetek pacjentów uczestniczących w badaniach stosował igły tej firmy.
2. W większości badań zakwalifikowanych do analizy klinicznej nie przedstawiono wyników w zależności od długości zastosowanej igły. Nie stanowi to jednak istotnego ograniczenia, gdyż większość zakwalifikowanych do analizy badań odzwierciedla rzeczywistą praktykę kliniczną.
3. Badania zakwalifikowane do analizy klinicznej były zróżnicowane pod względem rodzaju urządzenia służącego do podawania insuliny (pen, strzykawka, CSII) oraz definicji wielokrotnego użycia igły. Zmienność wydaje się mieć umiarkowany wpływ na uzyskane rezultaty, co potwierdzono w ramach analizy wrażliwości ukierunkowanej na powyższe cechy, uzyskując zasadniczo spójne wyniki.
4. Zakwalifikowane do analizy klinicznej badania różniły się pod względem metody stwierdzania obecności lipohipertrofii – wprawdzie we wszystkich pracach ocenę przeprowadzał personel medyczny (pielęgniarka/lekarz), tym niemniej bardziej obiektywne metody (ultrasonografia) zastosowano u wszystkich pacjentów jedynie w badaniu Gentile 2020.
5. W trakcie ekstrakcji danych w niektórych badaniach (Gentile 2019, Stollo 2019) zidentyfikowano rozbieżności i niespójności w zakresie prezentowanych wyników. Każdorazowo w takim przypadku odstępowano od uwzględniania w analizie niepewnych danych i/lub przedstawiano szczegółowy opis.
6. Większość przeprowadzonych na potrzeby niniejszej analizy klinicznej metaanaliz cechowała się znaczącą heterogenicznością, której źródeł nie udało się w sposób jednoznaczny wyjaśnić, niemniej najbardziej prawdopodobną przyczyną wydaje się być zmienność międzypopulacyjna oraz różnice w standardach opieki diabetologicznej właściwej dla poszczególnych regionów geograficznych.
7. Większość badań dotyczyła pacjentów na insulinoterapii, jedynie w dwóch badaniach u części pacjentów stosowano agonistów GLP-1, przy czym nie podano dla tej grupy oddzielnych danych.
8. W przypadku niektórych punktów końcowych dane odczytywano z wykresów, co może wiązać się z niepewnością odnośnie precyzji wyników.

10. Wnioski końcowe

Wyniki badań eksperymentalnych wskazują, iż wielokrotne użycie igieł prowadzi do pogorszenia ich parametrów fizycznych, co przekłada się na zwiększenie dolegliwości bólowych.

Szczegółowa analiza wyników badań przeprowadzonych w warunkach rzeczywistej praktyki klinicznej wskazuje, że jednokrotne stosowanie igieł było związane z lepszą kontrolą metaboliczną cukrzycy, objawiającą się mniejszym ryzykiem niewyjaśnionej hipoglikemii. Ponadto w grupie stosującej igły jednokrotnie rzadziej niż przy ich wielokrotnym użyciu obserwowano dolegliwości bólowe oraz lipohipertrofię, która uznawana jest za istotny czynnik ryzyka nieprawidłowej kontroli metabolicznej cukrzycy.

W dodatkowej metaanalizie wykazano, że u pacjentów z cukrzycą leczonych insuliną lub analogami receptora GLP-1 obecność lipohipertrofii była skorelowana z gorszą kontrolą glikemii manifestującą się wyższym poziomem HbA1c, większym ryzykiem niewyjaśnionej hipoglikemii oraz większymi wahaniami poziomu glikemii, a także większym dobowym zapotrzebowaniem na insulinę.

11. Dyskusja

Cukrzyca to przewlekła choroba metaboliczna, cechująca się podwyższonym stężeniem glukozy we krwi, którego przyczyną jest brak wytwarzania lub zaburzenie wydzielania i działania insuliny. Stanowi ona istotny problem z perspektywy zdrowia publicznego, ze względu na szerokie rozpowszechnienie oraz znaczne obciążenie systemu ochrony zdrowia. W 2019 roku na cukrzycę chorowało 574 mln osób na świecie, z czego w Polsce – ponad 2,3 mln, natomiast prognozy wskazują, że w 2045 r. problem ten może dotyczyć nawet 700,2 mln ludzi [47]. W 2019 roku cukrzyca była przyczyną zgonu u ponad 4 mln osób na świecie, zaś koszty związane z opieką zdrowotną przekraczały 760 mld USD [47]. Istotnym problemem związanym z cukrzycą jest także występowanie powikłań, takich jak np. dolegliwości sercowo-naczyniowe, niewydolność nerek, ślepotą i inne [48].

W ostatnich latach nastąpił wyraźny przełom w leczeniu cukrzycy dzięki wprowadzeniu nowoczesnych preparatów insulinowych oraz innych leków przeciwcukrzycowych, ale terapia cukrzycy wciąż stanowi poważne wyzwanie dla współczesnej medycyny. Podstawową metodą leczenia T1DM oraz zaawansowanej T2DM jest insulinoterapia, której skuteczność w kontroli glikemii uzależniona jest nie tylko od rodzaju preparatu, lecz także od techniki podawania insuliny. Według polskich i zagranicznych (PFED, FITTER) organizacji diabetologicznych prawidłowa technika iniekcji jest istotnym elementem warunkującym uzyskanie optymalnej kontroli glikemii, dlatego w 2016 roku opracowano rekomendacje w oparciu o międzynarodowy konsensus ekspertów klinicznych z 54 krajów (FITTER) [19]. Zgodnie z ww. wytycznymi prawidłowa technika iniekcji zapewnia skuteczne i bezpieczne dostarczenie insuliny do tkanki podskórnej i obejmuje m.in.: zachowanie higieny, unikanie podawania insuliny w obszary skóry zmienionej chorobowo (lipohipertrofia, obrzęki, stan zapalny, owrzodzenia lub z innymi objawy świadczące o zakażeniu), unikanie podawania insuliny w to samo miejsce (rotacja) lub przez ubranie. Istotne jest również stosowanie igieł krótkich (4–5 mm) do wstrzykiwaczy w celu uniknięcia podania domięśniowego, a także zmiana igły po każdej iniekcji [19].

Igły do wstrzykiwaczy to sterylne wyrób medyczny przeznaczony do jedнокrotnego użytku. Obecnie nie podlegają one finansowaniu ze środków publicznych w Polsce, a powszechną praktyką wśród diabetyków jest wykorzystywanie tej samej igły wielokrotnie, co potwierdziły wyniki badania ankietowego przeprowadzonego w 2019 roku przez Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, w którym wykazano, że ponad 70% pacjentów wykorzystuje tę samą igłę więcej niż 5 razy, a blisko 30% – więcej niż 15 razy [49, 50]. Głównymi przyczynami tego stanu jest niewystarczająca edukacja pacjentów (m.in. w zakresie prawidłowej techniki iniekcji) oraz brak refundacji igieł w warunkach polskich. Co istotne, blisko 80% ankietowanych zadeklarowało gotowość do zmiany dotychczasowych nawyków, gdyby igły były finansowane ze środków publicznych [49, 50].

Istnieje szereg doniesień naukowych potwierdzających, że wielokrotne wykorzystywanie tej samej igły prowadzi do pogorszenia jej właściwości fizycznych. Skutkuje to dolegliwościami w miejscu podania, takimi jak ból, obrzęk i siniaki [6], a w dłuższym okresie przyczynia się do pogorszenia kontroli

metabolicznej cukrzycy i większego zużycia insuliny, co z kolei przekłada się na wyższe koszty leczenia cukrzycy [13].

W związku z powyższym w ramach niniejszej analizy klinicznej przeprowadzono ocenę wpływu jednokrotnego stosowania igieł do penów (prawidłowego) na zmniejszenie ryzyka rozwoju powikłań oraz poprawę kontroli glikemii w porównaniu do wielokrotnego zastosowania igieł w populacji chorych z cukrzycą, stosujących insulinę lub agonistów receptora GLP-1 w warunkach eksperymentalnych oraz w rzeczywistej praktyce klinicznej. Nie przeprowadzono natomiast oceny jakości i skuteczności samej igły, gdyż można założyć, że objęcie refundacją igieł do wstrzykiwaczy nie będzie się wiązało z zastępowaniem jednych igieł przez inne, ale przede wszystkim będzie polegało na zwiększeniu ich dostępności, a co za tym idzie umożliwi zmianę dotychczasowych nawyków polegających na wielokrotnym wykorzystaniu tej samej igły. Analizę kliniczną poprzedzono systematycznym przeglądem literatury, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie Minimalnych Wymagań [1].

W ramach przeglądu systematycznego zastosowano bardzo czułą strategię wyszukiwania, pozwalającą na identyfikację dużej liczby badań klinicznych odzwierciedlających RWD, które zazwyczaj cechują się znacznego stopnia różnorodnością w zakresie charakterystyki populacji, jak również sposobów postępowania. W związku z powyższym kryteria włączenia zostały zdefiniowane bardzo szeroko zarówno odnośnie do populacji, jak również rodzaju stosowanego leczenia. Uwzględniano badania dotyczące wszystkich typów cukrzycy leczonej insuliną lub analogami receptora GLP-1 w iniekcjach podskórnych, wykluczano natomiast chorych leczonych schematem CSII. Ocenianą interwencją było jednorazowe użycie igły stosowanej za pomocą wstrzykiwacza (pena), tym niemniej ze względu na dużą różnorodność badań dopuszczano prace, w których u części pacjentów stosowano strzykawki, a definicja interwencji była mniej restrykcyjna (stosowanie tej samej igły do ≤ 5 razy). Tym niemniej w miarę dostępności danych przeprowadzono analizę w podgrupach, ze szczególnym uwzględnieniem populacji docelowej.

W wyniku przeprowadzonego przeszukania zidentyfikowano 26 badań, w których dostępne było porównanie wpływu jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł na ryzyko powikłań zarówno miejscowych, jak również metabolicznych. Spośród odnalezionych prac, dwie miały charakter eksperymentalny (Misnikova 2011, Puder 2005), natomiast pozostałe to badania przekrojowe odzwierciedlające rzeczywistą praktykę kliniczną. W randomizowanym badaniu Misnikova 2011 wykazano, że wielokrotne użycie tej samej igły pogarsza jej właściwości mechaniczne, co przekłada się na występowanie dolegliwości w miejscu iniekcji (m.in. dolegliwości bólowych). Z kolei skumulowane wyniki badań przekrojowych wskazują, że w grupie pacjentów stosujących igły jednokrotnie ryzyko lipohipertrofii ocenianej palpacyjnie i/lub wzrokowo było mniejsze niż w ramieniu kontrolnym, co potwierdzono zarówno w metaanalizie obejmującej wszystkie włączone badania, jak również w poszczególnych analizach wrażliwości. Redukcja ryzyka względnego wahała się od 24% do 31% w zależności od definicji jednorazowego użycia oraz rodzaju urządzenia wykorzystywanego do iniekcji insuliny, przy czym największą przewagę uzyskano w analizie odpowiadającej populacji docelowej, w której u wszystkich pacjentów leki podawano za pomocą automatycznych wstrzykiwaczy, a igły

zmieniano po każdej iniekcji. Największą różnicę na korzyść jedнокrotnego użycia igieł odnotowano w przypadku lipohipertrofii ocenianej ultrasonograficznie (Gentile 2020), która jest metodą zasadniczo bardziej obiektywną aniżeli ocena wzrokowa czy palpacyjna, a tym samym pozwala bardziej precyzyjnie zidentyfikować zmiany typowe dla lipohipertrofii, zwłaszcza te niewidoczne i niewyczuwalne. Wprawdzie we wspomnianym badaniu (Gentile 2020) odnotowano aż 99% zgodność w zakresie rozpoznawania lipohipertrofii obiema metodami, tj. ultrasonograficzną oraz palpacyjną i/lub wzrokową, ale na uzyskany wynik wpływ mogły mieć dwa istotne czynniki. Po pierwsze doświadczenie autorów pracy, gdyż należą oni do grupy specjalizującej się w ocenie lipohipertrofii (*AMD-OSDI Study Group on Injection Techniques and Nefrocenter Research & Nyx Start-up Study Group*) [22, 51, 52]. Po drugie, ocenę kliniczną przeprowadzono zgodnie ze szczegółowym protokołem rozpoznawania zaburzeń tkanki łącznej, który został przetestowany w ramach wcześniejszych badań. Dostępne dane literaturowe wskazują natomiast, że w praktyce klinicznej zgodność obu metod jest znacznie mniejsza, a zastosowanie ultrasonografii zwiększa odsetek pacjentów, u których rozpoznaje się LH [53]. Poza zmniejszonym ryzykiem lipohipertrofii, pojedyncze doniesienia naukowe wskazują również, iż w grupie pacjentów jednokrotnie używających igły mniejsze było ryzyko niewyjaśnionej hipoglikemii.

W przeprowadzonych metaanalizach (analiza główna i analizy wrażliwości) dotyczących ryzyka rozwoju lipohipertrofii u pacjentów stosujących wielokrotnie tą samą igłę stwierdzono znaczącą heterogeniczność, której źródeł nie udało się w sposób jednoznaczny wyjaśnić. Należy mieć jednak świadomość, że uwzględnione w analizie badania to w większości prace opisujące dane zebrane w ramach rzeczywistej praktyki klinicznej, często w pojedynczych ośrodkach zlokalizowanych zarówno w Europie jak i Azji, w których analizowana populacja różniła się charakterystyką wyjściową oraz standardami leczenia, toteż potencjalnego źródła heterogeniczności można upatrywać w zmienności międzypopulacyjnej oraz standardach opieki diabetologicznej właściwej dla poszczególnych regionów geograficznych.

Lipohipertrofia jest jednym z najczęściej raportowanych powikłań spowodowanych nieprawidłową techniką iniekcji, w tym również wielokrotnym wykorzystywaniem tej samej igły. Na podstawie systematycznego przeglądu literatury stwierdzono, że lipohipertrofia była skorelowana z wyższym o 0,42% poziomem HbA1c, co uznaje się za różnicę istotną klinicznie [54]. Ponadto pacjenci z lipohipertrofią ponad 2-krotnie częściej doświadczali epizodów niewyjaśnionej hipoglikemii oraz wahań poziomu glikemii. Wyższe było u nich również dobowe zużycie insuliny. Przyczynę powyższych zaburzeń należy upatrywać w zmienionych właściwościach absorpcyjnych podskórnej tkanki tłuszczowej, co prowadzi do magazynowania insuliny i jej spowolnionego wchłaniania do krwi. W konsekwencji dochodzi do zmniejszenia efektywnej dawki insuliny w organizmie oraz pogorszenia kontroli glikemii (podwyższony poziom HbA1c), z następową koniecznością podawania wyższych dawek insuliny. Z drugiej strony, epizodyczne i nagłe uwolnienia insuliny zmagazynowanej w zmienionej tkance podskórnej sprzyja epizodom niewyjaśnionej hipoglikemii [19, 55]. Zarówno zmniejszone wchłanianie insuliny skutkujące hiperglikemią, jak i nagłe uwolnienie zmagazynowanej insuliny wywołujące epizody hipoglikemii, prowadzą do istotnych wahań poziomu glikemii, które mogą być przyczyną powikłań mikro- i makronaczyniowych [56, 57]. Wobec powyższego, zapobieganie rozwojowi

lipohipertrofii, również poprzez jednokrotne użycie igieł, ma istotne znaczenie kliniczne dla pacjentów z cukrzycą.

Powyżej zaprezentowane wyniki należy interpretować w świetle zidentyfikowanych ograniczeń. Po pierwsze zdecydowana większość badań ma charakter obserwacyjny, co stwarza potencjalne ryzyko stwierdzenia przypadkowych zależności, niekoniecznie związanych z analizowanym czynnikiem. Tym niemniej uzyskane wyniki dotyczące zależności pomiędzy wielokrotnym użyciem igły a rozwojem powikłań obserwowano w licznych badaniach obserwacyjnych, różniących się zarówno charakterystyką populacji, jak również standardami postępowania, co zwiększa prawdopodobieństwo występowania związku przyczynowo-skutkowego, który stosunkowo łatwo wytłumaczyć w oparciu o dotychczasową wiedzę medyczną [19]. Należy również podkreślić, iż włączone prace stanowiły najlepsze dostępne dowody naukowe, a przeprowadzenie długoterminowych badań eksperymentalnych dotyczących jednokrotnego i wielokrotnego wpływu użycia igieł na rozwój istotnych klinicznie powikłań w miejscu iniekcji i powikłań cukrzycowych byłoby niemożliwe ze względów etycznych. Po drugie, w badaniach włączonych do metaanalizy lipohipertrofia była oceniana palpacyjnie i/lub wzrokowo, przy czym najczęściej przez personel medyczny, który nie był świadomy wyników kwestionariusza dotyczącego techniki iniekcji. Wydaje się jednak, że mogło to wpłynąć niedoszacowanie ocenianej zależności, gdyż w badaniu Gentile 2020 wpływ jednokrotnego stosowania igieł na ryzyko lipohipertrofii ocenianej metodą ultrasonograficzną był znacznie wyższy niż w pozostałych badaniach włączonych do analizy, raportujących lipohipertrofię ocenianą w ramach badania fizykalnego [22].

W wyniku przeszukania baz informacji medycznej odnaleziono również jeden przegląd systematyczny (Zabaleta-del-Olmo 2016) spełniający kryteria włączenia do niniejszej analizy klinicznej [45]. Celem wspomnianego opracowania wtórnego była ocena bezpieczeństwa praktyki polegającej na wielokrotnym stosowaniu igieł do penów i strzykawek w populacji stosującej insulinę (z/bez cukrzycy), niezależnie od płci i wieku, a także rodzaju ośrodka i sposobu iniekcji (samodzielna / przez personel medyczny) w porównaniu do jednokrotnego zastosowania igieł. Zdaniem autorów wspomnianego przeglądu wyniki zebranych prac nie dostarczają wystarczających dowodów naukowych przemawiających za lub przeciw wielokrotnemu wykorzystywaniu igieł do podskórnej iniekcji insuliny, przy czym autorzy stwierdzają, że z uwagi na powszechność zjawiska wielokrotnego wykorzystania igieł konieczne jest przeprowadzenie dalszych badań ukierunkowanych na ocenę bezpieczeństwa tej praktyki. W tym miejscu należy jednak zaznaczyć, że wspomniane opracowanie wtórne, w porównaniu z niniejszą analizą, cechuje się kilkoma istotnymi różnicami. Po pierwsze data wyszukiwania w przeglądzie Zabaleta-del-Olmo 2016 jest stosunkowo odległa (grudzień 2015 roku), a od tego momentu do chwili obecnej zostały opublikowane nowe dowody naukowe. Po drugie w przeglądzie Zabaleta-del-Olmo 2016 nie uwzględniono badania Cunningham 2013 [15]. Po trzecie, włączano badania opublikowane w latach 1970-80, które z wysokim prawdopodobieństwem opisywały raczej historyczną aniżeli współczesną praktykę w zakresie insulinoterapii. Biorąc pod uwagę powyższe, można uznać, że wyniki przeglądu Zabaleta-del-Olmo 2016 cechują się niską wiarygodnością zewnętrzną dla warunków polskich, gdyż nie odzwierciedlają aktualnej praktyki klinicznej. Wydaje się, że uwzględnienie badań opublikowanych przed pojawieniem się wstrzykiwaczy oraz pominięcie badań

najbardziej aktualnych, może być przyczyną uzyskania niejednoznacznych wyników w pracy Zabaleta-del-Olmo 2016.

Podsumowując, jednokrotne użycie igieł do penów zmniejsza ryzyko wystąpienia powikłań w miejscu iniekcji, w szczególności lipohipertrofii, która stanowi istotny czynnik ryzyka dla powikłań metabolicznych, takich jak epizody niewyjaśnionej hipoglikemii, wahania poziomu glikemii oraz podwyższony poziom HbA1c i związane z nim zużycie insuliny. Wobec powyższego, należy spodziewać się, iż refundacja wnioskowanej interwencji, a tym samym poprawa dostępności do igieł, umożliwiającą pacjentom stosowanie prawidłowej techniki iniekcji przyczyni się do poprawy wyrównania stanu metabolicznego pacjentów z cukrzycą oraz pozwoli im na zmniejszenie zużycia insuliny.

12. Bibliografia

1. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie minimalnych wymagań, jakie muszą spełniać analizy uwzględnione we wnioskach o objęcie refundacją i ustalenie urzędowej ceny zbytu oraz o podwyższenie urzędowej ceny zbytu leku, środka spożywczego specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobu medycznego, które nie mają odpowiednika refundowanego w danym wskazaniu. Dostęp: <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20120000388/O/D20120388.pdf>.
2. [Redacted]
3. Higgins J, Savovic J, Elbers R. *Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions version 6.0 (updated July 2019). Chapter 8: Assessing risk of bias in a randomized trial.* 2019.
4. Moola S, Munn Z, Tufanaru C. (2017) Checklist for Analytical Cross Sectional Studies. Chapter 7: Systematic reviews of etiology and risk . In: Aromataris E, Munn Z (Editors). Joanna Briggs Institute Reviewer's Manual. The Joanna Briggs Institute Dostęp: <https://reviewersmanual.joannabriggs.org/>; https://joannabriggs.org/sites/default/files/2019-05/JBI_Critical_Appraisal-Checklist_for_Analytical_Cross_Sectional_Studies2017_0.pdf.
5. Shea BJ, Reeves BC, Wells G, Thuku M, Hamel C, Moran J, Moher D, Tugwell P, Welch V, Kristjansson E, Henry DA. (2017) AMSTAR 2: a critical appraisal tool for systematic reviews that include randomised or non-randomised studies of healthcare interventions, or both. *BMJ* 358:j4008.
6. Misnikova IV, Dreval AV, Gubkina VA, Rusanova EV. (2011) The Risks of Repeated Use of Insulin Pen Needles in Patients with Diabetes Mellitus. *J. Diabetol.* 2(1):2.
7. Misnikova IV, Dreval AV, Gubkina VA, Rusanova EV. (2009) Risk of repeated use of needles for insulin pen needle in patients with diabetes mellitus. *Diabetologia* 52(Suppl1):S550.
8. Puder JJ, Atar M, Muller B, Pavan M, Keller U. (2005) Using insulin pen needles up to five times does not affect needle tip shape nor increase pain intensity. *Diabetes Res. Clin. Pract.* 67(2):119–123.
9. Al Hayek AA, Robert AA, Braham RB, Al Dawish MA. (2016) Frequency of Lipohypertrophy and Associated Risk Factors in Young Patients with Type 1 Diabetes: A Cross-Sectional Study. *Diabetes Ther.* 7(2):259–267.
10. AlJaber AN, Sales I, Almigbal TH, Wajid S, Batais MA. (2020) The prevalence of lipohypertrophy and its associated factors among Saudi patients with type 2 diabetes mellitus. *J. Taibah Univ. Med. Sci.* S165836122030041X.
11. Barola A, Tiwari P, Bhansali A, Grover S, Dayal D. (2018) Insulin-Related Lipohypertrophy: Lipogenic Action or Tissue Trauma? *Front. Endocrinol.* 9:1–8.
12. Baruah M, Kalra S, Bose S, Deka J. (2017) An audit of insulin usage and insulin injection practices in a large Indian cohort. *Indian J. Endocrinol. Metab.* 21(3):443.
13. Blanco M, Hernández MT, Strauss KW, Amaya M. (2013) Prevalence and risk factors of lipohypertrophy in insulin-injecting patients with diabetes. *Diabetes Metab.* 39(5):445–453.
14. Strauss K, Blanco M, Hernández MT, Amaya M. (2013) Prevalence, risk factors and estimated costs of lipohypertrophy in insulin-injecting patients with diabetes. 62:A317.
15. Cunningham MT, McKenna M. (2013) Lipohypertrophy in insulin-treated diabetes: Prevalence and associated risk factors. 17(9):4.
16. Coninck CD, Frid A, Gaspar R, Hicks D, Hirsch L, Kreugel G, Liersch J, Letondeur C, Sauvanet J-P, Tubiana N, Strauss K. (2010) Results and analysis of the 2008–2009 Insulin Injection Technique Questionnaire survey. *J. Diabetes* 2(3):168–179.
17. Długaszek M, Krywult A, Daszyk A, Dziadzio K, Gacek A, Zygmund K, Gąsior A, Strojek K. (2015) Lipohypertrophy — undervalued (important) cutaneous complication of insulin therapy in diabetic patients. *Clin. Diabetol.* 4(3):104–109.
18. Frid AH, Hirsch LJ, Menchior AR, Morel DR, Strauss KW. (2016) Worldwide Injection Technique Questionnaire Study: Injecting Complications and the Role of the Professional. *Mayo Clin. Proc.* 91(9):1224–1230.
19. Frid AH, Kreugel G, Grassi G, Halimi S, Hicks D, Hirsch LJ, Smith MJ, Wellhoener R, Bode BW, Hirsch IB, Kalra S, Ji L, Strauss KW. (2016) New Insulin Delivery Recommendations. *Mayo Clin. Proc.* 91(9):1231–1255.
20. ITQ Survey Data Mayo. Dostęp: <https://public.tableau.com/profile/adam.yeung#!/vizhome/ITQsurveydataMayo/START> (2.3.2020).
21. Gentile S, Stollo F, Satta E, Della Corte T, Romano C, Guarino G, On behalf of Nefrocenter Research Study Group: Nephrologists & Nurses. (2019) Insulin-Related Lipohypertrophy in Hemodialyzed Diabetic People: a Multicenter Observational Study and a Methodological Approach. *Diabetes Ther.* 10(4):1423–1433.
22. the AMD-OSDI Study Group on Injection Techniques and Nefrocenter Research & Nyx Start-up Study Group, Gentile S, Guarino G, Corte TD, Marino G, Fusco A, Corigliano G, Colarusso S, Piscopo M, Improta MR,

- Corigliano M, Martedì E, Oliva D, Russo V, Simonetti R, i in. (2020) Insulin-Induced Skin Lipohypertrophy in Type 2 Diabetes: a Multicenter Regional Survey in Southern Italy. *Diabetes Ther.* 11(9):2001–2017.
23. Gupta SS, Gupta KS, Gathe SS, Bamrah P, Gupta SS. (2018) Clinical Implications of Lipohypertrophy Among People with Type 1 Diabetes in India. *Diabetes Technol. Ther.* 20(7):483–491.
 24. Ji J, Lou Q. (2014) Insulin pen injection technique survey in patients with type 2 diabetes in mainland China in 2010. *Curr. Med. Res. Opin.* 30(6):1087–1093.
 25. Chandran A, DiMario S, Hirsch L, Li Q, Sun Z. Economic and patient burden of Lipohypertrophy in Chinese patients with Diabetes (poster). *ISPOR 20th Annual International Meeting*; maj 2015; Philadelphia, PA, USA. .
 26. Chandran A, DiMario S, Hirsch L, Li Q, Sun Z, Ji L, Qin G, Wei S, Liu J, Luan L, Chapman R, Inocencio T. (2015) Economic and patient burden of Lipohypertrophy in Chinese patients with Diabetes. *Value Health* 18(3):A51.
 27. Hirsch L, Ji L, Sun Z. (2015) Lipohypertrophy-prevalence, risk factors, and clinical characteristics of insulin-requiring patients in China. *Diabetes Technol. Ther.* 17:A57–A58.
 28. Ji L, Sun Z, Li Q, Qin G, Wei Z, Liu J, Chandran AB, Hirsch LJ. (2017) Lipohypertrophy in China: Prevalence, Risk Factors, Insulin Consumption, and Clinical Impact. *Diabetes Technol. Ther.* 19(1):61–67.
 29. Ji L, Chandran A, Inocencio TJ, Sun Z, Li Q, Qin G, Wei Z, DiMario S, Chapman RH. (2018) The association between insurance coverage for insulin pen needles and healthcare resource utilization among insulin-dependent patients with diabetes in China. *BMC Health Serv. Res.* 18(1):300.
 30. Li Q, Ji L, Sun Z, Qin G, Hirsch L, Wei Z. (2015) Relationship of pen needle reimbursement (PNR) to health resource utilization (HRU) and costs in Chinese diabetes (DM) patients. *Diabetes* 64:A352.
 31. Li Q, Ji L, Sun Z, Qin G, Wei Z, Liu J. Lipohypertrophy (LH) prevalence varies widely between chinese cities-need for consistent LH diagnostic methods. *Diabetes* 2015(64):A692.
 32. Sun Z, Li Q, Hirsch L, Wei Z, Liu J. (2015) Lipohypertrophy: Prevalence, risk factors, clinical characteristics, and economic burden of insulin-requiring patients in China. *Diabetologia* 58:S438–S439.
 33. Sun Z, Ji L, Li Q, Qin G, Hirsch L, Wei Z. (2015) Insulin-related costs associated with injection-related lipohypertrophy (LH) in chinese diabetes (DM) patients. *Diabetes* 64:A357.
 34. Tao L, Chandran A, Hirsch L, Wei Z, Wang D, Ji L. (2014) Design & methods for study of prevalence, risk factors and economic burden of insulin injection-related lipohypertrophy in China. *Value Health* 17:A741–A742.
 35. Nasser J, Hammad F, Omran A. (2017) Lipohypertrophy among insulin-treated patients. *Bahrain Med. Bull.* 39(3):146–149.
 36. Pozzuoli GM, Laudato M, Barone M, Crisci F, Pozzuoli B. (2018) Errors in insulin treatment management and risk of lipohypertrophy. *Acta Diabetol.* 55(1):67–73.
 37. Schmeisl G-W, Drobinski E. (2009) Association between Injection Technique, Blood Glucose Excursions and Lipohypertrophy. *Diabetes Stoffwechs. Herz* 18:251–258.
 38. Shetty Z, Ps L, Kulkarni S, Budyal S, Oak M. (2018) Screening of Lipohypertrophy (LH) in type 1 and type 2 diabetes patients and factors influencing this condition. *Endocrinol. Int. J.* 6(5):309–312.
 39. Strauss K, Gols HD, Hannet I, Partanen T-M, Frid A. (2002) A pan-European epidemiologic study of insulin injection technique in patients with diabetes. *Pract. Diabetes Int.* 19(3):71–76.
 40. Strollo F, Guarino G, Armentano V. (2016) Unexplained hypoglycaemia and large glycaemic variability: skin lipohypertrophy as a predictive sign. *Diabetes Res.* 2(1):24–32.
 41. Arda Sürücü H, OKurArslan H. (2018) Lipohypertrophy in Individuals with Type 2 Diabetes: Prevalence and Risk Factors. *J. Caring Sci.* 7(2):67–74.
 42. Tosun B, Cinar FI, Topcu Z, Masatoglu B, Ozen N, Bagcivan G, Kilic O, Demirci C, Altunbas A, Sonmez A. (2019) Do patients with diabetes use the insulin pen properly? *Afr. Health Sci.* 19(1):1628–1637.
 43. Munster HE van, Sande CP van de, Voorhoeve PG, Velden JA van A der. (2014) Dermatological complications of insulin therapy in children with type 1 diabetes. *Eur. Diabetes Nurs.* 11(3):79–84.
 44. Vardar B, Kızılcı S. (2007) Incidence of lipohypertrophy in diabetic patients and a study of influencing factors. *Diabetes Res. Clin. Pract.* 77(2):231–236.
 45. Zabaleta-del-Olmo E, Vlacho B, Jodar-Fernández L, Urpí-Fernández A-M, Lumillo-Gutiérrez I, Agudo-Ugena J, Morros-Pedrós R, Violán C. (2016) Safety of the reuse of needles for subcutaneous insulin injection: A systematic review and meta-analysis. *Int. J. Nurs. Stud.* 60:121–132.
 46. FDA. (2018) Caution when using pen needles to inject medicines: FDA safety communication. Dostęp: <https://www.fda.gov/medical-devices/safety-communications/caution-when-using-pen-needles-inject-medicines-fda-safety-communication> (13.5.2021).
 47. (2019) IDF Diabetes Atlas. Ninth edition 2019. IDF Dostęp: https://diabetesatlas.org/upload/resources/material/20200106_152211_IDFATLAS9e-final-web.pdf.
 48. Gorska-Ciebiada M, Masierek M, Ciebiada M. (2020) Improved insulin injection technique, treatment satisfaction and glycemic control: Results from a large cohort education study. *J. Clin. Transl. Endocrinol.* 19:100217.

49. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków. Prawidłowa technika insuliny, a używanie igieł jednorazowych wśród pacjentów chorujących na cukrzycę. Dostęp: [http://orka.sejm.gov.pl/opinie8.nsf/nazwa/452_20190717/\\$file/452_20190717.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/opinie8.nsf/nazwa/452_20190717/$file/452_20190717.pdf)
[http://orka.sejm.gov.pl/opinie8.nsf/nazwa/452_20190717_1/\\$file/452_20190717_1.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/opinie8.nsf/nazwa/452_20190717_1/$file/452_20190717_1.pdf) (3.3.2020).
50. Survey on the usage of pen needles. Data analysis [Dane dostarczone przez Zamawiającego].
51. Gentile G, Strollo F. (2016) Factors hindering correct identification of unapparent lipohypertrophy. *J. Diabetes Metab. Disord. Control* Volume 3(Issue 2):
52. Gentile S, Guarino G, Giancaterini A, P G, F S. (2016) A suitable palpation technique allows to identify skin lipohypertrophic lesions in insulin-treated people with diabetes. Dostęp: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27213130/> (18.9.2020).
53. Abu Ghazaleh H, Hashem R, Forbes A, Dilwayo TR, Duaso M, Sturt J, Halson-Brown S, Mulnier H. (2018) A Systematic Review of Ultrasound-Detected Lipohypertrophy in Insulin-Exposed People with Diabetes. *Diabetes Ther.* 9(5):1741–1756.
54. EMA. (2018) Guideline on clinical investigation of medicinal products in the treatment or prevention of diabetes mellitus. Dostęp: http://www.ema.europa.eu/en/documents/scientific-guideline/draft-guideline-clinical-investigation-medicinal-products-treatment-prevention-diabetes-mellitus_en.pdf.
55. ASPED. (2018) Middle East and North Africa insulin delivery recommendations for children and young adults. Dostęp: http://n2.medgress.com/doc/ASPED/FITTER_Final.pdf (14.2.2020).
56. Stratton IM, Adler AI, Neil AW, Matthews DR, Mantley SE. (2000) Association of glycaemia with macrovascular and microvascular complications of type 2 diabetes (UKPDS 35): prospective observational study. *BMJ* 321:405–412.
57. Melbin L. (2013) Does hypoglycaemia increase the risk of cardiovascular events? A report from the ORIGIN trial. *Eur. Heart J.* 34:3137–3144.
58. Al Ajlouni M, Abujbara M, Batieha A, Ajlouni K. (2015) Prevalence of Lipohypertrophy and Associated Risk Factors in Insulin-Treated Patients With Type 2 Diabetes Mellitus. *Int. J. Endocrinol. Metab.* 13(2):e20776.
59. Gentile S, Strollo F, Ceriello A. (2016) Lipodystrophy and Associated Risk Factors in Insulin-Treated People With Diabetes. *Int. J. Endocrinol. Metab.* 14(2):e33997.
60. Hajheydari Z, Kashi Z, Akha O, Bose S. (2011) Frequency of lipodystrophy induced by recombinant human insulin. *Eur. Rev. Med. Pharmacol. Sci.* 15:1196–1201.
61. Hauner H, Stockamp B, Haastert B. (1996) Prevalence of lipohypertrophy in insulin-treated diabetic patients and predisposing factors. *Exp. Clin. Endocrinol. Diabetes* 104(02):106–110.
62. Kamrul-Hasan A, Amin MN, Gaffar MAJ, Asaduzzaman M, Saifuddin M, Mustari M, Alam MJ, Shahid MM, Nahid-Ul-Haque K, Alam MS, Rahman MM, Talukder SK, Kader MA, Akter F, Hannan MA, i in. (2020) Insulin Injection Practice and Injection Complications – Results from the Bangladesh Insulin Injection Technique Survey. *Eur. Endocrinol.* 16(1):41.
63. Omar MA, El-Kafoury AA, El-Araby RI. (2011) Lipohypertrophy in children and adolescents with type 1 diabetes and the associated factors. *BMC Res. Notes* 4(1):290.
64. Pahuja V, Punjot P, Fernandes G, Chatterjee N. (2019) Exploring the factors associated with lipohypertrophy in insulin-treated type 2 diabetes patients in a tertiary care hospital in Mumbai, India. *Int. J. Diabetes Dev. Ctries.* 39(3):426–431.
65. Saez de Ibarra L, Gallego F. (1998) Factors related to lipohypertrophy in insulin-treated diabetic patients: role of educational intervention. *Pract. Diabetes Int.* 15(1):9–11.
66. Tsadik AG, Atey TM, Nedi T, Fantahun B, Feyissa M. (2018) Effect of Insulin-Induced Lipodystrophy on Glycemic Control among Children and Adolescents with Diabetes in Tikur Anbessa Specialized Hospital, Addis Ababa, Ethiopia. *J. Diabetes Res.* 2018:1–7.
67. Tsadik AG. (2017) Insulin Induced Lipohypertrophy and Glycemic Control among Children and Adolescents with Diabetes in Tikur Anbessa Specialized Hospital, Addis Ababa, Ethiopia. Dostęp: <http://etd.aau.edu.et/bitstream/handle/123456789/13040/Afewerki%20Gebremeskel.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (5.3.2020).

13. Spis tabel, rysunków, wykresów

Spis tabel

Tabela 1.	Szczegółowy zakres analizy klinicznej – schemat PICO	11
Tabela 2.	Kryteria włączenia i wykluczenia badań do/z analizy klinicznej	14
Tabela 3.	Zestawienie badań włączonych do analizy klinicznej	20
Tabela 4.	Skrócona ocena ryzyka błędu systematycznego w badaniu Misnikova 2011 na podstawie narzędzia RoB 2 opracowanego przez Cochrane Collaboration	24
Tabela 5.	Metodyka badań włączonych do analizy klinicznej	26
Tabela 6.	Charakterystyka populacji w badaniach włączonych do analizy klinicznej	27
Tabela 7.	Wyniki porównania jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł w odniesieniu do ryzyka rozwoju lipohipertrofii	29
Tabela 8.	Wyniki porównania jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł w odniesieniu do ryzyka rozwoju lipohipertrofii	30
Tabela 9.	Wyniki porównania jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł w odniesieniu do ryzyka wystąpienia innych powikłań skórnych	31
Tabela 10.	Wyniki porównania jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł w odniesieniu do ryzyka wystąpienia bólu – dane dychotomiczne	31
Tabela 11.	Wyniki porównania jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł w odniesieniu do nasilenia bólu – dane ciągłe	32
Tabela 12.	Wyniki dla porównania jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł w odniesieniu do ryzyka niewyjaśnionej hipoglikemii	33
Tabela 13.	Wyniki dla porównania jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł w odniesieniu do dobowej dawki insuliny	34
Tabela 14.	Wyniki dla porównania jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł w odniesieniu do wahań poziomu glikemii	34
Tabela 15.	Wyniki dla porównania jednokrotnego względem wielokrotnego użycia igieł w odniesieniu do poziomu HbA1c	34
Tabela 16.	Podsumowanie wyników analizy klinicznej	35
Tabela 17.	Charakterystyka zidentyfikowanych opracowań wtórnych	36
Tabela 18.	Kryteria włączenia i wykluczenia dla oceny wpływu lipohipertrofii na wyrównanie metaboliczne	50
Tabela 19.	Zestawienie badań włączonych do analizy klinicznej dla oceny wpływu lipohipertrofii na rozwój powikłań	51
Tabela 20.	Podsumowanie wyników	53
Tabela 21.	Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na ryzyko wystąpienia hipoglikemii	54
Tabela 22.	Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na częstość hipoglikemii	54
Tabela 23.	Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na liczbę epizodów hipoglikemii w ostatnim miesiącu	55
Tabela 24.	Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na dobową dawkę insuliny – dane ciągłe	55
Tabela 25.	Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na dobową dawkę insuliny – dane dychotomiczne	55
Tabela 26.	Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na wahania poziomu glikemii – dane dychotomiczne	56
Tabela 27.	Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na wahania poziomu glikemii w mg/dl – dane ciągłe	56
Tabela 28.	Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na poziom HbA1c – dane ciągłe	56
Tabela 29.	Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na poziom HbA1c – dane dychotomiczne	57
Tabela 30.	Dodatkowe wyniki dla wpływu lipohipertrofii na poziom HbA1c – dane dychotomiczne	58
Tabela 31.	Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na ryzyko wystąpienia hipoglikemii	58
Tabela 32.	Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na dobową dawkę insuliny i kontrolę glikemii – dane ciągłe	58
Tabela 33.	Wyniki wyszukiwania w bazie MEDLINE (przez Pubmed)	59
Tabela 34.	Wyniki wyszukiwania w bazie EMBASE (przez Embase)	59
Tabela 35.	Wyniki wyszukiwania w bazie The Cochrane Library	60
Tabela 36.	Formularz do oceny wiarygodności badań przekrojowych cz.1	109
Tabela 37.	Formularz do oceny wiarygodności badań przekrojowych cz.2	110
Tabela 38.	Formularz do oceny wiarygodności badań przekrojowych cz. 3	110

Tabela 39.	Formularz do oceny wiarygodności dla badań jednoramiennych	112
Tabela 40.	Podsumowanie oceny wiarygodności dla opracowań wtórnych w skali AMSTAR II.....	112
Tabela 41.	Definicje punktów końcowych.....	121
Tabela 42.	Zestawienie badań wykluczonych z analizy klinicznej dla porównania jednokrotnego stosowanie igły vs wielokrotne stosowanie igły	123
Tabela 43.	Zestawienie badań wykluczonych z analizy klinicznej dla porównania obecności lipohipertrofii vs brak lipohipertrofii.....	141
Tabela 44.	Formularz do oceny ryzyka błędu systematycznego – narzędzie RoB 2 opracowane przez Cochrane Collaboration.....	159
Tabela 45.	Formularz do oceny wiarygodności badań jednoramiennych wg skali NICE.....	163
Tabela 46.	Formularz do ekstrakcji danych dychotomicznych	167
Tabela 47.	Formularz do ekstrakcji danych ciągłych.....	167
Tabela 48.	Formularz do ekstrakcji charakterystyk	167

Spis rysunków

Rysunek 1.	Schemat selekcji badań zgodnie z PRISMA.....	22
Rysunek 2.	Schemat selekcji badań zgodnie z PRISMA (ocena wpływu lipohipertrofii na ryzyko rozwoju powikłań)	52

Spis wykresów

Wykres 1.	Ból w mm na skali wzrokowo-analogowej w badaniu Misnikova 2011	32
Wykres 2.	Ból i dyskomfort raportowany przez pacjentów w badaniu Puder 2005.....	33

Aneks A. Wpływ lipohipertrofii na powikłania metaboliczne

A.1. Metodyka

W celu potwierdzenia istotnego wpływu lipohipertrofii na rozwój powikłań metabolicznych, w ramach niniejszej analizy klinicznej przeprowadzono dodatkową analizę. Strategia wyszukiwania oraz źródła informacji medycznej były analogiczne jak w przypadku analizy głównej, przy czym zastosowano odrębne kryteria włączenia. Szczegółowe przedstawiono w tabeli poniżej (Tabela 18).

Tabela 18.
Kryteria włączenia i wykluczenia dla oceny wpływu lipohipertrofii na wyrównanie metaboliczne

Obszar	Szczegóły
Kryteria włączenia	
Populacja	Pacjenci z cukrzycą, stosujący insulinę lub agonistów receptora GLP-1, podawane za pomocą penów. <i>W pierwszej kolejności poszukiwano prac odpowiadających populacji docelowej, a w przypadku ich braku do analizy klinicznej kwalifikowano prace przeprowadzone w populacji zbliżonej do populacji docelowej.</i>
Interwencja (ekspozycja)	Obecność lipohipertrofii
Komparator (brak ekspozycji)	Brak lipohipertrofii
Punkty końcowe	kontrola gl kemii (wahania poziomu gl kemii, poziom HbA1c), dobowa dawka insuliny, hipoglikemia (objawowa, bezobjawowa, ciężka, niewyjaśniona)
Metodyka	Opublikowane w języku polskim lub angielskim: badania randomizowane, badania nierandomizowane, przeglądy systematyczne.
Kryteria wykluczenia	
Kryteria wykluczenia	Badania opublikowane wyłącznie w postaci materiałów konferencyjnych (abstrakty, postery) Badania, w których u większości (≥80%) pacjentów stosowano insuliny inne niż rekombinowana insulina ludzka i analogi insuliny (np. insuliny zwierzęce). Badania przeprowadzone wyłącznie w populacji stosującej inne niż peny i strzykawki urządzenia do podawania insuliny tj. pompy insulinowe.

A.2. Podsumowanie wyników

W wyniku przeprowadzonego przeglądu systematycznego, kryteria włączenia spełniło 25 badań RWD (39 publikacji). Poniżej przedstawiono zestawienie badań zakwalifikowanych do oceny wpływu lipohipertrofii na wyrównanie metaboliczne (Tabela 19) oraz diagram PRISMA obrazujący proces selekcji badań (Rysunek 2). Szczegółową charakterystykę badań z oceną wiarygodności oraz zestawienie badań wykluczonych zamieszczono w odpowiednich rozdziałach Aneksu (Rozdz. Aneks C, Aneks D, Aneks G).

Wyniki przeprowadzonej analizy klinicznej wskazują, iż obecność lipohipertrofii sprzyja występowaniu epizodów niewyjaśnionej hipoglikemii oraz wahań poziomu glikemii. Ponadto, pacjenci z lipohipertrofią w porównaniu z pacjentami bez lipohipertrofii zużywają dobowo więcej jednostek insuliny, cechują się wyższym procentowym poziomem HbA1c oraz rzadziej osiągają prawidłowe wartości tego parametru ($\leq 7\%$) (Tabela 20). Szczegółowe wyniki, na podstawie których sformułowano powyższe wnioski zaprezentowano w Rozdz. A.3

Tabela 19.
Zestawienie badań włączonych do analizy klinicznej dla oceny wpływu lipohipertrofii na rozwój powikłań

Nazwa badania	Publikacja	Szczegóły	Ref.
Al Ajlouni 2015	Al Ajlouni 2015	Publikacja główna	[58]
	Gentile 2016	Komentarz do badania Al Ajlouni 2015	[59]
Al Jaber 2020	Al Jaber 2020	Publikacja główna	[10]
Al Hayek 2016	Al Hayek 2016	Publikacja główna	[9]
Barola 2018	Barola 2018	Publikacja główna	[11]
Baruah 2017	Baruah 2017	Publikacja główna	[12]
Blanco 2013	Blanco 2013	Publikacja główna	[13]
	Strauss 2013	Abstrakt do badania Blanco 2013	[14]
Cunningham 2013	Cunningham 2013	Publikacja główna	[15]
Długaszek 2015	Długaszek 2015	Publikacja główna	[17]
Frid 2016	Frid 2016a	Publikacja główna	[18]
	Frid 2016b	Publikacja główna	[19]
	-	Strona internetowa do badania Frid 2016	[20]
Gentile 2019	Gentile 2019	Publikacja główna	[21]
Gentile 2020	Gentile 2020	Publikacja główna	[22]
Gupta 2018	Gupta 2018	Publikacja główna	[23]
Hajheydari 2011	Hajheydari 2011	Publikacja główna	[60]
Hauer 1996	Hauer 1996	Publikacja główna	[61]
Ji 2014	Ji 2014	Publikacja główna	[24]
Ji 2017	Chandran 2015a	Poster do badania Ji 2017	[25]
	Chandran 2015a	Abstrakt do badania Ji 2017	[26]
	Hirsch 2015	Artykuł do badania Ji 2017	[27]
	Ji 2017	Publikacja główna	[28]
	Ji 2018	Publikacja dodatkowa do badania Ji 2017	[29]
	Li 2015	Abstrakt do badania Ji 2017	[30]
	Li 2015b	Abstrakt do badania Ji 2017	[31]
	Sun 2015a	Abstrakt do badania Ji 2017	[32]
	Sun 2015b	Abstrakt do badania Ji 2017	[33]
	Tao 2014	Abstrakt do badania Ji 2017	[34]
Kamrul-Hasan 2020	Kamrul-Hasan 2020	Publikacja główna	[62]
Omar 2011	Omar 2011	Publikacja główna	[63]
Pahuja 2019	Pahuja 2019	Publikacja główna	[64]
Pozzuoli 2018	Pozzuoli 2018	Publikacja główna	[36]
Saez de Ibarra 1998	Saez de Ibarra 1998	Publikacja główna	[65]

Nazwa badania	Publikacja	Szczegóły	Ref.
Stollo 2019	Stollo 2019	Publikacja główna	[40]
Surucu 2018	Surucu 2018	Publikacja główna	[41]
Tsadik 2018	Tsadik 2018	Publikacja główna	[66]
	Geberemeskel 2017	Publ kacja dodatkowa do badania Tsad k 2017	[67]
van Munster 2014	van Munster 2014	Publikacja główna	[43]

Rysunek 2.

Schemat selekcji badań zgodnie z PRISMA (ocena wpływu lipohipetrofii na ryzyko rozwoju powikłań)

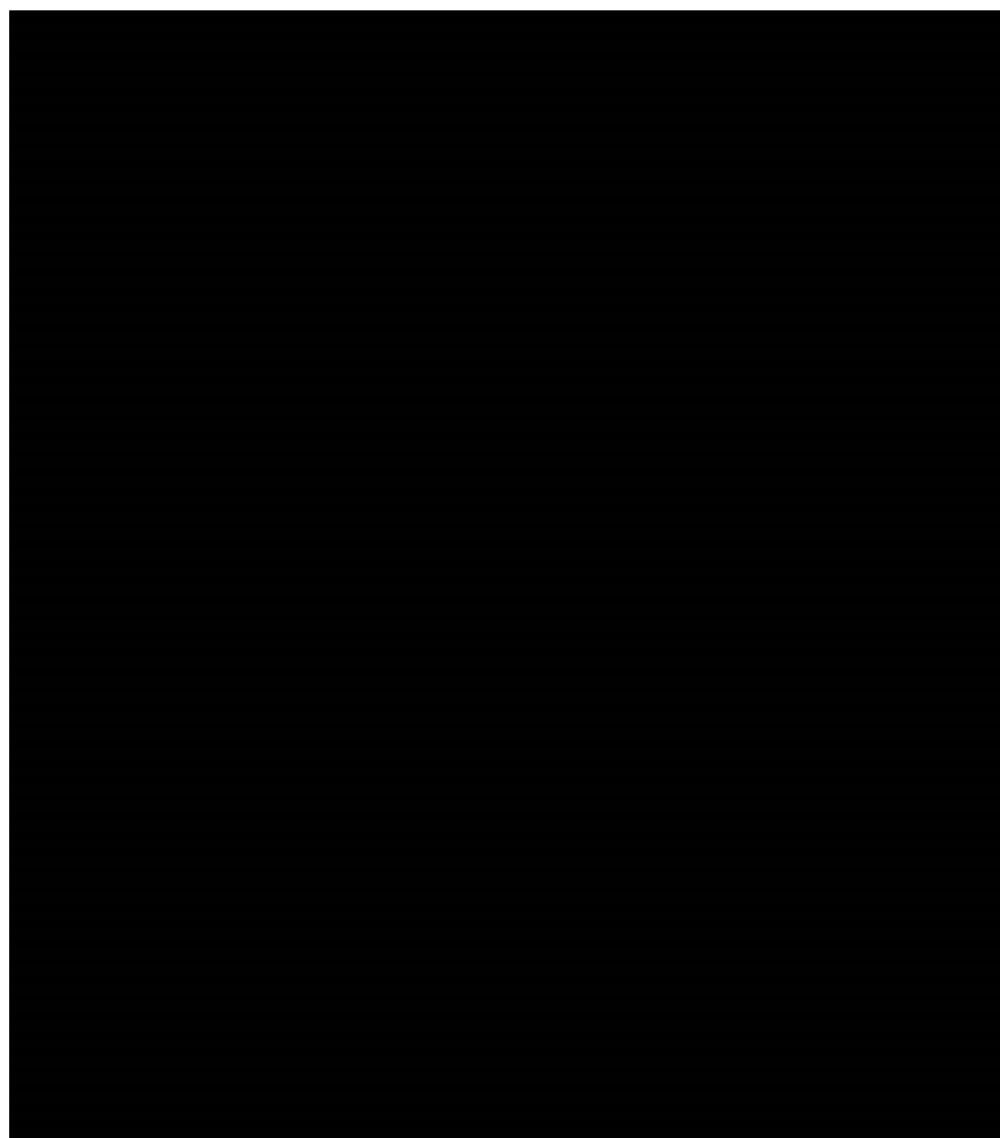

Tabela 20.
Podsumowanie wyników

Punkt końcowy	Negatywny wpływ lipohipertrrofii	Wynik	Wniosek
Lipohipertrrofia oceniana palpacyjnie i wzrokowo			
Hipoglikemia (objawowa)	NIE	RR = 1,05 [0,61; 1,81]	Nie stwierdzono różnic pomiędzy analizowanymi grupami w odniesieniu do ryzyka objawowej hipoglikemii.
Niewyjaśniona hipoglikemia	TAK	RR = 2,52 [1,45; 4,36]	Pacjenci z lipohipertrrofią cechują się 2,5-krotnie wyższym ryzykiem wystąpienia epizodu niewyjaśnionej hipoglikemii niż pacjenci bez lipohipertrrofii.
Dobowa dawka insuliny	TAK	WMD = 6,86 [3,38; 10,33] WMD = 0,08 [0,05; 0,11]	Pacjenci z lipohipertrrofią zużywają dobowo średnio o blisko 7 jednostek insuliny więcej niż pacjenci bez lipohipertrrofii i o 0,08 jednostek więcej w przeliczeniu na kg masy ciała.
Wahania poziomu glikemii	TAK	RR = 3,06 [1,12; 8,34]	Pacjenci z lipohipertrrofią cechują się 3-krotnie wyższym ryzykiem wystąpienia wahań poziomu glikemii niż pacjenci bez lipohipertrrofii.
Poziom HbA1c	TAK	WMD = 0,42 [0,25; 0,60] RR = 0,35 [0,20; 0,59]	Pacjenci z lipohipertrrofią cechują się średnio o 0,42 wyższym procentowym poziomem HbA1c niż pacjenci bez lipohipertrrofii oraz o 65% rzadziej osiągają prawidłową kontrolę glikemii (HbA1c ≤7%)
Lipohipertrrofia ultrasonograficznie			
Hipoglikemia (objawowa)	TAK	RR = 1,47 [1,38; 1,56]	Pacjenci z lipohipertrrofią cechują się 1,5-krotnie wyższym ryzykiem wystąpienia epizodu hipoglikemii ogółem niż pacjenci bez lipohipertrrofii.
Niewyjaśniona hipoglikemia	TAK	RR = 3,87 [3,27; 4,59]	Pacjenci z lipohipertrrofią cechują się blisko 4-krotnie wyższym ryzykiem wystąpienia epizodu niewyjaśnionej hipoglikemii niż pacjenci bez lipohipertrrofii.
Dobowa dawka insuliny	TAK	MD = 12,60 [11,54; 13,66]	Pacjenci z lipohipertrrofią zużywają dobowo średnio o blisko 13 jednostek insuliny więcej niż pacjenci bez lipohipertrrofii.
Wahania poziomu glikemii	TAK	MD = 89,00 [81,73; 96,27]	Pacjenci z lipohipertrrofią cechują się większymi różnicami w zakresie wahań poziomu glikemii niż pacjenci bez lipohipertrrofii (różnica 89,00 mg/dl).
Poziom HbA1c	TAK	MD = 2,10 [1,98; 2,22]	Pacjenci z lipohipertrrofią cechują się średnio o 2,1 wyższym procentowym poziomem HbA1c niż pacjenci bez lipohipertrrofii.

Kolor zielony oznacza istotną statystycznie korzyść z jednokrotnego zastosowania igły. Kolor szary oznacza brak istotnych statystycznie różnic między analizowanymi grupami.

A.3. Szczegółowe wyniki

A.3.1. Lipohipertrofia oceniana palpacyjnie i wzrokowo

Tabela 21.
Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na ryzyko wystąpienia hipoglikemii

Badanie	Lipohipertrofia	Brak lipohipertrofii	RR [95% CI]	RD/NNT(H) [95%CI]	p ^a /TH
	n/N (%)	n/N (%)			
Hipoglikemia (objawowa)					
Baruah 2017	8/94 (9)	49/654 (7)	1,14 [0,56; 2,32]	0,01 [-0,05; 0,07]	NS
Długaszek 2015	57/78 (73)	14/52 (27)	2,71 [1,70; 4,33]	NNH = 2 [1; 3]	<0,001
Gentile 2019	35/169 (21)	110/127 (87)	0,24 [0,18; 0,32]	NNT = 2 [2; 2]	0,00016
Ji 2017	118/213 (55)	119/188 (63)	0,88 [0,74; 1,03]	-0,08 [-0,17; 0,02]	0,108
Pozzuoli 2017	105/151 (70)	128/201 (64)	1,09 [0,94; 1,27]	0,06 [-0,04; 0,16]	0,31
Surucu 2018	118/191 (62)	74/245 (30)	2,05 [1,64; 2,55]	NNH = 3 [2; 4]	<0,001
Metaanaliza	441/896 (49)	494/1467 (34)	1,05 [0,61; 1,81]	0,02 [-0,28; 0,31]	p < 0,0001, I ² = 97%
Niewyjaśniona hipoglikemia					
Al Hayek 2016	28/83 (34)	12/91 (13)	2,56 [1,39; 4,70]	NNH = 4 [3; 12]	<0,05
Blanco 2013	108/277 (39)	9/153 (6)	6,63 [3,46; 12,71]	NNH = 3 [2; 3]	<0,01
Frid 2016	bd	bd	bd	bd	<0,05
Gupta 2018	93/97 (96)	23/42 (55)	1,75 [1,33; 2,31]	NNH = 2 [1; 3]	<0,0001 ^b
Strollo 2016	290/298 (97)	27/89 (30)	3,21 [2,34; 4,40]	NNH = 1 [1; 1]	<0,0001 ^c
Surucu 2018	80/191 (42)	26/245 (11)	3,95 [2,65; 5,89]	NNH = 3 [2; 4]	<0,001
Tsodik 2018	29/103 (28)	27/73 (37)	0,76 [0,50; 1,17]	-0,09 [-0,23; 0,05]	>0,05 ^d
Metaanaliza	628/1049 (60)	124/693 (18)	2,52 [1,45; 4,36]	NNH = 3 [2; 7]	p < 0,0001, I ² = 91%
Ciężka hipoglikemia w ciągu ostatnich 12 mies.					
Pozzuoli 2017	13/151 (9)	7/201 (3)	2,47 [1,01; 6,05]	0,05 [-0,0002; 0,10]	0,15
Bezobjawowa hipoglikemia w ciągu ostatnich 3 mies.					
Pozzuoli 2017	55/151 (36)	45/201 (22)	1,63 [1,17; 2,27]	NNH = 7 [4; 22]	0,02
Hipoglikemia (ogółem)					
Kamrul-Hasan 2020	36/78 (46)	275/769 (36)	1,29 [0,997; 1,670]	0,10 [-0,01; 0,22]	0,084

We wszystkich przeprowadzonych metaanalizach stwierdzono istotną statystycznie heterogeniczność o nieznaną przyczynę, przy czym prawdopodobnie może ona wynikać z różnic w charakterystyce wyjściowej pacjentów.

a) Wartość raportowana przez autorów badania.

b) Wartość OR raportowana przez autorów badania: uOR= 18,17 [6,09; 69,54], p<0,0001; aOR= 28,02 [7,28; 107,8], p<0,0001.

c) Wartość OR raportowana przez autorów badania: OR=5,23 [3,54; 7,74], p<0,0001.

d) Wartości OR raportowane przez autorów badania: uOR= 1,49 [0,79; 2,84], p>0,05; aOR= 1,31 [0,57; 2,94], p>0,05.

Tabela 22.
Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na częstość hipoglikemii

Badanie	Punkt końcowy	Lipohipertrofia	Brak lipohipertrofii	Rate ratio [95% CI]	p ^a
		Częstość x 100 pacjentolat	Częstość x 100 pacjentolat		
Pozzuoli 2018	Ciężka hipoglikemia	15	5,56	2,70 [bd]	0,03
Pozzuoli 2018	Objawowa hipoglikemia	1872	1441	1,30 [bd]	<0,0001
Pozzuoli 2018	Bezobjawowa hipoglikemia	1025	879	1,17 [bd]	0,53

a) Wartość raportowana przez autorów badania.

Tabela 23.
Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na liczbę epizodów hipoglikemii w ostatnim miesiącu

Badanie	Lipohipertrofia		Brak lipohipertrofii		WMD [95% CI]	p ^a
	N	Średnia (SD)	N	Średnia (SD)		
Gentile 2019	169	2,0 (3,0)	127	12,0 (5,0)	-10,00 [-10,98; -9,02]	0,0057

a) Wartość raportowana przez autorów badania.

Tabela 24.
Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na dobową dawkę insuliny – dane ciągłe

Badanie	Lipohipertrofia		Brak lipohipertrofii		MD [95% CI]	p ^a /TH
	N	Średnia (SD)	N	Średnia (SD)		
Dobowa dawka insuliny [IU/dzień]						
Al Jaber 2020	80	77,33 (32,70)	122	58,95 (35,00)	18,38 [8,90; 27,86]	<0,0001
Barola 2018	231	38,30 (16,90)	141	44,80 (19,20)	-6,50 [-10,35; -2,65]	0,001
Baruah 2017	94	35,51 (18,45)	654	32,95 (18,21)	2,56 [-1,42; 6,54]	NS
Blanco 2013	277	56,00 (26,90)	153	41,00 (24,10)	15,00 [10,04; 19,96]	<0,001
Cunningham 2013	28	54,30 (33,10)	27	44,90 (18,40)	9,40 [-4,69; 23,49]	0,197
Frid 2016	2192	55,20 (33,00)	4889	45,10 (31,50)	10,10 [8,46; 11,74]	<0,001
Gentile 2019	169	35,50 (8,80)	127	32,80 (9,70)	2,70 [0,55; 4,85]	0,237
Gupta 2018	97	42,87 (18,57)	42	40,37 (14,11)	2,50 [-3,15; 8,15]	0,401
Hauner 1996	66	49,00 (16,00)	213	45,00 (15,00)	4,00 [-0,35; 8,35]	NS
Ji 2017	213	38,10 (20,10)	188	27,10 (14,30)	11,00 [7,61; 14,39]	<0,0001
Pahuja 2019	64	43,97 (bd)	29	33,55 (bd)	10,42 [1,50; 19,34]^c	0,022
Pozzuoli 2017	151	48,80 (25,90)	202	37,80 (21,40)	11,00 [5,92; 16,08]	<0,0001
Strollo 2016	298	49,00 (18,00)	89	41,00 (19,00)	8,00 [3,55; 12,45]	bd ^b
Metaanaliza	3896	-	6847	-	6,86 [3,38; 10,33]	p < 0,0001, I ² = 90%
Dobowa dawka insuliny na kg masy ciała [IU/kg/dzień]						
Barola 2018	231	0,95 (0,37)	141	0,99 (0,38)	-0,04 [-0,12; 0,04]	0,402
Baruah 2017	94	0,55 (0,25)	654	0,51 (0,27)	0,04 [-0,01; 0,09]	NS
Długaszek 2015	78	0,88 (0,32)	52	0,73 (0,34)	0,15 [0,03; 0,27]	<0,01
Gentile 2019	169	0,48 (0,36)	127	0,40 (0,41)	0,08 [-0,01; 0,17]	0,293
Ji 2017	213	0,54 (0,28)	188	0,41 (0,21)	0,13 [0,08; 0,18]	<0,0001
Omar 2011^d	14	0,99 (0,52)	51	0,75 (0,21)	0,24 [-0,04; 0,52]	bd
Metaanaliza	799	-	1213	-	0,08 [0,05; 0,11]	p = 0,0033, I ² = 72%
Dobowa dawka insuliny dostosowana do poziomu HbA1c [IU/dzień/HbA1c]						
Barola 2018	231	13,7 (3,1)	141	13,2 (2,8)	0,50 [-0,11; 1,11]	0,097

W dwóch przeprowadzonych metaanalizach stwierdzono istotną statystycznie heterogeniczność o nieznaną przyczynę, przy czym prawdopodobnie może ona wynikać z różnic w charakterystyce wyjściowej pacjentów.

a) Wartość raportowana przez autorów badania.

b) Analiza wieloczynnikowa: OR=1,13 [1,06; 1,21]; p<0,001.

c) Wartość obliczona na podstawie wartości p.

d) Dane dla porównania dla pacjentów z lipohipertrofią stopnia 2. względem pacjentów bez lipohipertrofii.

Tabela 25.
Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na dobową dawkę insuliny – dane dychotomiczne

Badanie	Lipohipertrofia	Brak lipohipertrofii	RR [95% CI]	RD/NNT(H) [95%CI]	p ^a /TH
	n/N (%)	n/N (%)			
Dobowa dawka insuliny >0,7 IU/kg/dzień					
Al Hayek 2016	77/83 (93)	67/91 (74)	1,26 [1,10; 1,44]	NNH = 5 [3; 11]	<0,05

Badanie	Lipohipertrofia		Brak lipohipertrofii		RR [95% CI]	RD/NNH(H) [95%CI]	p ^a /TH
	n/N (%)	n/N (%)	n/N (%)	n/N (%)			
Tsadiq 2018	69/103 (67)	36/73 (49)			1,36 [1,04; 1,78]	NNH = 5 [3; 32]	<0,05
Metaanaliza	146/186 (78)	103/164 (63)			1,30 [1,13; 1,49]	NNH = 5 [3; 10]	p = 0,5857, I ² = 0%
Dobowa dawka insuliny ≤0,7 IU/kg/dzień							
Al Hayek 2016	6/83 (7)	24/91 (26)			0,27 [0,12; 0,64]	NNH = 5 [3; 11]	<0,05
Tsadiq 2018	34/103 (33)	37/73 (51)			0,65 [0,46; 0,93]	NNH = 5 [3; 32]	<0,05
Metaanaliza	40/186 (22)	61/164 (37)			0,46 [0,19; 1,09]	NNH = 5 [3; 10]	p = 0,0532, I ² = 73%
Dobowa dawka insuliny <60 IU/dzień							
Al Jaber 2020	29/80 (36)	75/122 (61)			0,59 [0,43; 0,81]	NNH = 3 [2; 8]	<0,0001
Dobowa dawka insuliny ≥60 IU/dzień							
Al Jaber 2020	51/80 (64)	47/122 (39)			1,65 [1,25; 2,19]	NNH = 3 [2; 8]	<0,0001

W metaanalizie dla dobowa dawki insuliny ≤0,7 IU/kg stwierdzono istotną heterogeniczność o nieznaną przyczynę.

Dawkę insuliny >0,7 IU/kg/dzień (≥60 IU/dzień) traktowano jako negatywny punkt końcowy, natomiast ≤0,7 IU/kg/dzień (<60 IU/dzień) jako pozytywny.

a) Wartość raportowana przez autorów badania.

Tabela 26.

Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na wahania poziomu glikemii – dane dychotomiczne

Badanie	Lipohipertrofia		Brak lipohipertrofii		RR [95% CI]	RD/NNH [95%CI]	p ^a /TH
	n/N (%)	n/N (%)	n/N (%)	n/N (%)			
Blanco 2013	136/277 (49)	10/153 (7)			7,51 [4,08; 13,84]	NNH = 2 [2; 2]	<0,01
Frid 2016	bd	bd			bd	bd	<0,05
Gupta 2018	91/97 (94)	24/42 (57)			1,64 [1,26; 2,14]	NNH = 2 [1; 4]	<0,0001 ^b
Saez de Ibarra 1998	41/69 (59)	14/59 (24)			2,50 [1,52; 4,12]	NNH = 2 [1; 5]	<0,001
Metaanaliza	268/443 (60)	48/254 (19)			3,06 [1,12; 8,34]	NNH = 2 [2; 5]	p < 0,0001, I ² = 93%

W przeprowadzonej metaanalizie stwierdzono istotną statystycznie heterogeniczność o nieznaną przyczynę, przy czym prawdopodobnie może ona wynikać z różnic w charakterystyce wyjściowej pacjentów.

a) Wartość raportowana przez autorów badania.

b) Wartości OR raportowane przez autorów badania: uOR= 10,95 [4,08; 33,6], p<0,0001; aOR=17,65 [5,11; 61,03] p<0,0001.

Tabela 27.

Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na wahania poziomu glikemii w mg/dl – dane ciągłe

Badanie	Lipohipertrofia		Brak lipohipertrofii		MD [95% CI]	p ^a
	N	Średnia (SD)	N	Średnia (SD)		
Gentile 2019	169	310 (88)	127	166 (32)	144,00 [129,61; 158,39]	0,0068

a) Wartość raportowana przez autorów badania.

Tabela 28.

Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na poziom HbA1c – dane ciągłe

Badanie	Lipohipertrofia		Brak lipohipertrofii		MD [95% CI]	p ^a /TH
	N	Średnia (SD)	N	Średnia (SD)		
HbA1c [%]						
Al Jaber 2020	80	9,53 (1,60)	122	9,14 (1,70)	0,39 [-0,07; 0,86]	0,103
Barola 2018	231	10,00 (2,70)	141	9,20 (2,40)	0,80 [0,27; 1,33]	0,007
Baruah 2017	94	9,34 (2,28)	654	9,08 (2,10)	0,26 [-0,23; 0,75]	NS
Długaszek 2015	78	7,90 (1,30)	52	7,50 (1,10)	0,40 [-0,02; 0,82]	>0,05
Frid 2016	2205	8,85 (2,70)	4795	8,30 (1,90)	0,55 [0,43; 0,67]	<0,001
Gentile 2019	169	9,20 (1,60)	127	8,10 (2,30)	1,10 [0,63; 1,57]	0,0073

Badanie	Lipohipertrofia		Brak lipohipertrofii		MD [95% CI]	p ^a /TH
	N	Średnia (SD)	N	Średnia (SD)		
Gupta 2018	97	9,62 (2,13)	42	9,84 (2,66)	-0,22 [-1,13; 0,69]	0,643
Hajheydari 2011	35	9,50 (2,20)	185	8,70 (1,90)	0,80 [0,02; 1,58]	<0,03
Hauner 1996	66	8,90 (1,80)	213	8,80 (1,70)	0,10 [-0,39; 0,59]	NS
Ji 2014	134	7,87 (1,53)	246	8,17 (4,41)	-0,30 [-0,91; 0,31]	0,602
Ji 2017	213	8,20 (1,80)	188	7,70 (1,50)	0,50 [0,18; 0,82]	0,003
Kamul-Hasan 2020	78	10,0 (2,2)	769	9,5 (2,0)	0,50 [-0,01; 1,01]	<0,001
Omar 2011	62	8,50 (2,00)	51	8,50 (2,30)	0,00 [-0,80; 0,80]	0,837
Pahuja 2019	65	8,30 (bd)	31	7,90 (bd)	0,40 [-0,26; 1,06] ^b	0,236
Pozzuoli 2018	151	7,70 (1,40)	202	7,70 (1,30)	0,00 [-0,29; 0,29]	0,83
Strollo 2016	298	8,30 (1,20)	89	7,50 (1,10)	0,80 [0,53; 1,07]	<0,001 ^c
van Munster 2014	31	7,90 (4,00)*	34	7,40 (3,90)*	nd	NS
Metaanaliza	3991	-	7876	-	0,42 [0,25; 0,60]	p = 0,0003, I ² = 65%
HbA1c [mmol/mol]						
Gupta 2018	97	82,00 (23,30)	42	84,00 (29,10)	-2,00 [-11,95; 7,95]	0,643
Ji 2017	213	66,20 (19,40)	188	60,80 (16,70)	5,40 [1,87; 8,93]	0,003
van Munster 2014	31	63,00 (20,00)*	34	57,00 (19,00)*	nd	NS
Metaanaliza	310	-	230	-	4,57 [1,24; 7,90]	p = 0,1695, I ² = 47%

W metaanalizie dla poziomu HbA1c [%] stwierdzono istotną heterogeniczność o nieznaną przyczynę, przy czym przy czym prawdopodobnie może ona wynikać z różnic w charakterystyce wyjściowej pacjentów.

*Mediana (IQR).

HbA1c >7% lub ≥7% traktowano jako negatywny punkt końcowy, natomiast ≤7% lub <7% jako pozytywny.

a) Wartość raportowana przez autorów badania.

b) Wartość obliczona na podstawie wartości p.

c) Wartość OR raportowana przez autorów badania: 1,30 [1,14; 1,48], p<0,001.

Tabela 29.
Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na poziom HbA1c – dane dychotomiczne

Badanie	Lipohipertrofia	Brak lipohipertrofii	RR [95% CI]	RD/NNH [95%CI]	p ^a /TH
	n/N (%)	n/N (%)			
HbA1c <7% lub ≤7%					
Al Ajlouni 2015	19/408 (5)	88/681 (13)	0,36 [0,22; 0,58]	NNH = 12 [8; 19]	<0,001
Al Hayek 2016	11/83 (13)	42/91 (46)	0,29 [0,16; 0,52]	NNH = 3 [2; 4]	<0,05
Al Jaber 2020	4/80 (5)	14/122 (11)	0,44 [0,15; 1,28]	-0,06 [-0,14; 0,01]	0,114
Ji 2017	53/213 (25)	74/190 (39)	0,64 [0,48; 0,86]	NNH = 7 [4; 19]	0,024
Pahuja 2019	8/65 (12)	8/31 (26)	0,48 [0,20; 1,15]	-0,13 [-0,31; 0,04]	0,251
Surucu 2018	4/191 (2)	61/245 (25)	0,08 [0,03; 0,23]	NNH = 4 [3; 5]	<0,001
Metaanaliza	99/1040 (10)	287/1360 (21)	0,35 [0,20; 0,59]	NNH = 6 [4; 12]	p = 0,0006, I ² = 77%
HbA1c >7% lub ≥7%					
Al Ajlouni 2015	389/408 (95)	593/681 (87)	1,09 [1,06; 1,14]	NNH = 12 [8; 19]	<0,001
Al Hayek 2016	72/83 (87)	49/91 (54)	1,61 [1,31; 1,98]	NNH = 3 [2; 4]	<0,05
Al Jaber 2020	76/80 (95)	108/122 (89)	1,07 [0,99; 1,16]	0,06 [-0,01; 0,14]	0,114
Ji 2017	160/213 (75)	116/190 (61)	1,23 [1,07; 1,41]	NNH = 7 [4; 19]	0,024
Pahuja 2019	57/65 (88)	23/31 (74)	1,18 [0,94; 1,48]	0,13 [-0,04; 0,31]	0,251
Surucu 2018	187/191 (98)	184/245 (75)	1,30 [1,21; 1,41]	NNH = 4 [3; 5]	<0,001
Metaanaliza	941/1040 (90)	1073/1360 (79)	1,21 [1,09; 1,35]	NNH = 6 [4; 12]	p < 0,0001, I ² = 87%

We wszystkich przeprowadzonych metaanalizach stwierdzono istotną statystycznie heterogeniczność o nieznaną przyczynę, przy czym prawdopodobnie może ona wynikać z różnic w charakterystyce wyjściowej pacjentów.

a) Wartość raportowana przez autorów badania.

Tabela 30.
Dodatkowe wyniki dla wpływu lipohipertrofii na poziom HbA1c – dane dychotomiczne

Badanie	Punkt końcowy	Lipohipertrofia	Brak lipohipertrofii	RR [95% CI]	RD/NNT(H) [95%CI]	p
		n/N (%)	n/N (%)			
Al Ajlouni 2015	HbA1c 7–7,9%	95/408 (23)	173/681 (25)	0,92 [0,74; 1,14]	-0,02 [-0,07; 0,03]	bd
Al Ajlouni 2015	HbA1c 8–8,9%	135/408 (33)	191/681 (28)	1,18 [0,98; 1,42]	0,05 [-0,01; 0,11]	bd
Al Ajlouni 2015	HbA1c ≥9%	159/408 (39)	229/681 (34)	1,16 [0,99; 1,36]	0,05 [-0,01; 0,11]	bd
Pahuja 2019	HbA1c 7–8%	39/65 (60)	16/31 (52)	1,16 [0,78; 1,72]	0,08 [-0,13; 0,30]	bd
Pahuja 2019	HbA1c ≥9%	18/65 (28)	7/31 (23)	1,23 [0,57; 2,63]	0,05 [-0,13; 0,23]	bd
Surucu 2018	HbA1c 7–7,9%	7/191 (4)	46/245 (19)	0,20 [0,09; 0,42]	NNT = 7 [5; 11]	bd
Surucu 2018	HbA1c 8–8,9%	33/191 (17)	71/245 (29)	0,60 [0,41; 0,86]	NNT = 9 [6; 26]	bd
Surucu 2018	HbA1c ≥9%	147/191 (77)	67/245 (27)	2,81 [2,26; 3,50]	NNH = 2 [1; 2]	bd

HbA1c >7% lub ≥7% traktowano jako negatywny punkt końcowy, natomiast ≤7% lub <7% jako pozytywny.

A.3.2. Lipohipertrofia oceniana ultrasonograficznie

Tabela 31.
Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na ryzyko wystąpienia hipoglikemii

Punkt końcowy	Lipohipertrofia	Brak lipohipertrofii	RR [95% CI]	RD/NNT(H) [95%CI]	p ^a
	n/N (%)	n/N (%)			
Hipoglikemia (objawowa)	701/718 (98)	339/509 (67)	1,47 [1,38; 1,56]	NNH = 3 [2; 3]	0,001
Niewyjaśniona hipoglikemia	595/718 (83)	109/509 (21)	3,87 [3,27; 4,59]	NNH = 1 [1; 1]	0,0001

a) Wartość raportowana przez autorów badania.

Tabela 32.
Wyniki dla wpływu lipohipertrofii na dobową dawkę insuliny i kontrolę glikemii – dane ciągłe

Badanie	Lipohipertrofia		Brak lipohipertrofii		MD [95% CI]	p ^a
	N	Średnia (SD)	N	Średnia (SD)		
Dobowa dawka insuliny [IU/dzień]	718	54,9 (8,2)	509	42,3 (10,0)	12,60 [11,54; 13,66]	0,001
Wahania poziomu glikemii [mg/dl]	718	287 (76)	509	198 (54)	89,00 [81,73; 96,27]	0,001
HbA1c [%]	718	9,6 (1,1)	509	7,5 (1,1)	2,10 [1,98; 2,22]	0,001

a) Wartość raportowana przez autorów badania.

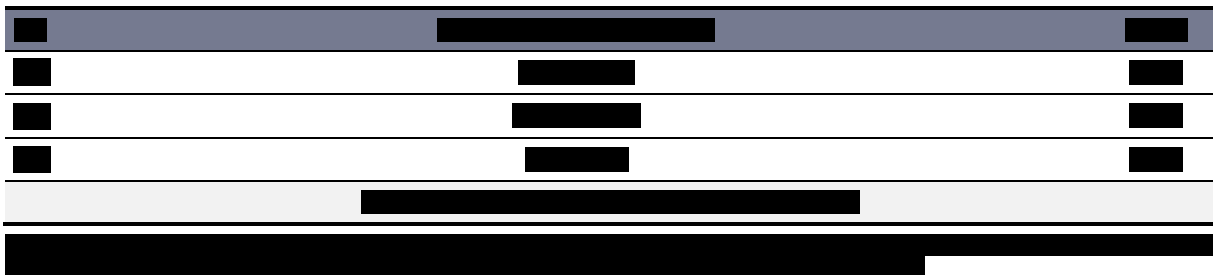
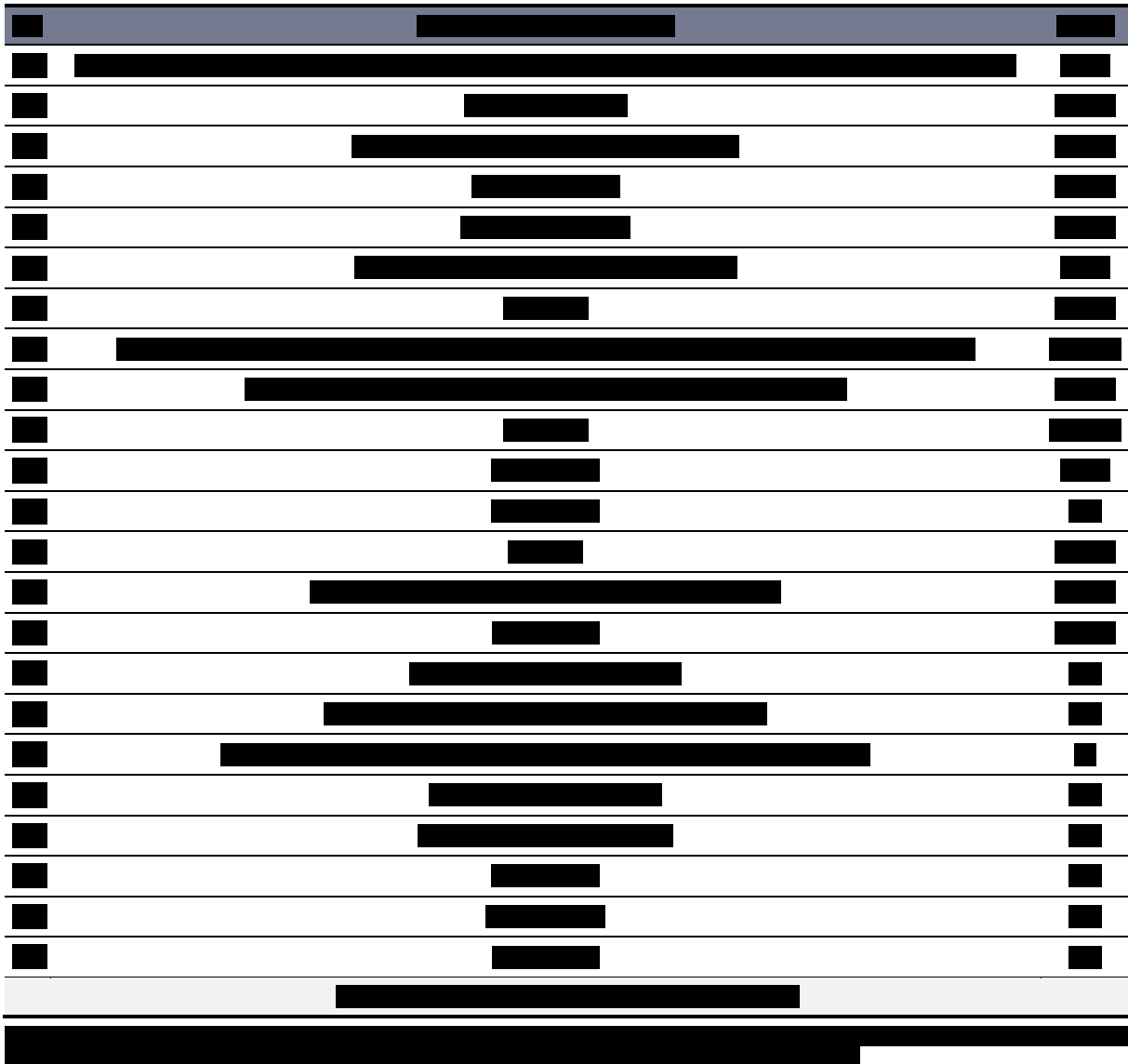

Tabela 35.
Wyniki wyszukiwania w bazie The Cochrane Library

Aneks C. Charakterystyka badań włączonych do analizy

C.1. Badania włączone do porównania jednokrotnego stosowanie igły vs wielokrotne stosowanie igły

De Coninck 2010			
Wieloośrodkowe badanie przekrojowe, mające na celu zrozumienie profili epidemiologicznych dla podstawowych parametrów związanych z iniekcją insuliny, ustalenie przyczyn zmienności technik iniekcji oraz postrzegania techniki przez osoby badane, w tym identyfikacji barier psychologicznych związanych z iniekcją			
Kryteria włączenia			
1) terapia insuliną od co najmniej 6 miesięcy; 2) iniekcje z wykorzystaniem penów i/lub strzykawk			
Kryteria wykluczenia			
bd			
Charakterystyka populacji			
Liczebność pacjentów w badaniu		4352	
Płeć męska [n (%)]		2150 (49)	
Średni wiek pacjentów w latach (SD)		48,4 (20,1) ^a	
Populacja [n (%)]	dzieci	475 (11)	
	dorośli	2961 (68)	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)		13,9 (10,6) ^b	
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	bd	
	T2DM	bd	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)		11 (bd)	
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	4017 (92) ^c
		strzykawki	518 (12) ^c
	CSII		0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		bd
	insulina bazalna + bolusowa		bd
	mieszanki		bd
	insulina ludzka		bd
	analogi insuliny		bd
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)		bd	
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)		bd	
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]		2250 (52)	
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem		bd
	lipohipertrofia		2085 (48)
	lipoatrofia		bd
Metodyka i ocena wiarygodności badania			
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)		Badanie przekrojowe (IVC)	
Zaprojektowane celem wykazania		nd	
Okres obserwacji		nd	

De Coninck 2010	
Kierunek obserwacji	nd
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wielkość igieł: 5 mm (940); 6 mm (688); 8 mm (2115); 10 mm (70); 12 mm (78); 12,7 mm (157); bd (286)
Data zbierania danych	IX 2008 – VI 2009
Utrata z badania [n (%)]	nd
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1
Sponsor badania	BD Medical Systems
Lokalizacja badania	Wieloośrodkowe (USA, Europa, Chiny)
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej	
Analizowane podgrupy (n pacjentów)	Jednokrotne użycie (1716) vs wielokrotne użycie igieł (2250) ^d
Definicja ponownego użycia igieł (reuse)	Iniekcja tą samą igłą >1 raz
Definicja lipohipertrofii	Obrzęk lub grudki podskórne w miejscu wielokrotnych wstrzyknięć insuliny w ocenie pielęgniarki oraz pacjenta
Oceniane punkty końcowe	• lipohipertrofia • ból • siniaczenie • HbA1c
Komentarz	
W badaniu 146 pacjentów stosowało eksenatyd, w tym 35 pacjentów stosowało zarówno eksenatyd jak i insulinę. W analizie klinicznej uwzględniono wyniki wyłącznie dla pacjentów stosujących peny.	

a) Dane dla N=4243 pacjentów.

b) Dane dla N=4136 pacjentów.

c) W tym 222 pacjentów stosowało jednocześnie peny i strzykawkę.

d) Dotyczy tylko pacjentów stosujących peny.

Misnikova 2011			
Jednoośrodkowe, randomizowane, zaślepienie badanie oceniające ryzyko powikłań klinicznych związanych z wielokrotnym użyciem igieł BD Micro-Fine Plus			
Kryteria włączenia			
1) pacjenci z T1DM lub T2DM leczeni na oddziale endokrynologii terapeutycznej moskiewskiego Regionalnego Instytutu Badań Klinicznych (<i>the Department of Therapeutic Endocrinology of the Moscow Regional Research Clinical Institute</i>); 2) wiek >18 lat.; 3) terapia z wykorzystaniem insuliny szybko- lub krótkodziałających podawanych 3 razy na dobę			
Kryteria wykluczenia			
1) pacjenci ze zmianami skórnymi w miejscu iniekcji insuliny (np. lipohipertrofia, lipoatrofia, zakażenia, blizny); 2) udokumentowane choroby psychiczne; 3) słaby wzrok			
Charakterystyka populacji			
Liczebność pacjentów w badaniu	45		
Płeć męska [n (%)]	17 (38)		
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	bd ^a		
Populacja [n (%)]	dzieci	0 (0)	
	dorośli	45 (100)	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	bd ^b		
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	26 (58)	
	T2DM	19 (42)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	bd		
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	45 (100)
		strzykawki	0 (0)

Misnikova 2011	
	CSII 0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna 0 (0) ^c
	insulina bazalna + bolusowa 0 (0) ^c
	mieszanki 0 (0) ^c
	insulina ludzka bd
	analogi insuliny bd
Średnia dobową dawkę insuliny (SD) bd	
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD) 3 (0)	
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)] 30 (67)	
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem 0 (0)
	lipohipertrofia 0 (0)
	lipoatrofia 0 (0)
Metodyka i ocena wiarygodności badania	
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie eksperymentalne (IIA)
Zaprojektowane celem wykazania	bd
Randomizacja	TAK, metoda prawidłowa (randomizacja z wykorzystaniem tablic liczb losowych w układzie 1:1:1)
Ukrycie kodu alokacji	bd
Zaślepienie	TAK, prawidłowe
Okres obserwacji	7 dni
Kierunek obserwacji	Prospektywny
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	BD Micro-fine Plus; brak informacji o długości i grubości
Data zbierania danych	bd
Utrata z badania [n (%)]	0/45 (0)
Ocena ryzyka błędów systematycznych	Opisano w Rozdz. D.1
Sponsor badania	bd
Lokalizacja badania	Jednoośrodkowe (Rosja)
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej	
Analizowane podgrupy	Jednokrotne (15) vs wielokrotne użycie igieł (30)
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	Iniekcja tą samą igłą przez 4 lub 7 dni
Definicja lipohipertrofii	nd
Oceniane punkty końcowe	• ból
Komentarz	
-	

- a) Mediana [95% CI] wieku w grupie 1 (jednokrotne użycie igieł) wynosiła 48 [29; 52] lat, w grupie 2 (używanie tej samej igły przez 4 dni) – 48 [37; 61], natomiast w grupie 3 (stosowanie tej samej igły przez 7 dni) – 48 [28; 56]
- b) Mediana [95% CI] czasu trwania cukrzycy w grupie 1 wynosiła 6 [1; 14] lat, w grupie 2 – 11 [4; 21] lat, a w grupie 3 – 17 [9; 21] lat.
- c) W badaniu stosowano tylko insulinę bolusową.

Nasser 2017	
Wieloośrodkowe badanie przekrojowe mające na celu ocenę techniki iniekcji insuliny oraz rozpowszechnienie i czynników ryzyka lipohipertrofii u pacjentów leczonych insuliną	
Kryteria włączenia	
1) pacjenci poddani insulinoterapii w klinikach diabetologicznych	

Nasser 2017		
Kryteria wykluczenia		
1) pacjenci leczeni insuliną krócej niż 6 miesięcy		
Charakterystyka populacji		
Liczebność pacjentów w badaniu	95	
Płeć męska [n (%)]	23 (24)	
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	bd	
Populacja [n (%)]	dzieci	bd
	dorośli	bd
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	bd	
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	3 (3)
	T2DM	92 (97)
	Inny	0 (0)
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	bd	
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	bd
	peny strzykawki	bd
	CSII	bd
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna	bd
	insulina bazalna + bolusowa	bd
	mieszanki	bd
	insulina ludzka	3 (3)
	analogi insuliny	92 (97)
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)	bd	
Średnia liczba iniekcji na dzień (zakres)	2,8 (1–5) ^a	
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]	10 (11)	
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem	bd
	lipohipertrofia	35 (37)
	lipoatrofia	bd
Metodyka i ocena wiarygodności badania		
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)	
Zaprojektowane celem wykazania	nd	
Okres obserwacji	nd	
Kierunek obserwacji	nd	
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wie kość igieł: 4 mm (2); 5 mm (41); 6 mm (50); 8 mm (1); >8 mm (1)	
Data zbierania danych	3 I 2016 – 31 V 2016	
Utrata z badania [n (%)]	nd	
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1	
Sponsor badania	Badanie niezależne	
Lokalizacja badania	Wieloośrodkowe (Bahrajn)	
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej		
Analizowane podgrupy	Jednokrotne (85) vs wielokrotne użycie igieł (10)	
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	Iniekcja tą samą igłą >1 raz	
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia oceniana wzrokowo i palpacyjnie przez pielęgniarkę.	
Oceniane punkty końcowe	• lipohipertrofia	

Nasser 2017

Komentarz

-

a) Dla pacjenta przyjmującego >4 dawki przyjęto, że otrzymywał 5 dawek.

Puder 2005

Jednośrodkowe badanie eksperymentalne, mające na celu ocenę wpływu wielokrotnego użycia igieł do penów na kształt igły oraz odczucie bólu i dyskomfortu u pacjentów z cukrzycą oraz zdrowych ochotników

Kryteria włączenia

bd

Kryteria wykluczenia

bd

Charakterystyka populacji

Liczebność pacjentów w badaniu		15 ^a	
Płeć męska [n (%)]		15 (100)	
Średni wiek pacjentów w latach (zakres)		bd (23–78)	
Populacja [n (%)]	dzieci	0 (0)	
	dorośli	15 (100)	
Mediana czasu od rozpoznania cukrzycy w latach (zakres)		19 (bd)	
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	bd	
	T2DM	bd	
	Inny	bd	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)		bd	
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	15 (100)
		strzykawki	0 (0)
	CSII		0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		15 (100)
	insulina bazalna + bolusowa		0 (0)
	mieszanki		0 (0)
	insulina ludzka		5 (33)
	analogi insulin		10 (67)
Średnia dobową dawką insuliny (zakres)		bd (10–85)	
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)		bd	
Ponowne użycie igieł insulinowych (reuse) [n (%)]		15 (100)	
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem		bd
	lipohipertrofia		bd
	lipoatrofia		bd
Metodyka i ocena wiarygodności badania			
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)		Badanie eksperymentalne (IID)	
Zaprojektowane celem wykazania		nd	
Okres obserwacji		bd	
Kierunek obserwacji		prospektywny	
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)		BD Micro-fine 0,25 mm x 8-mm (8); Novofine 0,3 mm x 8-mm (7)	
Data zbierania danych		bd	
Utrata z badania [n (%)]		0/15 (0)	

Puder 2005	
Ocena wiarygodności	5/8 pkt wg NICE
Sponsor badania	bd
Lokalizacja badania	Jednoośrodkowe (Szwajcaria)
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej	
Analizowane podgrupy	Jednokrotne (15) vs wielokrotne użycie igieł (15) ^b
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	Iniekcja tą samą igłą >1 raz
Definicja lipohipertrofii	nd
Oceniane punkty końcowe	• ból • dyskomfort
Komentarz	
-	

a) Charakterystykę przedstawiono tylko dla uczestniczących w badaniu pacjentów z cukrzycą. W badaniu uczestniczyli również zdrowi ochotnicy (N = 4), przy czym nie zostali oni uwzględnieni w analizie klinicznej, z uwagi na zakres analizy.

b) Każdy pacjent miał do dyspozycji 4 igły: pierwszą igłę użyto 1 raz, drugą igłę użyto 2 razy, trzecią – 3 razy, czwartą – 4 razy.

Schmeisl 2009		
Jednoośrodkowe badanie przekrojowe, mające na celu określenie techniki iniekcji u pacjentów z cukrzycą poddanych insulinoterapii oraz wykazanie związku pomiędzy techniką iniekcji a powikłaniami takimi jak lipohipertrofia i/lub wahania poziomu glukozy we krwi		
Kryteria włączenia		
1) wiek 20–60 lat; 2) stosowanie wstrzykiwaczy insulinowych od co najmniej 3 lat; 3) insulinoterapia prowadzona metodą wielokrotnych wstrzyknięć		
Kryteria wykluczenia		
bd		
Charakterystyka populacji		
Liczebność pacjentów w badaniu	500	
Płeć męska [n (%)]	256 (51)	
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	47,7 (bd)	
Populacja [n (%)]	dzieci	0 (0)
	dorośli	500 (100)
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	16,6 (bd)	
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	247 (49)
	T2DM	242 (48)
	Inny	11 (2)
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	14,2 (bd)	
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	500 (100)
	peny strzykawki	0 (0)
	CSII	0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna	bd
	insulina bazalna + bolusowa	bd
	mieszanki	bd
	insulina ludzka	bd
	analogi insuliny	bd
Średnia dobowo dawka insuliny (SD)	bd	
Średnia liczba iniekcji na dzień	4,8 (bd)	
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]	388 (78)	

Schmeisl 2009		
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem	bd
	lipohipertrofią	206 (41)
	lipoatrofia	bd
Metodyka i ocena wiarygodności badania		
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)	
Zaprojektowane celem wykazania	nd	
Okres obserwacji	nd	
Kierunek obserwacji	nd	
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	bd	
Data zbierania danych	I 2008–III 2008	
Utrata z badania [n (%)]	nd	
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1	
Sponsor badania	bd	
Lokalizacja badania	Jednośrodkowe (Niemcy)	
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej		
Analizowane podgrupy	Jednokrotne (112) vs wielokrotne użycie igły (388)	
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	Iniekcja tą samą igłą >1 raz	
Definicja lipohipertrofii	Obecność obrzęku lub pogrubienia w miejscu wkłucia insuliną w ciągu ostatnich 12 mies. w ocenie pacjenta	
Oceniane punkty końcowe	• lipohipertrofia	
Komentarz		
-		

Shetty 2018			
Jednośrodkowe badanie przekrojowe, mające na celu ocenę rozpowszechnienia i czynników ryzyka lipohipertrofii u pacjentów z cukrzycą leczonych insuliną			
Kryteria włączenia			
1) pacjenci z T1DM lub T2DM leczeni insuliną od co najmniej 6 miesięcy			
Kryteria wykluczenia			
1) cukrzyca ciążowa; 2) brak lub tymczasowa terapia insuliną			
Charakterystyka populacji			
Liczebność pacjentów w badaniu	50		
Płeć męska [n (%)]	23 (46)		
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	51,1 (15,3)		
Populacja [n (%)]	dzieci	bd	
	dorośli	bd	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy (SD)	10,9 (9,84)		
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	7 (14)	
	T2DM	43 (86)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach(SD)	bd		
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	40 (80)
		strzykawki	10 (20)

Shetty 2018		
	CSII	0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna	bd
	insulina bazalna + bolusowa	bd
	mieszanki	bd
	insulina ludzka	24 (48) ^a
	analogi insuliny	30 (60) ^a
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)		bd
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)		bd
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]		47 (94)
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem	bd
	lipohipertrofia	13 (26)
	lipoatrofia	bd
Metodyka i ocena wiarygodności badania		
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)	
Zaprojektowane celem wykazania	nd	
Okres obserwacji	nd	
Kierunek obserwacji	nd	
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wielkość igieł: 4 mm (16); 6 mm (31); 8 mm (3)	
Data zbierania danych	bd	
Utrata z badania [n (%)]	nd	
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1	
Sponsor badania	bd	
Lokalizacja badania	Jednośrodkowe (Indie)	
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej		
Analizowane podgrupy	Jednokrotne (3) vs wielokrotne użycie igieł (47)	
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	Iniekcja tą samą igłą >1 raz	
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia oceniana wzrokowo i palpacyjnie	
Oceniane punkty końcowe	• lipohipertrofia	
Komentarz		
-		

a) W tym 4 pacjentów stosowało zarówno ludzką insulinę jak i jej analogi.

Strauss 2002	
Wieloośrodkowe badanie przekrojowe, mające na celu ocenę profili epidemiologicznych dotyczących techniki wstrzykiwania insuliny w poszczególnych krajach oraz pow. kł. związanych z techniką iniekcji	
Kryteria włączenia	
1) pacjenci z T1DM lub T2DM w wieku ≥ 13 lat, stosujący insulinę od co najmniej 6 miesięcy z wykorzystaniem penów lub strzykawk	
Kryteria wykluczenia	
bd	
Charakterystyka populacji	
Liczebność pacjentów w badaniu	1002
Płeć męska [n (%)]	491 (49)
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	46,9 (18,4) ^a

Strauss 2002			
Populacja [n (%)]	dzieci	bd	
	dorośli	bd	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)		14,7 (10,6) ^b	
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	562 (58) ^c	
	T2DM	404 (40) ^c	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)		bd	
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	791 (79) ^d
		strzykawki	340 (34) ^d
	CSII	0	
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		b
	insulina bazalna + bolusowa		bd
	mieszanki		bd
	insulina ludzka		bd
	analogi insuliny		bd
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)		48,8 (23,5) ^e	
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)		3,3 (1,2) ^e	
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]		592 (59)	
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem		bd
	lipohipertrofia		301 (30) ^f
	lipoatrofia		bd
Metodyka i ocena wiarygodności badania			
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)		Badanie przekrojowe (IVC)	
Zaprojektowane celem wykazania		nd	
Okres obserwacji		nd	
Kierunek obserwacji		nd	
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)		Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wielkość igieł: 5 mm (39); 6 mm (54); 8 mm (549); 12,7 mm (360) ^g	
Data zbierania danych		XI 1998 – III 2000	
Utrata z badania [n (%)]		nd	
Ocena wiarygodności		Opisano w Rozdz. D.1	
Sponsor badania		Becton Dickinson	
Lokalizacja badania		Wieloośrodkowe (Europa)	
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej			
Analizowane podgrupy		Jednokrotne (410) vs wielokrotne użycie igieł (592) ^g	
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)		Iniekcja tą samą igłą >1 raz	
Definicja lipohipertrofii		Lipohipertrofia oceniana zarówno przez pacjenta jak i pielęgniarkę, określona jako guzowaty obrzęk tkanki tłuszczowej w miejscu wielokrotnych wstrzyknięć insuliny	
Oceniane punkty końcowe		• lipohipertrofia	
Komentarz			
-			

a) Dane dla N=998 pacjentów.

b) Dane dla N=993 pacjentów.

c) Dane dla N=966 pacjentów.

d) W tym 150 pacjentów stosujących jednocześnie peny i strzykawki.

e) Dane dla N=992 pacjentów

f) Dane raportowane przez pacjentów. W ocenie pielęgniarki lipohipertrofia była obecna u 27% pacjentów.

g) W analizie klinicznej uwzględniono wyłącznie wyniki dla pacjentów stosujących peny, przy czym nie podano dla nich liczebności w zależności od rodzaju urządzenia do iniekcji.

Tosun 2019			
Jednośrodkowe badanie przekrojowe, mające na celu oceny wiedzy i umiejętności dotyczących wstrzykiwania insuliny za pomocą penów u pacjentów z cukrzycą			
Kryteria włączenia			
1) wiek ≥ 18 lat; 2) diagnoza T1DM i/lub T2DM; 3) stosowanie jednego lub więcej penów insulinowych przez minimum 8 tygodni			
Kryteria wykluczenia			
1) ciąża			
Charakterystyka populacji			
Liczebność pacjentów w badaniu		200	
Płeć męska [n (%)]		82 (41)	
Średni wiek pacjentów w latach (SD)		59,9 (11,3)	
Populacja [n (%)]	dzieci	0 (0)	
	dorośli	232 (100)	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)		12,8 (7,4)	
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	23 (11)	
	T2DM	177 (89)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)		7,6 (6,0)	
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	200 (100)
		strzykawki	0 (0)
	CSII	0 (0)	
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		bd
	insulina bazalna + bolusowa		bd
	mieszanki		bd
	insulina ludzka		bd
	analogi insuliny		bd
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)		bd	
Średnia liczba iniekcji na dzień (zakres)		bd (1–4)	
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]		102 (51)	
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem		bd
	lipohipertrofia		bd
	lipoatrofia		bd
Metodyka i ocena wiarygodności badania			
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)		Badanie przekrojowe (IVC)	
Zaprojektowane celem wykazania		nd	
Okres obserwacji		nd	
Kierunek obserwacji		nd	
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)		bd	
Data zbierania danych		I 2015 – VI 2015	
Utrata z badania [n (%)]		nd	
Ocena wiarygodności		Opisano w Rozdz. D.1	
Sponsor badania		Badanie niezależne	

Tosun 2019	
Lokalizacja badania	Jednośrodkowe (Turcja)
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej	
Analizowane podgrupy	Jednokrotne (102) vs wielokrotne użycie igieł (98)
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	Iniekcja tą samą igłą >1 raz
Definicja lipohipertrofii	bd
Oceniane punkty końcowe	• powikłania
Komentarz	
-	

Vardar 2007			
Wieloośrodkowe badanie przekrojowe, oceniające częstość występowania i czynniki ryzyka lipohipertrofii u pacjentów z cukrzycą			
Kryteria włączenia			
1) pacjenci stosujący insulinę co najmniej 2 lata			
Kryteria wykluczenia			
bd			
Charakterystyka populacji			
Liczebność pacjentów w badaniu	215		
Płeć męska [n (%)]	78 (36)		
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	59,6 (bd)		
Populacja [n (%)]	dzieci	0 (0)	
	dorośli	215 (100)	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	bd		
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	31 (14)	
	T2DM	184 (86)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	bd		
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	215 (100)
		strzykawki	0 (0)
	CSII		0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		bd
	insulina bazalna + bolusowa		bd
	mieszanki		bd
	insulina ludzka		bd
	analogi insuliny		bd
Średnia dobowa dawka insuliny (SD)			bd
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)			bd
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]			141 (66)
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem		bd
	lipohipertrofia		104 (48)
	lipoatrofia		bd
Metodyka i ocena wiarygodności badania			
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)		

Vardar 2007	
Zaprojektowane celem wykazania	nd
Okres obserwacji	nd
Kierunek obserwacji	nd
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wielkość igieł: 5 mm (51); 8 mm (164)
Data zbierania danych	5 VIII 2004 – 15 I 2005
Utrata z badania [n (%)]	nd
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1
Sponsor badania	bd
Lokalizacja badania	Wieloośrodkowe (Turcja)
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej	
Analizowane podgrupy (n pacjentów)	Jednokrotne użycie (74) vs wielokrotne użycie igieł (141)
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	Iniekcja tą samą igłą >1 raz
Definicja lipohipertrofii	Obecność widocznego lub wyczuwalnego/niewyczuwalnego guzka w miejscu iniekcji
Oceniane punkty końcowe	• lipohipertrofia
Komentarz	
-	

C.2. Badania włączone do porównania obecności lipohipertrofii vs brak lipohipertrofii

Al Ajlouni 2015			
Jednoośrodkowe badanie przekrojowe, którego celem była ocena rozpowszechnienia i czynników ryzyka lipohipertrofii u pacjentów z T2DM poddanych insulinoterapii, a także zbadanie związku pomiędzy lipohipertrofią a kontrolą glikemii			
Kryteria włączenia			
1) pacjenci z T2DM leczeni insuliną w ośrodku NCDEG (<i>National Center for Diabetes, Endocrinology, and Genetics</i>) w Ammanie (Jordania)			
Kryteria wykluczenia			
bd			
Charakterystyka populacji			
Liczebność pacjentów w badaniu	1090		
Płeć męska [n (%)]	515 (47)		
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	57,1 (10,3)		
Populacja [n (%)]	dzieci	0 (0)	
	dorośli	1090 (100)	
Mediana czasu od rozpoznania cukrzycy w latach (IQR)	13,5 (9–20)		
Typ cukrzycy	T1DM	0 (0)	
	T2DM	1090 (100)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	4,6 (5,0)		
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	bd
		strzykawki	bd
	CSII	0 (0)	

AI Ajlouni 2015		
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna	bd
	insulina bazalna + bolusowa	bd
	mieszanki	635 (58)
	insulina ludzka	bd
	analogi insuliny	bd
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)		bd
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)		bd
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]		bd
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem	403 (37)
	lipohipertrofia	bd
	lipoatrofia	bd
Metodyka i ocena wiarygodności badania		
Typ i podtyp badania (wg AOTMIT)	Badanie przekrojowe (IVC)	
Zaprojektowane celem wykazania	nd	
Okres obserwacji	nd	
Kierunek obserwacji	nd	
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wiekość igieł: 8 mm (979), 12 mm (110)	
Data zbierania danych	X 2011 – I 2012	
Utrata z badania [n (%)]	nd	
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1	
Sponsor badania	bd	
Lokalizacja badania	Jednośrodkowe (Jordania)	
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej		
Analizowane podgrupy (n pacjentów)	Lipohipertrofia (515) vs brak lipohipertrofii (575)	
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	nd	
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia w miejscach iniekcji insuliny oceniana wzrokowo i palpacyjnie w 4-stopniowej skali: 0–brak zmian; 1–widoczny przerost tkanki tłuszczowej o normalnej konsystencji; 2–silne pogrubienie tkanki tłuszczowej o zbitej konsystencji; 3–lipoatrofia	
Oceniane punkty końcowe	• HbA1c	
Komentarz		
Z uwagi na definicję lipohipertrofii, w obrębie analizowanych podgrup mogą znajdować się pacjenci z lipoatrofią i bez lipohipertrofii.		

Hajheydari 2011	
Jednośrodkowe badanie przekrojowe oceniające częstość występowania lipodystrofii u pacjentów z cukrzycą leczonych rekombinowaną ludzką insuliną	
Kryteria włączenia	
1) pacjenci poddani leczeniu ludzką insuliną w centrum diabetologicznym w Iranie (<i>Immam Educational Hospital of Sari Township</i>)	
Kryteria wykluczenia	
1) pacjentki w ciąży	
Charakterystyka populacji	
Liczebność pacjentów w badaniu	220

Hajheydari 2011			
Płeć męska [n (%)]	60 (27)		
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	49 (17,9)		
Populacja [n (%)]	dzieci	bd	
	dorośli	bd	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (mediana)	14 (8,5)		
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	56 (25)	
	T2DM	164 (75)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	5,4 (6)		
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	bd
		strzykawki	bd
	CSII		bd
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		bd
	insulina bazalna + bolusowa		bd
	mieszanki		bd
	insulina ludzka		220 (100)
	analogi insuliny		0 (0)
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)			bd
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)			bd
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]			bd
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem		35 (16)
	lipohipertrofią		32 (14)
	lipoatrofia		3 (1)
Metodyka i ocena wiarygodności badania			
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)		
Zaprojektowane celem wykazania	nd		
Okres obserwacji	nd		
Kierunek obserwacji	nd		
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	bd		
Data zbierania danych	2007–2008		
Utrata z badania [n (%)]	nd		
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1		
Sponsor badania	Mazandaran University of Medical Sciences		
Lokalizacja badania	Jednośrodkowe (Iran)		
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej			
Analizowane podgrupy	Lipohipertrofia (35) ^a vs brak lipohipertrofii (185)		
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	bd		
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia oceniana wzrokowo i palpacyjnie przez lekarza		
Oceniane punkty końcowe	• HbA1c		
Komentarz			
W podgrupie pacjentów analizowanych jako pacjenci z lipohipertrofią znajdowali się pacjenci z obecną lipoatrofią, bez lipohipertrofii (n = 3).			

a) W tym 3 pacjentów z lipoatrofią.

Hauner 1996			
Jednoośrodkowe badanie przekrojowe, oceniające częstość występowania oraz czynniki ryzyka lipohipertrofii u pacjentów z cukrzycą leczonych insuliną			
Kryteria włączenia			
1) pacjenci z T1DM lub T2DM; 2) pacjenci leczeni insuliną od co najmniej 2 lat; 3) pacjenci stosujący peny lub strzykawki			
Kryteria wykluczenia			
bd			
Charakterystyka populacji			
Liczebność pacjentów w badaniu	279		
Płeć męska [n (%)]	123 (44)		
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	40,2 (18,1)		
Populacja [n (%)]	dzieci	bd	
	dorośli	bd	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	14,1 (9,5)		
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	223 (80)	
	T2DM	56 (20)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	bd		
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	bd
		strzykawki	bd
	CSII		0 (0)
	tylko insulina bazalna		bd
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	insulina bazalna + bolusowa		bd
	mieszanki		bd
	insulina ludzka		233 (83) ^a
	analogi insuliny		0 (0)
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)	47,9 (16,0)		
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)	bd		
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]	bd		
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem		70 (25)
	lipohipertrofia		66 (24)
	lipoatrofia		4 (2)
Metodyka i ocena wiarygodności badania			
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)		
Zaprojektowane celem wykazania	nd		
Okres obserwacji	nd		
Kierunek obserwacji	nd		
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	bd		
Data zbierania danych	XI 1991 – IV 1992		
Utrata z badania [n (%)]	nd		
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1		
Sponsor badania	bd		
Lokalizacja badania	Jednoośrodkowe (Niemcy)		
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej			
Analizowane podgrupy	Lipohipertrofia (66) vs brak lipohipertrofii (213)		

Hauner 1996	
Definicja ponownego użycia igieł (reuse)	bd
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia oceniana w miejscu iniekcji insuliny wzrokowo i palpacyjnie przez przeszkolonego lekarza. Lipohipertrofię klasyfikowano jako nieznaczącą, jeżeli obrzęk tkanki nie przekraczał 3 cm średnicy oraz 0,5 cm wysokości ponad powierzchnię skóry, natomiast jako znaczącą gdy lipohipertrofia przekraczała powyższe wartości
Oceniane punkty końcowe	• dobową dawkę insuliny • HbA1c
Komentarz	
-	

a) 46 pacjentów (16,6%) stosowało insulinę pochodzenia zwierzęcego.

Kamrul-Hasan 2020		
Wieloośrodkowe badanie przekrojowe, oceniające technikę iniekcji u pacjentów z cukrzycą w Bangladeszu		
Kryteria włączenia		
1) pacjenci z cukrzycą (wszystkie typy) poddani insulinoterapii od co najmniej 6 mies. z wykorzystaniem penów lub strzykawek		
Kryteria wykluczenia		
bd		
Charakterystyka populacji		
Liczebność pacjentów w badaniu	847	
Płeć męska [n (%)]	369 (44)	
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	49,9 (13,1)	
Populacja [n (%)]	dzieci	bd
	dorośli	bd
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	9,8 (7,0)	
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	14 (2)
	T2DM	794 (94)
	Inny	39 (4)
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	3,8 (4,1)	
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	270 (32)
	peny strzykawki	577 (68)
	CSII	0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna	139 (16)
	insulina bazalna + bolusowa	219 (26)
	mieszanki	475 (56)
	insulina ludzka	649 (77) ^a
	analogi insuliny	274 (32) ^a
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)	41 (25)	
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)	2,4 (bd) ^b	
Ponowne użycie igieł insulinowych (reuse) [n (%)]	836 (99)	
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem	bd
	lipohipertrofia	78 (9)
	lipoatrofia	bd
Metodyka i ocena wiarygodności badania		
Typ i podtyp badania (wg AOTMIT)	Badanie przekrojowe (IVC)	

Kamrul-Hasan 2020	
Zaprojektowane celem wykazania	nd
Okres obserwacji	nd
Kierunek obserwacji	nd
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wielkość igieł: 4 mm (70), 5 mm (122), 6 mm (269), 8 mm (343), 12 mm (43)
Data zbierania danych	I 2018 – XII 2018
Utrata z badania [n (%)]	nd
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1
Sponsor badania	Badanie niezależne
Lokalizacja badania	Wieloośrodkowe (Bangladesz)
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej	
Analizowane podgrupy	Lipohipertrofia (78) vs brak lipohipertrofii (769)
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	Iniekcja igłą >1 raz
Definicja lipohipertrofii	Nie zdefiniowano.
Oceniane punkty końcowe	• hipoglikemia • dobową dawkę insuliny
Komentarz	
-	

a) W tym 76 pacjentów stosowało zarówno analogi, jak i insulinę ludzką.
 b) Obliczenia własne. Dla 7 pacjentów przyjęto wartość 5 jako dzienną liczbę podań.

Omar 2011		
Jednośrodkowe badanie przekrojowe, mające na celu ocenę rozpowszechnienia i czynników ryzyka lipohipertrofii oraz jej wpływu na kontrolę glikemii u dzieci z T1DM		
Kryteria włączenia		
1) dzieci leczone w klinice diabetologicznej <i>El-Chatby University Children's Hospital</i> w Aleksandrii		
Kryteria wykluczenia		
bd		
Charakterystyka populacji		
Liczebność pacjentów w badaniu	119	
Płeć męska [n (%)]	55 (46)	
Mediana wieku pacjentów w latach (zakres)	10 (0,7–21)	
Populacja [n (%)]	dzieci	119 (100)
	dorośli	0 (0)
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	bd	
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	119 (100)
	T2DM	0 (0)
	Inny	0 (0)
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	bd	
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	15 (13)
	peny strzykawki	104 (87)
	CSII	0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna	bd
	insulina bazalna + bolusowa	bd

Omar 2011		
	mieszanki	bd
	insulina ludzka	bd
	analogi insuliny	7 (6)
	Średnia dobową dawkę insuliny (SD)	bd
	Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)	bd
	Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]	bd
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem	62 (52)
	lipohipertrofia	62 (52)
	lipoatrofia	0 (0)
Metodyka i ocena wiarygodności badania		
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)	
Zaprojektowane celem wykazania	nd	
Okres obserwacji	nd	
Kierunek obserwacji	nd	
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	BD Microfine 8-mm (82); bd (37)	
Data zbierania danych	bd	
Utrata z badania [n (%)]	nd	
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1	
Sponsor badania	bd	
Lokalizacja badania	Jednośrodkowe (Egipt)	
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej		
Analizowane podgrupy	Lipohipertrofia (62) vs brak lipohipertrofii (51)	
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	nd	
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia oceniana wzrokowo i palpacyjnie w 4-stopniowej skali: 0–brak zmian; 1–widoczny przerost tkanki tłuszczowej o normalnej konsystencji; 2–silne pogrubienie tkanki tłuszczowej o zbitą konsystencji; 3–lipoatrofia	
Oceniane punkty końcowe	• HbA1c • dawka insuliny na kg masy ciała	
Komentarz		
-		
Pahuja 2019		
Jednośrodkowe badanie przekrojowe, mające na celu ocenę rozpowszechnienia i czynników ryzyka lipohipertrofii u pacjentów z T2DM		
Kryteria włączenia		
1) pacjenci z T2DM; stosujący insulinę leczenia w prywatnym szpitalu w Mumbaju		
Kryteria wykluczenia		
bd		
Charakterystyka populacji		
	Liczebność pacjentów w badaniu	96
	Płeć męska [n (%)]	60 (62)
	Średni wiek pacjentów w latach (SD)	65,5 (bd)
Populacja [n (%)]	dzieci	0 (0)
	dorośli	96 (100)

Pauza 2019			
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	19,8 (bd)		
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	0 (0)	
	T2DM	96 (100)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	6,8 (bd)		
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	74 (77)
		strzykawki	22 (23)
	CSII		0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		11 (11) ^a
	insulina bazalna + bolusowa		23 (24) ^a
	mieszanki		49 (51) ^a
	insulina ludzka		bd
	analogi insulin		bd
Średnia dobową dawkę insuliny (zakres)			40,7 (7–104)
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)			2,5 (1–4) ^b
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]			18 (19)
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem		bd
	lipohipertrofia		65 (68)
	lipoatrofia		bd
Metodyka i ocena wiarygodności badania			
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)		
Zaprojektowane celem wykazania	nd		
Okres obserwacji	nd		
Kierunek obserwacji	nd		
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	bd		
Data zbierania danych	bd		
Utrata z badania [n (%)]	nd		
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1		
Sponsor badania	bd		
Lokalizacja badania	Jednośrodkowe (Indie)		
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej			
Analizowane podgrupy (n pacjentów)	Lipohipertrofia (65) vs brak lipohipertrofii (31)		
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	Brak zmiany igły w ciągu ostatniego tygodnia ^c		
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia w miejscach iniekcji insuliny rozpoznawana wzrokowo oraz palpacyjnie przez personel medyczny		
Oceniane punkty końcowe	• HbA1c • dobową dawkę insuliny • lipohipertrofia		
Komentarz			
-			

a) Wyłącznie insulinę posiłkową stosowało 13 pacjentów

b) Pacjentów stosujących insulinę przed posiłkiem potraktowano jako pacjentów stosujących insulinę 3 razy dziennie.

c) Z uwagi na definicję wielokrotnego użycia igły, w analizie klinicznej nie uwzględniono porównania jednokrotnego vs wielokrotnego użycia igieł.

Saez de Ibarra 1998			
Jednośrodkowe badanie przekrojowe, mające na celu ocenę związku pomiędzy obecnością lipohipertrofii a innymi zmiennymi klinicznym, stanowiącymi czynniki ryzyka jej rozwoju, a także ustalenie potencjalnych interwencji edukacyjnych, mogących zapobiec rozwojowi oraz konsekwencjom lipohipertrofii			
Kryteria włączenia			
1) pacjenci z cukrzycą leczeni insuliną od co najmniej roku			
Kryteria wykluczenia			
bd			
Charakterystyka populacji			
Liczebność pacjentów w badaniu		150	
Płeć męska [n (%)]		57 (38)	
Średni wiek pacjentów w latach (SD)		36,9 (17,9)	
Populacja [n (%)]	dzieci	bd	
	dorośli	bd	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)		13,3 (8,8)	
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	113 (75)	
	T2DM	37 (25)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)		11,4 (7,9)	
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	bd
		strzykawki	bd
	CSII	0 (0)	
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		bd
	insulina bazalna + bolusowa		bd
	mieszanki		bd
	insulina ludzka		bd
	analogi insulin		bd
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)		41,0 (14,7)	
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)		2,6 (0,5)	
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]		bd	
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem		bd
	lipohipertrofią		78 (52)
	lipoatrofia		bd
Metodyka i ocena wiarygodności badania			
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)		Badanie przekrojowe (IVC)	
Zaprojektowane celem wykazania		nd	
Okres obserwacji		nd	
Kierunek obserwacji		nd	
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)		bd	
Data zbierania danych		bd	
Utrata z badania [n (%)]		nd	
Ocena wiarygodności		Opisano w Rozdz. D.1	
Sponsor badania		bd	
Lokalizacja badania		Jednośrodkowe (Hiszpania)	
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej			
Analizowane podgrupy		Lipohipertrofia (69) vs brak lipohipertrofii (59)	

Saez de Ibarra 1998	
Definicja ponownego użycia igieł (reuse)	bd
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia w miejscach iniekcji oceniana wzrokowo i palpacyjnie przez przeszkoloną pielęgniarkę diabetologiczną
Oceniane punkty końcowe	• wahania poziomu glukemii
Komentarz	
-	

a) W tym 4 pacjentów stosowało zarówno ludzką insulinę jak i jej analogi.

Tsadik 2018			
Jednoośrodkowe badanie przekrojowe, oceniające częstość występowania i czynniki ryzyka lipohipertrofii a oraz wpływ lipohipertrofii na kontrolę glikemii			
Kryteria włączenia			
1) dzieci i nastolatki leczeni insuliną od co najmniej roku, którzy odbyli wizytę w centrum diabetologicznym pomiędzy IV a VII 2017			
Kryteria wykluczenia			
1) przejściowa terapia insuliną, w tym cukrzyca zdekompensowana (ostra hiperglikemia); 2) pacjenci hospitalizowani, wymagający krótkoterminowej insulinoterapii; 3) zakażenie HIV; 4) zespół Cushinga			
Charakterystyka populacji			
Liczebność pacjentów w badaniu	176		
Płeć męska [n (%)]	86 (49)		
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	11,4 (4,0)		
Populacja [n (%)]	dzieci	176 (100)	
	dorośli	0 (0)	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	bd		
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	176 (100)	
	T2DM	0 (0)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	bd		
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	0 (0)
		strzykawki	176 (100)
	CSII	0 (0)	
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna	3 (2)	
	insulina bazalna + bolusowa	173 (98)	
	mieszanki	0 (0)	
	insulina ludzka	176 (100)	
	analogi insuliny	0 (0)	
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)	bd		
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)	bd		
Ponowne użycie igieł insulinowych (reuse) [n (%)]	143 (81)		
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem	103 (59)	
	lipohipertrofia	100 (57)	
	lipoatrofia	3 (2)	
Metodyka i ocena wiarygodności badania			
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)		
Zaprojektowane celem wykazania	nd		

Tsadik 2018	
Okres obserwacji	nd
Kierunek obserwacji	nd
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wielkość igieł: 8-mm (176)
Data zbierania danych	IV 2017 – VII 2017
Utrata z badania [n (%)]	nd
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1
Sponsor badania	Addis Ababa University
Lokalizacja badania	Jednoośrodkowe (Etiopia)
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej	
Analizowane podgrupy	Lipohipertrofia (103) vs brak lipohipertrofii (73) ^a
Definicja ponownego użycia igieł (reuse)	Iniekcja tą samą igłą >1 raz
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofię w miejscu iniekcji insuliny oceniano w 3-stopniowej skali: 1–nieznaczna lipohipertrofia; 2–znaczna lipohipertrofia; 3–lipoatrofia
Oceniane punkty końcowe	• dobowa dawka insuliny na kg masy ciała; • niewyjaśniona hipoglikemia
Komentarz	
Z badania możliwe było wyciągnięcie wyników dla porównania wielokrotnego użycia igieł, lecz odstąpiono od tego z uwagi na fakt, iż wszyscy pacjenci w badaniu stosowali strzykawki.	

a) Wśród pacjentów analizowanych jako grupa z lipohipertrofią znajdowało się 3 pacjentów z lipoatrofią, przy braku lipohipertrofii

C.3. Badania włączone do obu porównań

Al Hayek 2016		
Jednośrodkowe badanie przekrojowe, oceniające częstość występowania i czynniki ryzyka u pacjentów z T1DM, pochodzących z Arabii Saudyjskiej		
Kryteria włączenia		
1) pacjenci z T1DM w wieku 13–18 lat poddani insulinoterapii metodą wielokrotnych wstrzyknięć, pozostający pod obserwacją minimum rok w ośrodku diabetologicznym w Rijadzie (<i>Prince Sultan Military Medical City</i>); 2) brak przewlekłych chorób współtowarzyszących		
Kryteria wykluczenia		
1) pacjenci stosujący pompy insulinowe; 2) pacjenci z psychopatologią w wywiadzie, niestabilni medycznie lub z upośledzeniem wzroku, słuchu lub funkcji poznawczych		
Charakterystyka populacji		
Liczebność pacjentów w badaniu	174	
Płeć męska [n (%)]	90 (52)	
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	15,4 (2,0)	
Populacja [n (%)]	dzieci	174 (100)
	dorośli	0 (0)
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	6,1 (4,5)	
Typ cukrzycy	T1DM	174 (100)
	T2DM	0 (0)
	Inny	0 (0)
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	bd	
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	bd
	peny strzykawki	bd
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	CSII	0 (0)
	tylko insulina bazalna	0 (0)
	insulina bazalna + bolusowa	174 (100)
	mieszanki	0 (0)
	insulina ludzka	0 (0)
Lipodystrofia [n (%)]	analogi insuliny	174 (100)
	ogółem	83 (48)
	lipohipertrofia	67 (39)
	lipoatrofia	16 (9)
Metodyka i ocena wiarygodności badania		
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)	
Zaprojektowane celem wykazania	nd	
Okres obserwacji	nd	
Kierunek obserwacji	nd	
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wielkość igieł: 4 mm (63); 6 mm (38); 8 mm (73)	
Data zbierania danych	VII 2015 – IX 2015	

AI Hayek 2016	
Utrata z badania [n (%)]	nd
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1
Sponsor badania	Badanie niezależne
Lokalizacja badania	Jednośrodkowe (Arabia Saudyjska)
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej	
Analizowane podgrupy (n pacjentów)	Jednokrotne (80) vs wielokrotne użycie igieł (94); Lipohipertrofia (83) vs. brak lipohipertrofii (91)
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	bd
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia oceniana wzrokowo i palpacyjnie przez wykwalifikowanego edukatora cukrzycy w 4-stopniowej skali: 0–brak zmian; 1–widoczny przerost tkanki tłuszczowej o normalnej konsystencji; 2–silne pogrubienie tkanki tłuszczowej o zbitej konsystencji; 3–lipoatrofia
Oceniane punkty końcowe	• lipohipertrofia • dobową dawkę insuliny na kg masy ciała • HbA1c • niewyjaśniona hipoglikemia
Komentarz	
Z uwagi na definicję lipohipertrofii, w obrębie analizowanych podgrup znajdują się pacjenci z lipoatrofią i bez lipohipertrofii.	

AI Jaber 2020			
Wieloośrodkowe badanie przekrojowe, mające na celu ocenę rozpowszechnienia i czynników ryzyka lipohipertrofii u pacjentów z T2DM poddanych insulinoterapii i pochodzących z Arabii Saudyjskiej			
Kryteria włączenia			
1) pacjenci w wieku >18 lat z T2DM; 2) pacjenci leczeni insuliną z wykorzystaniem penów lub strzykawkę przez co najmniej 2 lata w przychodniach w Rijadzie (<i>King Saud University Medical City, Prince Mohammed Abdulaziz Hospital</i>)			
Kryteria wykluczenia			
1) pacjenci nieleczeni insuliną; 2) pacjentki w ciąży lub karmiące piersią; 3) pacjenci ze zdiagnozowaną T1DM			
Charakterystyka populacji			
Liczebność pacjentów w badaniu	202		
Płeć męska [n (%)]	89 (44)		
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	58,5 (11,3)		
Populacja [n (%)]	dzieci	0 (0)	
	dorośli	202 (100)	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	16,9 (8,5)		
Typ cukrzycy	T1DM	0 (0)	
	T2DM	202 (100)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	8,5 (5,8)		
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	147 (73)
		strzykawki	55 (27)
	CSII	0 (0)	
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		25 (12)
	insulina bazalna + bolusowa		77 (38)
	mieszanki		99 (49)
	insulina ludzka		bd

AI Jaber 2020	
analogi insulin	
	bd
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)	66,2 (35,2)
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)	2,5 (1,1)
Ponowne użycie igieł insulinowych (reuse) [n (%)]	79 (39)
	ogółem
	80 (40)
Lipodystrofia [n (%)]	lipohipertrofia
	73 (36)
	lipoatrofia
	7 (4)
Metodyka i ocena wiarygodności badania	
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)
Zaprojektowane celem wykazania	nd
Okres obserwacji	nd
Kierunek obserwacji	nd
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wielkość igieł: 4 mm (124); 5 mm (16); 6 mm (5); 8 mm (5); bd (52)
Data zbierania danych	V 2017 – X 2017
Utrata z badania [n (%)]	nd
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1
Sponsor badania	Badanie niezależne
Lokalizacja badania	Wieloośrodkowe (Arabia Saudyjska)
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej	
Analizowane podgrupy (n pacjentów)	Jednokrotne (120) vs wielokrotne użycie igieł (79); Lipohipertrofia (80) vs brak lipohipertrofii (122)
Definicja ponownego użycia igieł (reuse)	Iniekcja tą samą igłą >1 raz
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia oceniana w miejscu iniekcji insuliny wzrokowo i palpacyjnie przez przeszkolonego głównego badacza w 4-stopniowej skali: 0–brak zmian; 1–widoczny przerost tkanki tłuszczowej o normalnej konsystencji; 2–silne pogrubienie tkanki tłuszczowej o zbitej konsystencji; 3–lipoatrofia
Oceniane punkty końcowe	• lipohipertrofia • dobową dawkę insuliny • HbA1c
Komentarz	
Z uwagi na definicję lipohipertrofii, w obrębie analizowanych podgrup znajdują się pacjenci z lipoatrofią i bez lipohipertrofii.	

Baroła 2018	
Jednoośrodkowe badanie przekrojowe, przeprowadzone w celu zbadania czynników prowadzących do rozwoju lipohipertrofii u pacjentów z T1DM, ze szczególnym uwzględnieniem schematów podawania oraz rodzaju insuliny	
Kryteria włączenia	
1) pacjenci z udokumentowaną kwasicią ketonową w wywiadzie i/lub pacjenci leczeni insuliną od momentu diagnozy uzupełnionej przez dodatni wynik na obecność przeciwciał przeciw dekarboksylazie kwasu glutaminowego (GAD-65); 2) leczenie insuliną z wykorzystaniem penów insulinowych lub strzykawek, bądź kombinacją obu przez co najmniej 3 miesiące	
Kryteria wykluczenia	
1) pacjenci w częściowej remisji cukrzycy (faza miesiąca miodowego), zdefiniowanej jako dawka insuliny dostosowana do poziomu HbA1c <9 jednostek; 2) pacjenci leczeni w schematach insulinoterapii innej niż: szybko działające analogi + długodziałające analogi, regularna insulina ludzka + długodziałające analogi, regularną insuliną ludzką + insulina izofanowa (NPH, <i>neutral protamine Hagedorn</i>) lub mieszkankami insuliny; 3) pacjentki w ciąży	
Charakterystyka populacji	
Liczba pacjentów w badaniu	372

Barola 2018			
Płeć męska [n (%)]	204 (55)		
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	17,1 (7,4)		
Populacja [n (%)]	dzieci	237 (64)	
	dorośli	135 (36)	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	5,6 (5,3)		
Typ cukrzycy	T1DM	372 (100)	
	T2DM	0 (0)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	bd		
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	297 (80) ^a
		strzykawki	98 (26) ^a
	CSII		0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		0 (0)
	insulina bazalna + bolusowa		325 (87)
	mieszanki		47 (13)
	insulina ludzka		170 (46) ^b
	analogi insuliny		297 (80) ^c
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)			40,7 (18,1)
Średnia liczba iniekcji na dzień			bd
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]			266 (72)
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem		233 (63)
	lipohipertrofia		231 (62)
	lipoatrofia		4 (1)
Metodyka i ocena wiarygodności badania			
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)		
Zaprojektowane celem wykazania	nd		
Okres obserwacji	nd		
Kierunek obserwacji	nd		
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wielkość igieł: 4 mm (221); 5 mm (18); 6 mm (110); 8 mm (23)		
Data zbierania danych	bd		
Utrata z badania [n (%)]	nd		
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1		
Sponsor badania	Badanie niezależne		
Lokalizacja badania	Jednośrodkowe (Indie)		
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej			
Analizowane podgrupy (n pacjentów)	Jednokrotne (106) vs wielokrotne użycie igieł (266); Lipohipertrofia (231) vs brak lipohipertrofii (141)		
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	Iniekcja tą samą igłą ≥3 razy		
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia oceniana przez badacza wzrokowo i palpacyjnie i zdefiniowana jako obecność guzka i potwierdzona przez brak symetrii fałdów skórnych po obu stronach ciała		
Oceniane punkty końcowe	• lipohipertrofia • dobową dawkę insuliny dostosowaną do poziomu HbA1c • dobową dawkę insuliny na kg masy ciała • dobową dawkę insuliny • HbA1c		

Barola 2018

Komentarz

-

- a) W tym 23 pacjentów, którzy stosowali jednocześnie peny oraz strzykawki.
 b) W tym 95 pacjentów stosowało regularną insulinę ludzką; 28 pacjentów stosowało insulinę NPH; 47 pacjentów stosowało mieszanki.
 c) W tym 202 pacjentów stosowało szybko działające analogi insuliny, a 95 pacjentów stosowało długodziałające analogi insuliny.

Baruah 2017

Jednoośrodkowe badanie przekrojowe, mające na celu ocenę wiedzy i praktyki pacjentów z T2DM poddanych insulinoterapii w odniesieniu do istotnych parametrów dla techniki samodzielnego podania insuliny oraz skorelowanie tych parametrów z twardymi punktami końcowymi, takimi jak lipodystrofia, zgłaszana hipoglikemia oraz poziom glikemii (HbA1c)

Kryteria włączenia

- 1) pacjenci stosujący insulinę przez co najmniej 3 miesiące przed rejestracją w klinice; 2) posiadanie pełnych, kompleksowych danych dotyczących procesu iniekcji insuliny; 3) posiadanie pełnego zestawu danych antropometrycznych; 4) pomiar poziomu HbA1c w momencie rejestracji do kliniki lub w okresie 3 tyg. przed lub po od kontaktu z kliniką

Kryteria wykluczenia

bd

Charakterystyka populacji

Liczebność pacjentów w badaniu		748	
Płeć męska [n (%)]		466 (62)	
Średni wiek pacjentów w latach (SD)		54,6 (11,0)	
Populacja [n (%)]	dzieci	16 (2)	
	dorośli	732 (98)	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)		12,2 (7,6)	
Typ cukrzycy	T1DM	0 (0)	
	T2DM	748 (100)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)		3,4 (4,2)	
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	510 (68) ^a
		strzykawki	254 (34) ^a
	CSII		0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		80 (11)
	insulina bazalna + bolusowa		51 (7)
	mieszanki		581 (78) ^b
	insulina ludzka		481 (64) ^c
analogi insuliny		307 (41) ^c	
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)		33,4 (18,4)	
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)		2,1 (0,7)	
Ponowne użycie igieł insulinowych (reuse) [n (%)]		540 (72)	
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem		bd
	lipohipertrofia		94 (13)
	lipoatrofia		bd
Metodyka i ocena wiarygodności badania			
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)		Badanie przekrojowe (IVC)	
Zaprojektowane celem wykazania		nd	
Okres obserwacji		nd	
Kierunek obserwacji		nd	

Baruah 2017	
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	bd
Data zbierania danych	2006–2016
Utrata z badania [n (%)]	nd
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1
Sponsor badania	Badanie niezależne
Lokalizacja badania	Jednośrodkowe (Indie)
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej	
Analizowane podgrupy (n pacjentów)	Jednokrotne (208) vs wielokrotne użycie igieł (540); Lipohipertrofia (94) vs brak lipohipertrofii (654)
Definicja ponownego użycia igieł (reuse)	Iniekcja tą samą igłą ≥ 3 razy
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia rozpoznawana wzrokowo i palpacyjnie przez doradcę diabetologicznego
Oceniane punkty końcowe	• lipohipertrofia • dobowy dawka insuliny na kg masy ciała • dobowy dawka insuliny • HbA1c • hipoglikemia
Komentarz	
-	

a) W tym 16 pacjentów stosujących jednocześnie peny oraz strzykawkę.

b) W tym 68 pacjentów otrzymywało mieszanki w skojarzeniu z insuliną bazalną i/lub posiłkową.

c) W tym 40 pacjentów stosowało jednocześnie insulinę ludzką oraz analogi.

Blanco 2013			
Wieloośrodkowe, badanie przekrojowe, oceniające częstość występowania lipohipertrofii i jej związek z rotacją miejsca iniekcji, wielokrotnym użyciem igieł, wahaniami poziomu glikemii, występowaniem hipoglikemii i rodzajem insuliny			
Kryteria włączenia			
1) pacjenci ze zdiagnozowaną cukrzycą leczeni insuliną od co najmniej roku; 2) iniekcja insuliny samodzielnie przez pacjenta lub opiekuna za pomocą penów lub strzykawek			
Kryteria wykluczenia			
1) pacjenci nieleczeni insuliną lub leczeni insuliną przejściowo (kobiety z cukrzycą ciążową, pacjenci ze zdekompensowaną cukrzycą (ostra hiperglikemia), którzy rutynowo nie są leczeni insuliną; pacjenci hospitalizowani); 2) dzieci poniżej 5 r.ż.; 3) pacjenci stosujący pompę insulinową			
Charakterystyka populacji			
Liczebność pacjentów w badaniu	430		
Płeć męska [n (%)]	221 (51)		
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	49 (22,8)		
Populacja [n (%)]	dzieci	47 (11)	
	dorośli	383 (89)	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (zakres)	bd (6–15)		
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	177 (41)	
	T2DM	253 (59)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (zakres)	bd (1–5)		
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	414 (96)
		strzykawki	16 (4)
	CSII	0 (0)	
tylko insulina bazalna		103 (24)	

Blanco 2013		
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	insulina bazalna + bolusowa	224 (52)
	mieszanki	61 (14)
	insulina ludzka	94 (22)
	analogi insuliny	336 (78)
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)		51 (26,9)
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)		3,0 (1,5)
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]		240 (56)
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem	277 (64)
	lipohipertrofia	273 (63) ^a
	lipoatrofia	10 (2)
Metodyka i ocena wiarygodności badania		
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)	
Zaprojektowane celem wykazania	nd	
Okres obserwacji	nd	
Kierunek obserwacji	nd	
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wie kość igieł: 5 mm (90); 6 mm (17); 8 mm (294); 12,7 mm (28)	
Data zbierania danych	15 I 2012 – 30 IX 2012	
Utrata z badania [n (%)]	nd	
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1	
Sponsor badania	Badanie niezależne	
Lokalizacja badania	Wieloośrodkowe (Hiszpania)	
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej		
Analizowane podgrupy (n pacjentów)	Jednokrotne (240) vs wielokrotne użycie igieł (190); Lipohipertrofia (277) vs brak lipohipertrofii (153)	
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	Iniekcja tą samą igłą >1 raz	
Definicja lipohipertrofii	Pogrubiały, gumowaty, miękki lub twardy obrzęk tkanki tłuszczowej występujący w miejscu wielokrotnego wstrzyknięcia insuliny, u części pacjentów lipohipertrofia oceniana ultrasonograficznie	
Oceniane punkty końcowe	• lipohipertrofia • dobową dawkę insuliny • niewyjaśniona hipoglikemia • wahania poziomu glukemii	
Komentarz		
W podgrupie pacjentów analizowanych jako pacjenci z lipohipertrofią znajdowali się pacjenci z obecną lipoatrofią, bez lipohipertrofii (n = 6).		
a) W tym 4 pacjentów miało jednocześnie lipohipertrofię i lipoatrofię.		
Cunningham 2013		
Wieloośrodkowe badanie przekrojowe, mające na celu ocenę częstości występowania lipohipertrofii u pacjentów leczonych insuliną oraz związanych z nią czynników ryzyka		
Kryteria włączenia		
bd		
Kryteria wykluczenia		
bd		
Charakterystyka populacji		
Liczebność pacjentów w badaniu	55	

Cunningham 2013			
Płeć męska [n (%)]	24 (44)		
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	55,2 (16,6)		
Populacja [n (%)]	dzieci	bd	
	dorośli	bd	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	bd		
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	41 (75)	
	T2DM	14 (25)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	15,0 (12,6)		
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	55 (100)
		strzykawki	0 (0)
	CSII		0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		bd
	insulina bazalna + bolusowa		bd
	mieszanki		bd
	insulina ludzka		bd
	analogi insuliny		bd
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)			49,7 (27,1)
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)			bd
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]			8 (15)
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem		bd
	lipohipertrofia		28 (51)
	lipoatrofia		bd
Metodyka i ocena wiarygodności badania			
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)		
Zaprojektowane celem wykazania	nd		
Okres obserwacji	nd		
Kierunek obserwacji	nd		
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	bd		
Data zbierania danych	bd		
Utrata z badania [n (%)]	nd		
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1		
Sponsor badania	bd		
Lokalizacja badania	Wieloośrodkowe (Irlandia)		
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej			
Analizowane podgrupy	Jednokrotne (47) vs wielokrotne użycie igieł (8); Lipohipertrofia (28) vs brak lipohipertrofii (27)		
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	Iniekcja tą samą igłą >1 raz		
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia oceniana wzrokowo i palpacyjnie i zdefiniowana jako widoczny lub wyczuwalny guzek w miejscu iniekcji		
Oceniane punkty końcowe	• lipohipertrofia • dobową dawkę insuliny		
Komentarz			
-			

Długaszek 2015			
Jednośrodkowe badanie przekrojowe, oceniające częstość występowania oraz czynniki ryzyka lipohipertrofii u pacjentów leczonych insuliną			
Kryteria włączenia			
1) T1DM lub T2DM, 2) stosowanie piór insulinowych; 3) czas trwania insulinoterapii co najmniej 2 lata			
Kryteria wykluczenia			
bd			
Charakterystyka populacji			
Liczebność pacjentów w badaniu	130		
Płeć męska [n (%)]	64 (49)		
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	58 (16)		
Populacja [n (%)]	dzieci	bd	
	dorośli	bd	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	20 (10)		
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	52 (40)	
	T2DM	78 (60)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	14 (12)		
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	130 (100)
		strzykawki	0 (0)
	CSII	0 (0)	
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		bd
	insulina bazalna + bolusowa		bd
	mieszanki		bd
	insulina ludzka		72 (55)
	analogi insulin		58 (45)
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)			67 (28,6)
Średnia liczba iniekcji na dzień (zakres)			4 (1–6)
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]			bd
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem		bd
	lipohipertrofia		78 (60)
	lipoatrofia		bd
Metodyka i ocena wiarygodności badania			
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)		
Zaprojektowane celem wykazania	nd		
Okres obserwacji	nd		
Kierunek obserwacji	nd		
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	bd		
Data zbierania danych	bd		
Utrata z badania [n (%)]	nd		
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1		
Sponsor badania	bd		
Lokalizacja badania	Jednośrodkowe (Polska)		
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej			
Analizowane podgrupy (n pacjentów)	Jednokrotne użycie (bd) vs wielokrotne użycie igieł (bd); Lipohipertrofia (78) vs brak lipohipertrofii (52)		

Długaszek 2015	
Definicja ponownego użycia igieł (reuse)	Stosowanie tej samej igły przez co najmniej 1 dzień
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofię definiowano jako stwierdzenie w badaniu fizykalnym (ocena wzrokowa i palpacyjna) przerostu tkanki podskórnej w co najmniej 1 miejscu. Lipohipertrofię klasyfikowano jako łagodną (średnica przerostu < 3 cm, a grubość przerostu < 0,5 cm) lub jako znaczną (średnica przerostu > 3 cm, a grubość przerostu > 0,5 cm)
Oceniane punkty końcowe	• lipohipertrofia • HbA1c • dawka insuliny na kg masy ciała • hipoglikemia
Komentarz	
-	

Frid 2016			
Wieloośrodkowe badanie przekrojowe, mające na celu przedstawienie profili epidemiologicznych dla podstawowych parametrów związanych z techniką iniekcji insuliny, ustalenie stopnia i przyczyn zmienności technik iniekcji, a także związku pomiędzy techniką iniekcji a kontrolą glukozy i innymi parametrami oraz zrozumienie postrzegania techniki przez osoby badane, w tym identyfikacji barier psychologicznych związanych z iniekcją			
Kryteria włączenia			
1) pacjenci z cukrzycą poddani insulinoterapii z wykorzystaniem penów, strzykawek lub obu od co najmniej 6 miesięcy			
Kryteria wykluczenia			
bd			
Charakterystyka populacji			
Liczebność pacjentów w badaniu	13 289		
Płeć męska [n (%)]	6551 (49)		
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	51,9 (18,1) ^a		
Populacja [n (%)]	dzieci	904 (9)	
	dorośli	8 627 (91)	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	13,2 (9,7) ^b		
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	2790 (34)	
	T2DM	5378 (65)	
	Inny	86 (1) ^c	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	8,7 (8,9) ^d		
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	11 961 (90) ^e
		strzykawki	2 711 (20) ^e
	CSII	bd	
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		bd
	insulina bazalna + bolusowa		bd
	mieszanki		1796 (14)
	insulina ludzka		2556 (19)
	analogi insuliny		8176 (62)
Średnia dobową dawką insuliny (SD)			48,5 (32,4) ^f
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)			3,0 (1–8)
Ponowne użycie igieł insulinowych (reuse) [n (%)]			bd ^g
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem		bd
	lipohipertrofią		3855 (29) ^h

Frid 2016	
lipoatrofia	bd ⁱ
Metodyka i ocena wiarygodności badania	
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)
Zaprojektowane celem wykazania	nd
Okres obserwacji	nd
Kierunek obserwacji	nd
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wie kość igieł: 4 mm (2345); 5 mm (3659); 6 mm (1825) ; 8 mm (2280) ^{jk} ; grubość igieł: 29G (171); 30G (764); 31G (2690); 32G (2024) ^l
Data zbierania danych	1 II 2014 – 30 VI 2015
Utrata z badania [n (%)]	nd
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1
Sponsor badania	Becton Dickinson
Lokalizacja badania	Wieloośrodkowe (Ameryka Pn i Pd, Europa, Azja, Australia, RPA)
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej	
Analizowane podgrupy (n pacjentów)	Jednokrotne (2974) vs wielokrotne użycie igieł (2909); Lipohipertrofia (2192) vs brak lipohipertrofii (4889) ^{jl}
Definicja ponownego użycia igieł (reuse)	Iniekcja tą samą igłą ≥ 1 raz
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia oceniana na podstawie pytań kwestionariusza (czy masz obrzęki lub guzki pod skórą w miejscach wstrzyknięcia insuliny, utrzymujące się jakiś czas – tygodnie, miesiące, lata) oraz wzrokowo i palpacyjnie przez pielęgniarkę
Oceniane punkty końcowe	• ból • dobowy dawka insuliny • dobowy dawka insuliny na kg masy ciała • dobowy dawka insuliny z dostosowaniem do HbA1c • HbA1c • hipoglikemia • krwawienie lub siniaczenie • lipohipertrofia • niewyjaśniona hipoglikemia • wahania poziomu glikemii
Komentarz	
W badaniu 2% pacjentów stosowało agonistów GLP-1. W odniesieniu do większości aspektów charakterystyki dostępne dane przedstawiono dla mniejszej liczby pacjentów niż włączonych do badania (np. struktura wiekowa, typ cukrzycy, rodzaj stosowanej insuliny)	

a) Dane dla N=13 225 pacjentów.

b) Dane dla N=9 197 pacjentów.

c) Dane dla pacjentek z cukrzycą ciążową.

d) Dane dla N=8 242 pacjentów.

e) Część pacjentów stosowała jednocześnie peny i/lub strzykawki i/lub inne urządzenia. Peny zazwyczaj stosowało 11 070 pacjentów, strzykawki 1 238 pacjentów, peny i strzykawki 337 pacjentów, natomiast inne urządzenia (np. pompy insulinowe) 184 pacjentów.

f) Dane dla N=7 756 pacjentów.

g) Zgodnie z danymi z badania igły wielokrotnie wykorzystywało 6 674 spośród 11 961 pacjentów stosujących peny (55,8%), oraz 1 052 spośród 2 711 pacjentów stosujących strzykawki (38,8%).

h) Lipohipertrofia w ocenie pacjenta; dane dla N=13 189 -W ocenie pielęgniarek częstość lipohipertrofii wynosiła 2360/7657 (31%).

i) W ocenie pielęgniarki 7 565 pacjentów miało lipoatrofię w obrębie brzucha, 5 425 pacjentów w obrębie ud, 2 566 pacjentów w obrębie pośladków, 4 204 pacjentów w obrębie ramion.

j) Dotyczy tylko pacjentów stosujących peny.

k) Długość igieł w ocenie pacjenta. W ocenie pielęgniarek liczba pacjentów stosujących igły o długości 4 mm wynosiła – 2 205; 5 mm – 1 599; 6 mm – 1 582; 8 mm – 2 135.

l) Liczebność porównania różniła się w zależności od punktu końcowego.

Gentile 2019			
Wieloośrodkowe badanie przekrojowe mające na celu ocenę rozpowszechnienia lipohipertrofii oraz identyfikację czynników ryzyka lipohipertrofii, niewyjaśnionej hipoglikemii oraz wahań poziomu glikemii u dializowanych pacjentów z cukrzycą			
Kryteria włączenia			
1) pacjenci powyżej 17 r.ż. leczeni metodą wielokrotnych wstrzyknięć insuliny (MDI) przez co najmniej rok			
Kryteria wykluczenia			
1) choroby nowotworowe; 2) zaawansowana choroba wątroby; 3) leczenie sterydami			
Charakterystyka populacji			
Liczebność pacjentów w badaniu	296		
Płeć męska [n (%)]	139 (47)		
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	64 (7)		
Populacja [n (%)]	dzieci	0 (0)	
	dorośli	296 (100)	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	7 (2)		
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	18 (6)	
	T2DM	278 (94)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	3 (1)		
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	237 (80)
		strzykawki	59 (20)
	CSII	0 (0)	
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		bd
	insulina bazalna + bolusowa		256 (87)
	mieszanki		bd
	insulina ludzka		bd
	analogi insuliny		bd
Średnia dobowa dawka insuliny (SD)			33,5 (9,7)
Średnia liczba iniekcji na dzień (zakres)			3,7 (3–4)
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]			202 (68)
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem		167 (57)
	lipohipertrofia		167 (57)
	lipoatrofia		0 (0)
Metodyka i ocena wiarygodności badania			
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)		
Zaprojektowane celem wykazania	nd		
Okres obserwacji	nd		
Kierunek obserwacji	nd		
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wielkość igieł: 4 mm (33); 5 mm (105); 6 mm (106); 8 mm (52)		
Data zbierania danych	bd		
Utrata z badania [n (%)]	nd		
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1		
Sponsor badania	Nefrocenter Research Network		
Lokalizacja badania	Wieloośrodkowe (Włochy)		

Gentile 2019	
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej	
Analizowane podgrupy (n pacjentów)	Jednokrotne (94) vs wielokrotne użycie igieł (202) ^a Lipohipertrofia (169) vs brak lipohipertrofii (127)
Definicja ponownego użycia igieł (reuse)	Iniekcja tą samą igłą ≥3 razy
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia oceniana wzrokowo i palpacyjnie przez dwóch lekarzy
Oceniane punkty końcowe	• dobowa dawka insuliny • dobowa dawka insuliny na kg masy ciała • HbA1c] • hipoglikemia • lipohipertrofia • wahania poziomu glukemii
Komentarz	
-	

a) Nie uwzględniono wyniku w metaanalizie z uwagi na niejasności w obliczaniu odsetka pacjentów z/bez lipohipertrofii w zależności od ponownego użycia igieł.

Gentile 2020			
Wieloośrodkowe badanie przekrojowe mające na celu ocenę rozpowszechnienia lipohipertrofii mierzonej za pomocą dwóch metod oraz identyfikację czynników ryzyka lipohipertrofii i jej metabolicznych konsekwencji u pacjentów z T2DM			
Kryteria włączenia			
1) pacjenci z T2DM leczeni w 10 stowarzyszonych centrach diabetologicznych; 2) wiek >18 lat; 3) czas trwania cukrzycy ≥5 lat; 4) pacjenci leczeni za pomocą zmiany stylu życia oraz insulinoterapią z wykorzystaniem penów i analogów insuliny 3–4 razy na dobę (2–3 podania insuliny posiłkowej oraz 1 podanie insuliny bazalnej) przez ≥12 mies.; 5) brak stosowania innych leków hipoglikemizujących			
Kryteria wykluczenia			
1) T1DM; 2) ubezwłasnowolnienie lub niezdolność do zrozumienia i wypełnienia kwestionariusza			
Charakterystyka populacji			
Liczebność pacjentów w badaniu	1227		
Płeć męska [n (%)]	521 (42)		
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	61,8 (14,5)		
Populacja [n (%)]	dzieci	0 (0)	
	dorośli	1227 (100)	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	10,6 (7,9)		
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	0 (0)	
	T2DM	1227 (100)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	7,6 (6,0)		
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	1227 (100)
		strzykawki	0 (0)
	CSII		0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		0 (0)
	insulina bazalna + bolusowa		1227 (100)
	mieszanki		0 (0)
	insulina ludzka		0 (0)
	analogi insuliny		1227 (100)
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)			49,7 (10,9)
Średnia liczba iniekcji na dzień (zakres)			bd (3–4)
Ponowne użycie igieł insuliny (reuse) [n (%)]			797 (65)

Gentile 2020		
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem	bd
	lipohipertrofia	718 (59)
	lipoatrofia	bd
Metodyka i ocena wiarygodności badania		
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)	
Zaprojektowane celem wykazania	nd	
Okres obserwacji	nd	
Kierunek obserwacji	nd	
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wielkość igieł: 4 mm (161); 5 mm (371); 6 mm (472); 8 mm (223), grubość igieł: 30G (223), 31G (843), 32G (161)	
Data zbierania danych	bd	
Utrata z badania [n (%)]	nd	
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1	
Sponsor badania	Nefrocenter Research Network, NYX Startup	
Lokalizacja badania	Wieloośrodkowe (Włochy)	
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej		
Analizowane podgrupy (n pacjentów)	Jednokrotne (430) vs wielokrotne użycie igieł (797) Lipohipertrofia (718) vs brak lipohipertrofii (509)	
Definicja ponownego użycia igieł (reuse)	Iniekcja tą samą igłą >1 raz	
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia oceniana wzrokowo i palpacyjnie oraz ultrasonograficznie	
Oceniane punkty końcowe	• dobową dawkę insuliny • HbA1c • hipoglikemia • niewyjaśniona hipoglikemia • lipohipertrofia • wahania poziomu glukozy	
Komentarz		-

Gupta 2018		
Jednoośrodkowe badanie przekrojowe oceniające częstość występowania, czynniki ryzyka oraz konsekwencje kliniczne lipohipertrofii u pacjentów z T1DM		
Kryteria włączenia		
1) leczenie insuliną przez co najmniej rok z wykorzystaniem penów lub strzykawek		
Kryteria wykluczenia		
1) dzieci poniżej 5 r.ż.; 2) leczenie z wykorzystaniem pomp insulinowych		
Charakterystyka populacji		
Liczba pacjentów w badaniu	139	
Płeć męska [n (%)]	75 (54)	
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	21,7 (11,8)	
Populacja [n (%)]	dzieci	61 (44)
	dorośli	78 (56)
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	8,7 (7,5)	
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	139 (100)

Gupta 2018			
	T2DM	0 (0)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)		bd	
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	47 (34)
		strzykawki	92 (66)
	CSII		0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		84 (60)
	insulina bazalna + bolusowa		41 (29)
	mieszanki		24 (17)
	insulina ludzka		108 (78)
	analogi insuliny		50 (36)
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)		42,2 (17,4)	
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)		3,58 (0,78)	
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]		80 (58) ^a	
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem		97 (70)
	lipohipertrofia		97 (70)
	lipoatrofia		0 (0)
Metodyka i ocena wiarygodności badania			
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)		Badanie przekrojowe (IVC)	
Zaprojektowane celem wykazania		nd	
Okres obserwacji		nd	
Kierunek obserwacji		nd	
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)		bd	
Data zbierania danych		XI 2015 – III 2017	
Utrata z badania [n (%)]		nd	
Ocena wiarygodności		Opisano w Rozdz. D.1	
Sponsor badania		bd	
Lokalizacja badania		Jednośrodkowe (Indie)	
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej			
Analizowane podgrupy		Jednokrotne użycie (17) vs wielokrotne użycie (30) ^b Lipohipertrofia (97) vs. brak lipohipertrofii (42)	
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)		Iniekcja tą samą igłą >5 razy	
Definicja lipohipertrofii		Lipohipertrofia oceniana wzrokowo i palpacyjnie przez personel medyczny w 4-stopniowej skali: 0–brak zmian; 1–widoczny przerost tkanki tłuszczowej o normalnej konsystencji; 2–silne pogrubienie tkanki tłuszczowej o zbitej konsystencji; 3–lipoatrofia	
Oceniane punkty końcowe		• dobową dawkę insuliny • HbA1c • lipohipertrofia • niewyjaśniona hipoglikemia • wahania poziomu glikemii	
Komentarz			
-			

a) Dotyczy pacjentów stosujących igły lub strzykawki. U pacjentów stosujących wyłącznie peny, odsetek pacjentów wielokrotnie wykorzystujących igły wynosił 36% (17/45).

b) Dotyczy tylko pacjentów stosujących peny.

Ji 2014			
Wieloośrodkowe badanie przekrojowe mające na celu ocenę techniki iniekcji z wykorzystaniem penów insulinowych u chińskich pacjentów z T2DM			
Kryteria włączenia			
1) pacjenci z T2DM; 2) wiek 20–65 lat; 3) BMI między 18,5–29,9 kg/m ² ; 4) pacjenci leczeni insuliną i używający penów insulinowych od co najmniej 3 miesięcy 4) pojedyncza dawka insuliny ≤40 jednostek			
Kryteria wykluczenia			
1) niesamodzielne podawanie insuliny; 2) pacjentki w ciąży, karmiące piersią lub planujące zajście w ciążę; 5) pacjenci z koagulopatią, innymi poważnymi powikłaniami (choroba sercowo-naczyniowa, krańcowa niewydolność nerek), ciężką retinopatią (lub innymi zaburzeniami uniemożliwiającymi widzenie) lub zaburzeniami poznawczymi			
Charakterystyka populacji			
Liczebność pacjentów w badaniu	380		
Płeć męska [n (%)]	190 (50)		
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	54,6 (8,7)		
Populacja [n (%)]	dzieci	0 (0)	
	dorośli	380 (100)	
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	bd		
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	0 (0)	
	T2DM	380 (100)	
	Inny	0 (0)	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	3,6 (4,1)		
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	380 (100)
		strzykawki	0 (0)
	CSII		0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		bd
	insulina bazalna + bolusowa		bd
	mieszanki		bd
	insulina ludzka		bd
	analogi insuliny		bd
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)			bd
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)			2,2 (0,9)
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]			347 (91)
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem		140 (37)
	lipohipertrofia		134 (35)
	lipoatrofia		6 (2)
Metodyka i ocena wiarygodności badania			
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)		
Zaprojektowane celem wykazania	nd		
Okres obserwacji	nd		
Kierunek obserwacji	nd		
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wiekość igieł: 5 mm (276); 6 mm (18); 8 mm (72); 5 lub 8 mm (10); inne (4)		
Data zbierania danych	X 2010 – XI 2010		
Utrata z badania [n (%)]	nd		
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1		
Sponsor badania	Becton Dickinson Company		

Ji 2014	
Lokalizacja badania	Wieloośrodkowe (Chiny)
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej	
Analizowane podgrupy	Jednokrotne (33) vs wielokrotne użycie igieł (347) Lipohipertrfia (134) vs brak lipohipertrfii (246)
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	Iniekcja tą samą igłą >1 raz
Definicja lipohipertrfii	Lipohipertrfia w miejscach iniekcji insuliny oceniana wzrokowo i palpacyjnie przez przeszkolone pielęgniarki
Oceniane punkty końcowe	• HbA1c; • krwawienie • lipohipertrfia
Komentarz	
-	

Ji 2017		
Wieloośrodkowe badanie przekrojowe, mające na celu ocenę rozpowszechnienia i czynnik ryzyka lipohipertrfii, przedstawienie charakterystyki pacjentów z lipohipertrfią i ich techniki iniekcji, a także ocenę różnic w zużyciu insuliny w porównaniu do pacjentów bez lipohipertrfii		
Kryteria włączenia		
1) dorośli w wieku 18–80 lat stosujący insulinoterapię z wykorzystaniem penów od co najmniej roku, dla których wskaźnik masy ciała BMI wynosił $\geq 18,5$ kg/m ² i którzy byli zdolni odpowiedzieć na pytania zawarte w kwestionariuszu		
Kryteria wykluczenia		
1) pacjenci wykorzystujący strzykawki lub pompy insulinowe; 2) schorzenia skóry w wywiadzie; 3) blizny pooperacyjne w miejscu iniekcji insuliny; 4) zaburzenia hematologiczne wpływające na oznaczenia HbA1c		
Charakterystyka populacji		
Liczebność pacjentów w badaniu	401	
Płeć męska [n (%)]	200 (50)	
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	59,6 (11,5)	
Populacja [n (%)]	dzieci	0 (0)
	dorośli	401 (100)
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	11,8 (7,3)	
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	27 (7)
	T2DM	374 (93)
	Inny	0 (0)
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	5,8 (4,5)	
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	401 (100)
	peny strzykawki	0 (0)
	CSII	0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna	bd
	insulina bazalna + bolusowa	bd
	mieszanki	bd
	insulina ludzka	bd
	analogi insuliny	bd
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)	33,0 (18,4)	
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)	2,1 (1,0)	
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]	381 (95)	
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem	bd

Ji 2017	
lipohipertrofia	213 (53)
lipoatrofia	bd
Metodyka i ocena wiarygodności badania	
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)
Zaprojektowane celem wykazania	nd
Okres obserwacji	nd
Kierunek obserwacji	nd
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wiekość igieł: 4 mm (36); 5 mm (224); 6 mm (65); 8 mm (50)
Data zbierania danych	bd
Utrata z badania [n (%)]	2/403 (<1)
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1
Sponsor badania	BD (Becton, Dickinson & Co., Inc.)
Lokalizacja badania	Wieloośrodkowe (Chiny)
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej	
Analizowane podgrupy (n pacjentów)	Jednokrotne (20) vs wielokrotne użycie igieł (381) Lipohipertrofia (213) vs. brak lipohipertrofii (188)
Definicja ponownego użycia igieł (reuse)	Iniekcja tą samą igłą ≥ 3 razy
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia oceniana w miejscach iniekcji wzrokowo i palpacyjnie przez przeszkolony personel
Oceniane punkty końcowe	• dobową dawkę insuliny • dobową dawkę insuliny na kg masy ciała • HbA1c • hipoglikemia • lipohipertrofia
Komentarz	
-	

Pozzuoli 2018		
Jednoośrodkowe badanie przekrojowe, mające na celu ocenę możliwych błędów w technice iniekcji insuliny u pacjentów z cukrzycą i powiązanie ich z powikłaniami takimi jak lipohipertrofia, hipoglikemia i słaba kontrola metaboliczna		
Kryteria włączenia		
1) pacjenci z cukrzycą leczeni insuliną co najmniej 12 mies.		
Kryteria wykluczenia		
bd		
Charakterystyka populacji		
Liczba pacjentów w badaniu	352	
Płeć męska [n (%)]	152 (43)	
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	67,7 (12,2)	
Populacja [n (%)]	dzieci	bd
	dorośli	bd
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	20,4 (9,9)	
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	36 (10)
	T2DM	316 (90)
	Inny	0 (0)

Pozzuoli 2018	
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	
9,1 (8,6)	
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI
	peny
	334 (95) ^a
	strzykawki
	20 (6) ^a
	CSII
	0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna
	bd
	insulina bazalna + bolusowa
	bd
	mieszanki
	bd
	insulina ludzka
	15 (4) ^b
	analogi insuliny
	344 (98) ^b
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)	
42,5 (24,0)	
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)	
3,1 (1–4)	
Ponowne użycie igieł insulinowych (reuse) [n (%)]	
31 (9)	
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem
	bd
	lipohipertrofią
	151 (43)
	lipoatrofia
	bd
Metodyka i ocena wiarygodności badania	
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)
Zaprojektowane celem wykazania	nd
Okres obserwacji	nd
Kierunek obserwacji	nd
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wielkość igieł: 4 mm (77); 5 mm (126); 6 mm (115); 8 mm (34)
Data zbierania danych	bd
Utrata z badania [n (%)]	bd
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1
Sponsor badania	bd
Lokalizacja badania	Jednośrodkowe (Włochy)
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej	
Analizowane podgrupy	Jednokrotne (31) vs wielokrotne użycie igieł (321); Lipohipertrofia (151) vs brak lipohipertrofii (201)
Definicja ponownego użycia igieł (reuse)	Iniekcja tą samą igłą >1 raz
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia w miejscach iniekcji insuliny oceniana wzrokowo i palpacyjnie przez wykwalifikowany personel medyczny
Oceniane punkty końcowe	• dobową dawkę insuliny • HbA1c • lipohipertrofia • hipoglikemia (objawowa, bezobjawowa, ciężka)
Komentarz	
-	

a) W tym 2 pacjentów jednocześnie stosowało peny oraz strzykawki.

b) W tym 7 pacjentów (1,8%) pacjentów stosowało jednocześnie analogi insuliny oraz insulinę ludzką.

Stollo 2019

Wieloośrodkowe badanie przekrojowe, mające na celu ocenę związku pomiędzy obecnością lipohipertrofii a występowaniem hipoglikemii oraz wahaniami poziomu glikemii

Kryteria włączenia

- 1) pacjenci w wieku >18 lat z T1DM lub T2DM; leczeni insuliną (>2 podania dziennie) od co najmniej 12 mies.;
2) niewyjaśniona hipoglikemia lub wahania poziomu glikemii od co najmniej 3 mies.

Kryteria wykluczenia

- 1) hospitalizacja; 2) podawanie insuliny za pomocą strzykawek 3) ciąża; 4) stosowanie doustnych leków hipoglikemizujących lub sterydów; 5) obecność nowotworów; 5) obecność chorób nerek lub wątroby

Charakterystyka populacji

Liczebność pacjentów w badaniu		387
Płeć męska [n (%)]		176 (45)
Średni wiek pacjentów w latach (SD)		61 (16)
Populacja [n (%)]	dzieci	0 (0)
	dorośli	387 (100)
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)		13 (9)
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	81 (21)
	T2DM	306 (79)
	Inny	0 (0)
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)		10 (9)
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	387 (100)
	peny strzykawki	0 (0)
	CSII	0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna	bd
	insulina bazalna + bolusowa	bd
	mieszanki	36 (9)
	insulina ludzka	11 (3)
analogi insuliny		360 (93) ^a
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)		44 (25)
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)		3,8 (1,2)
Ponowne użycie igieł insulinowych (reuse) [n (%)]		326 (84)
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem	bd
	lipohipertrofia	298 (77)
	lipoatrofia	bd

Metodyka i ocena wiarygodności badania

Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)
Zaprojektowane celem wykazania	nd
Okres obserwacji	nd
Kierunek obserwacji	nd
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wielkość igieł: 4 mm (58); 5 mm (61); 6 mm (115); 8 mm (146); 12 mm (7); grubość igieł: 29G (7); 30G (146); 31G (176); 32G (58)
Data zbierania danych	bd
Utrata z badania [n (%)]	nd
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1
Sponsor badania	bd
Lokalizacja badania	Wieloośrodkowe (Włochy)

Strollo 2019	
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej	
Analizowane podgrupy (n pacjentów)	Jednokrotne (61) vs wielokrotne użycie igieł (326); Lipohipertrofia (298) vs brak lipohipertrofii (89)
Definicja ponownego użycia igieł (reuse)	Iniekcja tą samą igłą >1 raz
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia w miejscach iniekcji oceniana przez wykwalifikowany personel w oparciu o ustrukturyzowany protokół
Oceniane punkty końcowe	• HbA1c • dobowa dawka insuliny • niewyjaśniona hipoglikemia • lipohipertrofia
Komentarz	
Z analizy statystycznej badania wykluczono pacjentów stosujących igły o długości 12mm (7 pacjentów) i o grubości 29G (7 pacjentów) oraz insulinę ludzką (11 pacjentów) oraz mieszanki insuliny (36 pacjentów).	

a) Dotyczy pacjentów stosujących analogi krótkodziałające. Analogi długodziałające stosowało 340 pacjentów (88%).

Surucu 2018		
Jednośrodkowe badanie przekrojowe, mające na celu ocenę rozpowszechnienia i czynników ryzyka lipohipertrofii oraz identyfikację przeszkód uniemożliwiających prawidłową rotację miejsca wstrzyknięcia insuliny u pacjentów z T2DM		
Kryteria włączenia		
1) pacjenci z T2DM regularnie leczeni insuliną od co najmniej roku i samodzielnie stosujący peny lub strzykawki; 2) wiek >18 lat		
Kryteria wykluczenia		
1) brak stosowania insuliny lub tymczasowe leczenie insuliną; 2) pacjenci niezdolni do iniekcji z powodu mastektomii lub innych przyczyn; 3) pacjenci psychiatryczni, którzy nie są zdolni do iniekcji; 4) pacjenci niestabilni medycznie; 5) pacjenci z problemami wzrokowymi, słuchowymi i ruchowymi; 6) cukrzyca ciężowa; 7) pacjenci stosujący pompy insulinowe; 8) pacjenci ze zdekompenowaną cukrzycą (ostra hipoglikemia) nie stosujący zwykle insuliny oraz pacjenci hospitalizowani		
Charakterystyka populacji		
Liczebność pacjentów w badaniu	436	
Płeć męska [n (%)]	159 (36)	
Średni wiek pacjentów (SD)	bd	
Populacja [n (%)]	dzieci	0 (0)
	dorośli	436 (100)
Średni czas od rozpoznania cukrzycy w latach (SD)	bd	
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	0 (0)
	T2DM	436 (100)
	Inny	0 (0)
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	bd	
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	436 (100)
	peny strzykawki	0 (0)
	CSII	0 (0)
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna	133 (31)
	insulina bazalna + bolusowa	124 (28)
	mieszanki	179 (41)
	insulina ludzka	bd
	analogi insuliny	bd
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)	bd	
Średnia liczba iniekcji na dzień (zakres)	2,3 (1–4)	
Ponowne użycie igieł insulinowych (reuse) [n (%)]	278 (56)	

Surucu 2018		
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem	191 (44)
	lipohipertrofia	191 (44)
	lipoatrofia	0 (0)
Metodyka i ocena wiarygodności badania		
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	Badanie przekrojowe (IVC)	
Zaprojektowane celem wykazania	nd	
Okres obserwacji	nd	
Kierunek obserwacji	nd	
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	Brak informacji o nazwie handlowej i producencie; wielkość igieł: 4 mm (133); 5 mm (151); 6 mm (117); 8 mm (35)	
Data zbierania danych	VI 2016–IV 2017	
Utrata z badania [n (%)]	nd	
Ocena wiarygodności	Opisano w Rozdz. D.1	
Sponsor badania	Badanie niezależne	
Lokalizacja badania	Jednośrodkowe (Turcja)	
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej		
Analizowane podgrupy	Jednokrotne (158) vs wielokrotne użycie igieł (278); Lipohipertrofia (191) vs brak lipohipertrofii (245);	
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	Iniekcja tą samą igłą ≥ 3 razy	
Definicja lipohipertrofii	Lipohipertrofia w miejscach iniekcji insuliny oceniana wzrokowo i palpacyjnie przez certyfikowaną pielęgniarkę diabetologiczną	
Oceniane punkty końcowe	• HbA1c • hipoglikemia • lipohipertrofia • niewyjaśniona hipoglikemia	
Komentarz		
-		

van Munster 2014		
Jednośrodkowe badanie przekrojowe, mające na celu ocenę rozpowszechnienia i czynników ryzyka powikłań takich jak lipohipertrofia, lipoatrofia i rumień u dzieci z T1DM leczonych insuliną		
Kryteria włączenia		
1) dzieci i nastolatki z T1DM leczone w <i>Children's Diabetes Centre</i> w Nijmegen (Holandia)		
Kryteria wykluczenia		
bd		
Charakterystyka populacji		
Liczebność pacjentów w badaniu	231	
Płeć męska [n (%)]	116 (50)	
Mediana wiek pacjentów w latach (IQR)	14,0 (7,0)	
Populacja [n (%)]	dzieci	231 (100)
	dorośli	0 (0)
Mediana czasu od rozpoznania cukrzycy w latach (IQR)	6,0 (8,0)	
Typ cukrzycy [n (%)]	T1DM	231 (100)
	T2DM	0 (0)
	Inny	0 (0)

van Munster 2014			
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii (SD)		bd	
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI	peny	bd ^a
		strzykawki	bd ^a
CSII		146 (63) ⁰	
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna		bd
	insulina bazalna + bolusowa		bd
	mieszanki		bd
	insulina ludzka		0 (0)
	analogi insuliny		231 (100)
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)		bd	
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)		bd	
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]		24 (11)	
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem		90 (39)
	lipohipertrofia		78 (34)
	lipoatrofia		18 (8)
Metodyka i ocena wiarygodności badania			
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)		Badanie przekrojowe (IVC)	
Zaprojektowane celem wykazania		nd	
Okres obserwacji		nd	
Kierunek obserwacji		nd	
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)		bd	
Data zbierania danych		IX 2010–IX 2011	
Utrata z badania [n (%)]		nd	
Ocena wiarygodności		Opisano w Rozdz. D.1	
Sponsor badania		bd	
Lokalizacja badania		Jednośrodkowe (Holandia)	
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej			
Analizowane podgrupy		Jednokrotne (44) vs wielokrotne użycie igieł (21); Lipohipertrofia (31) vs brak lipohiperrofii (34)	
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)		Iniekcja za pomocą tej samej igły >1 raz	
Definicja lipohipertrofii		Lipohipertrofia w miejscach iniekcji insuliny oceniana wzrokowo i palpacyjnie przez doświadczoną pielęgniarkę diabetologiczną w 2-stopniowej skali: 1–brak zmian; 2–obecna lipohipertrofia (łagodna lub ciężka)	
Oceniane punkty końcowe		• HbA1c • lipohipertrofia	
Komentarz			
Charakterystykę pacjentów przedstawiono dla wszystkich uczestników badania, natomiast w analizie klinicznej uwzględniono wyniki wyłącznie dla pacjentów stosujących insulinoterapię metodą wielokrotnych wstrzyknięć.			

a) Łącznie MDI stosowało 69 pacjentów (30%).

b) Ponadto, 16 pacjentów otrzymywało insulinę za pośrednictwem portu podskórnego (Insulfon).

Aneks D. Ocena wiarygodności badań

D.1. Ocena ryzyka błędu systematycznego w badaniach randomizowanych

Ocena ryzyka błędu systematycznego (RoB2)	
Szczegóły badania	
Referencja	Misnikova 2011
Projekt badania	
☐ Badanie z indywidualną randomizacją w grupach równoległych ☐ Badanie z randomizacją klastrową w grupach równoległych ☐ Badanie cross-over (lub inaczej dopasowane grupy) z indywidualną randomizacją	
Na potrzeby oceny, porównywane interwencje są zdefiniowane następująco:	
Interwencja	Jednokrotne użycie igły (1 igła na 1 iniekcję)
Komparator:	Wielokrotne użycie (1 igła na 12 lub 21 iniekcji)
Określ, który punkt końcowy jest oceniany pod kątem ryzyka błędu	Ból
Określ oceniany wynik liczbowy. W przypadku wielu alternatywnych analiz, należy podać wyn k liczbowy (np. RR = 1,52 95%CI [0,83; 2,77] i/lub odniesienie (np. do tabeli, rysunku lub akapitu), które jednoznacznie definiuje oceniany wynik.	Tabela 2
Czy celem zespołu analityków jest uzyskanie wyniku...?	
☐ do oceny efektu wynikającego z przypisania do interwencji (efekt zgodny z intencją leczenia) ☐ do oceny efektu wynikającego z przestrzegania zaleceń dot. interwencji (efekt zgodny z protokołem)	
Jeśli celem jest ocena efektu przestrzegania interwencji, wybierz odstępstwa od przypisanej interwencji, które powinny być zaadresowane przy ocenie (przy najmniej jedno musi być sprawdzone):	
☐ stosowanie interwencji niezgodnych z protokołem ☐ niepowodzenia przy wdrażaniu interwencji, które mogły mieć wpływ na punkt końcowy ☐ nieprzestrzeganie zaleceń dotyczących przypisanej interwencji przez uczestników badania	
Które z poniższych źródeł <u>uzyskano</u>, aby ocenić ryzyko błędu systematycznego? (zaznacz wszystkie, które uzyskano)	
☒ Artykuł(y) z czasopisma z wynikami badania ☐ Protokół badania ☐ Plan analizy statystycznej (SAP) ☐ Rekord z niekomercyjnego rejestru badań (np. ClinicalTrials.gov) ☐ Rekord z rejestru badań firmy (np. GSK Clinical Study Register)	

- "Szara literatura" (np. niepublikowane prace)
- Abstrakty konferencyjne dot. badania
- Dokumenty regulacyjne (np. raport z badania klinicznego, pakiet zatwierdzenia leku)
- Wniosek do komisji etyki badań
- Podsumowanie z bazy grantów (np. NIH RePRTER lub Research Councils UK Gateway to Research)
- Osobista komunikacja z badaczem
- Osobista komunikacja ze sponsorem

Pytania	Komentarz	Odpowiedź (T/PT/PN/N/BI/ND)
DOMENA 1: Ryzyko błędu wynikające z procesu randomizacji		
1.1 Czy sekwencja alokacji była losowa?	Randomizacja z wykorzystaniem tablic liczb losowych w układzie 1:1:1	T
1.2 Czy sekwencja alokacji była utajniona do czasu, aż uczestnicy zostali zrekrutowani i przydzieleni do interwencji?	Brak informacji pozwalających na ocenę ukrycia kodu alokacji.	BI
1.3 Czy różnice w parametrach wyjściowych pomiędzy grupami sugerują problem z procesem randomizacji?	Brak istotnie statystycznych różnic pomiędzy grupami w odniesieniu do charakterystyki wyjściowej.	N
Ocena ryzyka błędu		Pewne zastrzeżenia
DOMENA 2: Ryzyko błędu wynikające z odstępstw od przypisanych interwencji (efekt przypisania do interwencji)		
2.1. Czy uczestnicy byli świadomi przydzielonej im interwencji w trakcie badania?	Pacjenci zaślepieni (igły wymieniane przez personel medyczny)	N
2.2. Czy opiekunowie i osoby dostarczające interwencje były świadome, która z interwencji była przydzielona pacjentowi w trakcie badania?	Brak zaślepienia	T
2.3. Jeśli odpowiedź na pytania 2.1 lub 2.2 była T/PT/BI: Czy występowały odstępstwa od stosowania przypisanej interwencji wynikające z kontekstu badania?	Wszyscy pacjenci stosowali interwencję zgodnie z przydziałem	N
2.4. Jeśli odpowiedź na pytanie 2.3 była T/PT/BI: Czy wspomniane odchylenia mogły mieć wpływ na wynik?	-	ND
2.5. Jeśli odpowiedź na pytanie 2.4 była T/PT/BI: Czy wspomniane odchylenia od przydzielonej interwencji były zrównoważone pomiędzy grupami?	-	ND
2.6. Czy zastosowano odpowiednią analizę do oszacowania efektu przypisania do interwencji?	Analiza ITT	I
2.7. Jeśli odpowiedź na pytanie 2.6 była N/PN/BI: Czy istniał potencjał znacznego wpływu (na wyniki) braku analizy wyników uczestników w grupie, do której zostali losowo przydzieleni?	-	ND
Ocena ryzyka błędu		Niskie
DOMENA 3: Brakujące dane o wynikach		
3.1. Czy dane dla analizowanego punktu końcowego były dostępne dla wszystkich lub prawie wszystkich zrandomizowanych uczestników?	Dostępne dane dla wszystkich zrandomizowanych pacjentów (brak utraty z badania)	T

3.2. Jeśli odpowiedź na pytanie 3.1. była N/PN/BI : Czy istnieją dowody, że wynik nie był zaburzony z powodu braku danych?	-	ND
3.3. Jeśli odpowiedź na pytanie 3.2. była N/PN : Czy brak wyniku może zależeć od jego prawdziwej wartości?	-	ND
3.4. Jeśli odpowiedź na pytanie 3.3. była T/PT/BI : Czy prawdopodobne jest, że brak wyniku zależy od jego prawdziwej wartości?	-	ND
Ocena ryzyka błędu		Niskie
DOMENA 4: Ryzyko błędu przy pomiarze punktu końcowego		
4.1. Czy metoda pomiaru punktu końcowego była nieodpowiednia?	Ból po każdej iniekcji oceniano za pomocą skali wzrokowo-analogowej.	N
4.2. Czy pomiar lub ustalenie punktu końcowego różniły się pomiędzy interwencjami?	Zarówno w przypadku interwencji i komparatora punkt końcowy mierzono w ten sam sposób	N
4.3. Jeśli odpowiedź na pytanie 4.1. i 4.2. była N/PN/BI : Czy osoba oceniająca dany punkt końcowy była świadoma, którą interwencję otrzymuje uczestnik badania?	-	ND
4.4. Jeśli odpowiedź na pytanie 4.3. była T/PT/BI : Czy na ocenę punktu końcowego może mieć wpływ wiedza o tym, którą interwencję otrzymuje uczestnik badania?	-	ND
4.5. Jeśli odpowiedź na pytanie 4.4. była T/PT/BI : Czy jest prawdopodobne, że na ocenę punktu końcowego wpłynęła wiedza na temat otrzymywanej interwencji?	-	ND
Ocena ryzyka błędu		Niskie
DOMENA 5: Ryzyko błędu przy selekcji raportowanego wyniku		
5.1. Czy dane, które dały wynik, były analizowane zgodnie z określonym pierwotnie planem analizy zanim dostępne były niezaślepiene dane?	Ocenę bólu przeprowadzano w dniu 1., 4. i 7. badania.	T
Czy prawdopodobne jest, że oceniany wynik numeryczny, był wyselekcjonowany na podstawie wyników z...		
5.2. ...wielu możliwych pomiarów punktu końcowego (np. skal, definicji, punktów czasowych) w domenie punktu końcowego?	Podano szczegółowe wyniki dla wszystkich zdefiniowanych okresów obserwacji (1., 4, i 7. dzień trwania badania)	N
5.3 ... wielu możliwych analiz danych?	W badaniu przedstawiono wszystkie możliwe sposoby analizy wyników w odniesieniu do bólu	N
Ocena ryzyka błędu		Niskie
OGÓLNE RYZYKO BŁĘDU: Pewne zastrzeżenia		

T – tak; PT – prawdopodobnie tak; PN – prawdopodobnie nie; N – nie; BI – brak informacji; ND –nie dotyczy

D.2. Ocena wiarygodności badań przekrojowych (JBI)

Tabela 36.
Formularz do oceny wiarygodności badań przekrojowych cz.1

Pytanie	Al Ajlouni 2015	Al Hayek 2016	Al Jaber 2020	Barola 2018	Baruah 2017	Blanco 2013	Cunningham De 2013	Coninck 2010	Długaszek 2015	Frid 2016
1. Czy kryteria włączenia do badania zostały jasno określone?	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE
2. Czy przedstawiono szczegółową charakterystykę wyjściową pacjentów?	NIE	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK
3. Czy zastosowano odpowiednią i wiarygodną ocenę ekspozycji?	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
4. Czy zastosowano obiektywne i standardowe kryteria diagnozy lub definicji stanu zdrowia?	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
5. Czy zidentyfikowano czynniki zakłócające?	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK
6. Czy opisano metody ograniczające ryzyko wpływu czynników zakłócających na uzyskane wyniki?	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE	TAK	TAK
7. Czy zastosowano odpowiednią i wiarygodną ocenę wyników?	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
8. Czy zastosowano odpowiednią analizę statystyczną?	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
OCENA POZYTYWNA	6 x TAK	7 x TAK	8 x TAK	8 x TAK	7 x TAK	7 x TAK	6 x TAK	4 x TAK	7 x TAK	7 x TAK
OCENA NEGATYWNA	2 x NIE	1 x NIE	0 x NIE	0 x NIE	1 x NIE	1 x NIE	2 x NIE	4 x NIE	1 x NIE	1 x NIE
OGÓLNA OCENA	Do włączenia									

Tabela 37.
Formularz do oceny wiarygodności badań przekrojowych cz.2

Pytanie	Gentile 2019	Gentile 2020	Gupta 2018	Hajheydari 2011	Hauner 1996	Ji 2014	Ji 2017	Kamrul-Hasan 2020	Nasser 2017	Omar 2011
1. Czy kryteria włączenia do badania zostały jasno określone?	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
2. Czy przedstawiono szczegółową charakterystykę wyjściową pacjentów?	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE
3. Czy zastosowano odpowiednią i wiarygodną ocenę ekspozycji?	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
4. Czy zastosowano obiektywne i standardowe kryteria diagnozy lub definicji stanu zdrowia?	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
5. Czy zidentyfikowano czynniki zakłócające?	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK
6. Czy opisano metody ograniczające ryzyko wpływu czynników zakłócających na uzyskane wyniki?	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK
7. Czy zastosowano odpowiednią i wiarygodną ocenę wyników?	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
8. Czy zastosowano odpowiednią analizę statystyczną?	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
OCENA POZYTYWNA	8 x TAK	8 x TAK	8 x TAK	6 x TAK	7 x TAK	5 x TAK	8 x TAK	8 x TAK	7 x TAK	6 x TAK
OCENA NEGATYWNA	0 x NIE	0 x NIE	0 x NIE	2 x NIE	1 x NIE	3 x NIE	0 x NIE	0 x NIE	1 x NIE	2 x NIE
OGÓLNA OCENA	Do włączenia									

Tabela 38
Formularz do oceny wiarygodności badań przekrojowych cz. 3

Pytanie	Pozzuoli 2018	Saez de Ibarra 1998	Schmeisl 2009	Shetty 2018	Strauss 2002	Strollo 2019	Surucu 2018	Tosun 2019	Tsadiq 2018	van Munster 2014	Vardar 2007
1. Czy kryteria włączenia do badania zostały jasno określone?	NIE	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE
2. Czy przedstawiono szczegółową charakterystykę wyjściową pacjentów?	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	NIE	TAK

Pytanie	Pozzuoli 2018	Saez de Ibarra 1998	Schmeisl 2009	Shetty 2018	Strauss 2002	Stollo 2019	Surucu 2018	Tosun 2019	Tsadik 2018	van Munster 2014	Vardar 2007
3. Czy zastosowano odpowiednią i wiarygodną ocenę ekspozycji?	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
4. Czy zastosowano obiektywne i standardowe kryteria diagnozy lub definicji stanu zdrowia?	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
5. Czy zidentyfikowano czynniki zakłócające?	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
6. Czy opisano metody ograniczające ryzyko wpływu czynników zakłócających na uzyskane wyniki?	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE	TAK
7. Czy zastosowano odpowiednią i wiarygodną ocenę wyników?	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
8. Czy zastosowano odpowiednią analizę statystyczną?	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
OCENA POZYTYWNA	7 x TAK	6 x TAK	5 x TAK	7 x TAK	7 x TAK	8 x TAK	6 x TAK	7 x TAK	8 x TAK	5 x TAK	7 x TAK
OCENA NEGATYWNA	1 x NIE	2 x NIE	3 x NIE	1 x NIE	1 x NIE	0 x NIE	2 x NIE	1 x NIE	0 x NIE	3 x NIE	1 x NIE
Ogólna ocena	Do włączenia										

D.3. Ocena wiarygodności badań jednoramiennych (NICE)

Tabela 39.
Formularz do oceny wiarygodności dla badań jednoramiennych

Pytanie	Puder 2005
1. Czy badanie było wieloośrodkowe?	0
2. Czy cel (hipoteza) badania został jasno określony?	1
3. Czy kryteria włączenia i wykluczenia zostały jasno sformułowane?	0
4. Czy podano jasną definicję punktów końcowych?	1
5. Czy badanie miało charakter prospektywny?	1
6. Czy stwierdzono, że rekrutacja odbywała się w sposób konsekwentny?	1
7. Czy jasno przedstawiono najważniejsze wyniki badania?	1
8. Czy przeprowadzono analizę wyników w warstwach?	0
Podsumowanie (TAK=1, NIE 0)	5/8

D.4. Ocena wiarygodności opracowań wtórnych (AMSTAR II)

Tabela 40.
Podsumowanie oceny wiarygodności dla opracowań wtórnych w skali AMSTAR II

Domena	Zabaleta-del-Olmo 2016
1. Czy pytania badawcze i kryteria włączenia do przeglądu zawierały elementy PICO?	TAK
2. Czy przegląd zawiera wyraźne stwierdzenie, że metody użyte w przeglądzie zostały określone przed jego przeprowadzeniem i czy uzasadniono jakiegokolwiek znaczące odchylenia od protokołu?	TAK
3. Czy wybór rodzaju włączonych do przeglądu badań został uzasadniony przez autorów?	NIE
4. Czy autorzy przeglądu korzystali z obszernej strategii przeszukiwania literatury?	CZĘŚCIOWO TAK
5. Czy wybór badań do przeglądu był przeprowadzony przez dwóch analityków?	TAK
6. Czy ekstrakcja danych do przeglądu była przeprowadzona przez dwóch analityków?	TAK
7. Czy autorzy przeglądu przedstawili listę wykluczonych badań wraz z uzasadnieniem wykluczenia?	TAK
8. Czy autorzy przeglądu przedstawili wystarczająco dokładną charakterystykę włączonych badań?	CZĘŚCIOWO TAK
9. Czy autorzy przeglądu użyli odpowiednich narzędzi do oceny ryzyka błędu systematycznego (RoB) w poszczególnych badaniach włączonych do przeglądu?	TAK
10. Czy autorzy przeglądu zamieścili informacje o źródłach finansowania dla poszczególnych badań włączonych do przeglądu?	NIE
11. Jeśli przeprowadzono meta-analizę, to czy w przeglądzie użyto odpowiednich metod statystycznych w celu uzyskania łącznych wyników?	TAK
12. Jeśli przeprowadzono meta-analizę, to czy w przeglądzie oceniono potencjalny wpływ ryzyka błędu systematycznego (RoB) w poszczególnych badaniach na wyniki meta-analizy lub innej kumulacji wyników?	TAK
13. Czy autorzy przeglądu wzięli pod uwagę ocenę ryzyka błędu systematycznego (RoB) w poszczególnych badaniach przy interpretacji / omówieniu wyników przeglądu?	TAK
14. Czy autorzy przeglądu odnieśli się w satysfakcjonujący sposób do obserwowanej w przeglądzie heterogeniczności wyników?	TAK

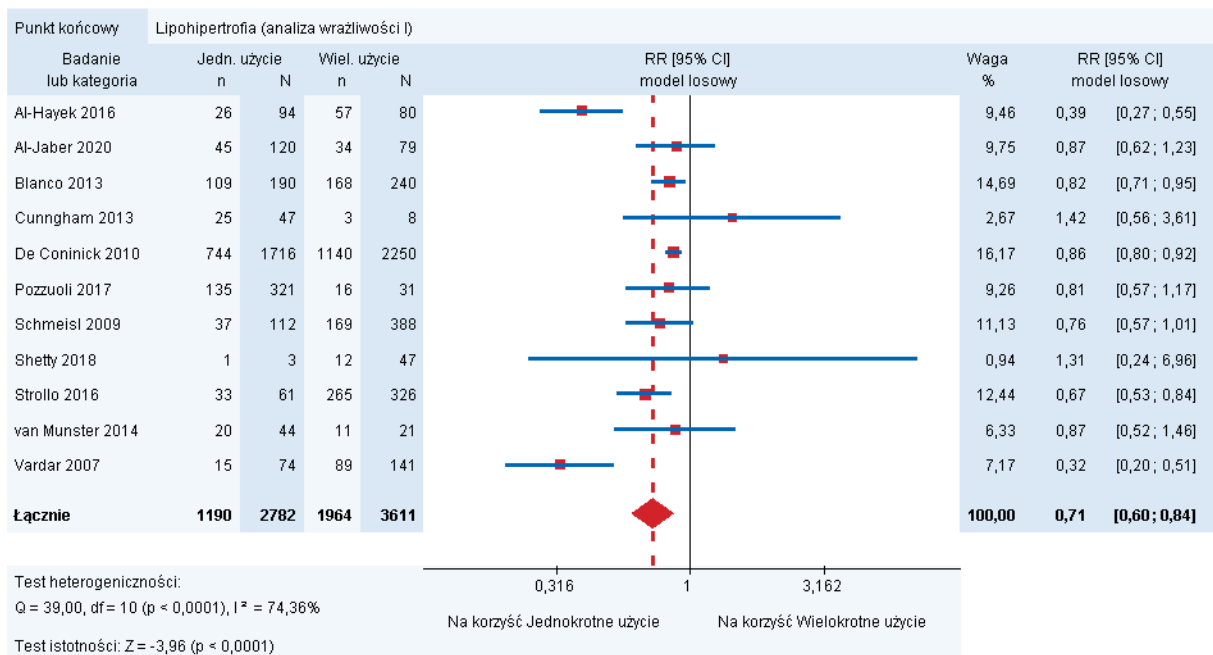
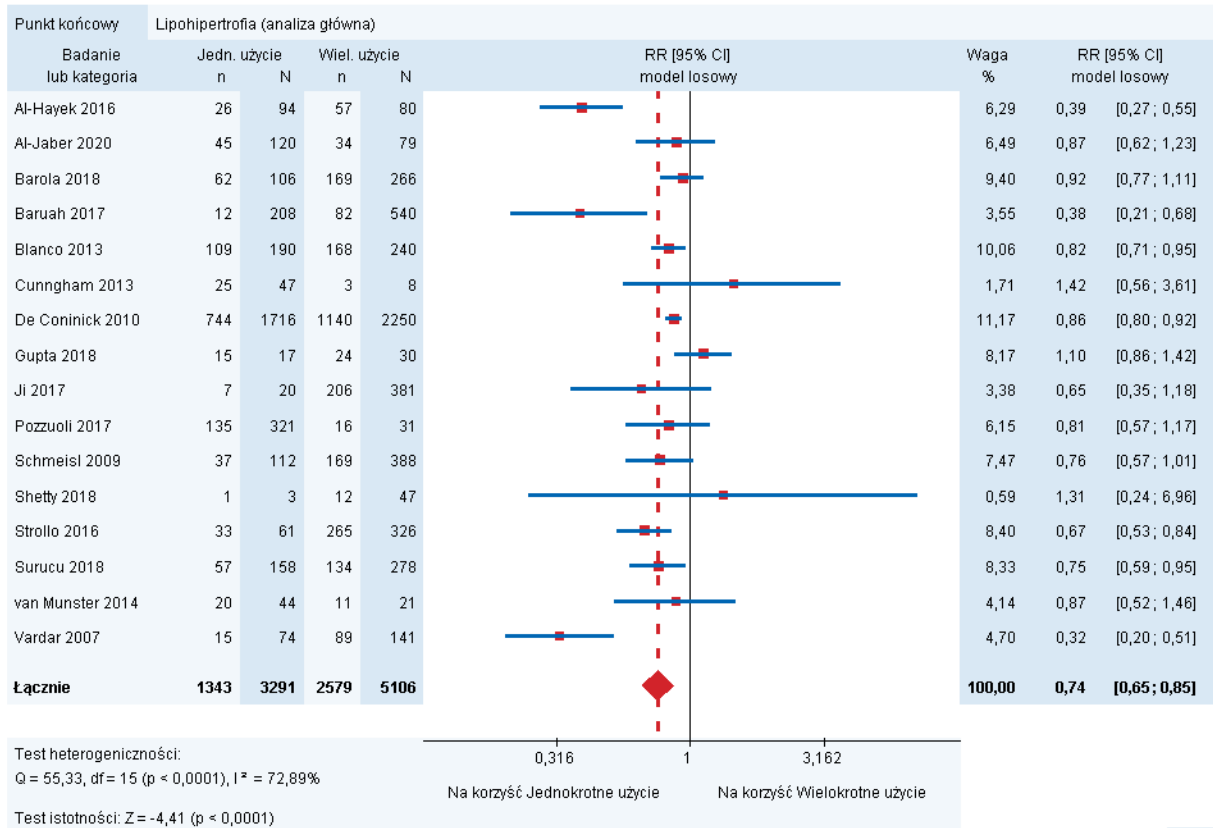
Domena	Zabaleta-del-Olmo 2016
15. Jeśli przeprowadzono syntezę ilościową wyników, to czy w przeglądzie zamieszczono ocenę prawdopodobieństwa błędu publikacji i omówiono jej prawdopodobny wpływ na wyniki przeglądu?	TAK
16. Czy autorzy odnieśli się do potencjalnych źródeł konfliktu interesów, takich jak źródła finansowania przeglądu?	TAK
DOMENY KRYTYCZNE:	0 x NIE
DOMENY NIEKRYTYCZNE:	2 x NIE
JAKOŚĆ PRZEGLĄDU:	UMIARKOWANA

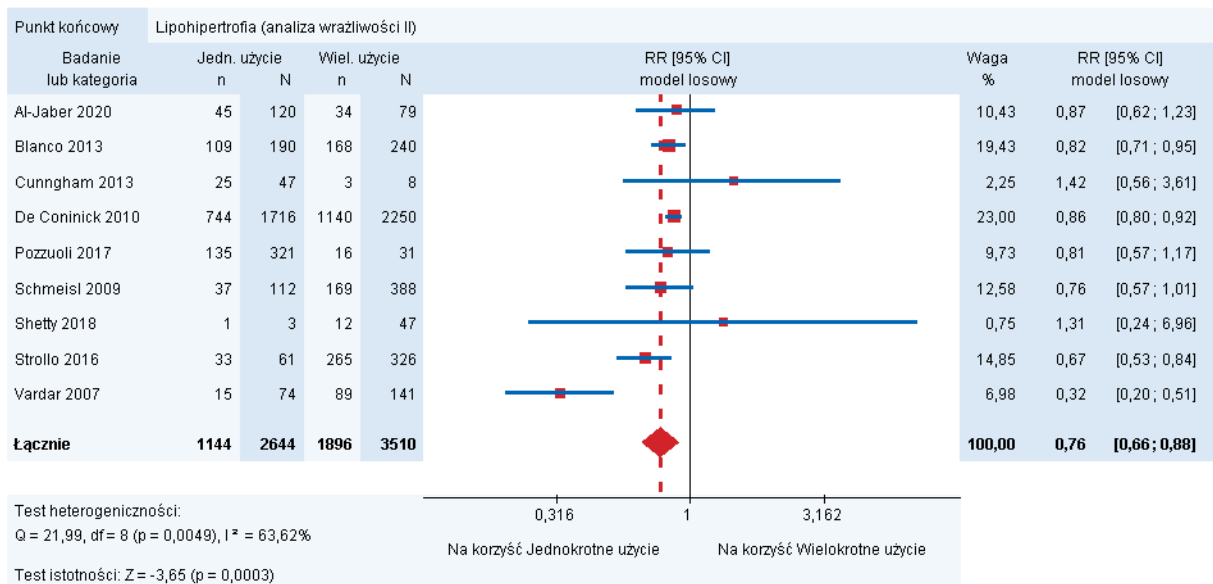
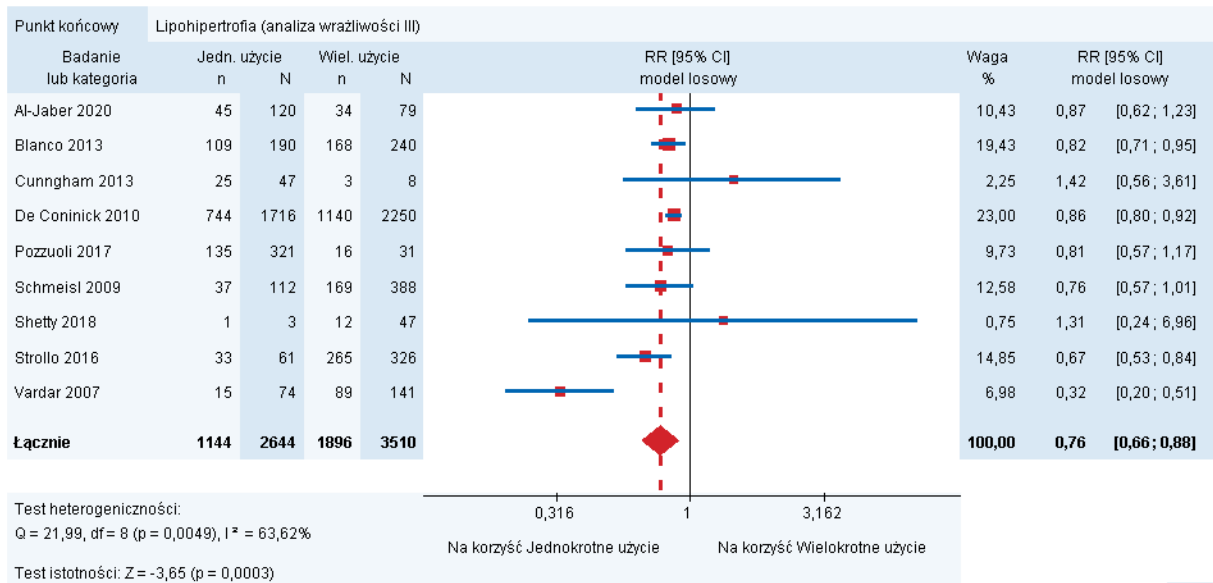
Kolorem wyróżniono domeny krytyczne.

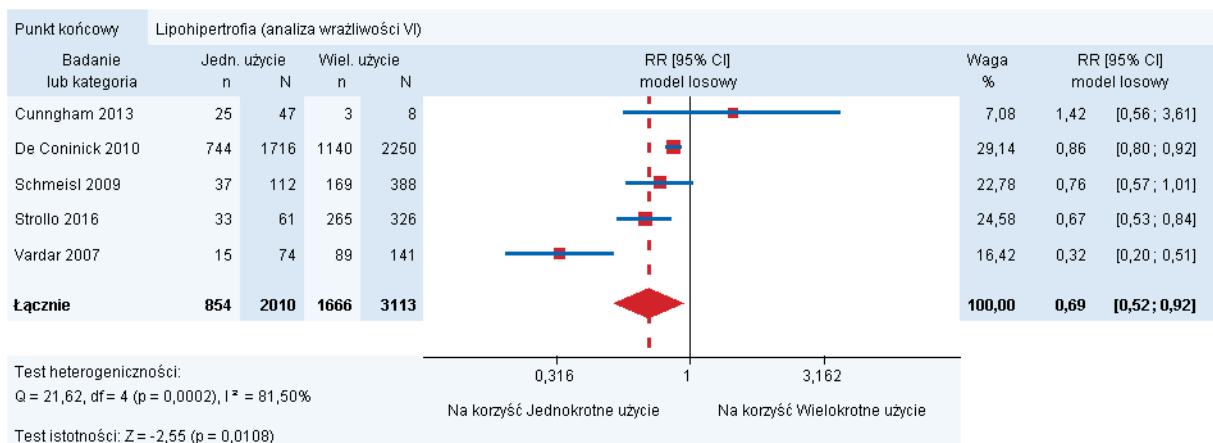
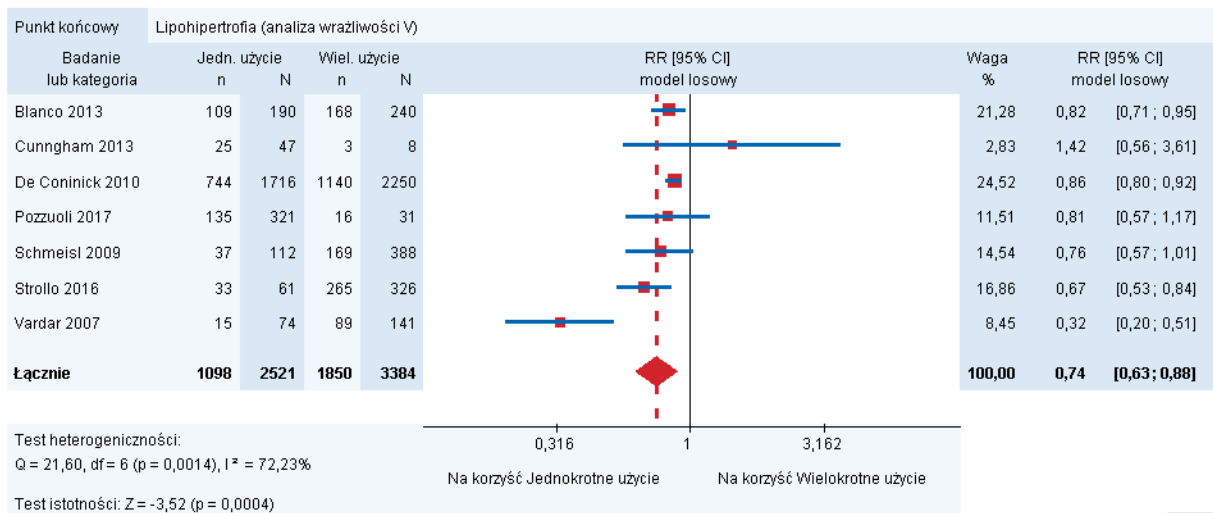
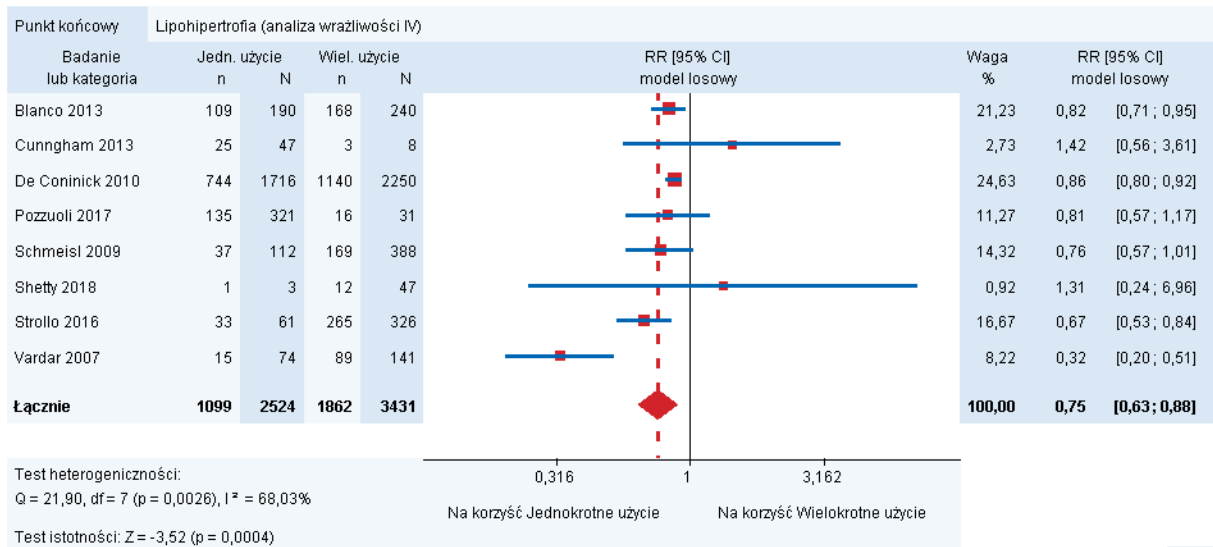
Do oceny przeglądów systematycznych w skali AMSTAR II wykorzystuje się skalę opisową. **Przegląd wysokiej jakości:** brak lub jedna słabość/wada w domenie niekrytycznej; **przegląd umiarkowanej jakości:** >1 słabość/ wada w domenach niekrytycznych; **przegląd niskiej jakości:** jedna wada/słabość w domenie krytycznej +/- wady/słabości w domenach niekrytycznych; **przegląd krytycznie niskiej jakości:** >1 wada/słabość w domenach krytycznych +/- wady/słabości w domenach niekrytycznych.

Aneks E. Wykresy dla metaanaliz

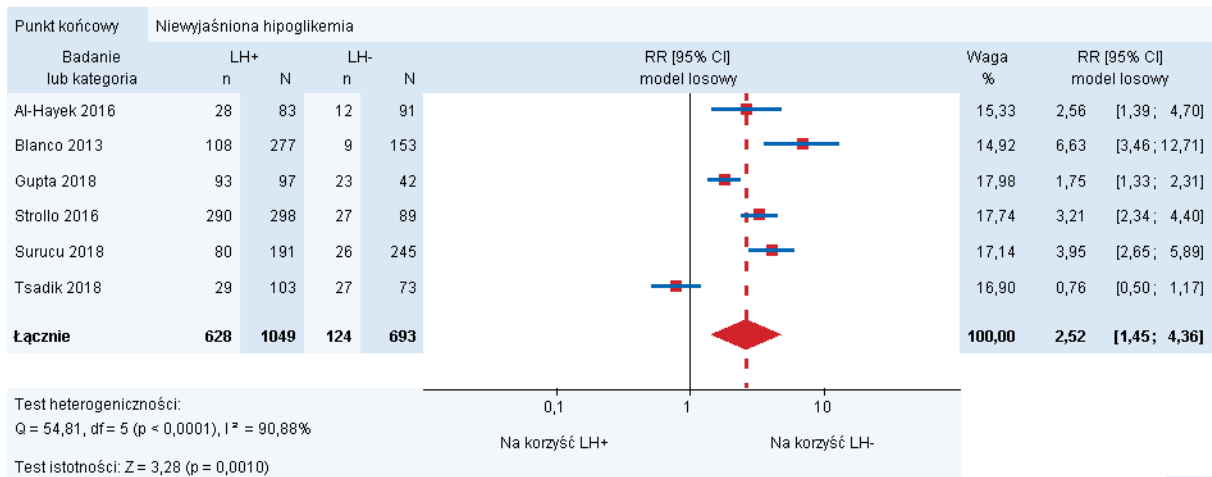
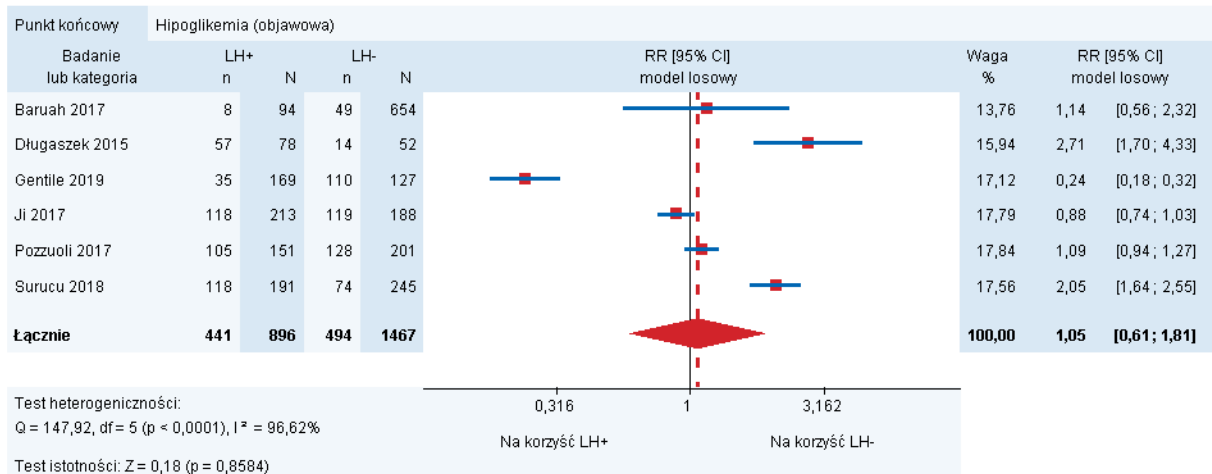
13.1. Wpływ wielokrotnego stosowania igieł do penów a ryzyko powikłań

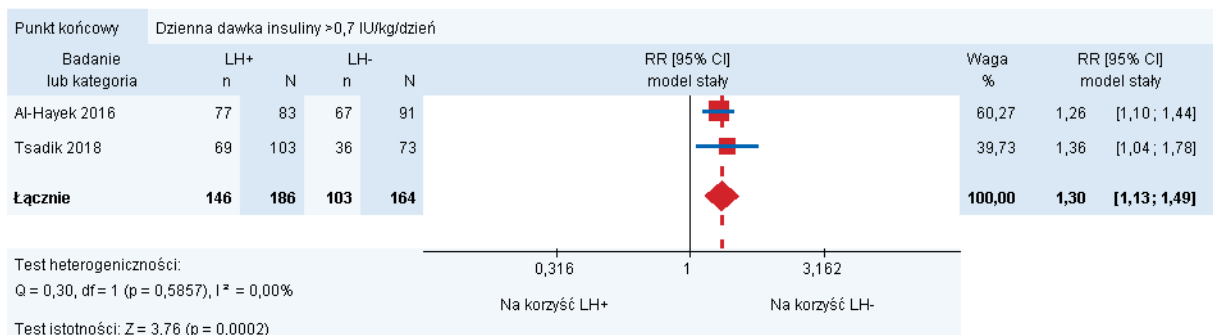
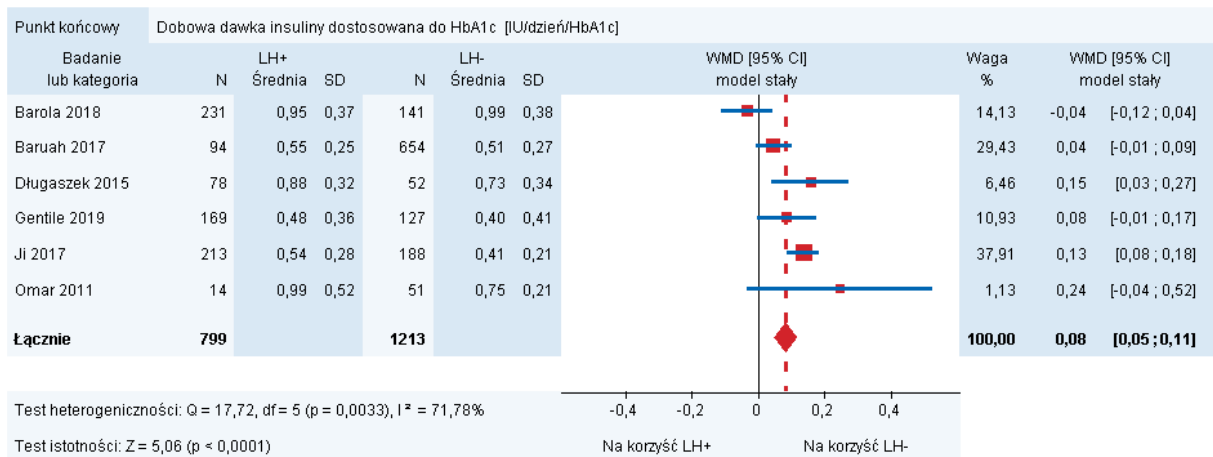
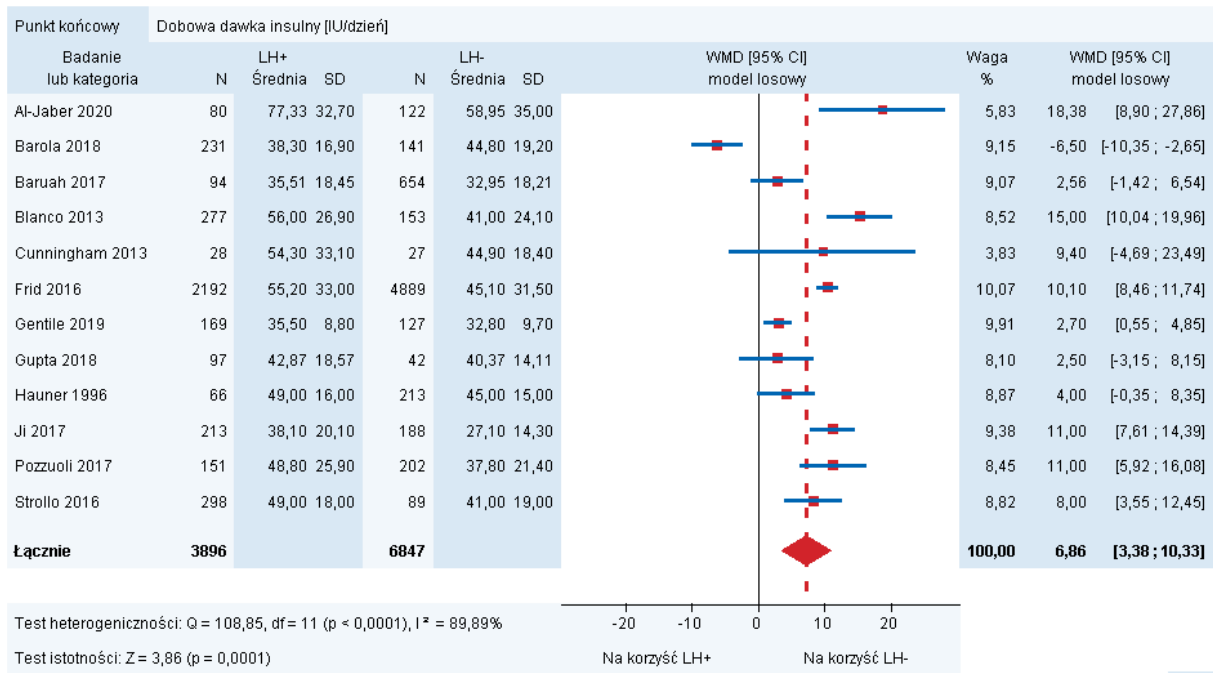

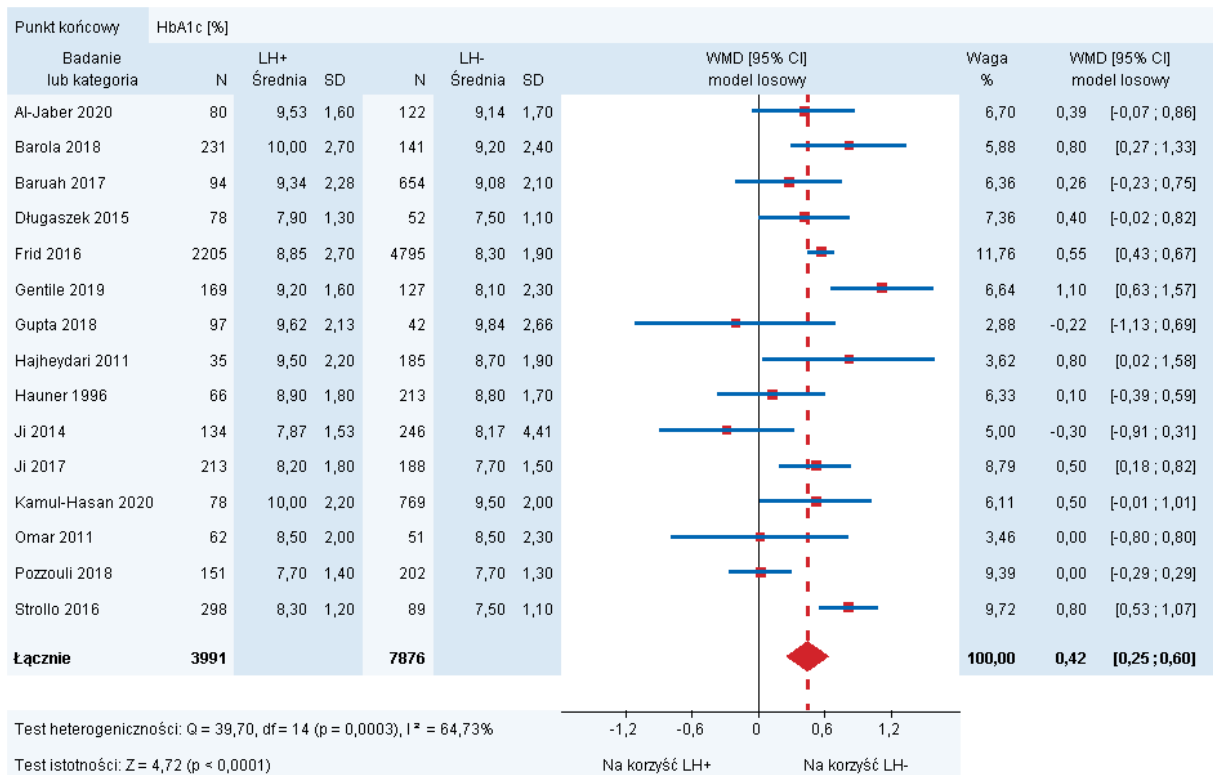
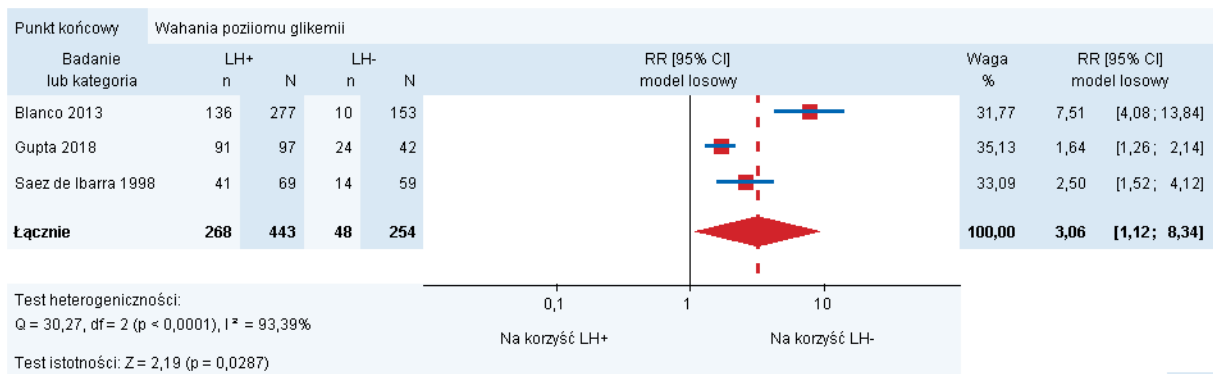
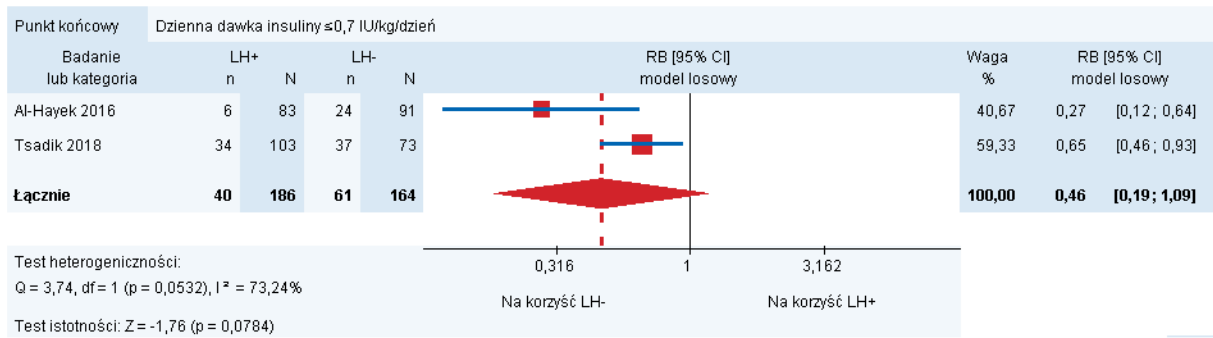

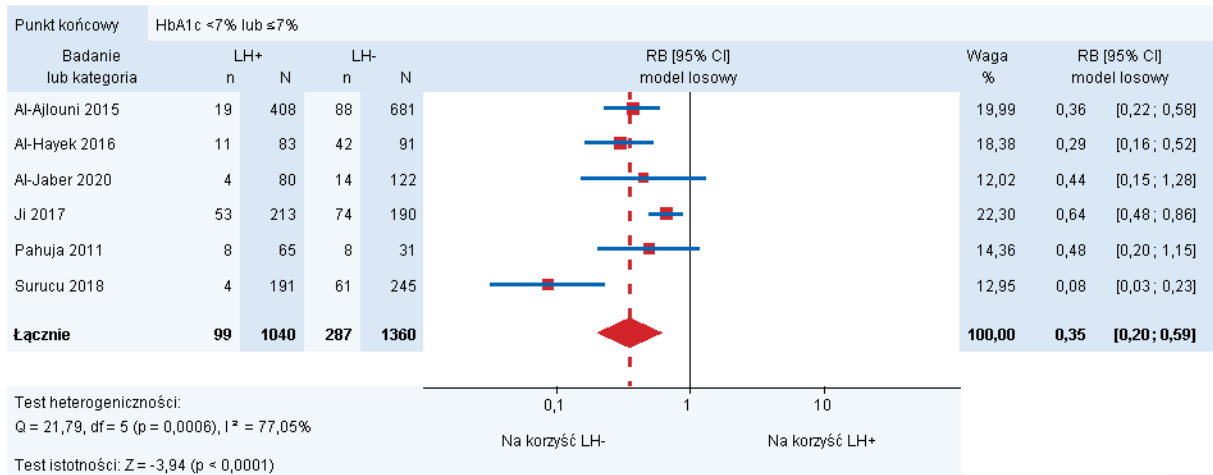
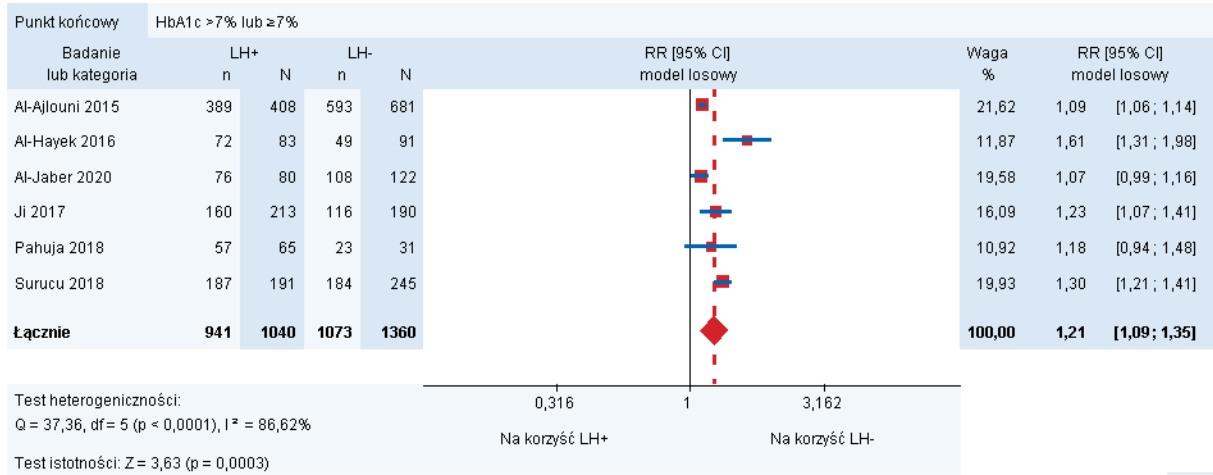
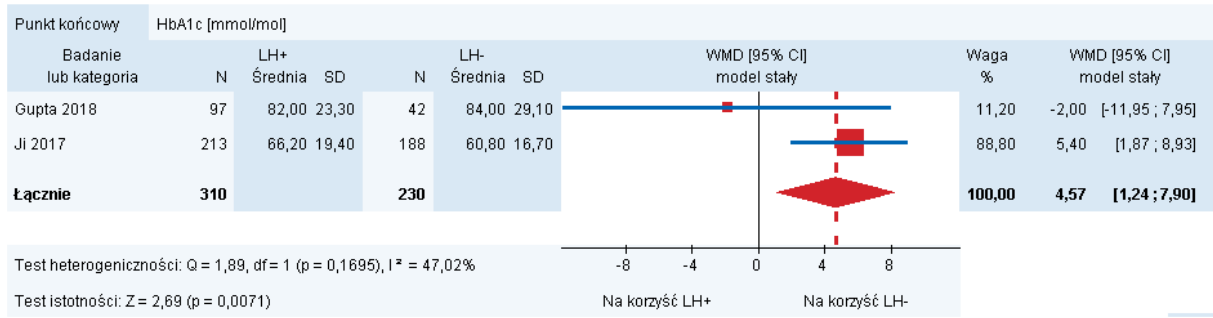

13.2. Wpływ powikłań (lipohipertrofii) na wyrównanie metaboliczne cukrzycy

Aneks F. Definicje punktów końcowych

Tabela 41.
Definicje punktów końcowych

Badanie	Definicja
Lipohipertrofia (lipodystrofia)	
Szczegółowe definicje punktu końcowego dla każdego badania przedstawiono w charakterystykach badań włączonych do analizy klinicznej (Aneks C).	
Ból / dyskomfort	
De Coninck 2010	Nie zdefiniowano bólu.
Frid 2016	Nie zdefiniowano bólu.
Misnikova 2011	Ból wyrażony w mm, oceniany w oparciu o skalę wzrokowo-analogową.
Puder 2005	Ból i dyskomfort oceniany w oparciu o skalę wzrokowo-analogową.
Inne powikłania skórne	
De Coninck 2010	Nie zdefiniowano siniaczenia.
Frid 2016	Nie zdefiniowano krwawienia i siniaczenia.
Ji 2014	Nie zdefiniowano krwawienia.
Tosun 2019	Powikłania definiowano jako lipodystrofię i/lub krwawienie i/lub siniaczenie.
Dobowa dawka insuliny	
W badaniach nie przedstawiono definicji dla dobowej dawki insuliny. W zależności od badania, dobową dawkę wyrażano w postaci IU/dzień, IU/kg/dzień, IU/dzień/HbA1c.	
Hipoglikemia (objawowa)	
Al Hayek 2016*	Wystąpienie ≥ 1 objawu hipoglikemii (kołatanie serca, zmęczenie, potliwość, głód, zawroty głowy, drżenie) i potwierdzenie poziomu glukozy we krwi ≤ 60 mg/dl (3,3 mmol/l)
Baruah 2017	Wystąpienie ≥ 1 objawu hipoglikemii (kołatanie serca, zmęczenie, pocenie, silny głód, zawroty głowy, drżenie), które przestały być obecne poprzez doustne spożycie węglowodanów lub pozajelitowe podanie glukozy, z lub bez potwierdzenia poziomu glukozy we krwi na poziomie ≤ 70 mg/dL na glukometrze lub w okazjonalnym pomiarze laboratoryjnym.
Blanco 2013*	Wystąpienie ≥ 1 objawu hipoglikemii (kołatanie serca, zmęczenie, potliwość, głód, zawroty głowy, drżenie) i potwierdzenie poziomu glukozy we krwi ≤ 60 mg/dl (3,3 mmol/l).
Długaszek 2015	Wystąpienie ≥ 1 epizodu objawowej hipoglikemii w ciągu poprzedzającego miesiąca.
Frid 2016	Wystąpienie ≥ 1 objawu hipoglikemii (kołatanie serca, zmęczenie, potliwość, głód, zawroty głowy, drżenie) i potwierdzenie poziomu glukozy we krwi ≤ 60 mg/dl.
Gentile 2019	Wystąpienie ≥ 1 objawu hipoglikemii (kołatanie serca, zmęczenie, potliwość, głód, zawroty głowy, drżenie) i potwierdzenie poziomu glukozy we krwi ≤ 70 mg/dl.
Gentile 2020	Wystąpienie ≥ 1 objawu hipoglikemii (kołatanie serca, zmęczenie, potliwość, głód, zawroty głowy, drżenie, roztrzęsienie, rozdrażnienie, problemy z koncentracją, zaburzenia widzenia, splątanie, tachykardia lub trudności w poruszaniu się), który ustąpił po jedzeniu lub wypiciu słodzonego napoju.
Gupta 2018*	Wystąpienie ≥ 1 objawu (kołatanie serca, zmęczenie, potliwość, silny głód, zawroty głowy, drżenie) i potwierdzenie poziomu glukozy we krwi ≤ 70 mg/dl (3,9 mmol/l)
Ji 2017	Wystąpienie hipoglikemii (zgłoszonej samodzielnie) w ciągu ostatnich 6 miesięcy.
Pozzouli 2017	Wystąpienie klasycznych objawów hipoglikemii w ciągu ostatnich 3 miesięcy, związanych z wartością samodzielnego pomiaru glukozy < 70 mg/dl lub które zostały złagodzone po spożyciu napoju zawierającego glukozę.
Strollo 2016*	Wystąpienie ≥ 1 objawu hipoglikemii (kołatanie serca, zmęczenie, potliwość, głód, zawroty głowy, drżenie) oraz potwierdzenie poziomu glukozy we krwi na poziomie ≤ 70 mg/dl
Surucu 2018	Wystąpienie ≥ 1 objawu hipoglikemii (kołatanie serca, zmęczenie, potliwość, głód, zawroty głowy, drżenie) i potwierdzenie poziomu glukozy we krwi ≤ 60 mg/dl na glukometrze.
Tsadiq 2018*	Wystąpienie ≥ 1 objawów hipoglikemii (słaba koncentracja, drażliwość, kołatanie serca, zmęczenie, pocenie, silny głód, zawroty głowy, drżenie) i potwierdzenie poziomu glukozy na glukometrze ≤ 70 mg/dl.
Niewyjaśniona hipoglikemia	

Badanie	Definicja
Al Hayek 2016	Wystąpienie ≥ 1 epizodu hipoglikemii w tygodniu, dla którego brak jest zdefiniowania zdarzenia wywołującego takiego jak zmiana leków, diety lub aktywności.
Blanco 2013	Wystąpienie ≥ 1 epizodu hipoglikemii w tygodniu, dla którego brak jest zdefiniowania zdarzenia wywołującego takiego jak zmiana leków, diety lub aktywności.
Frid 2016	Wystąpienie ≥ 1 epizodu hipoglikemii w tygodniu, dla którego brak jest zdefiniowania zdarzenia wywołującego takiego jak zmiana leków, diety lub aktywności.
Gentile 2020	Wystąpienie ≥ 1 epizodu hipoglikemii w tygodniu, dla którego brak jest zdefiniowania zdarzenia wywołującego takiego jak zmiana leków, diety lub aktywności.
Gupta 2018	Wystąpienie ≥ 1 epizodu hipoglikemii w tygodniu, dla którego brak jest zdefiniowania zdarzenia wywołującego takiego jak zmiana leków, diety lub aktywności.
Strollo 2016	Wystąpienie ≥ 1 epizodu hipoglikemii w tygodniu, dla którego brak jest zdefiniowania zdarzenia wywołującego takiego jak zmiana leków, diety lub aktywności.
Surucu 2018	Wystąpienie ≥ 1 epizodu hipoglikemii w tygodniu, dla którego brak jest zdefiniowania zdarzenia wywołującego takiego jak zmiana leków, diety lub aktywności.
Tsadiq 2018	Wystąpienie ≥ 1 epizodu hipoglikemii w tygodniu, dla którego brak jest zdefiniowania zdarzenia wywołującego takiego jak zmiana leków, diety lub aktywności.
Bezbjawa hipoglikemia	
Pozzouli 2017	Sporadyczny odczyt samodzielnego pomiaru glukozy < 70 mg/dl bez wystąpienia objawów hipoglikemii w ciągu ostatnich 3 miesięcy.
Ciężka hipoglikemia	
Pozzouli 2017	Utrata przytomności z powodu hipoglikemii lub epizody hipoglikemii wymagające pomocy osób trzecich w ciągu ostatnich 12 miesięcy.
Hipoglikemia (ogółem)	
Kamrul-Hasan 2020	Stężenie glukozy $< 3,9$ mmol/l z lub bez objawów hipoglikemii.
Wahania poziomu glikemii	
Blanco 2013	Oscylacje stężenia glukozy we krwi w zakresie: od < 60 mg/dl (3,3 mmol/l) do > 250 mg/dl (13,9 mmol/l) co najmniej 3 razy w tygodniu.
Frid 2016	Nieprzewidywane i niewyjaśnione oscylacje stężenia glukozy we krwi w zakresie: od < 60 mg/dL (3,3 mmol/l) do > 250 mg/dl (13,9 mmol/l) co najmniej 3 razy w tygodniu, dla których wzór pojawiania się był obecny przez co najmniej 6 mies.
Gupta 2018	Wahania poziomu glukozy we krwi w zakresie: od < 70 mg/dl (3,9 mmol/l) do > 250 mg/dl (13,8 mmol/l) co najmniej 3 razy w tygodniu oraz ich występowanie w sposób nieprzewidywalny i niewyjaśniony przez co najmniej 6 ostatnich miesięcy.
Gentile 2019	Nieprzewidywalna i niewyjaśniona zmiana glikemii w zakresie: < 60 mg/dl do > 250 mg/dl występująca raz lub więcej razy w ciągu tego samego dnia lub w ciągu różnych dni jednego tygodnia podczas ostatniego miesiąca.
Gentile 2020	Nieprzewidywalna i niewyjaśniona zmiana glikemii w zakresie: < 60 mg/dl do > 250 mg/dl występująca co najmniej raz w tyg. w ciągu 3 mies. poprzedzających kwalifikację do badania oraz przez co najmniej 3 tyg. w trakcie trwania pierwszego i drugiego trymestru badania.
Saez de Ibarra 1998	Więcej niż niewyjaśnione 2 fluktuacje glikemii w tygodniu (hipoglikemia / hiperglikemia).
HbA1c	
W badaniach nie przedstawiono definicji dla HbA1c. W zależności od badania, poziom HbA1c wyrażano w postaci wartości procentowej lub mmol/mol.	

*W badaniu nie zaprezentowano wyników dla hipoglikemii. Definicję hipoglikemii przedstawiono w ramach uzupełnienia definicji dla ocenianego punktu końcowego, jakim jest niewyjaśniona hipoglikemia.

Aneks G. Badania wykluczone z analizy

Tabela 42.
Zestawienie badań wykluczonych z analizy klinicznej dla porównania jednokrotnego stosowanie igły vs wielokrotne stosowanie igły

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
1.	Kamrul-Hasan 2020	Populacja	Badanie przeprowadzone w większości na pacjentach stosujących strzykawkę (68%), brak wyników w warstwach dla pacjentów stosujących peny	Insulin Injection Practice and Injection Complications - Results from the Bangladesh Insulin Injection Technique Survey.	Eur Endocrinol. 2020 Apr;16(1):41-48. doi: 10.17925/EE.2020.16.1.41. Epub 2020 Feb 28.
2.	Tsadiq 2020	Populacja	Pacjenci poddani insulinoterapii wyłącznie za pomocą strzykawek	Insulin injection practices among youngsters with diabetes in T kur Anbesa Specialized Hospital, Ethiopia	Journal of Diabetes and Metabolic Disorders. 2020;;
3.	Hernar 2017	Populacja	Mieszana populacja pod względem typu insulinoterapii (MDI, CSII) - brak odrębnych wyników w podgrupie pacjentów stosujących MDI	Differences in depression, treatment satisfaction and injection behaviour in adults with type 1 diabetes and different degrees of lipohypertrophy.	J Clin Nurs. 2017 Dec;26(23-24):4583-4596. doi: 10.1111/jocn.13801.
4.	Al Hayek 2018	Populacja	Pacjenci otrzymujący insulinę za pomocą pomp insulinowych	Skin-Related Complications Among Adolescents With Type 1 Diabetes Using Insulin Pump Therapy	Clinical Medicine Insights: Endocrinology and Diabetes. 2018;11:
5.	Binder 2015	Populacja	Pacjenci otrzymujący insulinę za pomocą pomp insulinowych	Frequency of dermatological side effects of continuous subcutaneous insulin infusion in children and adolescents with type 1 diabetes.	Exp Clin Endocrinol Diabetes. 2015 Apr;123(4):260-4.
6.	Karlin 2016	Populacja	Pacjenci otrzymujący insulinę za pomocą pomp insulinowych	Duration of Infusion Set Survival in Lipohypertrophy Versus Nonlipohypertrophied Tissue in Patients with Type 1 Diabetes.	Diabetes Technol Ther. 2016 Jul;18(7):429-35.
7.	Overland 2009	Populacja	Pacjenci otrzymujący insulinę za pomocą pomp insulinowych	Lipohypertrophy: does it matter in daily life? A study using a continuous glucose monitoring system.	Diabetes Obes Metab. 2009 May;11(5):460-3.
8.	Rabbone 2018	Populacja	Pacjenci stosujący insulinę z wykorzystaniem pomp insulinowych	Insulin pump breakdown and infusion set failure in Italian children with type 1 diabetes: A 1-year prospective observational study with suggestions to minimize clinical impact.	Diabetes Obes Metab. 2018 Nov;20(11):2551-2556.
9.	Dagdelen 2018	Populacja	Pacjenci uwzględnieni w badaniu Frid 2016	Turkish Insulin Injection Techniques Study: Complications of Injecting Insulin Among Turkish Patients with Diabetes, Education They Received, and the Role of Health Care Professional as Assessed by Survey Questionnaire.	Diabetes Ther. 2018 Aug;9(4):1615-1628.

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
10.	Famulla 2016	Populacja	Wszyscy pacjenci z lipohipertrfią	Insulin Injection Into Lipohypertrophic Tissue: Blunted and More Variable Insulin Absorption and Action and Impaired Postprandial Glucose Control.	Diabetes Care. 2016 Sep;39(9):1486-92.
11.	Pahuja 2019	Interwencja	Definicja niezgodna z PICO (jednokrotne użycie igły obejmowało pacjentów stosujących jedną igłę do 1 tyg.)	Exploring the factors associated with lipohypertrophy in insulin-treated type 2 diabetes patients in a tertiary care hospital in Mumbai, India	International Journal of Diabetes in Developing Countries. 2019; 39:426-431
12.	Al Hayek 2020	Metodyka	Dotyczy porównania igieł o różnych długościach	Evaluating the User Preference and Level of Insulin Self-Administration Adherence in Young Patients With Type 1 Diabetes: Experience With Two Insulin Pen Needle Lengths.	Cureus. 2020 Jun 17;12(6):e8673
13.	Goodarzi 2020	Metodyka	Badanie dotyczące polimorfizmu genów	Classification of type 2 diabetes genetic variants and a novel genetic risk score association with insulin clearance	Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism. 2020;105:1251-1260
14.	Klarskov 2020	Metodyka	Badanie dla urządzenia ROTO	A New Medical Device for Improved Rotation of Insulin Injections in Type 1 Diabetes Mellitus: A Proof-of-Concept Study.	J Diabetes Sci Technol. 2020 Aug 24:1932296820950688
15.	Kodikara 2020	Metodyka	Dotyczy ryzyka podania domięśniowego u pacjentów w zależności od długości igły	Assessment of distance from skin surface to muscle for evaluation of the risk of inadvertent intramuscular insulin injection at potential injection sites among patients attending a tertiary care children's hospital in Sri Lanka-an observational study.	Arch Pediatr. 2020 Jul;27(5):244-249
16.	Saxena 2020	Metodyka	Dotyczy identyfikacji genów zaangażowanych w rozwój LH u pacjentów z cukrzycą	The common pathophysiologic threads between Asian Indian diabetic's 'Thin Fat Phenotype' and partial lipodystrophy: the peripheral adipose tissue transcriptomic evidences	Adipocyte. 2020;9:253-263
17.	Chan 2011	Metodyka	Dotyczy terapii lipodystrofii	Clinical effects of long-term metreleptin treatment in patients with lipodystrophy.	Endocr Pract. 2011 Nov-Dec;17(6):922-32.
18.	Young 1984	Metodyka	Ocena absorpcji insuliny z miejsca objętego lipohipertrfią	Diabetic lipohypertrophy delays insulin absorption.	Diabetes Care. 1984 Sep-Oct;7(5):479-80.
19.	Anderson 1994	Metodyka	Ocena akceptowalności penów firmy BD	A multicentre study of the B-D(®) (Becton Dickinson) Pen as a delivery system for human insulin	Practical Diabetes. 1994;11:36-38
20.	NCT04090242 2019	Metodyka	Ocena aplikacji komórkowej i penów firmy BD	Impact of App Based Diabetes Training Program in Conjunction With the BD Nano Pen Needle in People With T2 Diabetes	https://clinicaltrials.gov/show/NCT04090242 . 2019;:
21.	Siegmund 2009	Metodyka	Ocena nawyków i preferencji wśród pacjentów używających penów	Comparison of usability and patient preference for insulin pen needles produced with different production techniques: "thin-wall" needles compared to "regular-wall" needles: An open-label study	Diabetes Technology and Therapeutics. 2009;11:523-528

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
22.	Yuan 2016	Metodyka	Ocena nowych miejsc podania insuliny (wewnętrzna część uda)	Can the upper inner side of the thigh become a new option for insulin injection?	Curr Med Res Opin. 2016 Jul;32(7):1319-24.
23.	Jordan 2013	Metodyka	Ocena skuteczności programu edukacyjnego	The Tayside insulin management course: an effective education programme in type 1 diabetes.	Int J Clin Pract. 2013 May;67(5):462-8.
24.	De Berardis 2018	Metodyka	Ocena skuteczności, bezpieczeństwa i akceptowalności dwóch rozmiarów igieł	Efficacy, safety and acceptability of the new pen needle 34G x 3.5 mm: a crossover randomized non-inferiority trial; AGO 02 study.	Curr Med Res Opin. 2018 Sep;34(9):1699-1704.
25.	Adh kari 2018	Metodyka	Ocena wiedzy i techniki podawania insuliny przez pielęgniarki	Assessment of Insulin Injection Practice of Nurses Working in a Tertiary Healthcare Center of Nepal.	Nurs Res Pract. 2018 Aug 1;2018:9375067.
26.	Campinos 2017	Metodyka	Ocena wpływu edukacji w zakresie techniki iniekcji	An Effective Intervention for Diabetic Lipohypertrophy: Results of a Randomized, Controlled, Prospective Multicenter Study in France.	Diabetes Technol Ther. 2017 Nov;19(11):623-632.
27.	Gorska-Ciebiada 2020	Metodyka	Ocena wpływu edukacji w zakresie techniki iniekcji	Improved insulin injection technique, treatment satisfaction and glycemic control: Results from a large cohort education study.	J Clin Transl Endocrinol. 2020 Feb 4;19:100217.
28.	Misnikova 2017	Metodyka	Ocena wpływu edukacji w zakresie techniki insuliny	A Randomized Controlled Trial to Assess the Impact of Proper Insulin Injection Technique Training on Glycemic Control.	Diabetes Ther. 2017 Dec;8(6):1309-1318.
29.	Praestmark 2016	Metodyka	Ocena wpływu kształtu igieł na ból w trakcie iniekcji	Pen needle design influences ease of insertion, pain, and skin trauma in subjects with type 2 diabetes	BMJ open diabetes research and care. 2016;4:
30.	Ferland 1975	Metodyka	Ocena wpływu pojedynczej dawki insuliny na rozwój atrofii	Single peak insulin in the treatment of insulin induced fat atrophy	Journal of Pediatrics. 1975;86:741-743
31.	Smith 2017	Metodyka	Ocena wpływu programu edukacyjnego na rozwój lipohipertrofii	UK lipohypertrophy interventional study.	Diabetes Res Clin Pract. 2017 Apr;126:248-253.
32.	Arendt-Nielsen 2006	Metodyka	Ocena wpływu średnicy igły na ból i krwawienie	Pain following controlled cutaneous insertion of needles with different diameters	Somatosensory and Motor Research. 2006;23:37-43
33.	Nagai 2013	Metodyka	Porównanie wielkości igieł	Comparison between shorter straight and thinner microtapered insulin injection needles	Diabetes technology & therapeutics. 2013;15:550-555
34.	Demir 2016	Metodyka	Porównanie rodzajów występowania lipohipertrofii	Partial lipodystrophy of the limbs in a diabetes clinic setting.	Prim Care Diabetes. 2016 Aug;10(4):293-9.
35.	Herman 2005	Metodyka	Porównanie CSII vs MDI	A clinical trial of continuous subcutaneous insulin infusion versus multiple daily injections in older adults with type 2 diabetes	Diabetes care. 2005;28:1568-1573
36.	Bergental 2015	Metodyka	Porównanie długości igieł	Safety and efficacy of insulin therapy delivered via a 4mm pen needle in obese patients with diabetes.	Mayo Clin Proc. 2015 Mar;90(3):329-38.

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
37.	Hirsch 2010	Metodyka	Porównanie długości igieł	Comparative glycemetic control, safety and patient ratings for a new 4 mm x 32G insulin pen needle in adults with diabetes.	Curr Med Res Opin. 2010 Jun;26(6):1531-41.
38.	Ross SA 1999	Metodyka	Porównanie długości igieł	Evaluation of 8 mm insulin pen needles in people with type 1 and type 2 diabetes	Practical diabetes international. 1999;16:145-148
39.	Thomas 1989	Metodyka	Porównanie jedno i wielokrotnego stosowania strzykawek	Disposable insulin syringe reuse and aseptic practices in diabetic patients.	J Gen Intern Med. 1989 Mar-Apr;4(2):97-100.
40.	Hirsch 2012	Metodyka	Porównanie wiekości igieł	Impact of a modified needle tip geometry on penetration force as well as acceptability, preference, and perceived pain in subjects with diabetes	Journal of diabetes science and technology. 2012;6:328-335
41.	Kreugel 2009	Metodyka	Porównanie wiekości igieł	The influence of needle length on glycemetic control and patient preference in obese diabetic patients	Diabetes. 2009;58:
42.	Kreugel 2011	Metodyka	Porównanie wiekości igieł	Randomized trial on the influence of the length of two insulin pen needles on glycemetic control and patient preference in obese patients with diabetes.	Diabetes Technol Ther. 2011 Jul;13(7):737-41.
43.	Norman 2012	Metodyka	Praca poglądowa	Improving patient acceptance of insulin therapy by improving needle design.	J Diabetes Sci Technol. 2012 Mar 1;6(2):336-8.
44.	Pfützner 2008	Metodyka	Praca poglądowa	Insulin delivery with FlexPen®: Dose accuracy, patient preference and adherence	Expert Opinion on Drug Delivery. 2008;5:915-925
45.	Ridyard 2016	Metodyka	Przegląd systematyczny dotyczący oceny różnych sposobów podaży leków przez pacjenta	A Systematic Review of Patients' Perspectives on the Subcutaneous Route of Medication Administration	Patient. 2016;9:281-292
46.	NCT02271594 2014	Metodyka	Publikacja dodatkowa do badania oceniającego skuteczność leczenia lipohipertrofii	Treating Diabetic Lipohypertrophy With Intensive Education Versus Standard Care	https://clinicaltrials.gov/show/NCT02271594 . 2014;:
47.	Hansen 2011	Metodyka	Samodzielna insulinoterapia u chorych z dysfunkcją zręcznościową	Needle with a novel attachment versus conventional screw-thread needles: a preference and usability test among adults with diabetes and impaired manual dexterity	Diabetes technology & therapeutics. 2011;13:579-585
48.	Crouch 1979	Metodyka	Wielokrotne wykorzystanie igieł do strzykawek	Reuse of disposable syringe-needle units in the diabetic patient.	Diabetes Care. 1979 Sep-Oct;2(5):418-20.
49.	Cui 2016	Metodyka	Wielokrotne wykorzystanie igieł do strzykawek	Status and expenses: re-use of insulin syringe needles in the diabetic patients in Beijing	Value in health. Conference: ISPOR 19th annual european congress. Austria. Conference start: 20161029. Conference end: 20161102. 2016;19:A860

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
50.	Stepanas 1982	Metodyka	Wielokrotne wykorzystanie strzykawek	Reuse of disposable insulin syringes.	Med J Aust. 1982 Apr 3;1(7):311-3.
51.	Xu 2019	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Prevalence and contributing risk factors of insulin-induced lipotrophy among people with diabetes in China	Diabetes/Metabolism Research and Reviews. 2019;35:
52.	Schuler 1992	Punkty końcowe	Brak możliwości porównania dla ocenianych punktów końcowych	Is the reuse of needles for insulin injection systems associated with a higher risk of cutaneous complications?	Diabetes Res Clin Pract. 1992 Jun;16(3):209-12.
53.	Al Ajlouni 2016	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Prevalence of lipohypertrophy and associated risk factors in insulin-treated patients with type 2 diabetes mellitus	Int J Endocrinol Metab. 2015 April; 13(2):e20776
54.	Alemzadeh 2003	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Glucose sensor evaluation of glycemic instability in pediatric type 1 diabetes mellitus.	Diabetes Technol Ther. 2003;5(2):167-73.
55.	Alexander 1988	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Disposal of plastic insulin syringes and needles	Practical Diabetes. 1988;5:122-123
56.	Al-Hayek 2015	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Frequency and associated risk factors of recurrent diabetic ketoacidosis among Saudi adolescents with type 1 diabetes mellitus.	Saudi Med J. 2015 Feb;36(2):216-20.
57.	Angamo 2013	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Determinants of Glycemic Control among Insulin Treated Diabetic Patients in Southwest Ethiopia: Hospital Based Cross Sectional Study	PLoS ONE. 2013;8:
58.	Aziz 1984	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Recurrent use of disposable syringe-needle units in diabetic children.	Diabetes Care. 1984 Mar-Apr;7(2):118-20.
59.	Berard 2015	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Injection technique practices in a population of Canadians with diabetes: results from a recent patient/diabetes educator survey.	Can J Diabetes. 2015 Apr;39(2):146-51. doi: 10.1016/j.jcjd.2014.10.003.
60.	Bertuzzi 2017	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Ultrasound characterization of insulin induced lipohypertrophy in type 1 diabetes mellitus.	J Endocrinol Invest. 2017 Oct;40(10):1107-1113.
61.	Calliari 2018	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Insulin Injection Technique Questionnaire: Results of an international study comparing Brazil, Latin America and World data	Diabetology and Metabolic Syndrome. 2018;10:
62.	Chlup 1990	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	A prospective study of the hazards of multiple use of disposable syringes and needles in intensified insulin therapy.	Diabet Med. 1990 Aug;7(7):624-7.
63.	Collins 1983	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Safety of reusing disposable plastic insulin syringes.	Lancet. 1983 Mar 12;1(8324):559-61.
64.	Cunha 2017	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Insulin therapy waste produced in the households of people with diabetes monitored in Primary Care.	Rev Bras Enferm. 2017 May-Jun;70(3):618-625.

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
65.	Dagdelen 2018	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Turkish Insulin Injection Technique Study: Population Characteristics of Turkish Patients with Diabetes Who Inject Insulin and Details of Their Injection Practices as Assessed by Survey Questionnaire.	Diabetes Ther. 2018 Aug;9(4):1629-1645.
66.	De Salvo 2015	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Effect of lipohypertrophy on accuracy of continuous glucose monitoring in patients with type 1 diabetes	Diabetes Care. 2015;38:e166-e167
67.	De Villiers F.P.R. 2005	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Lipohypertrophy - A complication of insulin injections [10]	South African Medical Journal. 2005;95:858-859
68.	De Villiers F.P.R. 2006	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Lipohypertrophy - A complication of insulin injections	Journal of Endocrinology, Metabolism and Diabetes of South Africa. 2006;11:64-66
69.	Gentile 2011	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Metabolic consequences of incorrect insulin administration techniques in aging subjects with diabetes.	Acta Diabetol. 2011 Jun;48(2):121-5.
70.	Gentile 2016	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	A suitable palpation technique allows to identify skin lipohypertrophic lesions in insulin-treated people with diabetes.	Springerplus. 2016 May 5;5:563.
71.	Grassi 2014	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Optimizing insulin injection technique and its effect on blood glucose control.	J Clin Transl Endocrinol. 2014 Jul 23;1(4):145-150.
72.	Guan 2018	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	An analysis on the factors associated with reuse of insulin pen needles in type 2 diabetic patients in China	Journal of Chinese Pharmaceutical Sciences. 2018;27:51-58
73.	Hajheydari 2011	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Frequency of lipodystrophy induced by recombinant human insulin	European Review for Medical and Pharmacological Sciences. 2011; 15:1196-1201
74.	Hauner 1996	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Prevalence of lipohypertrophy in insulin-treated diabetic patients and predisposing factors	Exp Clin Endocrinol Diabetes. 1996; 104:106-110
75.	Haslacher 2018	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Type 1 diabetes care: Improvement by standardization in a diabetes rehabilitation clinic. An observational report	PLoS ONE. 2018;13:
76.	Hirose 2013	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Identification and comparison of insulin pharmacokinetics injected with a new 4-mm needle vs 6- and 8-mm needles accounting for endogenous insulin and C-peptide secretion kinetics in non-diabetic adult males.	J Diabetes Investig. 2013 May 6;4(3):287-96.
77.	Hodge. 1980	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Multiple use of disposable insulin syringe-needle units	Journal of the American Medical Association. 1980;244:266-267

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
78.	JPRN-UMIN000012377 2014	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	The cross over comparison of usability and patient preference for two new insulin pen needles in type 1 diabetes	http://www.who.int/trialsearch/Trial2.aspx?TrialID=JPRN-UMIN000012377 . 2014;:
79.	Kakourou 1994	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Limited joint mobility and lipodystrophy in children and adolescents with insulin-dependent diabetes mellitus.	Pediatr Dermatol. 1994 Dec;11(4):310-4.
80.	Kalra 2017	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Indian Injection Technique Study: Injecting Complications, Education, and the Health Care Professional.	Diabetes Ther. 2017 Jun;8(3):659-672.
81.	Kalra 2017	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Indian Injection Technique Study: Population Characteristics and Injection Practices.	Diabetes Ther. 2017 Jun;8(3):637-657.
82.	Kalra 2018	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Pediatric Insulin Injection Technique: A Multi-Country Survey and Clinical Practice Implications.	Diabetes Ther. 2018 Dec;9(6):2291-2302.
83.	Khutsoane 2008	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Biphasic insulin aspart 30 treatment improves glycaemic control in patients with type 2 diabetes in a clinical practice setting: experience from the PRESENT study.	Diabetes Obes Metab. 2008 Mar;10(3):212-22.
84.	Klimontov 2018	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Insulin-induced lipohypertrophy: Clinical and ultrasound characteristics	Diabetes Mellitus. 2018;21:255-263
85.	Li 2016	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Injection sites lipohypertrophy among 736 patients with type 2 diabetes of different-grade hospitals	International Journal of Clinical and Experimental Medicine. 2016;9:13178-13183
86.	Marran 2014	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	SKINNY – SKIN thickness and needles in the young	SAJCH South African Journal of Child Health. 2014;8:92-95
87.	NA 1983	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Disposable or non-disposable syringes and needles for diabetics? Strathclyde Diabetic Group.	Br Med J (Clin Res Ed). 1983 Jan 29;286(6362):369-70.
88.	Olamoyegun 2018	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Audit of insulin prescription patterns and associated burden among diabetics in a tertiary health institution in Nigeria.	Afr Health Sci. 2018 Dec;18(4):852-864.
89.	Omar 2011	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Lipohypertrophy in children and adolescents with type 1 diabetes and the associated factors	BMC Research Notes. 2011; 4:290
90.	Partanen 2000	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Insulin injection practices	Practical Diabetes International. 2000;17:252-254
91.	Patil 2017	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Assessment of insulin injection techniques among diabetes patients in a tertiary care centre.	Diabetes Metab Syndr. 2017 Nov;11 Suppl 1:S53-S56.
92.	Poteet 1987	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Outcome of multiple usage of disposable syringes in the insulin-requiring diabetic.	Nurs Res. 1987 Nov-Dec;36(6):350-2.

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
93.	Reid 2012	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Changing practice for safe insulin administration.	Nurs Times. 2012 Mar 6-12;108(10):22, 24, 26.
94.	Saez de Ibarra 1998	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Factors related to lipohypertrophy in insulin-treated diabetic patients: role of educational intervention	Practical Diabetes International. 1998; 15(1): 9-11
95.	Sim 2014	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	The appropriateness of the length of insulin needles based on determination of skin and subcutaneous fat thickness in the abdomen and upper arm in patients with type 2 diabetes	Diabetes and Metabolism Journal. 2014;38:120-133
96.	Song 2018	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Insulin Injection Technique in China Compared with the Rest of the World.	Diabetes Ther. 2018 Dec;9(6):2357-2368.
97.	Spain 2016	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Self-reported Barriers to Adherence and Persistence to Treatment With Injectable Medications for Type 2 Diabetes.	Clin Ther. 2016 Jul;38(7):1653-1664.e1.
98.	Stephens 2003	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Subcutaneous insulin without a needle: A pilot evaluation of the J-Tip® delivery system	Practical Diabetes International. 2003;20:47-50
99.	Trief 2016	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Incorrect insulin administration: A problem that warrants attention	Clinical Diabetes. 2016;34:25-33
100.	Tsadik 2018	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Effect of insulin-induced lipodystrophy on glycemic control among children and adolescents with diabetes in Tikur Anbessa specialized hospital, Addis Ababa, Ethiopia	Journal of Diabetes Research. 2018; 2018: 1-7
101.	Tsadik 2017	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Insulin Induced Lipohypertrophy and Glycemic Control among Children and Adolescents with Diabetes in Tikur Anbessa Specialized Hospital, Addis Ababa, Ethiopia	http://etd.aau.edu.et/bitstream/handle/123456789/13040/Afewerki%20Gebreemeskel.pdf?sequence=1&isAllowed=y
102.	Deeb 2019	Punkty końcowe	Brak wyników w populacji otrzymujących insulinę metodą MDI	Impact of Insulin Injection and Infusion Routines on Lipohypertrophy and Glycemic Control in Children and Adults with Diabetes.	Diabetes Ther. 2019 Feb;10(1):259-267.
103.	Gentile 2016	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych (komentarz do wykluczonego badania Al. Ajlouni 2016)	Lipodystrophy and associated risk factors in insulin-treated people with diabetes	Int J Endocrinol Metab. 2016 April; 14(2):e33997
104.	Chen 2020	Typ publikacji	Abstrakt	Pb2 adherence to injectable antidiabetic therapies (iat) among patients with type 2 diabetes mellitus (T2DM) in China: results from a cross-sectional survey study	Value in Health. 2020;23:S13
105.	Dos Santos 2019	Typ publikacji	Abstrakt	Acquired lipodystrophy among children and adolescents attending a diabetes camp	Pediatric Diabetes. 2019;20:246

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
106.	Nash 2020	Typ publikacji	Abstrakt	Is there a gap in the knowledge of adults with Cystic Fibrosis-Related Diabetes (CFRD) regarding correct insulin injection technique?	Journal of Cystic Fibrosis. 2020;19:S128
107.	Foss-Freitas 2020	Typ publikacji	Przegląd systematyczny dotyczący rozpoznawania i leczenia lipodystrofii	Diagnostic strategies and clinical management of lipodystrophy.	Expert Rev Endocrinol Metab. 2020 Mar;15(2):95-114. doi: 10.1080/17446651.2020.1735360.
108.	Adams 2014	Typ publikacji	Abstrakt	The impact of a dedicated specialist service on clinical outcomes in patients with lipodystrophy and/or severe insulin resistance	Diabetic Medicine. 2014;31:177
109.	Ayad 2014	Typ publikacji	Abstrakt	Epidemiology of lipohypertrophy versus lipoatrophy among type1 diabetic school children in Menofia, Egypt	Pediatric Diabetes. 2014;15:110
110.	Barola 2016	Typ publikacji	Abstrakt	Presence of lipohypertrophy and its relation to insulin injection practices in patients with type 1 diabetes mellitus	Value in Health. 2016;19:A896
111.	Bergental 2013	Typ publikacji	Abstrakt	Insulin therapy with a 4mm x 32G pen needle vs. larger needles in obese subjects	Diabetes. 2013;62:A250
112.	Buyruk 2019	Typ publikacji	Abstrakt	Prevalence and risk factors of lipohypertrophy and lipoatrophy in diabetes patients receiving insulin therapy	Diabetes. 2019;68:
113.	Casciano 2009	Typ publikacji	Abstrakt	A quantitative assessment of patients' barriers to insulin	Diabetologia. 2009;52:S380
114.	Charter 2015	Typ publikacji	Abstrakt	The assessment of value for medical devices: A case study on injection technique education in insulin delivery	Value in Health. 2015;18:A364
115.	Chen 2012	Typ publikacji	Abstrakt	Clinical survey to assess outcomes in diabetes patients using pen needles of different lengths	Value in Health. 2012;15:A660
116.	Chen 2019	Typ publikacji	Abstrakt	Injection technique (IT) training in subjects injecting into lipohypertrophy (LH)-the Tianjin randomized controlled trial (RCT)	Diabetes. 2019;68:
117.	Chen 2019	Typ publikacji	Abstrakt	Insulin cost-saving estimate for injection technique (IT) training in subjects injecting into lipohypertrophy (LH)	Diabetes. 2019;68:
118.	Choleau 2011	Typ publikacji	Abstrakt	Study of insulin injection technique in type 1 diabetes children and adolescents	Pediatric Diabetes. 2011;12:97
119.	Chumak 2016	Typ publikacji	Abstrakt	Diagnostic features of lipodystrophy in children with type 1 diabetes	Hormone Research in Paediatrics. 2016;86:199
120.	Cui 2015	Typ publikacji	Abstrakt	Re-use of insulin syringe needles and its extra disease burden for diabetic patients in Beijing	Value in Health. 2015;18:A368

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
121.	Davidenko 2014	Typ publ kacji	Abstrakt	Estimation risk model of insulin induced lipohypertrophy in diabetic patients	Diabetes Technology and Therapeutics. 2014;16:A125
122.	De Araújo Melo 2019	Typ publ kacji	Abstrakt	Evaluation of insulin application by diabetic patients	Diabetology and Metabolic Syndrome. 2019;11:
123.	Del Grandi Spontao 2018	Typ publ kacji	Abstrakt	Assessment of knowledge and the practice of insulin application in patients with type 1 diabetes mellitus	Diabetology and Metabolic Syndrome. 2018;10:
124.	DeSalvo 2016	Typ publ kacji	Abstrakt	Effect of lipohypertrophy on accuracy of continuous glucose monitoring in patients with type 1 diabetes	Diabetes Technology and Therapeutics. 2016;18:S12-S13
125.	DiMario 2015	Typ publ kacji	Abstrakt	Reducing insulin syringe reuse can help lower cost of insulin waste in Brazil	Value in Health. 2015;18:A858
126.	Dong 2014	Typ publ kacji	Abstrakt	Costs of self-monitoring of blood glucose and self-injection of insulin for patients with type 2 diabetes in Beijing and Tianjin: Estimating costs of self-used devices and supplies	Value in Health. 2014;17:A246-A247
127.	Dzygała 2016	Typ publ kacji	Abstrakt	Incidence of lipotrophy associated with rapidacting insulin analogs in children with type 1 diabetes mellitus	Pediatric Diabetes. 2016;17:139-140
128.	Elsayed 2018	Typ publ kacji	Abstrakt	Study of insulin-related skin complications in children and adolescents with type 1 diabetes mellitus	Pediatric Diabetes. 2018;19:120-121
129.	Fernandes 2018	Typ publ kacji	Abstrakt	Evaluation of the use of injectables in type 1 diabetics followed in reference ambulatory	Diabetology and Metabolic Syndrome. 2018;10:
130.	Gallo 2018	Typ publ kacji	Abstrakt	Errors in self-application of insulin in a youth group	Diabetology and Metabolic Syndrome. 2018;10:
131.	Gallo 2018	Typ publ kacji	Abstrakt	Risk factors associated with lipodystrophy	Diabetology and Metabolic Syndrome. 2018;10:
132.	Gauld 2011	Typ publ kacji	Abstrakt	Assessment of insulin pens in an urban teaching hospital outpatient clinics	Pharmacotherapy. 2011;31:315e
133.	Gentile 2013	Typ publ kacji	Abstrakt	Metabolic consequences of incorrect insulin administration techniques in aging subjects with diabetes	Diabetes Technology and Therapeutics. 2013;15:S57-S58
134.	Grassi 2018	Typ publ kacji	Abstrakt	Lipodystrophy, a complication of insulin therapy: Comparison between MDI and CSII	Diabetes Technology and Therapeutics. 2018;20:A124
135.	Guo 2014	Typ publ kacji	Abstrakt	Lipodystrophy prevalence and effects in diabetic patients with subcutaneous insulin injections in an outpatient department	Diabetes/Metabolism Research and Reviews. 2014;30:56-57
136.	Gupta 2018	Typ publ kacji	Abstrakt	Impact on glycemic profile, glycemic variability and unexplained hypoglycemia among people with T1DM	Pediatric Diabetes. 2018;19:39

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
				having lipohypertrophy, after correction of insulin injection technique	
137.	Gupta 2019	Typ publikacji	Abstrakt	Evaluation of awareness about insulin injection technique and prevalence of lipohypertrophy amongst insulin-taking diabetics in central India	Diabetes. 2019;68:
138.	Guterres 2015	Typ publikacji	Abstrakt	Reuse of disposable syringes and needles in patients with type 2 diabetes	Diabetology and Metabolic Syndrome. 2015;7:88
139.	Han 2016	Typ publikacji	Abstrakt	The current status and influential factors of insulin pen needle reuse in T2D patients from China	Value in health. Conference: ISPOR 19th annual european congress. Austria. Conference start: 20161029. Conference end: 20161102. 2016;19:A701-A702
140.	Hashem 2017	Typ publikacji	Abstrakt	Clinical impact of lipohypertrophy on glycaemic control: A systematic review and meta-analysis	Diabetes. 2017;66:A455
141.	Hirsch 2013	Typ publikacji	Abstrakt	Insulin therapy with a 4mm x 32G pen needle vs. larger needles in obese subjects, including those taking high doses and/or glargine	Diabetologia. 2013;56:S437-S438
142.	Hirsch 2015	Typ publikacji	Abstrakt	Insulin injection into regions with lipohypertrophy worsens postprandial blood glucose versus injections into normal adipose tissue	Diabetologia. 2015;58:S439
143.	Kalra 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Insulin injection technique-guidelines	Pediatric Diabetes. 2018;19:7
144.	Kalra 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Pediatric insulin injection technique: Recommendations based on the worldwide insulin injection technique survey	Pediatric Diabetes. 2018;19:73
145.	Kant 2015	Typ publikacji	Abstrakt	How informed are patients about their insulin pen needles?	Diabetic Medicine. 2015;32:131
146.	Kesavadev 2017	Typ publikacji	Abstrakt	The significance of repeated education in correcting insulin injection techniques and improving glycemic control	Diabetes. 2017;66:A185-A186
147.	Kline 2004	Typ publikacji	Abstrakt	Needle reuse and tip damage.	Diabetes Care. 2004 Feb;27(2):617.
148.	Kreugel 2009	Typ publikacji	Abstrakt	The influence of needle length on glycaemic control and injection-related complaints in obese diabetic subjects	Diabetologia. 2009;52:S377
149.	Lambert 2009	Typ publikacji	Abstrakt	Lack of awareness and education about lipohypertrophy in a diabetic population, in a district general hospital	Diabetic Medicine. 2009;26:135

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
150.	Lasalvia 2015	Typ publikacji	Abstrakt	Pen devices for insulin administration compared to needle and vial: Systematic review of literature and meta-analysis	Value in Health. 2015;18:A363
151.	Lazarev 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Quantitative ultrasound characteristics of insulin-induced lipohypertrophy in subjects with diabetes	Diabetologia. 2018;61:S125
152.	Lee 2016	Typ publikacji	Abstrakt	Detecting the bumpy bits-lipohypertrophy at the All Wales Adult CF Centre	Journal of Cystic Fibrosis. 2016;15:S97
153.	Li 2014	Typ publikacji	Abstrakt	Frequency, cost, and influence factors of insulin pen needles reuse for patients with diabetes in China	Value in Health. 2014;17:A247
154.	Liu 2016	Typ publikacji	Abstrakt	Situation and impact of insulin pen needle reuse for patients with diabetes in China	Value in Health. 2016;19:A857
155.	Maksymiuk-Klos 2017	Typ publikacji	Abstrakt	The early detection of lipodystrophy in insulin treated diabetic patients with the use of the thermal imaging camera	Diabetologia. 2017;60:S538
156.	Misnikova 2016	Typ publikacji	Abstrakt	The role of proper insulin injection technique training in achieving good glycemic control	Diabetes. 2016;65:A58-
157.	Modi 2010	Typ publikacji	Abstrakt	A survey on insulin injection practices among insulin treated patients with diabetes	Diabetic Medicine. 2010;27:113
158.	Mulnier 2017	Typ publikacji	Abstrakt	Is a 4mm insulin pen needle best for all? An independent review of the literature	Diabetes. 2017;66:A622
159.	Mulnier. 2017	Typ publikacji	Abstrakt	Subcutaneous tissue changes and dermal inflammation at insulin injections sites: A feasibility study using ultrasound to describe characterise and grade lipohypertrophy	Diabetologia. 2017;60:S90
160.	Nadig 2016	Typ publikacji	Abstrakt	A study of insulin injection practices among patients attending OPD of a tertiary care hospital in Davangere, Karnataka, India	Pediatric Diabetes. 2016;17:113
161.	Pancholi. 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Effect of rotation of injection sites and frequency of needle use on glycemic control in T1DM	Pediatric Diabetes. 2018;19:114-115
162.	Patrakeeva 2014	Typ publikacji	Abstrakt	Post-injection lipohypertrophy in T1DM patients using continuous insulin infusion (CSII) and multiple daily injections (MDI)	Diabetes Technology and Therapeutics. 2014;16:A154-A155
163.	Queiroga 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Related aspects to insulinotherapy in a care line in diabetes mellitus in Fortaleza-Ceará	Diabetology and Metabolic Syndrome. 2018;10:

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
164.	Rabbone 2017	Typ publikacji	Abstrakt	Insulin infusion pump failure: Suggestions to minimize clinical impact. Evidence from a paediatric prospective 1-year study	Pediatric Diabetes. 2017;18:79
165.	Ren 2017	Typ publikacji	Abstrakt	Pen needle reuse in chinese diabetes patients: a literature review	Value in health. Conference: ISPOR 22nd annual international meeting. United states. 2017;20:A250
166.	Santos 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Practices of self-care in the use of nph and regular insulin in a specialized ambulatory in Brazil	Diabetology and Metabolic Syndrome. 2018;10:
167.	Schnell 2013	Typ publikacji	Abstrakt	Lipoatrophy in a large pediatric diabetes outpatient service	Pediatric Diabetes. 2013;14:20
168.	Shi 2017	Typ publikacji	Abstrakt	The most common mistakes in the standardized operation of insulin and factors that affect the operation of the specification	Diabetes/Metabolism Research and Reviews. 2017;33:
169.	Smith 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Lipohypertrophy in CSII patients and its relationship to key clinical parameters	Diabetes Technology and Therapeutics. 2018;20:A130
170.	Strauss 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Pediatric insulin injection technique: Findings on lipohypertrophy from the worldwide insulin injection technique survey	Pediatric Diabetes. 2018;19:27
171.	Sun 2014	Typ publikacji	Abstrakt	Effectiveness, safety and patients' subjective feelings of insulin pen-needle: A systematic review	Value in Health. 2014;17:A336
172.	Tao 2014	Typ publikacji	Abstrakt	Estimated economic burden of insulin injection-related lipohypertrophy in chinese patients with diabetes.	Value Health. 2014 Nov;17(7):A748-9.
173.	Vatier 2012	Typ publikacji	Abstrakt	Metreleptin therapy in leptin-deficient patients with lipodystrophic syndromes: Effects on insulin secretion	Diabetologia. 2012;55:S79-S80
174.	Wang 2014	Typ publikacji	Abstrakt	Skin and subcutaneous layer thickness and prevalence of lipodystrophy at sites used for insulin injections in chinese diabetic patients	Diabetes. 2014;63:A603
175.	Werneck 2019	Typ publikacji	Abstrakt	Acquired lipodystrophy among children and adolescents attending a diabetes camp	Hormone Research in Paediatrics. 2019;92:18
176.	Xu 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Identification and prevalence of insulin induced lipohypertrophy in China: A study on B-ultrasound in Nanjing	Journal of Diabetes Investigation. 2018;9:80
177.	Xu 2018	Typ publikacji	Abstrakt	A cross-sectional study on the effect of insulin injection site and injection area on subcutaneous fat hyperplasia in 100 diabetic patients in the Nanking area	Diabetes/Metabolism Research and Reviews. 2018;34:3-4

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
178.	Yörük 2012	Typ publ kacji	Abstrakt	Analysis of causative factors on the formation of lipohypertrophy in type 1 diabetes mellitus and their relation to HbA1c levels	Pediatric Diabetes. 2012;13:98
179.	Young 1981	Typ publ kacji	Abstrakt	Patterns of injections and prevalence of lipodystrophy at insulin injection sites in insulin-dependent diabetes	Diabetologia. 1981;20:677
180.	Zhu 2016	Typ publ kacji	Analiza kosztowa	Cost analysis in type 2 diabetes patients after initiating basal insulin for 6 months: An observational registry study from China	Diabetes/Metabolism Research and Reviews. 2016;32:22-23
181.	Sackey 2009	Typ publ kacji	Brak ocenianych punktów końcowych	Images in clinical medicine. Injection-site lipoatrophy.	N Engl J Med. 2009 Nov 5;361(19):e41.
182.	Rosenbloom 2014	Typ publ kacji	Komentarz	Insulin injection lipoatrophy recidivus.	Pediatr Diabetes. 2014 Feb;15(1):73-4.
183.	Gentile 2018	Typ publ kacji	List	Cost saving effects of a short-term educational intervention entailing lower hypoglycaemic event rates in people with type 1 diabetes and lipo-hypertrophy	Diabetes Research and Clinical Practice. 2018;143:320-321
184.	Kordonouri 2002	Typ publ kacji	List	Lipohypertrophy in young patients with type 1 diabetes.	Diabetes care. 2002;25:634
185.	Oriot 2019	Typ publ kacji	List	Lipohypertrophy Effect on Glycemic Profile in an Adult With Type 1 Diabetes Using Scanned Continuous Glucose Monitoring	Journal of Diabetes Science and Technology. 2019;:
186.	Stowers 1983	Typ publ kacji	List	Re-use of plastic insulin syringes.	Lancet. 1983 Mar 26;1(8326 Pt 1):712-3.
187.	Strauss 2002	Typ publ kacji	List	An unexpected hazard of insulin injection (multiple letters)	Practical Diabetes International. 2002;19:63
188.	Chakraborty 2017	Typ publ kacji	Opis przypadków	Nonobese, nonketotic childhood-onset diabetes: Look for Lipodystrophies	Clinical Diabetes. 2017;35:257-261
189.	Harsch 2019	Typ publ kacji	Opis przypadków	Extent of lipohypertrophy in diabetic patients-Sometimes much more than meets the eye.	Clin Case Rep. 2019 Jul 30;7(9):1813-1814.
190.	Kondo 2017	Typ publ kacji	Opis przypadków	Insulin-Induced Distant Site Lipoatrophy.	Diabetes Care. 2017 Jun;40(6):e67-e68.
191.	Page 1992	Typ publ kacji	Opis przypadków	Human insulin and lipoatrophy.	Diabet Med. 1992 Oct;9(8):779.
192.	Barola 2017	Typ publ kacji	Opis przypadku	Insulin-mediated lipohypertrophy: an uncommon cause of diabetic ketoacidosis.	BMJ Case Rep. 2017 Aug 11;2017. pii: bcr-2017-220387.
193.	Ben Abdelkrim 2019	Typ publ kacji	Opis przypadku	Insulin-induced lipodystrophy and interest of insulin injection ports.	Therapie. 2019 Dec;74(6):680-682.

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
194.	Chakraborty 2010	Typ publ kacji	Opis przypadku	Injection site lipoatrophy: a rare complication of recombinant human insulin.	J Assoc Physicians India. 2010 Oct;58:630.
195.	Chakraborty 2016	Typ publ kacji	Opis przypadku	Distant site lipoatrophy: a rare complication of subcutaneous insulin therapy.	Postgrad Med J. 2016 Jan;92(1083):57-8.
196.	Chowdhury 2003	Typ publ kacji	Opis przypadku	Poor glycaemic control caused by insulin induced lipohypertrophy.	BMJ. 2003 Aug 16;327(7411):383-4.
197.	Felner 2003	Typ publ kacji	Opis przypadku	Human insulin-induced lipoatrophy.	J Pediatr. 2003 Apr;142(4):448.
198.	Krishna K2003	Typ publ kacji	Opis przypadku	Insulin induced lipoatrophy [2]	Indian Journal of Dermatology, Venereology and Leprology. 2003;69:310-311
199.	Landau 2012	Typ publ kacji	Opis przypadku	Insulin-induced lipohypertrophy	New England Journal of Medicine. 2012;366:e9
200.	Ma 2012	Typ publ kacji	Opis przypadku	Severe lipoatrophy with insulin in type 1 diabetes.	J Dermatol. 2012 Jun;39(6):578-9.
201.	Montenegro 2019	Typ publ kacji	Opis przypadku	Type 2 Congenital Generalized Lipodystrophy: The Diagnosis is in Your Hands	Journal of Pediatrics. 2019;207:257-257.e1
202.	Rosman 1986	Typ publ kacji	Opis przypadku	Fat atrophy in human insulin therapy	Diabetes Care. 1986;9:436
203.	Samadaei 1987	Typ publ kacji	Opis przypadku	Insulin lipodystrophy, lipohypertrophic type.	J Am Acad Dermatol. 1987 Sep;17(3):506-7.
204.	Velayutham 2008	Typ publ kacji	Opis przypadku	Lipoatrophy at insulin injection site.	J Assoc Physicians India. 2008 May;56:335.
205.	Verma 2017	Typ publ kacji	Opis przypadku	Insulin-Mediated Lipohypertrophy.	N Engl J Med. 2017 Aug 10;377(6):573..
206.	Chowdhury 2003	Typ publ kacji	Opis serii przypadków	Lesson of the week: Poor glycaemic control caused by insulin induced lipohypertrophy	British Medical Journal. 2003;327:383-384
207.	Dorfler 1993	Typ publ kacji	Praca poglądowa	Lipoatrophic diabetes.	Clin Investig. 1993 Apr;71(4):264-9.
208.	Akinci 2000	Typ publ kacji	Praca poglądowa	Lipodystrophy Syndromes: Presentation and Treatment	NA
209.	Calliari L.E. 2018	Typ publ kacji	Praca poglądowa	Diabetes technology in developing countries	Diabetes Technology and Therapeutics. 2018;20:A4-A5
210.	Chowdhury 2017	Typ publ kacji	Praca poglądowa	Errors of insulin therapy: Real-life experiences from developing world.	J Family Med Prim Care. 2017 Oct-Dec;6(4):724-729.

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
211.	Clarke 2006	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Dose accuracy of a reusable insulin pen using a cartridge system with an integrated plunger mechanism	Expert Opinion on Drug Delivery. 2006;3:677-683
212.	Cross 2018	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Make a point of preventing insulin pen errors	Pharmacy Times. 2018;2018:
213.	Gentile 2018	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Insulin related lipodystrophic lesions and hypoglycemia: Double standards?	Diabetes Metab Syndr. 2018 Sep;12(5):813-818.
214.	Gold 2011	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Analysis: the impact of needle, syringe, and lancet disposal on the community.	J Diabetes Sci Technol. 2011 Jul 1;5(4):848-50.
215.	Granda 2000	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Lipoatrophy, lipodystrophy, and insulin resistance.	Ann Intern Med. 2000 Aug 15;133(4):304-6.
216.	Hanas 2004	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Reducing injection pain in children and adolescents with diabetes: A review of indwelling catheters	Pediatric Diabetes. 2004;5:102-111
217.	Hirsch 2019	Typ publ kacji	Praca pogładowa	The Injection Technique Factor: What You Don't Know or Teach Can Make a Difference.	Clin Diabetes. 2019 Jul;37(3):227-233.
218.	Hussar 2016	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Insulin degludec, Lixisenatide, and Patiromer sorbitex calcium	Journal of the American Pharmacists Association. 2016;56:691-694
219.	Kadiyala 2014	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Insulin induced lipodystrophy	British Journal of Diabetes and Vascular Disease. 2014;14:131-133
220.	Kalra 2016	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Prevention of lipohypertrophy.	J Pak Med Assoc. 2016 Jul;66(7):910-1.
221.	King 2003	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Subcutaneous insulin injection technique.	Nurs Stand. 2003 May 7-13;17(34):45-52; quiz 54-5.
222.	Korytkowski 2005	Typ publ kacji	Praca pogładowa	FlexPen®: Addressing issues of confidence and convenience in insulin delivery	Clinical Therapeutics. 2005;27:S89-S100
223.	Madhu 2019	Typ publ kacji	Praca pogładowa	The clinical relevance of lipohypertrophy	International Journal of Diabetes in Developing Countries. 2019;39:417-418
224.	NA 2001	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Insulin administration.	Diabetes Care. 2001 Nov;24(11):1984-7.
225.	Slaw k 2007	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Adipose tissue expandability and the metabolic syndrome	Genes and Nutrition. 2007;2:41-45
226.	Gupta 2017	Typ publ kacji	Przegląd systematyczny dla lipohipertrofii niezależnie od przyczyny	Clinical features and management of non-HIV-related lipodystrophy in children: A systematic review	Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism. 2017;102:363-374

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
227.	Kordonouri 2015	Typ publ kacji	Przegląd systematyczny dla pacjentów z lipohipertrofią u których w >80% stosowano pompy insulinowe	Lipoatrophy in children with type 1 diabetes: an increasing incidence?	J Diabetes Sci Technol. 2015 Mar;9(2):206-8.
228.	Deng 2017	Typ publ kacji	Przegląd systematyczny oceniający częstość występowania lipohipertrofii	Prevalence of lipohypertrophy in insulin-treated diabetes patients: A systematic review and meta-analysis.	J Diabetes Investig. 2017 Sep 1.
229.	NCT01271608 2011	Typ publ kacji	Publikacja dodatkowa do badania Lamblet 2011 (publikacja w języku hiszpańskim)	Study to Evaluate the Need of Needle Change for Application of Intramuscular, Subcutaneous and Intradermal Injection	https://clinicaltrials.gov/show/NCT01271608 . 2011;:
230.	Hirsch 2012	Typ publ kacji	Publikacja dodatkowa do wykluczonego badania Hirsch 2010	Glycemic control, reported pain and leakage with a 4mm x 32G pen needle in obese and non-obese adults with diabetes: a post hoc analysis	Current medical research and opinion. 2012;28:1305-1311
231.	ISRCTN12263696 2017	Typ publ kacji	Publikacja dodatkowa do wykluczonego badania Misnikova 2017	Studying the effect of the correct insulin injection technique training and single use of needles for insulin pens on the control of blood glucose and daily dose of injected insulin in diabetic patients receiving multiple insulin injections	http://www.who.int/trialsearch/Trial2.aspx?TrialID=ISRCTN12263696 . 2017;:
232.	Bahendeka 2019	Typ publ kacji	Wytyczne praktyki klinicznej	EADSG Guidelines: Insulin Storage and Optimisation of Injection Technique in Diabetes Management.	Diabetes Ther. 2019 Apr;10(2):341-366.
233.	NA 1998	Typ publ kacji	Wytyczne praktyki klinicznej	Insulin Administration	Diabetes Care. 1998;21:S72-S75
234.	Silver 2018	Typ publ kacji	Wytyczne praktyki klinicznej	EADSG Guidelines: Insulin Therapy in Diabetes.	Diabetes Ther. 2018 Apr;9(2):449-492.
235.	Spollett 2016	Typ publ kacji	Wytyczne praktyki klinicznej	Improvement of Insulin Injection Technique: Examination of Current Issues and Recommendations.	Diabetes Educ. 2016 Aug;42(4):379-94.
236.	Vitebskaya 2020	Język	Język rosyjski	Dermatological complications of insulin therapy in children with type 1 diabetes: Cross-sectional study	Voprosy Sovremennoi Pediatrii - Current Pediatrics. 2020;19:26-34
237.	Bosquet 1986	Język	Język francuski	[Innocuousness of the limited reuse of injection materials by insulin-dependent diabetics].	Ann Endocrinol (Paris). 1986;47(2):124-7.
238.	Dorchy 2008	Język	Język francuski	High glycated haemoglobin levels influence injection pain in diabetic children and adolescents	Revue Medicale de Bruxelles. 2008;29:5-9
239.	Halimi 2018	Język	Język francuski	A persistent problem: The reuse of needles and its link with lipohypertrophies	Medecine des Maladies Metaboliques. 2018;12:516-519
240.	Le Floch 2014	Język	Język francuski	Interest of the hospital use of security needles for pen devices: The BD AutoShield™ Duo needle as an example	Medecine des Maladies Metaboliques. 2014;8:285-292

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
241.	Moulin 2015	Język	Język francuski	Lipohypertrophy at the left flank in a right-handed type 1 diabetic patient	Medecine des Maladies Metaboliques. 2015;9:45
242.	Sauvanet 2010	Język	Język francuski	Insulin injection technique: What are the practices of diabetic patients, in France	Medecine des Maladies Metaboliques. 2010;4:428-437
243.	Sauvanet 2017	Język	Język francuski	Insulin injection technique: How diabetic patients proceed in France?	Medecine des Maladies Metaboliques. 2017;11:406-415
244.	Strauss 2017	Język	Język francuski	Does education in patients with lipohypertrophy lead to improvements in glucose control?	Medecine des Maladies Metaboliques. 2017;11:425-430
245.	Diaz 2018	Język	Język hiszpański	Lipohypertrophy in type 1 diabetes mellitus patients of the Casa de la Diabetes, Cuenca, 2017-2018.	Diabetes Internacional. 2018;10:29-33
246.	Fuentes Jiménez 2002	Język	Język hiszpański	Lipodystrophies	Medicina Clinica. 2002;119:390-395
247.	Molina 2019	Język	Język hiszpański	Insulin application technique and its relationship with lipodystrophy in patients with type I diabetes mellitus	Archivos Venezolanos de Farmacologia y Terapeutica. 2019;38:1-5
248.	Mussig 2006	Język	Język niemiecki	[Lipohypertrophy].	Dtsch Med Wochenschr. 2006 Aug 18;131(33):1807-8.
249.	Castro 2007	Język	Język portugalski	[Reuse of discarded syringes in residences of children and teenagers with diabetes mellitus].	Rev Esc Enferm USP. 2007 Jun;41(2):187-95.
250.	Teixeira 2001	Język	Język portugalski	[Reutilization of disposable syringes: frequency and costs for the administration of insulin at home].	Rev Lat Am Enfermagem. 2001 Sep-Oct;9(5):47-54.
251.	Teixeira 2012	Język	Język portugalski	Use of lancets or needles in the blood glucose self-monitoring at home	Revista brasileira de enfermagem. 2012;65:601-606
252.	Misnikova 2018	Język	Język rosyjski	The role of proper insulin injection technique training for achieving of good glycaemic control	Diabetes Mellitus. 2018;21:419-424
253.	Volkova 2019	Język	Język rosyjski	Clinical significance of lipohypertrophy without visual and palpable changes detected by ultrasonography of subcutaneous fat.	Ter Arkh. 2019 May 16;91(4):62-66.
254.	Sürücü 2018	Język	Język turecki	Analysis of the incidence of lipohypertrophy and risk factors in the children with type 1 diabetes	Turkiye Klinikleri Pediatri. 2018;27:39-45
255.	Yalçın 2019	Język	Język turecki	Correcting insulin injection technical failures in the treatment of diabetic patients, how much effective?	Gazi Medical Journal. 2019;30:60-62
256.	Gentile 2010	Język	Język włoski	Metabolic consequences of incorrect insulin administration technique: Lipohypertrophy	Giornale Italiano di Diabetologia e Metabolismo. 2010;30:97-99

Tabela 43.

Zestawienie badań wykluczonych z analizy klinicznej dla porównania obecności lipohipertrofii vs brak lipohipertrofii

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
1.	Hernar 2017	Populacja	Mieszana populacja pod względem typu insulinoterapii (MDI, CSII) - brak odrębnych wyników w podgrupie pacjentów stosujących MDI	Differences in depression, treatment satisfaction and injection behaviour in adults with type 1 diabetes and different degrees of lipohypertrophy.	J Clin Nurs. 2017 Dec;26(23-24):4583-4596. doi: 10.1111/jocn.13801.
2.	Al Hayek 2018	Populacja	Pacjenci otrzymujący insulinę za pomocą pomp insulinowych	Skin-Related Complications Among Adolescents With Type 1 Diabetes Using Insulin Pump Therapy	Clinical Medicine Insights: Endocrinology and Diabetes. 2018;11:
3.	Binder 2015	Populacja	Pacjenci otrzymujący insulinę za pomocą pomp insulinowych	Frequency of dermatological side effects of continuous subcutaneous insulin infusion in children and adolescents with type 1 diabetes.	Exp Clin Endocrinol Diabetes. 2015 Apr;123(4):260-4.
4.	Karlin 2016	Populacja	Pacjenci otrzymujący insulinę za pomocą pomp insulinowych	Duration of Infusion Set Survival in Lipohypertrophy Versus Nonlipohypertrophied Tissue in Patients with Type 1 Diabetes.	Diabetes Technol Ther. 2016 Jul;18(7):429-35.
5.	Overland 2009	Populacja	Pacjenci otrzymujący insulinę za pomocą pomp insulinowych	Lipohypertrophy: does it matter in daily life? A study using a continuous glucose monitoring system.	Diabetes Obes Metab. 2009 May;11(5):460-3.
6.	Rabbone 2018	Populacja	Pacjenci stosujący insulinę z wykorzystaniem pomp insulinowych	Insulin pump breakdown and infusion set failure in Italian children with type 1 diabetes: A 1-year prospective observational study with suggestions to minimize clinical impact.	Diabetes Obes Metab. 2018 Nov;20(11):2551-2556.
7.	Dagdelen 2018	Populacja	Pacjenci uwzględnieni w badaniu Frid 2016	Turkish Insulin Injection Techniques Study: Complications of Injecting Insulin Among Turkish Patients with Diabetes, Education They Received, and the Role of Health Care Professional as Assessed by Survey Questionnaire.	Diabetes Ther. 2018 Aug;9(4):1615-1628.
8.	Famulla 2016	Populacja	Wszyscy pacjenci z lipohipertrofią	Insulin Injection Into Lipohypertrophic Tissue: Blunted and More Variable Insulin Absorption and Action and Impaired Postprandial Glucose Control.	Diabetes Care. 2016 Sep;39(9):1486-92.
9.	Al Hayek 2020	Metodyka	Dotyczy porównania igieł o różnych długościach	Evaluating the User Preference and Level of Insulin Self-Administration Adherence in Young Patients With Type 1 Diabetes: Experience With Two Insulin Pen Needle Lengths.	Cureus. 2020 Jun 17;12(6):e8673
10.	Goodarzi 2020	Metodyka	Badanie dotyczące polimorfizmu genów	Classification of type 2 diabetes genetic variants and a novel genetic risk score association with insulin clearance	Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism. 2020;105:1251-1260

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
11.	Klarskov 2020	Metodyka	Badanie dla urządzenia ROTO	A New Medical Device for Improved Rotation of Insulin Injections in Type 1 Diabetes Mellitus: A Proof-of-Concept Study.	J Diabetes Sci Technol. 2020 Aug 24;1932296820950688
12.	Kodikara 2020	Metodyka	Dotyczy ryzyka podania domięśniowego u pacjentów w zależności od długości igły	Assessment of distance from skin surface to muscle for evaluation of the risk of inadvertent intramuscular insulin injection at potential injection sites among patients attending a tertiary care children's hospital in Sri Lanka-an observational study.	Arch Pediatr. 2020 Jul;27(5):244-249
13.	Saxena 2020	Metodyka	Dotyczy identyfikacji genów zaangażowanych w rozwój LH u pacjentów z cukrzycą	The common pathophysiologic threads between Asian Indian diabetic's 'Thin Fat Phenotype' and partial lipodystrophy: the peripheral adipose tissue transcriptomic evidences	Adipocyte. 2020;9:253-263
14.	Chan 2011	Metodyka	Dotyczy terapii lipodystrofii	Clinical effects of long-term metreleptin treatment in patients with lipodystrophy.	Endocr Pract. 2011 Nov-Dec;17(6):922-32.
15.	Young 1984	Metodyka	Ocena absorpcji insuliny z miejsca objętego lipohipertrfią	Diabetic lipohypertrophy delays insulin absorption.	Diabetes Care. 1984 Sep-Oct;7(5):479-80.
16.	Anderson 1994	Metodyka	Ocena akceptowalności penów firmy BD	A multicentre study of the B-D(®) (Becton Dickinson) Pen as a delivery system for human insulin	Practical Diabetes. 1994;11:36-38
17.	NCT04090242 2019	Metodyka	Ocena aplikacji komórkowej i penów firmy BD	Impact of App Based Diabetes Training Program in Conjunction With the BD Nano Pen Needle in People With T2 Diabetes	https://clinicaltrials.gov/show/NCT04090242 . 2019;:
18.	Siegmund 2009	Metodyka	Ocena nawyków i preferencji wśród pacjentów używających penów	Comparison of usability and patient preference for insulin pen needles produced with different production techniques: "thin-wall" needles compared to "regular-wall" needles: An open-label study	Diabetes Technology and Therapeutics. 2009;11:523-528
19.	Yuan 2016	Metodyka	Ocena nowych miejsc podania insuliny (wewnętrzna część uda)	Can the upper inner side of the thigh become a new option for insulin injection?	Curr Med Res Opin. 2016 Jul;32(7):1319-24.
20.	Jordan 2013	Metodyka	Ocena skuteczności programu edukacyjnego	The Tayside insulin management course: an effective education programme in type 1 diabetes.	Int J Clin Pract. 2013 May;67(5):462-8.
21.	De Berardis 2018	Metodyka	Ocena skuteczności, bezpieczeństwa i akceptowalności dwóch rozmiarów igieł	Efficacy, safety and acceptability of the new pen needle 34G x 3.5 mm: a crossover randomized non-inferiority trial; AGO 02 study.	Curr Med Res Opin. 2018 Sep;34(9):1699-1704.
22.	Adh kari 2018	Metodyka	Ocena wiedzy i techniki podawania insuliny przez pielęgniarki	Assessment of Insulin Injection Practice of Nurses Working in a Tertiary Healthcare Center of Nepal.	Nurs Res Pract. 2018 Aug 1;2018:9375067.
23.	Campinos 2017	Metodyka	Ocena wpływu edukacji w zakresie techniki iniekcji	An Effective Intervention for Diabetic Lipohypertrophy: Results of a Randomized, Controlled, Prospective Multicenter Study in France.	Diabetes Technol Ther. 2017 Nov;19(11):623-632.

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
24.	Gorska-Ciebiada 2020	Metodyka	Ocena wpływu edukacji w zakresie techniki iniekcji	Improved insulin injection technique, treatment satisfaction and glycemic control: Results from a large cohort education study.	J Clin Transl Endocrinol. 2020 Feb 4;19:100217.
25.	Misnikova 2017	Metodyka	Ocena wpływu edukacji w zakresie techniki insuliny	A Randomized Controlled Trial to Assess the Impact of Proper Insulin Injection Technique Training on Glycemic Control.	Diabetes Ther. 2017 Dec;8(6):1309-1318.
26.	Praestmark 2016	Metodyka	Ocena wpływu kształtu igieł na ból w trakcie iniekcji	Pen needle design influences ease of insertion, pain, and skin trauma in subjects with type 2 diabetes	BMJ open diabetes research and care. 2016;4:
27.	Ferland 1975	Metodyka	Ocena wpływu pojedynczej dawki insuliny na rozwój atrofii	Single peak insulin in the treatment of insulin induced fat atrophy	Journal of Pediatrics. 1975;86:741-743
28.	Smith 2017	Metodyka	Ocena wpływu programu edukacyjnego na rozwój lipohipertrofii	UK lipohypertrophy interventional study.	Diabetes Res Clin Pract. 2017 Apr;126:248-253.
29.	Arendt-Nielsen 2006	Metodyka	Ocena wpływu średnicy igły na ból i krwawienie	Pain following controlled cutaneous insertion of needles with different diameters	Somatosensory and Motor Research. 2006;23:37-43
30.	Nagai 2013	Metodyka	Porównanie wielkości igieł	Comparison between shorter straight and thinner microtapered insulin injection needles	Diabetes technology & therapeutics. 2013;15:550-555
31.	Demir 2016	Metodyka	Porównanie rodzajów występowania lipohipertrofii	Partial lipodystrophy of the limbs in a diabetes clinic setting.	Prim Care Diabetes. 2016 Aug;10(4):293-9.
32.	Herman 2005	Metodyka	Porównanie CSII vs MDI	A clinical trial of continuous subcutaneous insulin infusion versus multiple daily injections in older adults with type 2 diabetes	Diabetes care. 2005;28:1568-1573
33.	Bergental 2015	Metodyka	Porównanie długości igieł	Safety and efficacy of insulin therapy delivered via a 4mm pen needle in obese patients with diabetes.	Mayo Clin Proc. 2015 Mar;90(3):329-38.
34.	Hirsch 2010	Metodyka	Porównanie długości igieł	Comparative glycemic control, safety and patient ratings for a new 4 mm x 32G insulin pen needle in adults with diabetes.	Curr Med Res Opin. 2010 Jun;26(6):1531-41.
35.	Ross SA 1999	Metodyka	Porównanie długości igieł	Evaluation of 8 mm insulin pen needles in people with type 1 and type 2 diabetes	Practical diabetes international. 1999;16:145-148
36.	Thomas 1989	Metodyka	Porównanie jedno i wielokrotnego stosowania strzykawek	Disposable insulin syringe reuse and aseptic practices in diabetic patients.	J Gen Intern Med. 1989 Mar-Apr;4(2):97-100.
37.	Hirsch 2012	Metodyka	Porównanie wielkości igieł	Impact of a modified needle tip geometry on penetration force as well as acceptability, preference, and perceived pain in subjects with diabetes	Journal of diabetes science and technology. 2012;6:328-335
38.	Kreugel 2009	Metodyka	Porównanie wielkości igieł	The influence of needle length on glycemic control and patient preference in obese diabetic patients	Diabetes. 2009;58:

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
39.	Kreugel 2011	Metodyka	Porównanie wie kości igieł	Randomized trial on the influence of the length of two insulin pen needles on glycemic control and patient preference in obese patients with diabetes.	Diabetes Technol Ther. 2011 Jul;13(7):737-41.
40.	Norman 2012	Metodyka	Praca poglądowa	Improving patient acceptance of insulin therapy by improving needle design.	J Diabetes Sci Technol. 2012 Mar 1;6(2):336-8.
41.	Pfützner 2008	Metodyka	Praca poglądowa	Insulin delivery with FlexPen®: Dose accuracy, patient preference and adherence	Expert Opinion on Drug Delivery. 2008;5:915-925
42.	Ridyard 2016	Metodyka	Przeegląd systematyczny dotyczący oceny różnych sposobów podaży leków przez pacjenta	A Systematic Review of Patients' Perspectives on the Subcutaneous Route of Medication Administration	Patient. 2016;9:281-292
43.	NCT02271594 2014	Metodyka	Publikacja dodatkowa do badania oceniającego skuteczność leczenia lipohipertrofii	Treating Diabetic Lipohypertrophy With Intensive Education Versus Standard Care	https://clinicaltrials.gov/show/NCT02271594 . 2014;:
44.	Hansen 2011	Metodyka	Samodzielna insulinoterapia u chorych z dysfunkcją zręcznościową	Needle with a novel attachment versus conventional screw-thread needles: a preference and usability test among adults with diabetes and impaired manual dexterity	Diabetes technology & therapeutics. 2011;13:579-585
45.	Crouch 1979	Metodyka	Wielokrotne wykorzystanie igieł do strzykawek	Reuse of disposable syringe-needle units in the diabetic patient.	Diabetes Care. 1979 Sep-Oct;2(5):418-20.
46.	Cui 2016	Metodyka	Wielokrotne wykorzystanie igieł do strzykawek	Status and expenses: re-use of insulin syringe needles in the diabetic patients in Beijing	Value in health. Conference: ISPOR 19th annual european congress. Austria. Conference start: 20161029. Conference end: 20161102. 2016;19:A860
47.	Stepanas 1982	Metodyka	Wielokrotne wykorzystanie strzykawek	Reuse of disposable insulin syringes.	Med J Aust. 1982 Apr 3;1(7):311-3.
48.	Xu 2019	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Prevalence and contributing risk factors of insulin-induced lipotrophy among people with diabetes in China	Diabetes/Metabolism Research and Reviews. 2019;35:
49.	Schuler 1992	Punkty końcowe	Brak możliwości porównania dla ocenianych punktów końcowych	Is the reuse of needles for insulin injection systems associated with a higher risk of cutaneous complications?	Diabetes Res Clin Pract. 1992 Jun;16(3):209-12.
50.	Alemzadeh 2003	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Glucose sensor evaluation of glycemic instability in pediatric type 1 diabetes mellitus.	Diabetes Technol Ther. 2003;5(2):167-73.
51.	Alexander 1988	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Disposal of plastic insulin syringes and needles	Practical Diabetes. 1988;5:122-123

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
52.	Al-Hayek 2015	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Frequency and associated risk factors of recurrent diabetic ketoacidosis among Saudi adolescents with type 1 diabetes mellitus.	Saudi Med J. 2015 Feb;36(2):216-20.
53.	Angamo 2013	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Determinants of Glycemic Control among Insulin Treated Diabetic Patients in Southwest Ethiopia: Hospital Based Cross Sectional Study	PLoS ONE. 2013;8:
54.	Aziz 1984	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Recurrent use of disposable syringe-needle units in diabetic children.	Diabetes Care. 1984 Mar-Apr;7(2):118-20.
55.	Berard 2015	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Injection technique practices in a population of Canadians with diabetes: results from a recent patient/diabetes educator survey.	Can J Diabetes. 2015 Apr;39(2):146-51. doi: 10.1016/j.cjcd.2014.10.003.
56.	Bertuzzi 2017	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Ultrasound characterization of insulin induced lipohypertrophy in type 1 diabetes mellitus.	J Endocrinol Invest. 2017 Oct;40(10):1107-1113.
57.	Calliari 2018	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Insulin Injection Technique Questionnaire: Results of an international study comparing Brazil, Latin America and World data	Diabetology and Metabolic Syndrome. 2018;10:
58.	Chlup 1990	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	A prospective study of the hazards of multiple use of disposable syringes and needles in intensified insulin therapy.	Diabet Med. 1990 Aug;7(7):624-7.
59.	Collins 1983	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Safety of reusing disposable plastic insulin syringes.	Lancet. 1983 Mar 12;1(8324):559-61.
60.	Cunha 2017	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Insulin therapy waste produced in the households of people with diabetes monitored in Primary Care.	Rev Bras Enferm. 2017 May-Jun;70(3):618-625.
61.	Dagdelen 2018	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Turkish Insulin Injection Technique Study: Population Characteristics of Turkish Patients with Diabetes Who Inject Insulin and Details of Their Injection Practices as Assessed by Survey Questionnaire.	Diabetes Ther. 2018 Aug;9(4):1629-1645.
62.	De Coninck 2010	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Results and analysis of the 2008–2009 Insulin Injection Technique Questionnaire survey	Journal of Diabetes. 2010; 2: 168–179
63.	De Salvo 2015	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Effect of lipohypertrophy on accuracy of continuous glucose monitoring in patients with type 1 diabetes	Diabetes Care. 2015;38:e166-e167
64.	De Villiers F.P.R. 2005	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Lipohypertrophy - A complication of insulin injections [10]	South African Medical Journal. 2005;95:858-859
65.	De Villiers F.P.R. 2006	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Lipohypertrophy - A complication of insulin injections	Journal of Endocrinology, Metabolism and Diabetes of South Africa. 2006;11:64-66

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
66.	Gentile 2011	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Metabolic consequences of incorrect insulin administration techniques in aging subjects with diabetes.	Acta Diabetol. 2011 Jun;48(2):121-5.
67.	Gentile 2016	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	A suitable palpation technique allows to identify skin lipohypertrophic lesions in insulin-treated people with diabetes.	Springerplus. 2016 May 5;5:563.
68.	Grassi 2014	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Optimizing insulin injection technique and its effect on blood glucose control.	J Clin Transl Endocrinol. 2014 Jul 23;1(4):145-150.
69.	Guan 2018	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	An analysis on the factors associated with reuse of insulin pen needles in type 2 diabetic patients in China	Journal of Chinese Pharmaceutical Sciences. 2018;27:51-58
70.	Haslacher 2018	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Type 1 diabetes care: Improvement by standardization in a diabetes rehabilitation clinic. An observational report	PLoS ONE. 2018;13:
71.	Hirose 2013	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Identification and comparison of insulin pharmacokinetics injected with a new 4-mm needle vs 6- and 8-mm needles accounting for endogenous insulin and C-peptide secretion kinetics in non-diabetic adult males.	J Diabetes Investig. 2013 May 6;4(3):287-96.
72.	Hodge. 1980	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Multiple use of disposable insulin syringe-needle units	Journal of the American Medical Association. 1980;244:266-267
73.	JPRN-UMIN000012377 2014	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	The cross over comparison of usability and patient preference for two new insulin pen needles in type 1 diabetes	http://www.who.int/trialsearch/Trial2.aspx?TrialID=JPRN-UMIN000012377 . 2014;:
74.	Kakourou 1994	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Limited joint mobility and lipodystrophy in children and adolescents with insulin-dependent diabetes mellitus.	Pediatr Dermatol. 1994 Dec;11(4):310-4.
75.	Kalra 2017	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Indian Injection Technique Study: Injecting Complications, Education, and the Health Care Professional.	Diabetes Ther. 2017 Jun;8(3):659-672.
76.	Kalra 2017	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Indian Injection Technique Study: Population Characteristics and Injection Practices.	Diabetes Ther. 2017 Jun;8(3):637-657.
77.	Kalra 2018	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Pediatric Insulin Injection Technique: A Multi-Country Survey and Clinical Practice Implications.	Diabetes Ther. 2018 Dec;9(6):2291-2302.
78.	Khutsoane 2008	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Biphasic insulin aspart 30 treatment improves glycaemic control in patients with type 2 diabetes in a clinical practice setting: experience from the PRESENT study.	Diabetes Obes Metab. 2008 Mar;10(3):212-22.
79.	Klimontov 2018	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Insulin-induced lipohypertrophy: Clinical and ultrasound characteristics	Diabetes Mellitus. 2018;21:255-263

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
80.	Li 2016	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Injection sites lipohypertrophy among 736 patients with type 2 diabetes of different-grade hospitals	International Journal of Clinical and Experimental Medicine. 2016;9:13178-13183
81.	Marran 2014	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	SKINNY – SKIN thickness and needles in the young	SAJCH South African Journal of Child Health. 2014;8:92-95
82.	Mlsnikova 2011	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	The risks of repeated use of insulin pen needles in patients with diabetes mellitus	Journal of Diabetology. 2011; 1:1-5
83.	NA 1983	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Disposable or non-disposable syringes and needles for diabetics? Strathclyde Diabetic Group.	Br Med J (Clin Res Ed). 1983 Jan 29;286(6362):369-70.
84.	Nasser 2017	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Lipohypertrophy among insulin-treated patients	Bahrain Medical Bulletin. 2017; 39(3): 146-149
85.	Olamoyegun 2018	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Audit of insulin prescription patterns and associated burden among diabetics in a tertiary health institution in Nigeria.	Afr Health Sci. 2018 Dec;18(4):852-864.
86.	Partanen 2000	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Insulin injection practices	Practical Diabetes International. 2000;17:252-254
87.	Patil 2017	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Assessment of insulin injection techniques among diabetes patients in a tertiary care centre.	Diabetes Metab Syndr. 2017 Nov;11 Suppl 1:S53-S56.
88.	Poteet 1987	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Outcome of multiple usage of disposable syringes in the insulin-requiring diabetic.	Nurs Res. 1987 Nov-Dec;36(6):350-2.
89.	Puder 2005	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Using insulin pen needles up to five times does not affect needle tip shape nor increase pain intensity	Diabetes Research and Clinical Practice. 2005; 67: 119-123
90.	Reid 2012	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Changing practice for safe insulin administration.	Nurs Times. 2012 Mar 6-12;108(10):22, 24, 26.
91.	Shetty 2018	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Screening of lipohypertrophy (LH) in type 1 and type 2 diabetes patients and factors influencing this condition	Endocrinol Metab Int J. 2018; 6(4): 309-312
92.	Sim 2014	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	The appropriateness of the length of insulin needles based on determination of skin and subcutaneous fat thickness in the abdomen and upper arm in patients with type 2 diabetes	Diabetes and Metabolism Journal. 2014;38:120-133
93.	Song 2018	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Insulin Injection Technique in China Compared with the Rest of the World.	Diabetes Ther. 2018 Dec;9(6):2357-2368.
94.	Spain 2016	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Self-reported Barriers to Adherence and Persistence to Treatment With Injectable Medications for Type 2 Diabetes.	Clin Ther. 2016 Jul;38(7):1653-1664.e1.

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
95.	Stephens 2003	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Subcutaneous insulin without a needle: A pilot evaluation of the J-Tip® delivery system	Practical Diabetes International. 2003;20:47-50
96.	Strauss 2002	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	A pan-European epidemiologic study of insulin injection technique in patients with diabetes	Pract Diab Int April. 2002; 19(3): 71-76
97.	Trief 2016	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Incorrect insulin administration: A problem that warrants attention	Clinical Diabetes. 2016;34:25-33
98.	Tsadiq 2020	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Insulin injection practices among youngsters with diabetes in T kur Anbesa Specialized Hospital, Ethiopia	Journal of Diabetes and Metabolic Disorders. 2020;:
99.	Tosun 2019	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Do patients with diabetes use the pen insulin properly?	African Health Sciences. 2019; 19(1): 1629–1637
100.	Vardar 2007	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Incidence of lipohypertrophy in diabetic patients and a study of influencing factors	Diabetes Research and Clinical Practice. 2007; 77: 231-236
101.	Deeb 2019	Punkty końcowe	Brak wyników w populacji otrzymujących insulinę metodą MDI	Impact of Insulin Injection and Infusion Routines on Lipohypertrophy and Glycemic Control in Children and Adults with Diabetes.	Diabetes Ther. 2019 Feb;10(1):259-267.
102.	Misnikova 2009	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych (abstrakt do wykluczonego badania Misnikova 2011)	Risks of repeated use of needles for insulin pen needle in patients with diabetes mellitus	Diabetologia, 2009; 52(Suppl1): S378
103.	Chen 2020	Typ publikacji	Abstrakt	Patient adherence to injectable antidiabetic therapies (iat) among patients with type 2 diabetes mellitus (T2DM) in China: results from a cross-sectional survey study	Value in Health. 2020;23:S13
104.	Dos Santos 2019	Typ publikacji	Abstrakt	Acquired lipodystrophy among children and adolescents attending a diabetes camp	Pediatric Diabetes. 2019;20:246
105.	Nash 2020	Typ publikacji	Abstrakt	Is there a gap in the knowledge of adults with Cystic Fibrosis-Related Diabetes (CFRD) regarding correct insulin injection technique?	Journal of Cystic Fibrosis. 2020;19:S128
106.	Foss-Freitas 2020	Typ publikacji	Przegląd systematyczny dotyczący rozpoznawania i leczenia lipodystrofii	Diagnostic strategies and clinical management of lipodystrophy.	Expert Rev Endocrinol Metab. 2020 Mar;15(2):95-114. doi: 10.1080/17446651.2020.1735360.
107.	Adams 2014	Typ publikacji	Abstrakt	The impact of a dedicated specialist service on clinical outcomes in patients with lipodystrophy and/or severe insulin resistance	Diabetic Medicine. 2014;31:177
108.	Ayad 2014	Typ publikacji	Abstrakt	Epidemiology of lipohypertrophy versus lipodystrophy among type 1 diabetic school children in Menofia, Egypt	Pediatric Diabetes. 2014;15:110

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
109.	Barola 2016	Typ publikacji	Abstrakt	Presence of lipohypertrophy and its relation to insulin injection practices in patients with type 1 diabetes mellitus	Value in Health. 2016;19:A896
110.	Bergental 2013	Typ publikacji	Abstrakt	Insulin therapy with a 4mm x 32G pen needle vs. larger needles in obese subjects	Diabetes. 2013;62:A250
111.	Buyruk 2019	Typ publikacji	Abstrakt	Prevalence and risk factors of lipohypertrophy and lipodystrophy in diabetes patients receiving insulin therapy	Diabetes. 2019;68:
112.	Casciano 2009	Typ publikacji	Abstrakt	A quantitative assessment of patients' barriers to insulin	Diabetologia. 2009;52:S380
113.	Charter 2015	Typ publikacji	Abstrakt	The assessment of value for medical devices: A case study on injection technique education in insulin delivery	Value in Health. 2015;18:A364
114.	Chen 2012	Typ publikacji	Abstrakt	Clinical survey to assess outcomes in diabetes patients using pen needles of different lengths	Value in Health. 2012;15:A660
115.	Chen 2019	Typ publikacji	Abstrakt	Injection technique (IT) training in subjects injecting into lipohypertrophy (LH)-the Tianjin randomized controlled trial (RCT)	Diabetes. 2019;68:
116.	Chen 2019	Typ publikacji	Abstrakt	Insulin cost-saving estimate for injection technique (IT) training in subjects injecting into lipohypertrophy (LH)	Diabetes. 2019;68:
117.	Choleau 2011	Typ publikacji	Abstrakt	Study of insulin injection technique in type 1 diabetes children and adolescents	Pediatric Diabetes. 2011;12:97
118.	Chumak 2016	Typ publikacji	Abstrakt	Diagnostic features of lipodystrophy in children with type 1 diabetes	Hormone Research in Paediatrics. 2016;86:199
119.	Cui 2015	Typ publikacji	Abstrakt	Re-use of insulin syringe needles and its extra disease burden for diabetic patients in Beijing	Value in Health. 2015;18:A368
120.	Davidenko 2014	Typ publikacji	Abstrakt	Estimation risk model of insulin induced lipohypertrophy in diabetic patients	Diabetes Technology and Therapeutics. 2014;16:A125
121.	De Araújo Melo 2019	Typ publikacji	Abstrakt	Evaluation of insulin application by diabetic patients	Diabetology and Metabolic Syndrome. 2019;11:
122.	Del Grandi Spontao 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Assessment of knowledge and the practice of insulin application in patients with type 1 diabetes mellitus	Diabetology and Metabolic Syndrome. 2018;10:
123.	DeSalvo 2016	Typ publikacji	Abstrakt	Effect of lipohypertrophy on accuracy of continuous glucose monitoring in patients with type 1 diabetes	Diabetes Technology and Therapeutics. 2016;18:S12-S13
124.	DiMario 2015	Typ publikacji	Abstrakt	Reducing insulin syringe reuse can help lower cost of insulin waste in Brazil	Value in Health. 2015;18:A858

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
125.	Dong 2014	Typ publikacji	Abstrakt	Costs of self-monitoring of blood glucose and self-injection of insulin for patients with type 2 diabetes in Beijing and Tianjin: Estimating costs of self-used devices and supplies	Value in Health. 2014;17:A246-A247
126.	Dzygala 2016	Typ publikacji	Abstrakt	Incidence of lipoatrophy associated with rapidacting insulin analogs in children with type 1 diabetes mellitus	Pediatric Diabetes. 2016;17:139-140
127.	Elsayed 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Study of insulin-related skin complications in children and adolescents with type 1 diabetes mellitus	Pediatric Diabetes. 2018;19:120-121
128.	Fernandes 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Evaluation of the use of injectables in type 1 diabetics followed in reference ambulatory	Diabetology and Metabolic Syndrome. 2018;10:
129.	Gallo 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Errors in self-application of insulin in a youth group	Diabetology and Metabolic Syndrome. 2018;10:
130.	Gallo 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Risk factors associated with lipodystrophy	Diabetology and Metabolic Syndrome. 2018;10:
131.	Gauld 2011	Typ publikacji	Abstrakt	Assessment of insulin pens in an urban teaching hospital outpatient clinics	Pharmacotherapy. 2011;31:315e
132.	Gentile 2013	Typ publikacji	Abstrakt	Metabolic consequences of incorrect insulin administration techniques in aging subjects with diabetes	Diabetes Technology and Therapeutics. 2013;15:S57-S58
133.	Grassi 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Lipodystrophy, a complication of insulin therapy: Comparison between MDI and CSII	Diabetes Technology and Therapeutics. 2018;20:A124
134.	Guo 2014	Typ publikacji	Abstrakt	Lipodystrophy prevalence and effects in diabetic patients with subcutaneous insulin injections in an outpatient department	Diabetes/Metabolism Research and Reviews. 2014;30:56-57
135.	Gupta 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Impact on glycemic profile, glycemic variability and unexplained hypoglycemia among people with T1DM having lipohypertrophy, after correction of insulin injection technique	Pediatric Diabetes. 2018;19:39
136.	Gupta 2019	Typ publikacji	Abstrakt	Evaluation of awareness about insulin injection technique and prevalence of lipohypertrophy amongst insulin-taking diabetics in central India	Diabetes. 2019;68:
137.	Guterres 2015	Typ publikacji	Abstrakt	Reuse of disposable syringes and needles in patients with type 2 diabetes	Diabetology and Metabolic Syndrome. 2015;7:88
138.	Han 2016	Typ publikacji	Abstrakt	The current status and influential factors of insulin pen needle reuse in T2D patients from China	Value in health. Conference: ISPOR 19th annual european congress. Austria. Conference start:

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
					20161029. Conference end: 20161102. 2016;19:A701-A702
139.	Hashem 2017	Typ publ kacji	Abstrakt	Clinical impact of lipohypertrophy on glycaemic control: A systematic review and meta-analysis	Diabetes. 2017;66:A455
140.	Hirsch 2013	Typ publ kacji	Abstrakt	Insulin therapy with a 4mm x 32G pen needle vs. larger needles in obese subjects, including those taking high doses and/or glargine	Diabetologia. 2013;56:S437-S438
141.	Hirsch 2015	Typ publ kacji	Abstrakt	Insulin injection into regions with lipohypertrophy worsens postprandial blood glucose versus injections into normal adipose tissue	Diabetologia. 2015;58:S439
142.	Kalra 2018	Typ publ kacji	Abstrakt	Insulin injection technique-guidelines	Pediatric Diabetes. 2018;19:7
143.	Kalra 2018	Typ publ kacji	Abstrakt	Pediatric insulin injection technique: Recommendations based on the worldwide insulin injection technique survey	Pediatric Diabetes. 2018;19:73
144.	Kant 2015	Typ publ kacji	Abstrakt	How informed are patients about their insulin pen needles?	Diabetic Medicine. 2015;32:131
145.	Kesavadev 2017	Typ publ kacji	Abstrakt	The significance of repeated education in correcting insulin injection techniques and improving glycemic control	Diabetes. 2017;66:A185-A186
146.	Kline 2004	Typ publ kacji	Abstrakt	Needle reuse and tip damage.	Diabetes Care. 2004 Feb;27(2):617.
147.	Kreugel 2009	Typ publ kacji	Abstrakt	The influence of needle length on glycaemic control and injection-related complaints in obese diabetic subjects	Diabetologia. 2009;52:S377
148.	Lambert 2009	Typ publ kacji	Abstrakt	Lack of awareness and education about lipohypertrophy in a diabetic population, in a district general hospital	Diabetic Medicine. 2009;26:135
149.	Lasalvia 2015	Typ publ kacji	Abstrakt	Pen devices for insulin administration compared to needle and vial: Systematic review of literature and meta-analysis	Value in Health. 2015;18:A363
150.	Lazarev 2018	Typ publ kacji	Abstrakt	Quantitative ultrasound characteristics of insulin-induced lipohypertrophy in subjects with diabetes	Diabetologia. 2018;61:S125
151.	Lee 2016	Typ publ kacji	Abstrakt	Detecting the bumpy bits-lipohypertrophy at the All Wales Adult CF Centre	Journal of Cystic Fibrosis. 2016;15:S97
152.	Li 2014	Typ publ kacji	Abstrakt	Frequency, cost, and influence factors of insulin pen needles reuse for patients with diabetes in China	Value in Health. 2014;17:A247
153.	Liu 2016	Typ publ kacji	Abstrakt	Situation and impact of insulin pen needle reuse for patients with diabetes in China	Value in Health. 2016;19:A857

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
154.	Maksymiuk-Klos 2017	Typ publikacji	Abstrakt	The early detection of lipodystrophy in insulin treated diabetic patients with the use of the thermal imaging camera	Diabetologia. 2017;60:S538
155.	Misnikova 2016	Typ publikacji	Abstrakt	The role of proper insulin injection technique training in achieving good glycemic control	Diabetes. 2016;65:A58-
156.	Modi 2010	Typ publikacji	Abstrakt	A survey on insulin injection practices among insulin treated patients with diabetes	Diabetic Medicine. 2010;27:113
157.	Mulnier 2017	Typ publikacji	Abstrakt	Is a 4mm insulin pen needle best for all? An independent review of the literature	Diabetes. 2017;66:A622
158.	Mulnier. 2017	Typ publikacji	Abstrakt	Subcutaneous tissue changes and dermal inflammation at insulin injections sites: A feasibility study using ultrasound to describe characterise and grade lipohypertrophy	Diabetologia. 2017;60:S90
159.	Nadig 2016	Typ publikacji	Abstrakt	A study of insulin injection practices among patients attending OPD of a tertiary care hospital in Davangere, Karnataka, India	Pediatric Diabetes. 2016;17:113
160.	Pancholi. 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Effect of rotation of injection sites and frequency of needle use on glycemic control in T1DM	Pediatric Diabetes. 2018;19:114-115
161.	Patrakeeva 2014	Typ publikacji	Abstrakt	Post-injection lipohypertrophy in T1DM patients using continuous insulin infusion (CSII) and multiple daily injections (MDI)	Diabetes Technology and Therapeutics. 2014;16:A154-A155
162.	Queiroga 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Related aspects to insulinotherapy in a care line in diabetes mellitus in Fortaleza-Ceará	Diabetology and Metabolic Syndrome. 2018;10:
163.	Rabbone 2017	Typ publikacji	Abstrakt	Insulin infusion pump failure: Suggestions to minimize clinical impact. Evidence from a paediatric prospective 1-year study	Pediatric Diabetes. 2017;18:79
164.	Ren 2017	Typ publikacji	Abstrakt	Pen needle reuse in chinese diabetes patients: a literature review	Value in health. Conference: ISPOR 22nd annual international meeting. United states. 2017;20:A250
165.	Santos 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Practices of self-care in the use of nph and regular insulin in a specialized ambulatory in Brazil	Diabetology and Metabolic Syndrome. 2018;10:
166.	Schnell 2013	Typ publikacji	Abstrakt	Lipoatrophy in a large pediatric diabetes outpatient service	Pediatric Diabetes. 2013;14:20
167.	Shi 2017	Typ publikacji	Abstrakt	The most common mistakes in the standardized operation of insulin and factors that affect the operation of the specification	Diabetes/Metabolism Research and Reviews. 2017;33:

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
168.	Smith 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Lipohypertrophy in CSII patients and its relationship to key clinical parameters	Diabetes Technology and Therapeutics. 2018;20:A130
169.	Strauss 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Pediatric insulin injection technique: Findings on lipohypertrophy from the worldwide insulin injection technique survey	Pediatric Diabetes. 2018;19:27
170.	Sun 2014	Typ publikacji	Abstrakt	Effectiveness, safety and patients' subjective feelings of insulin pen-needle: A systematic review	Value in Health. 2014;17:A336
171.	Tao 2014	Typ publikacji	Abstrakt	Estimated economic burden of insulin injection-related lipohypertrophy in chinese patients with diabetes.	Value Health. 2014 Nov;17(7):A748-9.
172.	Vatier 2012	Typ publikacji	Abstrakt	Metreleptin therapy in leptin-deficient patients with lipodystrophic syndromes: Effects on insulin secretion	Diabetologia. 2012;55:S79-S80
173.	Wang 2014	Typ publikacji	Abstrakt	Skin and subcutaneous layer thickness and prevalence of lipodystrophy at sites used for insulin injections in chinese diabetic patients	Diabetes. 2014;63:A603
174.	Werneck 2019	Typ publikacji	Abstrakt	Acquired lipodystrophy among children and adolescents attending a diabetes camp	Hormone Research in Paediatrics. 2019;92:18
175.	Xu 2018	Typ publikacji	Abstrakt	Identification and prevalence of insulin induced lipohypertrophy in China: A study on B-ultrasound in Nanjing	Journal of Diabetes Investigation. 2018;9:80
176.	Xu 2018	Typ publikacji	Abstrakt	A cross-sectional study on the effect of insulin injection site and injection area on subcutaneous fat hyperplasia in 100 diabetic patients in the Nanking area	Diabetes/Metabolism Research and Reviews. 2018;34:3-4
177.	Yörük 2012	Typ publikacji	Abstrakt	Analysis of causative factors on the formation of lipohypertrophy in type 1 diabetes mellitus and their relation to HbA1c levels	Pediatric Diabetes. 2012;13:98
178.	Young 1981	Typ publikacji	Abstrakt	Patterns of injections and prevalence of lipodystrophy at insulin injection sites in insulin-dependent diabetes	Diabetologia. 1981;20:677
179.	Zhu 2016	Typ publikacji	Analiza kosztowa	Cost analysis in type 2 diabetes patients after initiating basal insulin for 6 months: An observational registry study from China	Diabetes/Metabolism Research and Reviews. 2016;32:22-23
180.	Sackey 2009	Typ publikacji	Brak ocenianych punktów końcowych	Images in clinical medicine. Injection-site lipoatrophy.	N Engl J Med. 2009 Nov 5;361(19):e41.
181.	Rosenbloom 2014	Typ publikacji	Komentarz	Insulin injection lipoatrophy recidivus.	Pediatr Diabetes. 2014 Feb;15(1):73-4.

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
182.	Gentile 2018	Typ publ kacji	List	Cost saving effects of a short-term educational intervention entailing lower hypoglycaemic event rates in people with type 1 diabetes and lipo-hypertrophy	Diabetes Research and Clinical Practice. 2018;143:320-321
183.	Kordonouri 2002	Typ publ kacji	List	Lipohypertrophy in young patients with type 1 diabetes.	Diabetes care. 2002;25:634
184.	Oriot 2019	Typ publ kacji	List	Lipohypertrophy Effect on Glycemic Profile in an Adult With Type 1 Diabetes Using Scanned Continuous Glucose Monitoring	Journal of Diabetes Science and Technology. 2019;:
185.	Stowers 1983	Typ publ kacji	List	Re-use of plastic insulin syringes.	Lancet. 1983 Mar 26;1(8326 Pt 1):712-3.
186.	Strauss 2002	Typ publ kacji	List	An unexpected hazard of insulin injection (multiple letters)	Practical Diabetes International. 2002;19:63
187.	Chakraborty 2017	Typ publ kacji	Opis przypadków	Nonobese, nonketotic childhood-onset diabetes: Look for Lipodystrophies	Clinical Diabetes. 2017;35:257-261
188.	Harsch 2019	Typ publ kacji	Opis przypadków	Extent of lipohypertrophy in diabetic patients-Sometimes much more than meets the eye.	Clin Case Rep. 2019 Jul 30;7(9):1813-1814.
189.	Kondo 2017	Typ publ kacji	Opis przypadków	Insulin-Induced Distant Site Lipoatrophy.	Diabetes Care. 2017 Jun;40(6):e67-e68.
190.	Page 1992	Typ publ kacji	Opis przypadków	Human insulin and lipoatrophy.	Diabet Med. 1992 Oct;9(8):779.
191.	Barola 2017	Typ publ kacji	Opis przypadku	Insulin-mediated lipohypertrophy: an uncommon cause of diabetic ketoacidosis.	BMJ Case Rep. 2017 Aug 11;2017. pii: bcr-2017-220387.
192.	Ben Abdelkrim 2019	Typ publ kacji	Opis przypadku	Insulin-induced lipodystrophy and interest of insulin injection ports.	Therapie. 2019 Dec;74(6):680-682.
193.	Chakraborty 2010	Typ publ kacji	Opis przypadku	Injection site lipoatrophy: a rare complication of recombinant human insulin.	J Assoc Physicians India. 2010 Oct;58:630.
194.	Chakraborty 2016	Typ publ kacji	Opis przypadku	Distant site lipoatrophy: a rare complication of subcutaneous insulin therapy.	Postgrad Med J. 2016 Jan;92(1083):57-8.
195.	Chowdhury 2003	Typ publ kacji	Opis przypadku	Poor glycaemic control caused by insulin induced lipohypertrophy.	BMJ. 2003 Aug 16;327(7411):383-4.
196.	Felner 2003	Typ publ kacji	Opis przypadku	Human insulin-induced lipoatrophy.	J Pediatr. 2003 Apr;142(4):448.
197.	Krishna K2003	Typ publ kacji	Opis przypadku	Insulin induced lipoatrophy [2]	Indian Journal of Dermatology, Venereology and Leprology. 2003;69:310-311

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
198.	Landau 2012	Typ publ kacji	Opis przypadku	Insulin-induced lipohypertrophy	New England Journal of Medicine. 2012;366:e9
199.	Ma 2012	Typ publ kacji	Opis przypadku	Severe lipoatrophy with insulin in type 1 diabetes.	J Dermatol. 2012 Jun;39(6):578-9.
200.	Montenegro 2019	Typ publ kacji	Opis przypadku	Type 2 Congenital Generalized Lipodystrophy: The Diagnosis is in Your Hands	Journal of Pediatrics. 2019;207:257-257.e1
201.	Rosman 1986	Typ publ kacji	Opis przypadku	Fat atrophy in human insulin therapy	Diabetes Care. 1986;9:436
202.	Samadaei 1987	Typ publ kacji	Opis przypadku	Insulin lipodystrophy, lipohypertrophic type.	J Am Acad Dermatol. 1987 Sep;17(3):506-7.
203.	Velayutham 2008	Typ publ kacji	Opis przypadku	Lipoatrophy at insulin injection site.	J Assoc Physicians India. 2008 May;56:335.
204.	Verma 2017	Typ publ kacji	Opis przypadku	Insulin-Mediated Lipohypertrophy.	N Engl J Med. 2017 Aug 10;377(6):573..
205.	Chowdhury 2003	Typ publ kacji	Opis serii przypadków	Lesson of the week: Poor glycaemic control caused by insulin induced lipohypertrophy	British Medical Journal. 2003;327:383-384
206.	Dorfler 1993	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Lipoatrophic diabetes.	Clin Investig. 1993 Apr;71(4):264-9.
207.	Akinci 2000	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Lipodystrophy Syndromes: Presentation and Treatment	NA
208.	Calliari L.E. 2018	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Diabetes technology in developing countries	Diabetes Technology and Therapeutics. 2018;20:A4-A5
209.	Chowdhury 2017	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Errors of insulin therapy: Real-life experiences from developing world.	J Family Med Prim Care. 2017 Oct-Dec;6(4):724-729.
210.	Clarke 2006	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Dose accuracy of a reusable insulin pen using a cartridge system with an integrated plunger mechanism	Expert Opinion on Drug Delivery. 2006;3:677-683
211.	Cross 2018	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Make a point of preventing insulin pen errors	Pharmacy Times. 2018;2018:
212.	Gentile 2018	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Insulin related lipodystrophic lesions and hypoglycemia: Double standards?	Diabetes Metab Syndr. 2018 Sep;12(5):813-818.
213.	Gold 2011	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Analysis: the impact of needle, syringe, and lancet disposal on the community.	J Diabetes Sci Technol. 2011 Jul 1;5(4):848-50.
214.	Granda 2000	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Lipoatrophy, lipodystrophy, and insulin resistance.	Ann Intern Med. 2000 Aug 15;133(4):304-6.
215.	Hanas 2004	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Reducing injection pain in children and adolescents with diabetes: A review of indwelling catheters	Pediatric Diabetes. 2004;5:102-111

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
216.	Hirsch 2019	Typ publ kacji	Praca pogładowa	The Injection Technique Factor: What You Don't Know or Teach Can Make a Difference.	Clin Diabetes. 2019 Jul;37(3):227-233.
217.	Hussar 2016	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Insulin degludec, Lixisenatide, and Patiromer sorbitex calcium	Journal of the American Pharmacists Association. 2016;56:691-694
218.	Kadiyala 2014	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Insulin induced lipodystrophy	British Journal of Diabetes and Vascular Disease. 2014;14:131-133
219.	Kalra 2016	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Prevention of lipohypertrophy.	J Pak Med Assoc. 2016 Jul;66(7):910-1.
220.	King 2003	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Subcutaneous insulin injection technique.	Nurs Stand. 2003 May 7-13;17(34):45-52; quiz 54-5.
221.	Korytkowski 2005	Typ publ kacji	Praca pogładowa	FlexPen®: Addressing issues of confidence and convenience in insulin delivery	Clinical Therapeutics. 2005;27:S89-S100
222.	Madhu 2019	Typ publ kacji	Praca pogładowa	The clinical relevance of lipohypertrophy	International Journal of Diabetes in Developing Countries. 2019;39:417-418
223.	NA 2001	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Insulin administration.	Diabetes Care. 2001 Nov;24(11):1984-7.
224.	Slaw k 2007	Typ publ kacji	Praca pogładowa	Adipose tissue expandability and the metabolic syndrome	Genes and Nutrition. 2007;2:41-45
225.	Gupta 2017	Typ publ kacji	Przegląd systematyczny dla lipohipertrofii niezależnie od przyczyny	Clinical features and management of non-HIV-related lipodystrophy in children: A systematic review	Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism. 2017;102:363-374
226.	Kordonouri 2015	Typ publ kacji	Przegląd systematyczny dla pacjentów z lipohipertrofią u których w >80% stosowano pompy insulinowe	Lipoatrophy in children with type 1 diabetes: an increasing incidence?	J Diabetes Sci Technol. 2015 Mar;9(2):206-8.
227.	Deng 2017	Typ publ kacji	Przegląd systematyczny oceniający częstość występowania lipohipertrofii	Prevalence of lipohypertrophy in insulin-treated diabetes patients: A systematic review and meta-analysis.	J Diabetes Investig. 2017 Sep 1.
228.	NCT01271608 2011	Typ publ kacji	Publikacja dodatkowa do badania Lamblot 2011 (publikacja w języku hiszpańskim)	Study to Evaluate the Need of Needle Change for Application of Intramuscular, Subcutaneous and Intradermal Injection	https://clinicaltrials.gov/show/NCT01271608 . 2011;:
229.	Hirsch 2012	Typ publ kacji	Publikacja dodatkowa do wykluczonego badania Hirsch 2010	Glycemic control, reported pain and leakage with a 4mm x 32G pen needle in obese and non-obese adults with diabetes: a post hoc analysis	Current medical research and opinion. 2012;28:1305-1311
230.	ISRCTN12263696 2017	Typ publ kacji	Publikacja dodatkowa do wykluczonego badania Misnikova 2017	Studying the effect of the correct insulin injection technique training and single use of needles for insulin pens on the control of blood glucose and daily dose of	http://www.who.int/trialsearch/Trial2.aspx?TrialID=ISRCTN12263696 . 2017;:

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
				injected insulin in diabetic patients receiving multiple insulin injections	
231.	Bahendeka 2019	Typ publ kacji	Wytyczne praktyki klinicznej	EADSG Guidelines: Insulin Storage and Optimisation of Injection Technique in Diabetes Management.	Diabetes Ther. 2019 Apr;10(2):341-366.
232.	NA 1998	Typ publ kacji	Wytyczne praktyki klinicznej	Insulin Administration	Diabetes Care. 1998;21:S72-S75
233.	Silver 2018	Typ publ kacji	Wytyczne praktyki klinicznej	EADSG Guidelines: Insulin Therapy in Diabetes.	Diabetes Ther. 2018 Apr;9(2):449-492.
234.	Spollett 2016	Typ publ kacji	Wytyczne praktyki klinicznej	Improvement of Insulin Injection Technique: Examination of Current Issues and Recommendations.	Diabetes Educ. 2016 Aug;42(4):379-94.
235.	Vitebskaya 2020	Język	Język rosyjski	Dermatological complications of insulin therapy in children with type 1 diabetes: Cross-sectional study	Voprosy Sovremennoi Pediatrii - Current Pediatrics. 2020;19:26-34
236.	Bosquet 1986	Język	Język francuski	[Innocuousness of the limited reuse of injection materials by insulin-dependent diabetics].	Ann Endocrinol (Paris). 1986;47(2):124-7.
237.	Dorchy 2008	Język	Język francuski	High glycated haemoglobin levels influence injection pain in diabetic children and adolescents	Revue Medicale de Bruxelles. 2008;29:5-9
238.	Halimi 2018	Język	Język francuski	A persistent problem: The reuse of needles and its link with lipohypertrophies	Medecine des Maladies Metaboliques. 2018;12:516-519
239.	Le Floch 2014	Język	Język francuski	Interest of the hospital use of security needles for pen devices: The BD AutoShield™ Duo needle as an example	Medecine des Maladies Metaboliques. 2014;8:285-292
240.	Moulin 2015	Język	Język francuski	Lipohypertrophy at the left flank in a right-handed type 1 diabetic patient	Medecine des Maladies Metaboliques. 2015;9:45
241.	Sauvanet 2010	Język	Język francuski	Insulin injection technique: What are the practices of diabetic patients, in France	Medecine des Maladies Metaboliques. 2010;4:428-437
242.	Sauvanet 2017	Język	Język francuski	Insulin injection technique: How diabetic patients proceed in France?	Medecine des Maladies Metaboliques. 2017;11:406-415
243.	Strauss 2017	Język	Język francuski	Does education in patients with lipohypertrophy lead to improvements in glucose control?	Medecine des Maladies Metaboliques. 2017;11:425-430
244.	Diaz 2018	Język	Język hiszpański	Lipohypertrophy in type 1 diabetes mellitus patients of the Casa de la Diabetes, Cuenca, 2017-2018.	Diabetes Internacional. 2018;10:29-33
245.	Fuentes Jiménez 2002	Język	Język hiszpański	Lipodystrophies	Medicina Clinica. 2002;119:390-395

Lp.	Badanie	Obszar niezgodności	Przyczyna wykluczenia	Pełen tytuł	Publikacja
246.	Molina 2019	Język	Język hiszpański	Insulin application technique and its relationship with lipodystrophy in patients with type I diabetes mellitus	Archivos Venezolanos de Farmacología y Terapéutica. 2019;38:1-5
247.	Mussig 2006	Język	Język niemiecki	[Lipohypertrophy].	Dtsch Med Wochenschr. 2006 Aug 18;131(33):1807-8.
248.	Schmeisl 2009	Punkty końcowe	Brak ocenianych punktów końcowych	Koinzidenzen: Injektionsweohnheiten, Lipohypertrophien, Glukoseschwankungen	Diabetes Stoffvy Herz. 2009; 18:251-258
249.	Castro 2007	Język	Język portugalski	[Reuse of discarded syringes in residences of children and teenagers with diabetes mellitus].	Rev Esc Enferm USP. 2007 Jun;41(2):187-95.
250.	Teixeira 2001	Język	Język portugalski	[Reutilization of disposable syringes: frequency and costs for the administration of insulin at home].	Rev Lat Am Enfermagem. 2001 Sep-Oct;9(5):47-54.
251.	Teixeira 2012	Język	Język portugalski	Use of lancets or needles in the blood glucose self-monitoring at home	Revista brasileira de enfermagem. 2012;65:601-606
252.	Misnikova 2018	Język	Język rosyjski	The role of proper insulin injection technique training for achieving of good glycaemic control	Diabetes Mellitus. 2018;21:419-424
253.	Volkova 2019	Język	Język rosyjski	Clinical significance of lipohypertrophy without visual and palpable changes detected by ultrasonography of subcutaneous fat.	Ter Arkh. 2019 May 16;91(4):62-66.
254.	Sürücü 2018	Język	Język turecki	Analysis of the incidence of lipohypertrophy and risk factors in the children with type 1 diabetes	Turkiye Klinikleri Pediatri. 2018;27:39-45
255.	Yalçın 2019	Język	Język turecki	Correcting insulin injection technical failures in the treatment of diabetic patients, how much effective?	Gazi Medical Journal. 2019;30:60-62
256.	Gentile 2010	Język	Język włoski	Metabolic consequences of incorrect insulin administration technique: Lipohypertrophy	Giornale Italiano di Diabetologia e Metabolismo. 2010;30:97-99

Aneks H. Formularze wykorzystane w analizie

H.1. Formularze do oceny wiarygodności badań

H.1.1. Ocena ryzyka błędu systematycznego wg Cochrane

Tabela 44.

Formularz do oceny ryzyka błędu systematycznego – narzędzie RoB 2 opracowane przez Cochrane Collaboration

Ocena ryzyka błędu systematycznego (RoB2)	
Szczegóły badania	
Referencja	____
Projekt badania	
☐	Badanie z indywidualną randomizacją w grupach równoległych
☐	Badanie z randomizacją klasterową w grupach równoległych
☐	Badanie cross-over (lub inaczej dopasowane grupy) z indywidualną randomizacją
Na potrzeby oceny, porównywane interwencje są zdefiniowane następująco:	
Interwencja	____ Komparator: ____
Określ, który punkt końcowy jest oceniany pod kątem ryzyka błędu	____
Określ oceniany wynik liczbowy. W przypadku wielu alternatywnych analiz, należy podać wynik liczbowy (np. RR = 1,52 95%CI [0,83; 2,77] i/lub odniesienie (np. do tabeli, rysunku lub akapitu), które jednoznacznie definiuje oceniany wynik.	____
Czy celem zespołu analityków jest uzyskanie wyniku...?	
☐	do oceny efektu wynikającego z przypisania do interwencji (efekt zgodny z intencją leczenia)
☐	do oceny efektu wynikającego z przestrzegania zaleceń dot. interwencji (efekt zgodny z protokołem)
Jeśli celem jest ocena efektu przestrzegania interwencji, wybierz odstępstwa od przypisanej interwencji, które powinny być zaadresowane przy ocenie (przy najmniej jedno musi być sprawdzone):	
☐	stosowanie interwencji niezgodnych z protokołem
☐	niepowodzenia przy wdrażaniu interwencji, które mogły mieć wpływ na punkt końcowy
☐	nieprzestrzeganie zaleceń dotyczących przypisanej interwencji przez uczestników badania

Ocena ryzyka błędu systematycznego (RoB2)

Które z poniższych źródeł uzyskano, aby ocenić ryzyko błędu systematycznego? (zaznacz wszystkie, które uzyskano)

- Artykuł(y) z czasopisma z wynkami badania
- Protokół badania
- Plan analizy statystycznej (SAP)
- Rekord z niekomercyjnego rejestru badań (np. ClinicalTrials.gov)
- Rekord z rejestru badań firmy (np. GSK Clinical Study Register)
- "Szara literatura" (np. niepublikowane prace)
- Abstrakty konferencyjne dot. badania
- Dokumenty regulacyjne (np. raport z badania klinicznego, pakiet zatwierdzenia leku)
- Wniosek do komisji etyki badań
- Podsumowanie z bazy grantów (np. NIH RePRTER lub Research Councils UK Gateway to Research)
- Osobista komunikacja z badaczem
- Osobista komunikacja ze sponsorem

Pytania	Komentarz	Odpowiedź (T / PT / PN / N / BI)
DOMENA 1: Ryzyko błędu wynikające z procesu randomizacji		
1.1 Czy sekwencja alokacji była losowa?		T / PT / <u>PN</u> / N / BI
1.2 Czy sekwencja alokacji była utajniona do czasu, aż uczestnicy zostali zrekrutowani i przydzieleni do interwencji?		T / PT / <u>PN</u> / N / BI
1.3 Czy różnice w parametrach wyjściowych pomiędzy grupami sugerują problem z procesem randomizacji?		T / PT / <u>PN</u> / N / BI
Ocena ryzyka błędu		Niskie / Wysokie / Pewne zastrzeżenia
DOMENA 2: Ryzyko błędu wynikające z odstępstw od przypisanych interwencji (efekt przypisania do interwencji)		
2.1. Czy uczestnicy byli świadomi przydzielonej im interwencji w trakcie badania?		T / PT / <u>PN</u> / N / BI
2.2. Czy opiekunowie i osoby dostarczające interwencje były świadome, która z interwencji była przydzielona pacjentowi w trakcie badania?		T / PT / <u>PN</u> / N / BI
2.3. <u>Jeśli odpowiedź na pytania 2.1 lub 2.2 była T/PT/BI:</u> Czy występowały odstępstwa od stosowania przypisanej interwencji wynikające z kontekstu badania?		ND / T / PT / <u>PN</u> / N / BI
2.4. <u>Jeśli odpowiedź na pytanie 2.3 była T/PT/BI:</u> Czy wspomniane odchylenia mogły mieć wpływ na wynik?		ND / T / PT / <u>PN</u> / N / BI

Ocena ryzyka błędu systematycznego (RoB2)	
2.5. Jeśli odpowiedź na pytanie 2.4 była T/PT/BI: Czy wspomniane odchylenia od przydzielonej interwencji były zrównoważone pomiędzy grupami?	ND / <u>T / PT</u> / <u>PN / N</u> / BI
2.6. Czy zastosowano odpowiednią analizę do oszacowania efektu przypisania do interwencji?	<u>T / PT</u> / <u>PN / N</u> / BI
2.7. Jeśli odpowiedź na pytanie 2.6 była N/PN/BI: Czy istniał potencjał znacznego wpływu (na wyniki) braku analizy wyników uczestników w grupie, do której zostali losowo przydzieleni?	ND / <u>T / PT</u> / <u>PN / N</u> / BI
Ocena ryzyka błędu	Niskie / Wysokie / Pewne zastrzeżenia
DOMENA 3: Brakujące dane o wynikach	
3.1. Czy dane dla analizowanego punktu końcowego były dostępne dla wszystkich lub prawie wszystkich zrandomizowanych uczestników?	<u>T / PT</u> / <u>PN / N</u> / BI
3.2. Jeśli odpowiedź na pytanie 3.1. była N/PN/BI: Czy istnieją dowody, że wynik nie był zaburzony z powodu braku danych?	ND / <u>T / PT</u> / <u>PN / N</u>
3.3. Jeśli odpowiedź na pytanie 3.2. była N/PN: Czy brak wyniku może zależeć od jego prawdziwej wartości?	ND / <u>T / PT</u> / <u>PN / N</u> / BI
3.4. Jeśli odpowiedź na pytanie 3.3. była T/PT/BI: Czy prawdopodobne jest, że brak wyniku zależy od jego prawdziwej wartości?	ND / <u>T / PT</u> / <u>PN / N</u> / BI
Ocena ryzyka błędu	Niskie / Wysokie / Pewne zastrzeżenia
DOMENA 4: Ryzyko błędu przy pomiarze punktu końcowego	
4.1. Czy metoda pomiaru punktu końcowego była nieodpowiednia?	<u>T / PT</u> / <u>PN / N</u> / BI
4.2. Czy pomiar lub ustalenie punktu końcowego różniły się pomiędzy interwencjami?	<u>T / PT</u> / <u>PN / N</u> / BI
4.3. Jeśli odpowiedź na pytanie 4.1. i 4.2. była N/PN/BI: Czy osoba oceniająca dany punkt końcowy była świadoma, którą interwencję otrzymuje uczestnik badania?	ND / <u>T / PT</u> / <u>PN / N</u> / BI
4.4. Jeśli odpowiedź na pytanie 4.3. była T/PT/BI: Czy na ocenę punktu końcowego może mieć wpływ wiedza o tym, którą interwencję otrzymuje uczestnik badania?	ND / <u>T / PT</u> / <u>PN / N</u> / BI

Ocena ryzyka błędu systematycznego (RoB2)

4.5. Jeśli odpowiedź na pytanie 4.4. była **T/PT/BI**: Czy jest prawdopodobne, że na ocenę punktu końcowego wpłynęła wiedza na temat otrzymywanej interwencji?

ND / **T** / **PT** / **PN/N** / BI

Ocena ryzyka błędu

Niskie / Wysokie / Pewne zastrzeżenia

DOMENA 5: Ryzyko błędu przy selekcji raportowanego wyniku

5.1. Czy dane, które dały wynik, były analizowane zgodnie z określonym pierwotnie planem analizy zanim dostępne były niezaślepienie dane?

T / **PT** / **PN/N** / BI

Czy prawdopodobne jest, że oceniany wynik numeryczny, był wyselekcjonowany na podstawie wyników z...

5.2. ...wielu możliwych pomiarów punktu końcowego (np. skal, definicji, punktów czasowych) w domenie punktu końcowego?

T / **PT** / **PN/N** / BI

5.3 ... wielu możliwych analiz danych?

T / **PT** / **PN/N** / BI

Ocena ryzyka błędu

Niskie / Wysokie / Pewne zastrzeżenia

OGÓLNE RYZYKO BŁĘDU: Niskie / Wysokie / Pewne zastrzeżenia

T – tak; PT – prawdopodobnie tak; PN – prawdopodobnie nie; N – nie; BI – brak informacji

H.1.2. Skala JBI

Formularz do oceny wiarygodności badań przekrojowych

Pytanie	TAK	NIE	NIEJASNE	ND
1. Czy kryteria włączenia do badania zostały jasno określone?				
2. Czy przedstawiono szczegółową charakterystykę wyjściową pacjentów?				
3. Czy zastosowano odpowiednią i wiarygodną ocenę ekspozycji?				
4. Czy zastosowano obiektywne i standardowe kryteria diagnozy lub definicji stanu zdrowia?				
5. Czy zidentyfikowano czynniki zakłócające?				
6. Czy opisano metody ograniczające ryzyko wpływu czynników zakłócających na uzyskane wyniki?				
7. Czy zastosowano odpowiednią i wiarygodną ocenę wyników?				
8. Czy zastosowano odpowiednią analizę statystyczną?				
Ogólna ocena	Włączyć	Wykluczyć	Konieczne dodatkowe informacje	

H.1.3. Skala NICE

Tabela 45.

Formularz do oceny wiarygodności badań jednoramiennych wg skali NICE

Lp.	Pytanie (TAK = 1, NIE = 0)	Nazwa badania
1.	Czy badanie było wieloośrodkowe?	
2.	Czy cel (hipoteza) badania został jasno określony?	
3.	Czy kryteria włączenia i wykluczenia zostały jasno sformułowane?	
4.	Czy podano jasną definicję punktów końcowych?	
5.	Czy badanie miało charakter prospektywny?	
6.	Czy stwierdzono, że rekrutacja odbywała się w sposób konsekwentny?	
7.	Czy jasno przedstawiono najważniejsze wyniki badania?	
8.	Czy przeprowadzono analizę wyników w warstwach?	
SUMA		

H.1.4. Skala AMSTAR II

Skala oceny wiarygodności przeglądów systematycznych (AMSTAR II) – tłumaczenie własne

Pytanie	Odpowiedź
1. Czy pytania badawcze i kryteria włączenia do przeglądu zawierały elementy PICO?	
„Tak” jeśli: ☐ Populacja ☐ Interwencja ☐ Komparator ☐ Punkty końcowe	☐ Tak ☐ Nie
Opcjonalnie (rekomendowane) ☐ Ramy czasowe dla okresu obserwacji (<i>follow-up</i>)	
2. Czy przegląd zawiera wyraźne stwierdzenie, że metody użyte w przeglądzie zostały określone przed jego przeprowadzeniem i czy uzasadniono jakiegokolwiek znaczące odchylenia od protokołu?	
„Częściowo tak” jeśli: W przeglądzie zawarto oświadczenie autorów o spisanych protokole lub wytycznych, zawierających WSZYSTKIE następujące elementy: ☐ pytanie / pytania badawcze ☐ strategię wyszukiwania ☐ kryteria włączenia/wykluczenia ☐ ocenę ryzyka błędu systematycznego	☐ Tak ☐ Częściowo tak ☐ Nie
„Tak” jeśli: Spełniono wszystkie kryteria dla „częściowego tak”, a dodatkowo zarejestrowano protokół przeglądu i zawarto: ☐ plan metaanalizy/syntezy danych (jeśli zasadne) <i>oraz</i> ☐ plan sprawdzający przyczyny występowania heterogeniczności ☐ uzasadnienie jakichkolwiek odstępstw od protokołu	
3. Czy wybór rodzaju włączonych do przeglądu badań został uzasadniony przez autorów?	
„Tak” jeśli (≥1 z poniższych): ☐ <i>Uzasadnienie</i> włączenia jedynie badań RCT ☐ LUB <i>Uzasadnienie</i> włączenia jedynie badań NRSI ☐ LUB <i>Uzasadnienie</i> włączenia zarówno badań RCT oraz NRSI	☐ Tak ☐ Nie
4. Czy autorzy przeglądu korzystali z wyczerpującej strategii przeszukiwania literatury?	
„Częściowo tak” jeśli (wszystkie z poniższych): ☐ Przeszukano co najmniej 2 bazy informacji medycznej (istotne dla pytania badawczego) ☐ Przedstawiono użyte słowa kluczowe i/lub strategię wyszukiwania ☐ Przedstawiono uzasadnione ograniczenia odnośnie publikacji (np. język publikacji)	☐ Tak ☐ Częściowo tak ☐ Nie
„Tak”, jeśli dodatkowo (wszystkie z poniższych): ☐ Przeszukano referencje/bibliografie odnalezionych badań ☐ Przeszukano rejestry badań klinicznych ☐ W przeglądzie uwzględniono opinie ekspertów z danej dziedziny ☐ Przeszukano „szarą literaturę” (jeśli zasadne) ☐ Przeprowadzono przeszukiwanie w ciągu 24 mies. przed publikacją przeglądu	
5. Czy wybór badań do przeglądu był przeprowadzony przez dwóch analityków?	
„Tak” jeśli (JEDNO z poniższych): ☐ przynajmniej dwóch analityków niezależnie kwalifikowało badania do przeglądu, a ostateczny wynik odnośnie zakwalifikowanych badań osiągnięto na drodze konsensusu ☐ LUB dwóch analityków kwalifikowało próbkę badań i osiągnęli oni wysoką zgodność (co najmniej 80%), pozostałą część badań kwalifikował jeden z analityków	☐ Tak ☐ Nie
6. Czy ekstrakcja danych do przeglądu była przeprowadzona przez dwóch analityków?	
	☐ Tak ☐ Nie

Pytanie	Odpowiedź
„Tak” jeśli (≥1 z poniższych): ☐ przynajmniej dwóch analityków osiągnęło konsensus, które dane należy ekstrahować z włączonych badań ☐ LUB dwóch analityków ekstrahowało dane z próbki włączonych badań i osiągnęli oni wysoką zgodność (co najmniej 80%), pozostała część badań została wyekstrahowana przez jednego z analityków	
7. Czy autorzy przeglądu przedstawili listę wykluczonych badań wraz z uzasadnieniem wykluczeń? „Częściowo tak” jeśli: ☐ przedstawiono listę wszystkich potencjalnie kwalifikujących się do przeglądu badań, które przeczytano w formie pełnotekstowej i które zostały wykluczone z przeglądu „Tak” jeśli dodatkowo: ☐ podano uzasadnienie wykluczenia każdego badania potencjalnie kwalifikującego się do przeglądu	☐ Tak ☐ Częściowo tak ☐ Nie
8. Czy autorzy przeglądu przedstawili wystarczająco dokładną charakterystykę włączonych badań? „Częściowo tak” jeśli (WSZYSTKIE poniższe): ☐ opisano populację ☐ opisano interwencję ☐ opisano komparatory ☐ opisano punkty końcowe ☐ opisano sposób w jaki zaprojektowano badanie „Tak”, jeśli dodatkowo (WSZYSTKIE poniższe): ☐ szczegółowo opisano populację ☐ szczegółowo opisano interwencje (uwzględniając dawki, jeżeli jest to istotne) ☐ szczegółowo opisano komparator (uwzględniając dawki, jeżeli jest to istotne) ☐ opisano warunki/lokalizację danego badania ☐ określono ramy czasowe okresu obserwacji (<i>follow-up</i>)	☐ Tak ☐ Częściowo tak ☐ Nie
9. Czy autorzy przeglądu użyli odpowiednich narzędzi do oceny ryzyka błędu systematycznego (RoB) w poszczególnych badaniach włączonych do przeglądu? RCT Dla „częściowo tak”, RoB powinno być ocenione na podstawie: ☐ braku ukrycia kodu alokacji, <i>oraz</i> ☐ braku zaślepienia pacjentów i osób oceniających wyniki (zbędne dla obiektywnych punktów końcowych, takich jak śmiertelność z dowolnej przyczyny) Dla „tak”, RoB powinno być również ocenione na podstawie: ☐ sekwencji alokacji, która nie była w pełni losowa ☐ selektywnego raportowania wyników spośród wielu pomiarów lub analiz dla określonego punktu końcowego	☐ Tak ☐ Częściowo tak ☐ Nie ☐ Zawiera jedynie NRSI
NRSI Dla „częściowo tak”, RoB powinno być ocenione na podstawie: ☐ czynników zakłócających, <i>oraz</i> ☐ selektywnego doboru badań Dla „tak”, RoB powinno być również ocenione na podstawie: ☐ metod użytych w celu ustalenia pewności ekspozycji na uzyskane wyniki, <i>oraz</i> ☐ selektywnego raportowania wyników spośród wielu pomiarów lub analiz dla określonego punktu końcowego	☐ Tak ☐ Częściowo tak ☐ Nie ☐ Zawiera jedynie RCT
10. Czy autorzy przeglądu zamieścili informacje o źródłach finansowania dla poszczególnych badań włączonych do przeglądu? „Tak” jeśli: ☐ W przeglądzie zamieszczono informację o źródłach finansowania poszczególnych badań włączonych do przeglądu. <i>Komentarz: Jeśli w przeglądzie zaznaczono, że jego autorzy poszukiwali informacji odnośnie źródeł finansowania w poszczególnych badaniach, ale nie zostały one zaraportowane, można zaznaczyć „tak”.</i>	☐ Tak ☐ Nie
11. Jeśli przeprowadzono meta-analizę, to czy w przeglądzie użyto odpowiednich metod statystycznych przy w celu uzyskania łącznych wyników?	☐ Tak ☐ Nie

Pytanie	Odpowiedź
RCT „Tak” jeśli: ☐ uzasadniono kumulację danych w meta-analizie ☐ ORAZ zastosowano prawidłową metodę ważenia danych w celu uzyskania wyników łącznych, dostosowaną do heterogeniczności badań, o ile występuje ☐ ORAZ zbadano przyczyny jakiegokolwiek heterogeniczności	☐ Nie przeprowadzono meta-analizy
NRSI „Tak” jeśli: ☐ uzasadniono kumulację danych w meta-analizie ☐ ORAZ zastosowano prawidłową metodę ważenia danych w celu uzyskania wyników łącznych, dostosowaną do heterogeniczności badań (o ile występuje) ☐ ORAZ wyniki łączne uzyskano na podstawie danych skorygowanych pod względem czynników zakłócających zamiast na podstawie danych surowych; w przypadku braku danych skorygowanych pod względem czynników zakłócających w przeglądzie zamieszczono uzasadnianie kumulacji wyników na podstawie danych surowych ☐ ORAZ przedstawiono odrębne podsumowania wyników dla badań RCT i NSRI, o ile oba typy badań zostały uwzględnione w przeglądzie	☐ Tak ☐ Nie ☐ Nie przeprowadzono meta-analizy
12. Jeśli przeprowadzono meta-analizę, to czy w przeglądzie oceniono potencjalny wpływ ryzyka błędu systematycznego (RoB) w poszczególnych badaniach na wyniki meta-analizy lub innej kumulacji wyników? „Tak” jeśli: ☐ w przeglądzie uwzględniono wyłącznie badania RCT o niskim RoB ☐ LUB w przypadku uwzględnienia badań RCT i/lub NSRI o zróżnicowanym RoB, przeprowadzono odpowiednie analizy badające potencjalny wpływ RoB na kumulację wyników	☐ Tak ☐ Nie ☐ Nie przeprowadzono meta-analizy
13. Czy autorzy przeglądu wzięli pod uwagę ocenę ryzyka błędu systematycznego (RoB) w poszczególnych badaniach przy interpretacji / omówieniu wyników przeglądu? „Tak” jeśli: ☐ w przeglądzie uwzględniono wyłącznie badania RCT o niskim RoB ☐ LUB w przypadku uwzględnienia badań RCT o umiarkowanym lub wysokim RoB i/lub NSRI o zróżnicowanym RoB w przeglądzie omówiono prawdopodobny wpływ RoB na wyniki przeglądu	☐ Tak ☐ Nie
14. Czy autorzy przeglądu odnieśli się w satysfakcjonujący sposób do obserwowanej w przeglądzie heterogeniczności wyników? „Tak” jeśli: ☐ w przeglądzie nie obserwowano heterogeniczności wyników ☐ LUB w przypadku heterogeniczności wyników przeprowadzono analizę potencjalnych źródeł heterogeniczności i omówiono ich wpływ na wyniki przeglądu	☐ Tak ☐ Nie
15. Jeśli przeprowadzono syntezę ilościową wyników, to czy w przeglądzie zamieszczono ocenę prawdopodobieństwa błędów publikacji i omówiono jej prawdopodobny wpływ na wyniki przeglądu? „Tak” jeśli: ☐ przeprowadzono graficzne lub statystyczne testy dla oceny błędów publikacji i omówiono jej prawdopodobieństwo oraz wielkość na wyniki przeglądu	☐ Tak ☐ Nie ☐ Nie przeprowadzono meta-analizy
16. Czy autorzy odnieśli się do potencjalnych źródeł konfliktu interesów, takich jak źródła finansowania przeglądu? „Tak” jeśli: ☐ w przeglądzie oświadczone o braku konfliktu interesów autorów ☐ LUB opisano źródła finansowania wraz z podjętymi przedsięwzięciami dla uniknięcia potencjalnego konfliktu interesów	☐ Tak ☐ Nie

NRSI – badania nierandomizowane (*Non Randomized Studies of Intervention*), RCT – badania randomizowane (*Randomized Controlled Trials*)

H.2. Formularze do ekstrakcji danych z badań

Tabela 46.
Formularz do ekstrakcji danych dychotomicznych

Badanie	Interwencja	Komparator	RR [95% CI]	RD/NNT [95%CI]	p / TH
	n/N (%)	n/N (%)			

Tabela 47.
Formularz do ekstrakcji danych ciągłych

Badanie	Interwencja		Komparator		WMD [95% CI]	p
	N	Średnia (SD)	N	Średnia (SD)		

Tabela 48.
Formularz do ekstrakcji charakterystyk

Nazwa badania (autor, rok)	
Opis badania + cel	
Kryteria włączenia	
1)	
Kryteria wykluczenia	
1)	
Charakterystyka populacji	
Liczebność pacjentów w badaniu	
Płeć męska [n (%)]	
Średni wiek pacjentów w latach (SD)	
Populacja [n (%)]	dzieci
	dorośli
Mediana czasu od rozpoznania cukrzycy w latach (IQR)	
Typ cukrzycy	T1DM
	T2DM
	Inny
Średni czas od rozpoczęcia insulinoterapii w latach (SD)	
Typ insulinoterapii [n (%)]	MDI
	peny strzykawki
CSII	
Rodzaj stosowanej insuliny [n (%)]	tylko insulina bazalna
	insulina bazalna + bolusowa
	mieszanki

Nazwa badania (autor, rok)	
	insulina ludzka
	analogi insuliny
Średnia dobową dawkę insuliny (SD)	
Średnia liczba iniekcji na dzień (SD)	
Ponowne użycie igieł insulinowych (<i>reuse</i>) [n (%)]	
Lipodystrofia [n (%)]	ogółem
	lipohipertrofia
	lipoatrofia
Metodyka i ocena wiarygodności badania	
Typ i podtyp badania (wg AOTMiT)	
Zaprojektowane celem wykazania	
Okres obserwacji	
Kierunek obserwacji	
Rodzaj igieł stosowanych w badaniu (n pacjentów)	
Data zbierania danych	
Utrata z badania [n (%)]	
Ocena wiarygodności	
Sponsor badania	
Lokalizacja badania	
Porównanie uwzględnione w analizie klinicznej	
Analizowane podgrupy (n pacjentów)	
Definicja ponownego użycia igieł (<i>reuse</i>)	
Definicja lipohipertrofii	
Oceniane punkty końcowe	•
Komentarz	